

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
ZAKRES ZASTOSOWANIA PRZEPISÓW K.P.A.	2
ZASADY POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO	3
PRZEBIEG POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO	5
POSTĘPOWANIE SĄDOWO-ADMINISTRACYJNE	6
Kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 168)	14
Dział I. Przepisy ogólne	14
Dział II. Postępowanie	25
Dział III. Przepisy szczególne w sprawach ubezpieczeń społecznych	41
Dział IV. Udział prokuratora	41
Dział V. ^[80] (skreślony)	42
Dział VI. (skreślony)	42
Dział VII. Wydawanie zaświadczeń	42
Dział VIII. Skargi i wnioski	43
Dział IX. Opłaty i koszty postępowania	48
Dział X. Przepisy końcowe	49
Ustawa z dnia..... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi	50
Uzasadnienie	56
USTAWA z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi	64
Druk nr 3633	70
UCHWAŁA SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ z dnia 25 listopada 2010 r. w sprawie ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi	71
UZASADNIENIE	73
Druk nr 3651	74
Orzeczenia	76

dr Krzysztof Sobieralski

Wstęp

Postępowanie administracyjne, regulowane ustawą z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego (w skrócie k.p.a.), jest to ciąg czynności procesowych podejmowanych przez organ administracji publicznej, stroną (strony), podmioty na prawach strony oraz innych uczestników postępowania (np.: świadków) w celu załatwienia sprawy administracyjnej w formie decyzji oraz w celu weryfikacji decyzji i postanowień podjętych w tym trybie.

ZAKRES ZASTOSOWANIA PRZEPISÓW K.P.A.

Przedmiotowy

a/ pozytywny:

- k.p.a. normuje postępowanie przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych;
- k.p.a. normuje postępowanie przed innymi organami państwowymi oraz przed innymi podmiotami, gdy są one powołane z mocy lub na podstawie porozumień do załatwiania spraw indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych;
- k.p.a. normuje postępowanie w sprawach rozstrzygania sporów o właściwość między organami administracji rządowej i organami jednostek samorządu terytorialnego, między organami i podmiotami, którym funkcje administrowania zlecono;
- k.p.a. normuje postępowanie w sprawach wydawania zaświadczeń;
- k.p.a. normuje postępowanie przed wszystkimi organami w sprawie skarg i wniosków.

b/ negatywny:

- przepisów k.p.a. nie stosuje się do postępowania w sprawach karnych- skarbowych;
- przepisów k.p.a. nie stosuje się do spraw uregulowanych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa – z wyjątkiem przepisów działów IV, V, VII, VIII;
- przepisów k.p.a. nie stosuje się do spraw należących do właściwości polskich przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych, o ile przepisy szczegółowe nie stanowią inaczej;
- przepisów k.p.a. nie stosuje się do spraw wynikających z nadrzędności i podległości organizacyjnej w stosunkach między organami państwowymi i innymi państwowymi jednostkami organizacyjnymi;
- przepisów k.p.a. nie stosuje się do spraw podległości służbowej pracowników.

Podmiotowy

Określa kto stosuje przepisy kodeksu. Zgodnie z art. 1 pkt 1 k.p.a., kodeks normuje postępowanie przed organami administracji publicznej. Stąd podmiotem stosującym przepisy procedury jest organ. Wyróżnia się dwa określenia pojęcia organu:

- określenie normatywne;
- określenie doktrynalne.

Określenie normatywne sformułowane zostało w art. 5 § 2 pkt 3,4,6 k.p.a.. Zgodnie z tym przepisem organ administracji publicznej to: ministrowie, centralne organy administracji rządowej, wojewodowie, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji (zespolonej i niezespolej), organy jednostek samorządu terytorialnego oraz organy, którym zlecono funkcje administrowania. Organy jednostek samorządu terytorialnego to: organy gmin, powiatów, województw, związków gmin, związków powiatów, związków województw, wójt, burmistrz (prezydent miasta), starosta, marszałek województwa, kierownicy służb, inspekcji i straży działający w imieniu wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa oraz samorządowe kolegium odwoławcze.

Określenie doktrynalne W nauce wskazuje się na cechy charakterystyczne podmiotu, których jednoczesne istnienie pozwala stwierdzić, że w danym przypadku mamy do czynienia z organem administracji publicznej. Cechy te są następujące:

- wyodrębnienie organizacyjne (w formie ustawy);

- działanie w imieniu państwa (samorządu terytorialnego) i na jego rzecz;
- posiadanie kompetencji i działanie w zakresie tych kompetencji;
- uprawnienie do stosowania środków władczych.

STRONA (PARTEI)

Zgodnie z art. 28 k.p.a. stroną postępowania administracyjnego jest każdy czyjego interesu prawnego lub obowiązku prawnego postępowanie dotyczy, albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek.

Warunki uzyskania statusu strony:

- zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych;
- istnienie interesu prawnego lub obowiązku prawnego;
- wszczęcie postępowania.

Powyższe warunki odróżniają stronę od tzw. Osoby zainteresowanej, która w postępowaniu dotyczącym innej osoby posiada tylko interes faktyczny.

PODMIOTY NA PRAWACH STRONY

Są to podmioty, które nie są stronami postępowania administracyjnego. Występują obok strony i niezależnie od strony. Posiadają jedynie uprawnienia procesowe strony; nie mają natomiast interesu prawnego ani obowiązku.

Do podmiotów na prawach strony zalicza się:

- organizacja społeczna;
- prokurator;
- rzecznik praw obywatelskich.
-

A/ organizacja społeczna może w sprawach dotyczących innej osoby występować z żądaniem: wszczęcia postępowania lub dopuszczenia jej do udziału w postępowaniu, jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji i gdy przemawia za tym interes społeczny.

B/ prokurator działa w celu ochrony praworządności. Prokuratorowi służy prawo zwrócenia się do organu administracji publicznej o wszczęcie postępowania w celu usunięcia stanu niezgodnego z prawem; prawo udziału w każdym stadium postępowania w celu zapewnienia, aby postępowanie i rozstrzygnięcie sprawy było zgodne z prawem. W stosunku do decyzji ostatecznej prokuratorowi służy sprzeciw na drodze administracyjnej albo skarga do sądu administracyjnego.

C/ Rzecznik praw obywatelskich działa w celu ochrony praw i wolności obywatelskich. Posiada uprawnienia takie, jak prokurator.

ZASADY POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

Normatywne źródła zasad ogólnych (formalne):

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 roku (zasada demokratycznego państwa prawnego art. 2, zasada praworządności art.7, zasada podziału władzy art.10, zasada równości wobec prawa art. 32, zasada prawa do sądu art. 45, zasada prawa do skargi art. 63, zasada dwuinstancyjności art. 78);
- Art. 6 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (art. 6 *EMRK*);
- Europejski Kodeks Dobrej Administracji – uchwalony dnia 6 września 2001 roku przez parlament Europejski;
- Kodeks postępowania administracyjnego, Ordynacja podatkowa.

Nienormatywne źródła zasad ogólnych (nieformalne):

- orzecznictwo sądowe;
- poglądy doktryny (np.: zasada związania organu wydaną decyzją).

Zasady ogólne k.p.a. (art. 6 – 16)

Są to przepisy umieszczone na początku kodeksu w osobnym 2 rozdziale. Są one wspólne dla całości postępowania administracyjnego. Zasady te mają obowiązywać we wszystkich stadiach postępowania i stanowić wiążącą wytyczną dla stosowania wszystkich przepisów k.p.a.. Służą do wypełniania ewentualnych luk w obrębie k.p.a.. Cały kodeks traktowany jest jako konkretyzacja zasad ogólnych.

Zasady ogólne mają charakter gwarancyjny dla strony (gwarantują jej określony standard postępowania) oraz charakter wiążący dla organu administracji publicznej (zasady tworzą podstawowe obowiązki dla organu). Naruszenie zasad ogólnych przez organ pociąga za sobą wadliwość całego postępowania (procesową lub materialną).

Art. 6 k.p.a.

Zasada praworządności

Organy administracji publicznej działają na podstawie przepisów prawa.

Art. 7 k.p.a.

Zasada prawdy obiektywnej

W toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności i podejmują wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

Art. 8 k.p.a.

Organy administracji publicznej obowiązane są prowadzić postępowanie w taki sposób, aby pogłębić zaufanie obywateli do organów Państwa oraz świadomość i kulturę prawną obywateli.

Art. 9 k.p.a.

Organy administracji publicznej obowiązane są do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

Art. 10 k.p.a.

Organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i zgłoszonych żądań. Można odstąpić od tej zasady, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną.

Art. 11 k.p.a.

Organy administracji publicznej powinny wyjaśniać stronom zasadność przesłanek, którymi kierują się przy załatwieniu sprawy, aby w ten sposób w miarę możliwości doprowadzić do wykonania przez strony decyzji bez potrzeby stosowania środków przymusu.

Art. 12 k.p.a.

Organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia.

Art. 13 k.p.a.

Sprawy, w których uczestniczą strony o spornych interesach, mogą być załatwione w drodze ugody sporządzonej przed organem administracji publicznej.

Art. 14 k.p.a.

Sprawy należy załatwiać w formie pisemnej. Sprawy mogą być załatwiane ustnie, gdy przemawia za tym interes stron, a przepis prawa nie stoi temu na przeszkodzie.

Art. 15 k.p.a.

Postępowanie administracyjne jest dwuinstancyjne.

Art. 16 k.p.a.

Decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji, są ostateczne. Uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania, może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub ustawach szczególnych.

PRZEBIEG POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

W polskim postępowaniu administracyjnym wyróżnia się:

- tryb zwykły postępowania – zmierzający do załatwienia indywidualnej sprawy administracyjnej;
- tryb nadzwyczajny postępowania – zmierzający do weryfikacji ostatecznych rozstrzygnięć organów administracji publicznej (decyzje i postanowienia).

Tryb zwykły postępowania w pierwszej instancji*a. Wszczęcie postępowania*

Postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu. Organ administracji publicznej może ze względu na szczególnie interes strony wszcząć z urzędu postępowanie także w sprawie, w której przepis prawa wymaga wniosku strony. Organ obowiązany jest uzyskać na to zgodę strony w toku postępowania, a w razie nieuzyskania zgody – postępowanie umorzyć. Datą wszczęcia postępowania na wniosek strony jest dzień doręczenia żądania organowi administracji publicznej (data stempla pocztowego).

Organ wszczyna postępowanie z urzędu:

- z własnej inicjatywy;
- na żądanie podmiotów na prawach strony;
- na skutek skargi powszechnej.

b. Postępowanie rozpoznawcze

Przebiega ono w jednej z dwóch form:

- rozprawa;
- postępowanie gabinetowe;

W toku postępowania rozpoznawczego mogą pojawić się przeszkody procesowe o charakterze przemijającym – co skutkuje zawieszeniem postępowania administracyjnego (art. 97 k.p.a.) albo przeszkody procesowe o charakterze trwałym – bezprzedmiotowość postępowania – co skutkuje umorzeniem postępowania administracyjnego (art. 105 k.p.a.).

c. Podjęcie rozstrzygnięcia

Po przeprowadzeniu postępowania organ administracji publicznej wydaje decyzję administracyjną albo postanowienie.

Decyzja administracyjna - stosownie do art. 104 k.p.a. organ administracji publicznej załatwia sprawę przez wydanie decyzji, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej. Decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji.

Decyzja – to objaw woli kompetentnego organu zakomunikowany stronie, podjęty na podstawie przepisów prawa materialnego lub/i procesowego, w trybie, formie i strukturze regulowanej prawem procesowym, rozstrzygający sprawę merytorycznie lub niemerytorycznie.

Postanowienie – dotyczy poszczególnych kwestii wynikających w toku postępowania, lecz nie rozstrzyga o istocie sprawy (akt procesowy), chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej.

Przykładem postanowienia rozstrzygającego o istocie sprawy jest postanowienie organu współdziałającego (art. 106 k.p.a.). Współdziałanie administracyjne między dwoma lub większą ilością organów administracji publicznej ma miejsce wówczas, gdy przepis prawa uzależnia wydanie decyzji przez jeden organ od wyrażenia opinii, zgody itp. przez inny organ.

Ugoda. W sprawie, w której toczy się postępowanie przed organem administracji publicznej, strony mogą zawierać ugodę – jeżeli przemawia za tym charakter sprawy, przyczyni się to do przyspieszenia lub uproszczenia postępowania i nie sprzeciwia się temu przepis prawa. Ugoda nie jest formą załatwienia sprawy administracyjnej, bowiem do swej skuteczności wymaga zatwierdzenia w formie postanowienia. A zatwierdzona ugoda wywołuje takie skutki, jak decyzja administracyjna.

Tryb zwykły postępowania w drugiej instancji – postępowanie odwoławcze

Od decyzji wydanej w pierwszej instancji służy stronie odwołanie tylko do jednej instancji. Przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu. Odwołanie nie wymaga szczegółowego uzasadnienia, wystarczy aby wynikało z niego, że strona jest niezadowolona z wydanej decyzji.

Odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu który wydał decyzje w pierwszej instancji w terminie czternastu dni od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji stronie. Ma to na celu umożliwienie organowi pierwszej instancji dokonania tzw. samokontroli. Jeśli bowiem odwołanie wniosły wszystkie strony, a organ pierwszej instancji uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, może wydać nową decyzję, w której uchyli lub zmieni swą decyzję. Od nowej decyzji znów służy odwołanie. Jeśli organ pierwszej instancji nie skorzysta z uprawnienia do samokontroli - w terminie siedmiu dni przekazuje odwołanie wraz z aktami sprawy do organu drugiej instancji. Organ drugiej instancji bada dopuszczalność odwołania następnie przeprowadza ponownie postępowanie rozpoznawcze i stosownie do jego wyników wydaje decyzje.

Rodzaje decyzji odwoławczych (art. 138 k.p.a.):

- decyzja, w której organ utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję;
- decyzja, w której organ uchyla zaskarżoną decyzję w całości lub w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy;
- decyzja, w której organ uchyla decyzje pierwszej instancji i umarza postępowanie w pierwszej instancji;
- decyzja, w której organ umarza postępowanie odwoławcze;
- decyzja, w której organ uchyla zaskarżoną decyzję w całości i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji.

W przypadku postanowień stronom i uczestnikom postępowania służy środek zaskarżenia w postaci zażalenia w terminie 7 dni od dnia doręczenia lub ogłoszenia postanowienia ale tylko wówczas, gdy przepis wyraźnie to przewiduje.

Tryby nadzwyczajne postępowania administracyjnego

Tryby nadzwyczajne postępowania administracyjnego zostały wprowadzone do k.p.a. jako nadzwyczajny wyjątek od zasady trwałości decyzji ostatecznych. Ustawodawca przewidział możliwości weryfikacji rozstrzygnięć ostatecznych obarczonych ciężkimi (kwalifikowanymi) wadami procesowymi lub materialnymi.

- instytucja wznowienia postępowania administracyjnego służy wzruszeniu ostatecznych decyzji i postanowień obarczonych wadami procesowymi, wyliczonymi w art. 145 § 1 i art. 145a k.p.a.;
- instytucja stwierdzenia nieważności służy eliminacji (kasacji) ostatecznych decyzji i postanowień obarczonych wadami materialno-prawnymi, wyliczonymi w art. 156 k.p.a. i ustawach szczególnych.

Istnieją także tryby nadzwyczajne postępowania administracyjnego, których celem jest zmiana lub uchylenie decyzji prawidłowych:

- art. 154 kpa;
- art. 155 kpa.

POSTĘPOWANIE SĄDOWO-ADMINISTRACYJNE

Istota sądownictwa administracyjnego. Właściwość sądów.

Reaktywowane w Polsce w roku 1980 sądownictwo administracyjne sprawowane było przez jednoinstancyjny Naczelny Sąd Administracyjny, działający jednolicie w Warszawie i w ośrodkach zamiejscowych. Konstytucja RP

z dnia 2 kwietnia 1997 roku¹, w przepisach art. 175 ust. 1 i art. 176 ust. 1, przewiduje, że sądownictwo administracyjne powinno być co najmniej dwuinstancyjne. W roku 2002 uchwalono pakiet ustaw wprowadzających nowy model sądownictwa administracyjnego, na który składają się: ustawa z dnia 25 lipca 2002 roku – Prawo o ustroju sądów administracyjnych² – zwana dalej p.u.s.a., ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 roku – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi³ – zwana dalej p.p.s.a. oraz ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 roku – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi⁴. Ustawodawca uznał za słuszne wprowadzenie dwuinstancyjnego postępowania przed sądami administracyjnymi, pozostając jednocześnie przy zasadniczo kasacyjnym charakterze orzeczeń sądowych. Ustawy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 roku.

Podstawy ustroju Rzeczypospolitej Polskiej określa, sformułowana w art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP zasada podziału i równowagi władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Zgodnie z art. 175 Konstytucji RP „Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe”. Stosownie do art. 184 Konstytucji RP oraz art. 1 p.u.s.a. sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi i między tymi organami a organami administracji rządowej. Kontrola ta sprawowana jest pod względem zgodności z prawem, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej. To z kolei determinuje kasacyjny charakter orzecznictwa sądowno-administracyjnego. Takie ustawowe określenie istoty sądownictwa administracyjnego oznacza, że sąd administracyjny jest powołany do formułowania w swoich orzeczeniach zwrotów stosunkowych, czyli wypowiedzi kwalifikujących określone zachowania jako zgodne albo jako niezgodne z prawem⁵. Do oceny zgodności czy niezgodności z prawem tych zachowań konieczna jest znajomość dwóch norm prawnych, a mianowicie „normy odniesienia” oraz „normy dopełnienia”. Pierwsza z tych norm wynika z przepisów nakazujących, pozwalających lub zakazujących, odnoszących się do określonego zachowania; normę drugą tworzy się z treści przepisów ustanawiających na rzecz organu szeroko rozumianą kompetencję do określonego zachowania się⁶. Sprawowanie tak rozumianego wymiaru sprawiedliwości stanowi więc kompetencję sądów administracyjnych i odróżnia go od tradycyjnego wymiaru sprawiedliwości sprawowanego przez sądy powszechne. Kompetencja ta wyraża się w możliwości zastosowania przewidzianych w p.p.s.a. środków w celu usunięcia naruszenia prawa w stosunku do aktów lub czynności wydanych lub podjętych we wszystkich postępowaniach prowadzonych w granicach sprawy, której dotyczy skarga, jeżeli jest to niezbędne dla końcowego jej załatwienia.

Sądami administracyjnymi są: Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie oraz wojewódzkie sądy administracyjne. Sprawy należące do właściwości sądów administracyjnych rozpoznają w pierwszej instancji wojewódzkie sądy administracyjne. A zatem do właściwości wojewódzkich sądów administracyjnych należy kontrola działalności administracji publicznej, która obejmuje orzekanie w sprawach skarg na:

- decyzje administracyjne;
- postanowienia wydane w postępowaniu administracyjnym, na które służy zażalenie albo kończące postępowanie, a także na postanowienia rozstrzygające sprawę co do istoty;
- postanowienia wydane w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, na które służy zażalenie;
- inne niż decyzje i postanowienia akty lub czynności z zakresu administracji publicznej dotyczące uprawnień lub obowiązków wynikających z przepisów prawa (np.: czynność rejestracji w ewidencji; wypis z ewidencji);
- akty prawa miejscowego organów jednostek samorządu terytorialnego i terenowych organów administracji rządowej (np.: uchwała rady miejskiej);
- akty nadzoru nad działalnością organów jednostek samorządu terytorialnego (np.: rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody wobec uchwały rady miejskiej stwierdzające jej nieważność);
- bezczynność organów w zakresie wydania decyzji, postanowienia, aktu lub czynności z zakresu administracji publicznej dotyczących uprawnień lub obowiązków wynikających z przepisów prawa.

¹ Dz. U. nr 78, poz. 483.

² Dz. U. nr 153, poz. 1269.

³ Dz. U. nr 153, poz. 1270.

⁴ Dz. U. nr 153, poz. 1271.

⁵ J. Borkowski *Kontrola zgodności z prawem decyzji administracyjnych sprawowana przez Naczelny Sąd Administracyjny* NP 1985, z. 9, s. 16 – 17; J. Borkowski [w:] B. Adamiak, J. Borkowski *Polskie postępowanie administracyjne i sądowno-administracyjne*, Warszawa 1996, s. 261; J. Wróblewski *Zwroty stosunkowe – wypowiedzi o zgodności z normą ZNUŁ* Nauki Humanistyczno – Społeczne, seria I, Prawo, z. 62, Łódź 1969, s. 3 i n.

⁶ J. Borkowski [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, *Polskie postępowanie... op. cit.*, s. 261.

Wojewódzkie sądy administracyjne orzekają także w sprawach, w których przepisy ustaw szczególnych przewidują sądową kontrolę, i stosują środki określone w tych przepisach. Przykładem może tu być ustawa o referendum lokalnym, która przewiduje, że inicjator takiego referendum może zaskarżyć do sądu administracyjnego uchwałę rady gminy nieuwzględniającą wniosku o przeprowadzenie takiego referendum.

Natomiast Naczelny Sąd Administracyjny:

- rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych;
- podejmuje uchwały mające na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych, przez co zapewnia ujednoczenie linii orzecznictwa sądowego w określonych sprawach;
- podejmuje uchwały zawierające rozstrzygnięcie zagadnień prawnych budzących poważne wątpliwości w konkretnej sprawie sądowo-administracyjnej;
- rozstrzyga spory o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego i między samorządowymi kolegiami odwoławczymi oraz spory kompetencyjne między organami tych jednostek a organami administracji rządowej.

Strony postępowania przed sądami administracyjnymi.

Proces sądowo-administracyjny oparty został na zasadzie skargowości i kontrydiktoryjności, bowiem jest to spór prawny, który prowadzą dwie strony przed niezawisłym sądem. W procesie tym stronami są skarżący oraz organ, którego działanie lub bezczynność jest przedmiotem skargi. Strony te mają równe prawa procesowe. O ile w postępowaniu administracyjnym organ administracji publicznej mógł władczo ingerować w sferę praw jednostki, o tyle w procesie sądowym pozycja organu i jednostki wyrównuje się. Warto również wskazać, że osoba która brała udział w postępowaniu administracyjnym, a nie wniosła skargi, jeżeli wynik postępowania sądowego dotyczy jej interesu prawnego, jest uczestnikiem tego postępowania na prawach strony.

Skarżący

Uprawnionym do wniesienia skargi jest:

- każdy (osoba fizyczna i osoba prawna), kto ma w tym interes prawny;

Kategorią uprawniającą do wniesienia skargi do sądu administracyjnego jest posiadanie w tym interesu prawnego. Pojęcie interesu prawnego było analizowane w nauce i orzecznictwie sądowym. Interes prawny wyraża się w możliwości zastosowania normy prawa administracyjnego materialnego w konkretnej sytuacji konkretnego podmiotu prawa⁷. Inaczej mówiąc stwierdzenie istnienia interesu prawnego sprowadza się do ustalenia prawdopodobnego związku o charakterze materialno-prawnym między obowiązującą normą prawa administracyjnego materialnego a sytuacją prawną konkretnego podmiotu prawa, polegająca na tym, że akt stosowania tej normy może mieć wpływ na sytuację tego podmiotu w zakresie prawa materialnego. Interes prawny musi mieć charakter obiektywny, co oznacza, że o jego istnieniu nie decyduje przekonanie zainteresowanego, ale ocena ustawodawcy⁸.

- prokurator;
- Rzecznik Praw Obywatelskich;
- organizacja społeczna w zakresie jej statutowej działalności, w sprawach dotyczących interesów prawnych innych osób, jeżeli brała udział w postępowaniu administracyjnym;
- inny podmiot, któremu ustawy szczególne przyznają prawo do wniesienia skargi.

⁷ M. Bogusz, *Zaskarżenie decyzji administracyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego* Warszawa 1997, s. 21.

⁸ M. Wyrzykowski, *Sądownictwo administracyjne w PRL* warszawa 1983, s. 124; M. Zdyb, *Prawny interes jednostki w sferze materialnego prawa administracyjnego* Lublin 1991, s. 45; zob.: wyrok NSA z dnia 7 września 1982 r. II S.A. 715/82, ONSA 1982, nr 2, poz. 84; wyrok NSA z dnia 25 lutego 1983 r. II S.A. 2083/82, ONSA 1983, nr 1, poz. 14.

Na podstawie p.p.s.a. i ustaw z dnia 8 marca 1990 roku - samorządzie gminnym⁹, z dnia 18 lipca 1998 roku - o samorządzie powiatowym¹⁰ i z dnia 5 czerwca 1998 roku - o samorządzie województwa¹¹ wyróżnia się gminę, powiat lub województwo (związek komunalny) legitymowane naruszeniem ich interesu prawnego, uprawnienia lub kompetencji rozstrzygnięciem nadzorczym; organ nadzoru nad samorządem terytorialnym po upływie wiążącego go terminu stwierdzenia nieważności uchwały rady gminy, powiatu, województwa; podmiot, którego interes prawny lub uprawnienie naruszono uchwałą organu gminy, powiatu, województwa podjętą w sprawie z zakresu administracji publicznej; prokurator wnoszący o stwierdzenie nieważności niezgodnej z prawem uchwały organu jednostki samorządu terytorialnego. Stosownie do ustawy z dnia 15 września 2000 roku – o referendum lokalnym¹² – inicjatorowi referendum służy skarga do sądu administracyjnego na uchwałę organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego odrzucającą wniosek mieszkańców w sprawie przeprowadzenia referendum oraz na postanowienie komisarza wyborczego odrzucające wniosek o przeprowadzenie referendum; radzie gminy na rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody unieważniające uchwałę rady o przeprowadzeniu referendum w sprawie odwołania wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Na podstawie p.p.s.a. i ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku - o administracji rządowej w województwie¹³ upoważniony jest podmiot legitymowany naruszeniem swojego interesu prawnego lub uprawnienia aktem prawa miejscowego. Na podstawie ustaw o samorządzie zawodowym organ nadzoru w odniesieniu do niektórych uchwał organów samorządu zawodowego. Stosownie do art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku – o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców¹⁴ uprawnionym do wniesienia skargi jest również organ nadzorujący udzielanie pomocy publicznej dla przedsiębiorców (tj. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów). Zakres tej skargi ograniczony jest jedynie do bezczynności. Na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku – Prawo prasowe¹⁵ upoważniony jest redaktor naczelny w przypadku odmowy udzielenia informacji lub naruszenia formy prawnej tej odmowy. Na podstawie art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – o ochronie danych osobowych¹⁶ strona postępowania w sprawach uregulowanych w tej ustawie jest upoważniona do złożenia skargi na decyzję Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w przedmiocie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 6 września 2001 roku – o dostępie do informacji publicznej¹⁷ skargę do sądu administracyjnego może złożyć podmiot, któremu odmówiono prawa do informacji publicznej.

Organ administracji publicznej

Jest przeciwnikiem procesowym skarżącego. Obowiązująca ustawa posługując się pojęciem organu (administracji publicznej) nie definiuje go.

Wyróżnia się dwa określenia pojęcia organu:

- określenie normatywne;
- określenie doktrynalne.

Określenie normatywne sformułowane zostało w art. 5 § 2 pkt 3,4,6 k.p.a.. Zgodnie z tym przepisem organ administracji publicznej to: ministrowie, centralne organy administracji rządowej, wojewodowie, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji (zespolonej i niezespólonej), organy jednostek samorządu terytorialnego oraz organy, którym zlecono funkcje administrowania. Organami jednostek samorządu terytorialnego to: organy gmin, powiatów, województw, związków gmin, związków powiatów, związków województw, wójt, burmistrz (prezydent miasta), starosta, marszałek województwa, kierownicy służb, inspekcji i straży działający w imieniu wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa oraz samorządowe kolegium odwoławcze.

⁹ J.t. Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1591 ze zm..

¹⁰ J.t. Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1592 ze zm..

¹¹ J.t. Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1590 ze zm..

¹² Dz. U. Nr 88, poz. 985.

¹³ J.t. Dz. U. z 2001 roku Nr 80, poz. 852 ze zm..

¹⁴ Dz. U. Nr 144, poz. 1177 ze zm.

¹⁵ Dz. U. Nr 5, poz. 24 ze zm.

¹⁶ J.t. Dz. U. z 2002 roku Nr 101, poz. 926 ze zm.

¹⁷ Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.

Określenie normatywne W nauce wskazuje się na cechy charakterystyczne podmiotu, których jednoczesne istnienie pozwala stwierdzić, że w danym przypadku mamy do czynienia z organem administracji publicznej. Cechy te są następujące:

- wyodrębnienie organizacyjne (w formie ustawy);
- działanie w imieniu państwa (samorządu terytorialnego) i na jego rzecz;
- posiadanie kompetencji i działanie w zakresie tych kompetencji;
- uprawnienie do stosowania środków władczych.

Skarga do sądu administracyjnego.

Skarga do sądu administracyjnego jest formalnym wyrazem roszczenia procesowego o udzielenie ochrony prawnej interesom indywidualnym lub społecznym, co gwarantowane jest prymusem państwowym¹⁸.

Przesłanki dopuszczalności skargi do sądu administracyjnego:

- Wyczerpanie środków zaskarżenia na drodze administracyjnej. Skargę można wnieść po wyczerpaniu środków zaskarżenia, jeżeli służyły one skarżącemu w postępowaniu przed organem właściwym w sprawie. Obowiązek ten nie istnieje, gdy skargę wnosi prokurator lub Rzecznik Praw Obywatelskich. Przez wyczerpanie środków odwoławczych należy rozumieć sytuację, w której stronie nie przysługuje żaden środek zaskarżenia, taki jak zażalenie, odwołanie, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, przewidziany w ustawie procesowej. W przypadku innych niż decyzje lub postanowienia aktów i czynności z zakresu administracji publicznej dotyczących uprawnień lub obowiązków wynikających z przepisów prawa ustawa nie przewiduje środków zaskarżenia. W takiej sytuacji skarżący musi uprzednio zwrócić się do organu z wezwaniem do usunięcia naruszenia prawa w terminie 14 dni od dnia, w którym dowiedział się lub mógł się dowiedzieć o wydaniu aktu lub podjęciu czynności. Podobnie jest, gdy skarga dotyczy aktów nadzoru, aktów prawa miejscowego lub bezczynności, z tym że ustawodawca nie określa tu żadnego terminu, w którym należałoby dokonać takiego wezwania.
- Niekonkurencyjność drogi sądowej z drogą postępowania administracyjnego w trybach nadzwyczajnych. Aczkolwiek obecnie art. 56 p.p.s.a. stanowi, że w razie wniesienia skargi do sądu po wszczęciu postępowania administracyjnego w celu zmiany, uchylenia, stwierdzenia nieważności aktu lub wznowienia postępowania, proces sądowy podlega obligatoryjnemu zawieszeniu. Nie dochodzi zatem do odrzucenia skargi przez sąd. W sytuacji odwrotnej a więc, gdy po wniesieniu skargi do sądu skarżący chciałby wszcząć postępowanie administracyjne w trybie nadzwyczajnym, sąd nakaże mu wybór drogi i w zależności od wskazania drugie postępowanie zostanie umorzone.

Moc prawna skargi do sądu administracyjnego.

Wniesienie skargi do sądu administracyjnego nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego aktu lub czynności. Mimo tego organ administracji publicznej a po przekazaniu skargi do sądu sam sąd może na wniosek skarżącego wydać postanowienie o wstrzymaniu wykonania w całości lub w części aktu lub czynności, jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo wyrządzenia znacznej szkody lub spowodowania trudnych do odwrócenia skutków. Wyjątek stanowią tu przepisy prawa miejscowego, które weszły w życie. Zatem skarga do sądu administracyjnego jest generalnie niesuspensywnym środkiem zaskarżenia¹⁹. Możliwość wstrzymania wykonania zaskarżonego aktu przez organ lub sąd związane jest z potrzebą zapewnienia skarżącemu w procesie tzw. ochrony tymczasowej²⁰. Interes innych stron lub podmiotów na prawach strony może być chroniony przez konieczność złożenia odpowiedniego zabezpieczenia finansowego przez tego, kto żąda wstrzymania wykonania zaskarżonego aktu (np.: prawo budowlane w przypadku zaskarżenia ostatecznego pozwolenia na budowę).

Wymogi formalne skargi do sądu administracyjnego

¹⁸ Por. J. Samochowiec [w:] *Postępowanie przed organami państwa*, pod red. K. Marszałą, Warszawa 1982, s. 18; J. Borkowski [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, *Polskie postępowanie... op. cit.*, s. 265.

¹⁹ Por. B. Adamiak [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, *Polskie postępowanie... op. cit.*, s. 182.

²⁰ Z. Kmiecik, *Ochrona tymczasowa w postępowaniu sądownoadministracyjnym*, PiP z. 5 z 2002 roku, s. 18 – 29.

- Treść skargi. Skarga powinna czynić zadość wymaganiom pisma w postępowaniu sądowym, a ponadto zawierać wskazanie zaskarżonej decyzji, postanowienia, innego aktu lub czynności; oznaczenie organu; określenie naruszenia prawa lub interesu prawnego.
- Forma skargi – pisemna.
- Termin do wniesienia skargi. Skargę wnosi się w terminie 30 dni od dnia doręczenia skarżącemu rozstrzygnięcia w sprawie albo od dnia doręczenia odpowiedzi organu na wezwanie do usunięcia naruszenia prawa, a jeżeli organ nie udzielił odpowiedzi na wezwanie, w terminie 60 dni od dnia wniesienia wezwania o usunięcie naruszenia prawa. Prokurator i Rzecznik Praw Obywatelskich mogą wnieść skargę w terminie 6 miesięcy. Termin ten nie ma zastosowania w przypadku skarg na akty prawa miejscowego.
- Tryb wnoszenia skargi jest pośredni – tzn. za pośrednictwem organu, którego działanie lub bezczynność jest przedmiotem skargi.
- Uiszczenie wpisu od skargi (stosunkowego lub stałego).

Przebieg postępowania przed sądem administracyjnym I instancji.

Proces przed sądem administracyjnym przebiega w trzech zasadniczych etapach:

- *Postępowanie wstępne.*

Po otrzymaniu skargi na akt lub czynność organu administracji publicznej przewodniczący wydziału lub wyznaczony sędzia bada na posiedzeniu niejawnym dopuszczalność skargi. Jeżeli stwierdzi jej niedopuszczalność albo gdy skarżący w wyznaczonym terminie nie usunie braków formalnych, wydawane jest postanowienie o odrzuceniu skargi. Na tym etapie postępowania sąd rozstrzyga o ewentualnym wstrzymaniu wykonania zaskarżonego aktu lub czynności i o ewentualnym zwolnieniu z wpisu od skargi. Do dnia rozpoczęcia rozprawy organ administracji publicznej może skorzystać z uprawnień samokontrolnych poprzez uwzględnienie skargi w całości. Ta samokontrola administracji następuje w ramach istniejących trybów nadzwyczajnych postępowania administracyjnego a akt wydany w tym trybie zastępuje akt zaskarżony²¹. Drugi przypadek samokontroli ma miejsce w postępowaniu mediacyjnym. Stosownie do treści art. 117 § 1 p.p.s.a. na podstawie ustaleń dokonanych w postępowaniu mediacyjnym, organ uchyla lub zmienia zaskarżony akt albo wykonuje lub podejmuje inną czynność stosownie do okoliczności sprawy w zakresie swojej właściwości i kompetencji. Postępowanie mediacyjne stanowi realizację zasady szybkości postępowania, sformułowanej w art. 7 p.p.s.a.. W myśl tej zasady sąd administracyjny powinien podejmować czynności zmierzające do szybkiego załatwienia sprawy i dążyć do jej rozstrzygnięcia na pierwszym posiedzeniu. Instytucja mediacji w wielu przypadkach przyczyni się do skrócenia czasu rozpoznawania sporu, a także wpłynie na stan świadomości i kultury prawnej społeczeństwa. Postępowanie to ma dwa zasadnicze cele. Pierwszym z nich jest wyjaśnienie i rozważenie okoliczności faktycznych i prawnych sprawy. Drugim, równorzędnym celem jest przyjęcie przez strony ustaleń co do sposobu jej załatwienia w granicach obowiązującego prawa. Postępowanie mediacyjne może być przeprowadzone na wniosek skarżącego lub organu, złożony przed wyznaczeniem rozprawy, może być również prowadzone z urzędu (art. 115 § 1 i 2 p.p.s.a.). Akt wydany na podstawie tych ustaleń może zostać zaskarżony do wojewódzkiego sądu administracyjnego w terminie trzydziestu dni od dnia jego doręczenia albo wykonania lub podjęcia czynności. Skargę sąd rozpoznaje łącznie ze skargą wniesioną w sprawie, w której przeprowadzono postępowanie mediacyjne. Legitymację skargową posiada w tym przypadku także uczestnik na prawach strony (art. 33 § 1 p.p.s.a.) z postępowania zakończonego na etapie mediacyjnym. Jego prawa są więc w pełni chronione. Rolą prowadzącego postępowanie mediacyjne jest wyjaśnienie stronom, czy w toku postępowania przed organami administracji doszło do naruszenia prawa, na czym ono polegało, jakie pociąga to za sobą skutki i wreszcie jak powinien się zachować organ, aby usunąć ewentualne naruszenie prawa²². Jeżeli natomiast strony w postępowaniu mediacyjnym nie dokonają ustaleń co do sposobu załatwienia sprawy, podlega ona rozpoznaniu przez sąd.

Sprawa może być rozpoznana na posiedzeniu niejawnym w trybie uproszczonym, jeżeli decyzja lub postanowienie są dotknięte wadą nieważności, o której mowa w art. 156 § 1 k.p.a. lub w innych przepisach albo wydane zostały z naruszeniem prawa dającym podstawę do wznowienia postępowania; a także gdy strona zgłosi

²¹ K. Sobieralski, *Uprawnienia samokontrolne organu w postępowaniu sądowoadministracyjnym*, PiP 2004, z. 1..

²² Zob. W. Chróścielewski, Z. Kmiecik, J. P. Tarno, *Reforma sądownictwa administracyjnego a standardy ochrony praw jednostki*, PiP 2002, z. 12, s. 40; R. Sawuła, *Sądy administracyjne III Rzeczypospolitej (wybrane uwagi)*, [w:] *Polski model sądownictwa administracyjnego*, pod red. J. Stelmasiaka, J. Niczyporuka, S. Fundowicza, Lublin 2003, s. 285.

wniosek o skierowanie sprawy do rozpoznania w trybie uproszczonym a żadna z pozostałych stron nie zażąda przeprowadzenia rozprawy.

- *Postępowanie rozpoznawcze.*

W ujęciu normatywnym zakres postępowania rozpoznawczego w polskim procesie sądoadministracyjnym wyznaczają dwa przepisy – z jednej strony art. 134 p.p.s.a., a z drugiej strony art. 135 p.p.s.a.. Oba przepisy mają zasadnicze i równorzędne znaczenie, oba muszą być stosowane *j e d n o c z e ś n i e*, bowiem wzajemnie się uzupełniają²³. Sąd rozstrzyga w granicach danej sprawy nie będąc jednak związany zarzutami i wnioskami skargi oraz powołana podstawą prawną. Sąd stosuje przewidziane ustawy środki w celu usunięcia naruszenia prawa w stosunku do aktów lub czynności wydanych lub podjętych we wszystkich postępowaniach prowadzonych w granicach sprawy, której skarga dotyczy, jeżeli jest to niezbędne do końcowego jej załatwienia. Sąd orzeka na podstawie akt sprawy, może z urzędu lub na żądanie strony przeprowadzić dowody uzupełniające z dokumentów, jeżeli jest to niezbędne do wyjaśnienia istotnych wątpliwości i nie spowoduje nadmiernego przedłużenia postępowania. A zatem dokument jest jedynym środkiem dowodowym, z którego korzysta sąd administracyjny.

- *Podjęcie orzeczenia*

Sąd rozstrzyga sprawę wyrokiem. Jeśli ustawa procesowa nie przewiduje wydania wyroku, sąd wydaje orzeczenie w formie postanowienia. Wyroki można podzielić na dwie grupy. Pierwsza to wyroki oddalające skargę z uwagi na stwierdzony brak naruszenia prawa. Druga grupa to wyroki uwzględniające skargę. W tej drugiej grupie wyróżnia się kilka rodzajów wyroków w zależności od tego, co do jakiego rodzaju skargi sądowej dany wyrok zapada.

Wyroki uwzględniające skargę

a) Sąd uwzględniając skargę na decyzję lub postanowienie:

- uchyla decyzje lub postanowienie w całości albo w części, jeżeli stwierdzi naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy; naruszenie prawa dające podstawę do wznowienia postępowania administracyjnego; inne naruszenie przepisów postępowania; jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na wynik sprawy;
- stwierdza nieważność decyzji lub postanowienia w całości lub w części, jeżeli zachodzą przyczyny określone w art. 156 k.p.a. lub innych przepisach;
- stwierdza wydanie decyzji lub postanowienia z naruszeniem prawa, jeżeli zachodzą przyczyny określone w k.p.a. lub w innych przepisach.

b) Sąd uwzględniając skargę na inny niż decyzja i postanowienie akt lub czynność z zakresu administracji publicznej dotyczące uprawnień lub obowiązków wynikających z przepisów prawa, uchyla ten akt lub stwierdza bezskuteczność czynności. Wyjątkowo w tym przypadku sąd może w wyroku uznać uprawnienie lub obowiązek wynikające z przepisów prawa.

c) Sąd uwzględniając skargę na uchwałę lub akt prawa miejscowego stwierdza ich nieważność w całości lub w części albo stwierdza, że zostały wydane z naruszeniem prawa, jeżeli przepis szczególny wyłącza stwierdzenie ich nieważności.

d) Sąd uwzględniając skargę jednostki samorządu terytorialnego na akt nadzoru uchyla ten akt;

e) Sąd uwzględniając skargę na bezczynność organów zobowiązuje organ do wydania w określonym terminie aktu lub dokonania czynności bądź stwierdzenia albo uznania uprawnienia lub obowiązku wynikającego z przepisu prawa.

²³ K. Sobieralski *Z problematyki postępowania rozpoznawczego przed sądem administracyjnym* ST 2002, nr 7-8, s.51 – 61.

Ponadto zgodnie z art. 15 § 2 p.p.s.a. Naczelny Sąd Administracyjny postanowieniem rozstrzyga spór o właściwość, wskazując organ właściwy do rozpoznania sprawy.

Gwarancje skuteczności orzeczeń sądu administracyjnego.

- Prawomocność orzeczeń sądu;
- Wiążący charakter oceny prawnej zawartej w orzeczeniu sądu;
- Możliwość nałożenia grzywny na organ, który nie wykonuje orzeczenia sądu.
- Orzeczenie za bezczynny organ (jeżeli nie wykonał orzeczenia sądu).
- Możliwość żądania odszkodowania za niewykonanie orzeczenia sądu.

Zgodnie z art. 153 p.p.s.a. ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w orzeczeniu sądu wiążą w sprawie ten sąd oraz organ, którego działanie lub bezczynność było przedmiotem zaskarżenia.

W razie niewykonania wyroku uwzględniającego skargę na bezczynność oraz w razie bezczynności organu po wyroku uchylającym lub stwierdzającym nieważność aktu lub czynności strona, po uprzednim pisemnym wezwaniu właściwego organu do wykonania wyroku lub załatwienia sprawy, może wnieść skargę w tym przedmiocie żądając wymierzenia organowi grzywny. Sąd w takim przypadku może orzec o istnieniu lub nieistnieniu uprawnienia czy obowiązku, jeżeli pozwala na to charakter sprawy oraz niebudzące uzasadnionych wątpliwości okoliczności jej stanu faktycznego i prawnego. Osobie, która poniosła szkodę wskutek niewykonania orzeczenia sądu, służy roszczenie o odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Zwykłe środki zaskarżenia.

Orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy. Od wydanego przez wojewódzki sąd administracyjny wyroku lub postanowienia kończącego postępowanie w sprawie przysługuje skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Skargę kasacyjną można oprzeć na naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarga ta powinna być sporządzona przez adwokata lub radcę prawnego, może być sporządzona przez doradcę podatkowego – w sprawach obowiązków podatkowych lub rzecznika patentowego – w sprawach własności przemysłowej. Skarga kasacyjna musi zawierać wniosek o uchylenie lub zmianę orzeczenia. Można ją wnieść w ciągu 30 dni od dnia doręczenia stronie orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej, bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Na postanowienia wojewódzkiego sądu administracyjnego przysługuje zażalenie do Naczelnego Sądu Administracyjnego (termin 7 dni).

Wznowienie postępowania²⁴.

Jest to nadzwyczajny środek zaskarżenia przysługujący wszystkim stronom od prawomocnych orzeczeń sądów administracyjnych, kończących postępowanie w sprawie. Można go wykorzystać w przypadku zaistnienia jednej z, wyliczonych w art. 270 i n p.p.s.a., kwalifikowanych wad postępowania sądowo-administracyjnego.

²⁴ Zob. K. Sobieralski, *Wznowienie postępowania sądowo-administracyjnego*, Kraków 2003.

wersje oczekujące:

2011-07-01

Dz.U. 2010, Nr 167, poz. 1131 Art. 81

2011-05-17

Dz.U. 2011, Nr 34, poz. 173 Art. 11

brzmienie od 2011-04-11 do 2011-05-16

Kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 168)

tekst jednolity z dnia 17 marca 1980 r. (Dz.U. Nr 9, poz. 26)

tekst jednolity z dnia 9 października 2000 r. (Dz.U. Nr 98, poz. 1071)

Zmiany aktu:

2011-04-11	Dz.U. 2011	Nr 6	poz. 18	Art. 1
2011-01-02	Dz.U. 2010	Nr 182	poz. 1228	Art. 75
2011-01-01	Dz.U. 2010	Nr 254	poz. 1700	Art. 24
2010-06-17	Dz.U. 2010	Nr 40	poz. 230	Art. 2
2010-01-01	Dz.U. 2009	Nr 216	poz. 1676	Art. 1
2009-12-08	Dz.U. 2009	Nr 195	poz. 1501	Art. 1
2008-12-29	Dz.U. 2008	Nr 229	poz. 1539	(wyrok TK)
2005-11-21	Dz.U. 2005	Nr 64	poz. 565	Art. 36
2005-06-06	Dz.U. 2005	Nr 78	poz. 682	Art. 1
2004-09-01	Dz.U. 2004	Nr 162	poz. 1692	Art. 2
2004-01-01	Dz.U. 2002	Nr 153	poz. 1271	Art. 4
2003-08-24	Dz.U. 2003	Nr 130	poz. 1188	Art. 69
2003-01-01	Dz.U. 2002	Nr 169	poz. 1387	Art. 2
2002-10-27	Dz.U. 2002	Nr 113	poz. 984	Art. 32
2001-08-22	Dz.U. 2001	Nr 49	poz. 509	Art. 69
2000-11-17	Dz.U. 2005	Nr 181	poz. 1524	(wyrok TK)
	Dz.U. 2003	Nr 170	poz. 1660	(wyrok TK)

Dział I. Przepisy ogólne**Rozdział 1. Zakres obowiązywania****Art. 1. [Zakres regulacji]** ^[1]

Kodeks postępowania administracyjnego normuje postępowanie:

- 1) przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych,
- 2) przed innymi organami państwowymi oraz przed innymi podmiotami, gdy są one powołane z mocy prawa lub na podstawie porozumień do załatwiania spraw określonych w pkt 1,
- 3) w sprawach rozstrzygania sporów o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego i organami administracji rządowej oraz między organami i podmiotami, o których mowa w pkt 2,
- 4) w sprawach wydawania zaświadczeń.

Art. 2. [Rozszerzenie]

Kodeks postępowania administracyjnego normuje ponadto postępowanie w sprawie skarg i wniosków (Dział VIII) przed organami państwowymi, organami jednostek samorządu terytorialnego oraz przed organami organizacji społecznych.

Art. 3. [Wylączenia]§ 1. ^[2] Przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się do:

- 1) postępowania w sprawach karnych skarbowych,

- 2) spraw uregulowanych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926 i Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 92, poz. 1062 oraz z 2000 r. Nr 94, poz. 1037), z wyjątkiem przepisów działów IV, V i VIII.

§ 2. Przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się również do postępowania w sprawach:

- 1) *(skreślony)*
- 2) *(skreślony)*
- 3) *(skreślony)*

4) należących do właściwości polskich przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 3. Przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się także do postępowania w sprawach wynikających z:

- 1) nadrzędności i podległości organizacyjnej w stosunkach między organami państwowymi i innymi państwowymi jednostkami organizacyjnymi,
- 2) podległości służbowej pracowników organów i jednostek organizacyjnych wymienionych w pkt 1, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 4. Do postępowania w sprawach wymienionych w § 1, 2 i 3 pkt 2 stosuje się jednak przepisy działu VIII.

§ 5. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może rozciągnąć przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego w całości lub w części na postępowania w sprawach wymienionych w § 2.

Art. 4. [Immunitet]

Kodeks postępowania administracyjnego nie narusza szczególnych uprawnień wynikających z immunitetu dyplomatycznego i konsularnego oraz umów i zwyczajów międzynarodowych.

Art. 5. [Pojęcie]

§ 1. Jeżeli przepis prawa powołuje się ogólnie na przepisy o postępowaniu administracyjnym, rozumie się przez to przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

§ 2. Ilekroć w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego jest mowa o:

- 1) kodeksie - rozumie się przez to Kodeks postępowania administracyjnego,
- 2) *(skreślony)*
- 3) organach administracji publicznej - rozumie się przez to ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej (zespolonej i niezespolej), organy jednostek samorządu terytorialnego oraz organy i podmioty wymienione w art. 1 pkt 2,
- 4) ministrach - rozumie się przez to Prezesa i wiceprezesa Rady Ministrów pełniących funkcję ministra kierującego określonym działem administracji rządowej, ministrów kierujących określonym działem administracji rządowej, przewodniczących komitetów wchodzących w skład Rady Ministrów, kierowników centralnych urzędów administracji rządowej podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów lub właściwego ministra, a także kierowników innych równorzędnych urzędów państwowych załatwiających sprawy, o których mowa w art. 1 pkt 1 i 4,
- 5) organizacjach społecznych - rozumie się przez to organizacje zawodowe, samorządowe, spółdzielcze i inne organizacje społeczne,
- 6) organach jednostek samorządu terytorialnego - rozumie się przez to organy gminy, powiatu, województwa, związków gmin, związków powiatów, wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starostę, marszałka województwa oraz kierowników służb, inspekcji i straży działających w imieniu wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starosty lub marszałka województwa, a ponadto samorządowe kolegia odwoławcze.

Rozdział 2. Zasady ogólne

Art. 6. [Zasada praworządności]

Organy administracji publicznej działają na podstawie przepisów prawa.

Art. 7. [Zasada prawdy obiektywnej] ^[3]

W toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

Art. 8. [Zasada pogłębiania zaufania] ^[4]

Organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej.

Art. 9. [Zasada udzielania informacji]

Organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

Art. 10. [Zasada wysłuchania stron]

§ 1. Organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

§ 2. Organy administracji publicznej mogą odstąpić od zasady określonej w § 1 tylko w przypadkach, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na groźącą niepowetowaną szkodę materialną.

§ 3. Organ administracji publicznej obowiązany jest utrwalić w aktach sprawy, w drodze adnotacji, przyczyny odstąpienia od zasady określonej w § 1.

Art. 11. [Wyjaśnianie zasadności przesłanek]

Organy administracji publicznej powinny wyjaśniać stronom zasadność przesłanek, którymi kierują się przy załatwieniu sprawy, aby w ten sposób w miarę możliwości doprowadzić do wykonania przez strony decyzji bez potrzeby stosowania środków przymusu.

Art. 12. [Zasada szybkości i prostoty postępowania]

§ 1. Organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia.

§ 2. Sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień, powinny być załatwione niezwłocznie.

Art. 13. [Zasada ugodowego załatwiania spraw]

§ 1. Sprawy, w których uczestniczą strony o spornych interesach, mogą być załatwiane w drodze ugody sporządzonej przed organem administracji publicznej (ugoda administracyjna).

§ 2. Organ administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie w sprawie, powinien w tych przypadkach podejmować czynności skłaniające strony do zawarcia ugody.

Art. 14. [Zasada pisemności]

§ 1.^[5] Sprawy należy załatwiać w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. Nr 64, poz. 565, z późn. zm.^[6]), doręczanego środkami komunikacji elektronicznej.

§ 2. Sprawy mogą być załatwiane ustnie, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie. Treść oraz istotne motywy takiego załatwienia powinny być utrwalone w aktach w formie protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji.

Art. 15. [Zasada dwuinstancyjności]

Postępowanie administracyjne jest dwuinstancyjne.

Art. 16. [Zasada trwałości decyzji]

§ 1.^[7] Decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, są ostateczne. Uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub ustawach szczególnych.

§ 2. Decyzje mogą być zaskarżane do sądu administracyjnego z powodu ich niezgodności z prawem, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych ustawach.

Rozdział 3. Organy wyższego stopnia i organy naczelne

Art. 17. [Słowniczek]

Organami wyższego stopnia w rozumieniu kodeksu są:

- 1) w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego - samorządowe kolegia odwoławcze, chyba że ustawy szczególne stanowią inaczej,
- 2) w stosunku do wojewodów - właściwi w sprawie ministrowie,
- 3) w stosunku do organów administracji publicznej innych niż określone w pkt 1 i 2 - odpowiednie organy nadrzędne lub właściwi ministrowie, a w razie ich braku - organy państwowe sprawujące nadzór nad ich działalnością,
- 4) w stosunku do organów organizacji społecznych - odpowiednie organy wyższego stopnia tych organizacji, a w razie ich braku - organ państwowy sprawujący nadzór nad ich działalnością.

Art. 18. [Pojęcie]

Organami naczelnymi w rozumieniu kodeksu są:

- 1) w stosunku do organów administracji rządowej, organów jednostek samorządu terytorialnego, z wyjątkiem samorządowych kolegiów odwoławczych, oraz organów państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych - Prezes Rady Ministrów lub właściwi ministrowie,
- 2) w stosunku do organów państwowych innych niż określone w pkt 1 - odpowiednie organy o ogólnokrajowym zasięgu działania,
- 3) w stosunku do organów organizacji społecznych - naczelne organy tych organizacji, a w razie braku takiego organu - Prezes Rady Ministrów lub właściwi ministrowie sprawujący zwierzchni nadzór nad ich działalnością.

Rozdział 4. Właściwość organów

Art. 19. [Przestrzeganie właściwości]

Organy administracji publicznej przestrzegają z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej.

Art. 20. [Właściwość rzeczowa]

Właściwość rzeczową organu administracji publicznej ustala się według przepisów o zakresie jego działania.

Art. 21. [Właściwość miejscowa]

§ 1. Właściwość miejscową organu administracji publicznej ustala się:

- 1) w sprawach dotyczących nieruchomości - według miejsca jej położenia; jeżeli nieruchomość położona jest na obszarze właściwości dwóch lub więcej organów, orzekanie należy do organu, na którego obszarze znajduje się większa część nieruchomości,
- 2) w sprawach dotyczących prowadzenia zakładu pracy - według miejsca, w którym zakład pracy jest, był lub ma być prowadzony,
- 3) w innych sprawach - według miejsca zamieszkania (siedziby) w kraju, a w braku zamieszkania w kraju - według miejsca pobytu strony lub jednej ze stron; jeżeli żadna ze stron nie ma w kraju zamieszkania (siedziby) lub pobytu - według miejsca ostatniego ich zamieszkania (siedziby) lub pobytu w kraju.

§ 2. Jeżeli nie można ustalić właściwości miejscowej w sposób wskazany w § 1, sprawa należy do organu właściwego dla miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące wszczęcie postępowania, albo w razie braku ustalenia takiego miejsca - do organu właściwego dla obszaru dzielnicy Śródmieście w m. st. Warszawie.

Art. 22. [Właściwość organów]

§ 1. Spory o właściwość rozstrzygają:

- 1) między organami jednostek samorządu terytorialnego, z wyjątkiem przypadków określonych w pkt 2-4 - wspólny dla nich organ wyższego stopnia, a w razie braku takiego organu - sąd administracyjny,
- 2) między kierownikami służb, inspekcji i straży administracji zespolonej tego samego powiatu, działających w imieniu własnym lub w imieniu starosty - starosta,
- 3) między organami administracji zespolonej w jednym województwie nie wymienionymi w pkt 2 - wojewoda,
- 4) między organami jednostek samorządu terytorialnego w różnych województwach w sprawach należących do zadań z zakresu administracji rządowej - minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 5) *(skreślony)*
- 6) między wojewodami oraz organami administracji zespolonej w różnych województwach - minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 7) między wojewodą a organami administracji niezespolonej - minister właściwy do spraw administracji publicznej po porozumieniu z organem sprawującym nadzór nad organem pozostającym w sporze z wojewodą,
- 8) między organami administracji publicznej innymi niż wymienione w pkt 1-4, 6 i 7 - wspólny dla nich organ wyższego stopnia, a w razie braku takiego organu - minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 9) między organami administracji publicznej, gdy jednym z nich jest minister - Prezes Rady Ministrów.

§ 2.^[8] Spory kompetencyjne między organami jednostek samorządu terytorialnego a organami administracji rządowej rozstrzyga sąd administracyjny.

§ 3. Z wnioskiem o rozpatrzenie sporu przez sąd administracyjny może wystąpić:

- 1) strona,
- 2) organ jednostki samorządu terytorialnego lub inny organ administracji publicznej, pozostające w sporze,
- 3) minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 4) minister właściwy do spraw sprawiedliwości, Prokurator Generalny,
- 5) Rzecznik Praw Obywatelskich.

Art. 23. [Czynności organu]

Do czasu rozstrzygnięcia sporu o właściwość organ administracji publicznej, na którego obszarze wynikła sprawa, podejmuje tylko czynności nie cierpiące zwłoki ze względu na interes społeczny lub słuszny interes obywateli i zawiadamia o tym organ właściwy do rozstrzygnięcia sporu.

Rozdział 5. Wylączenie pracownika oraz organu

Art. 24. [Podstawy wylączenia pracownika]

§ 1.^[9] Pracownik organu administracji publicznej podlega wylączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie:

- 1) w której jest stroną albo pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może mieć wpływ na jego prawa lub obowiązki,
- 2) swego małżonka oraz krewnych i powinowatych do drugiego stopnia,
- 3) osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli,
- 4) w której był świadkiem lub biegłym albo był lub jest przedstawicielem jednej ze stron, albo w której przedstawicielem strony jest jedna z osób wymienionych w pkt 2 i 3,
- 5) w której brał udział w wydaniu zaskarżonej decyzji,
- 6) z powodu której wszczęto przeciw niemu dochodzenie służbowe, postępowanie dyscyplinarne lub karne,
- 7) w której jedną ze stron jest osoba pozostająca wobec niego w stosunku nadrzędności służbowej.

§ 2. Powody wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu trwają także po ustaniu małżeństwa (§ 1 pkt 2), przysposobienia, opieki lub kurateli (§ 1 pkt 3).

§ 3. Bezpośredni przełożony pracownika jest obowiązany na jego żądanie lub na żądanie strony albo z urzędu wyłączyć go od udziału w postępowaniu, jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności nie wymienionych w § 1, które mogą wywołać wątpliwość co do bezstronności pracownika.

§ 4. Wyłączony pracownik powinien podejmować tylko czynności nie cierpiące zwłoki ze względu na interes społeczny lub ważny interes stron.

Art. 25. [Podstawy wyłączenia organu]

§ 1. Organ administracji publicznej podlega wyłączeniu od załatwienia sprawy dotyczącej interesów majątkowych:

- 1) jego kierownika lub osób pozostających z tym kierownikiem w stosunkach określonych w art. 24 § 1 pkt 2 i 3,
- 2) osoby zajmującej stanowisko kierownicze w organie bezpośrednio wyższego stopnia lub osób pozostających z nim w stosunkach określonych w art. 24 § 1 pkt 2 i 3.

§ 2. Przepis art. 24 § 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 26. [Wyznaczenie pracownika i organu]

§ 1. W przypadku wyłączenia pracownika (art. 24) jego bezpośredni przełożony wyznacza innego pracownika do prowadzenia sprawy.

§ 2. W przypadku wyłączenia organu sprawę załatwia:

- 1) w okolicznościach przewidzianych w art. 25 § 1 pkt 1 - organ wyższego stopnia nad organem załatwiającym sprawę,
- 2) w okolicznościach przewidzianych w art. 25 § 1 pkt 2 - organ wyższego stopnia nad organem, w którym osoba wymieniona w tym przepisie zajmuje stanowisko kierownicze.

Organ wyższego stopnia może do załatwienia sprawy wyznaczyć inny podległy sobie organ. W razie gdy osobą wymienioną w art. 25 § 1 pkt 2 jest minister albo prezes samorządowego kolegium odwoławczego, organ właściwy do załatwienia sprawy wyznacza Prezes Rady Ministrów.

§ 3. Jeżeli wskutek wyłączenia pracowników organu administracji publicznej organ ten stał się niezdolny do załatwienia sprawy, stosuje się odpowiednio § 2.

Art. 27. [Członek organu kolegiального]

§ 1. Członek organu kolegiального podlega wyłączeniu w przypadkach określonych w art. 24 § 1. O wyłączeniu tego członka w przypadkach określonych w art. 24 § 3 postanawia przewodniczący organu kolegiального lub organu wyższego stopnia na wniosek strony, członka organu kolegiального albo z urzędu.

§ 1a.^[10] Członek samorządowego kolegium odwoławczego podlega wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, jeżeli brał udział w wydaniu decyzji objętej wnioskiem.

§ 2. Jeżeli wskutek wyłączenia członków organu kolegiального organ ten stał się niezdolny do podjęcia uchwały z braku wymaganego *quorum*, stosuje się odpowiednio przepisy art. 26 § 2.

§ 3.^[11] Jeżeli samorządowe kolegium odwoławcze wskutek wyłączenia jego członków nie może załatwić sprawy, minister właściwy do spraw administracji publicznej, w drodze postanowienia, wyznacza inne samorządowe kolegium odwoławcze.

Art. 27a.

(skreślony)

Rozdział 6. Strona

Art. 28. [Definicja]

Stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek.

Art. 29. [Pojęcie]

Stronami mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, a gdy chodzi o państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne i organizacje społeczne - również jednostki nie posiadające osobowości prawnej.

Art. 30. [Odesłanie]

§ 1. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych stron ocenia się według przepisów prawa cywilnego, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 2. Osoby fizyczne nie posiadające zdolności do czynności prawnych działają przez swych ustawowych przedstawicieli.

§ 3. Strony nie będące osobami fizycznymi działają przez swych ustawowych lub statutowych przedstawicieli.

§ 4. W sprawach dotyczących praw zbywalnych lub dziedzicznych w razie zbycia prawa lub śmierci strony w toku postępowania na miejsce dotychczasowej strony wstępują jej następcy prawni.

§ 5. W sprawach dotyczących spadków nie objętych jako strony działają osoby sprawujące zarząd majątkiem masy spadkowej, a w ich braku - kurator wyznaczony przez sąd na wniosek organu administracji publicznej.

Art. 31. [Uprawnienia]

§ 1. Organizacja społeczna może w sprawie dotyczącej innej osoby występować z żądaniem:

1) wszczęcia postępowania,

2) dopuszczenia jej do udziału w postępowaniu,

jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji i gdy przemawia za tym interes społeczny.

§ 2. Organ administracji publicznej, uznając żądanie organizacji społecznej za uzasadnione, postanawia o wszczęciu postępowania z urzędu lub o dopuszczeniu organizacji do udziału w postępowaniu. Na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania lub dopuszczenia do udziału w postępowaniu organizacji społecznej służy zażalenie.

§ 3. Organizacja społeczna uczestniczy w postępowaniu na prawach strony.

§ 4. Organ administracji publicznej, wszczynając postępowanie w sprawie dotyczącej innej osoby, zawiadamia o tym organizację społeczną, jeżeli uzna, że może ona być zainteresowana udziałem w tym postępowaniu ze względu na swoje cele statutowe, i gdy przemawia za tym interes społeczny.

§ 5. Organizacja społeczna, która nie uczestniczy w postępowaniu na prawach strony, może za zgodą organu administracji publicznej przedstawić temu organowi swój pogląd w sprawie, wyrażony w uchwale lub oświadczeniu jej organu statutowego.

§ 6. *(skreślony)*

Art. 32. [Ustanowienie pełnomocnika]

Strona może działać przez pełnomocnika, chyba że charakter czynności wymaga jej osobistego działania.

Art. 33. [Przesłanki i tryb]

§ 1. Pełnomocnikiem strony może być osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych.

§ 2. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie lub zgłoszone do protokołu.

§ 3.^[12] Pełnomocnik dołącza do akt oryginał lub urzędowo poświadczony odpis pełnomocnictwa. Adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także doradca podatkowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie. Organ administracji publicznej może w razie wątpliwości zażądać urzędowego poświadczenia podpisu strony.

§ 4. W sprawach mniejszej wagi organ administracji publicznej może nie żądać pełnomocnictwa, jeśli pełnomocnikiem jest członek najbliższej rodziny lub domownik strony, a nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu upoważnienia do występowania w imieniu strony.

Art. 34. [Wyznaczenie przedstawiciela]

§ 1. Organ administracji publicznej wystąpi do sądu z wnioskiem o wyznaczenie przedstawiciela dla osoby nieobecnej lub niezdolnej do czynności prawnych, o ile przedstawiciel nie został już wyznaczony.

§ 2. W przypadku konieczności podjęcia czynności nie cierpiącej zwłoki organ administracji publicznej wyznacza dla osoby nieobecnej przedstawiciela uprawnionego do działania w postępowaniu do czasu wyznaczenia dla niej przedstawiciela przez sąd.

Rozdział 7. Załatwianie spraw

Art. 35. [Terminy załatwiania]

§ 1. Organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki.

§ 2. Niezwłocznie powinny być załatwiane sprawy, które mogą być rozpatrzone w oparciu o dowody przedstawione przez stronę łącznie z żądaniem wszczęcia postępowania lub w oparciu o fakty i dowody powszechnie znane albo znane z urzędu organowi, przed którym toczy się postępowanie, bądź możliwe do ustalenia na podstawie danych, którymi rozporządza ten organ.

§ 3. Załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym - w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania.

§ 4.^[13] Przepisy szczególne mogą określać inne terminy niż określone w § 3.

§ 5. Do terminów określonych w przepisach poprzedzających nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa dla dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu.

Art. 36. [Przekroczenie terminu]

§ 1.^[14] O każdym przypadku niezakończono sprawy w terminie określonym w art. 35 lub w przepisach szczególnych organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić stronę, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy.

§ 2. Ten sam obowiązek ciąży na organie administracji publicznej również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od organu.

Art. 37. [Uprawienie strony]

§ 1.^[15] Na niezakończono sprawy w terminie określonym w art. 35, w przepisach szczególnych, ustalonym w myśl art. 36 lub na przewlekłe prowadzenie postępowania stronie służy zażalenie do organu wyższego stopnia, a jeżeli nie ma takiego organu - wezwanie do usunięcia naruszenia prawa.

§ 2. Organ wymieniony w § 1, uznając zażalenie za uzasadnione, wyznacza dodatkowy termin załatwienia sprawy oraz zarządza wyjaśnienie przyczyn i ustalenie osób winnych niezakończono sprawy w terminie, a w razie potrzeby także podjęcie środków zapobiegających naruszaniu terminów załatwiania spraw w przyszłości.

Art. 38. [Odpowiedzialność pracownika]

Pracownik organu administracji publicznej, który z nieuzasadnionych przyczyn nie załatwił sprawy w terminie lub nie dopełnił obowiązku wynikającego z art. 36 albo nie załatwił sprawy w dodatkowym terminie ustalonym w myśl art. 37 § 2, podlega odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej albo innej odpowiedzialności przewidzianej w przepisach prawa.

Rozdział 8. Doręczenia

Art. 39. [Sposoby doręczenia]

Organ administracji publicznej doręcza pisma za pokwitowaniem przez pocztę, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy.

Art. 39¹. [Doręczenie drogą elektroniczną]^[16]

§ 1.^[17] Doręczenie następuje za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. Nr 144, poz. 1204, z późn. zm.^[18]), jeżeli strona lub inny uczestnik postępowania:

- 1) wystąpił do organu administracji publicznej o doręczenie albo
- 2) wyraził zgodę na doręczenie mu pism za pomocą tych środków.

§ 2.^[19] (*uchylony*)

Art. 40. [Pozycja przedstawiciela]

§ 1. Pisma doręcza się stronie, a gdy strona działa przez przedstawiciela - temu przedstawicielowi.

§ 2.^[20] Jeżeli strona ustanowiła pełnomocnika, pisma doręcza się pełnomocnikowi. Jeżeli ustanowiono kilku pełnomocników, doręcza się pisma tylko jednemu pełnomocnikowi. Strona może wskazać takiego pełnomocnika.

§ 3. W sprawie wszczętej na skutek podania złożonego przez dwie lub więcej stron pisma doręcza się wszystkim stronom, chyba że w podaniu wskazały jedną jako upoważnioną do odbioru pism.

§ 4.^[21] Strona zamieszkała za granicą lub mająca siedzibę za granicą, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w kraju, jest obowiązana wskazać w kraju pełnomocnika do doręczeń.

§ 5.^[22] W razie niewskazania pełnomocnika do doręczeń przeznaczone dla tej strony pisma pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia. Stronę należy o tym pouczyć przy pierwszym doręczeniu. Strona powinna być również pouczona o możliwości złożenia odpowiedzi na pismo wszczynające postępowanie i wyjaśnić na piśmie oraz o tym, kto może być ustanowiony pełnomocnikiem.

Art. 41. [Zmiana adresu]

§ 1. W toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej o każdej zmianie swego adresu.

§ 2. W razie zaniedbania obowiązku określonego w § 1 doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny.

Art. 42. [Miejsce]

§ 1. Pisma doręcza się osobom fizycznym w ich mieszkaniu lub miejscu pracy.

§ 2. Pisma mogą być doręczane również w lokalu organu administracji publicznej, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 3. W razie niemożności doręczenia pisma w sposób określony w § 1 i 2, a także w razie koniecznej potrzeby, pisma doręcza się w każdym miejscu, gdzie się adresata zastanie.

Art. 43. [Nieobecność adresata]^[23]

W przypadku nieobecności adresata pismo doręcza się, za pokwitowaniem, dorosłemu domownikowi, sąsiadowi lub dozorczy domu, jeżeli osoby te podjęły się oddania pisma adresatowi. O doręczeniu pisma sąsiadowi lub dozorczy zawiadamia się adresata, umieszczając zawiadomienie w oddawczej skrzynce pocztowej lub, gdy to nie jest możliwe, w drzwiach mieszkania.

Art. 44. [Doręczenie zastępcze]^[24]

§ 1. W razie niemożności doręczenia pisma w sposób wskazany w art. 42 i 43:

- 1) poczta przechowuje pismo przez okres czternastu dni w swojej placówce pocztowej - w przypadku doręczenia pisma przez pocztę,
- 2) pismo składa się na okres czternastu dni w urzędzie właściwej gminy (miasta) - w przypadku doręczenia pisma przez pracownika urzędu gminy (miasta) lub upoważnioną osobę lub organ.

§ 2. Zawiadomienie o pozostawieniu pisma wraz z informacją o możliwości jego odbioru w terminie siedmiu dni, licząc od dnia pozostawienia zawiadomienia w miejscu określonym w § 1, umieszcza się w oddawczej skrzynce pocztowej lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania adresata, jego biura lub innego pomieszczenia, w którym adresat wykonuje swoje czynności zawodowe, bądź w widocznym miejscu przy wejściu na posesję adresata.

§ 3. W przypadku niepodjęcia przesyłki w terminie, o którym mowa w § 2, pozostawia się powtórne zawiadomienie o możliwości odbioru przesyłki w terminie nie dłuższym niż czternaście dni od daty pierwszego zawiadomienia.

§ 4. Doręczenie uważa się za dokonane z upływem ostatniego dnia okresu, o którym mowa w § 1, a pismo pozostawia się w aktach sprawy.

Art. 45. [Doręczenie w siedzibie]^[25]

Jednostkom organizacyjnym i organizacjom społecznym doręcza się pisma w lokalu ich siedziby do rąk osób uprawnionych do odbioru pism. Przepis art. 44 stosuje się odpowiednio.

Art. 46. [Potwierdzenie odbioru]

§ 1. Odbierający pismo potwierdza doręczenie mu pisma swym podpisem ze wskazaniem daty doręczenia.

§ 2. Jeżeli odbierający pismo uchyli się od potwierdzenia doręczenia lub nie może tego uczynić, doręczający sam stwierdza datę doręczenia oraz wskazuje osobę, która odebrała pismo, i przyczynę braku jej podpisu.

§ 3.^[26] W przypadku doręczenia pisma za pomocą środków komunikacji elektronicznej doręczenie jest skuteczne, jeżeli w terminie 7 dni od dnia wysłania pisma organ administracji publicznej otrzyma potwierdzenie doręczenia pisma. W razie nieotrzymania takiego potwierdzenia organ doręcza pismo w sposób określony w przepisach niniejszego rozdziału dla pisma w formie innej niż forma dokumentu elektronicznego.

§ 4.^[27] W celu doręczenia dokumentu w formie dokumentu elektronicznego organ administracji publicznej, z zastrzeżeniem § 6, przesyła na adres elektroniczny adresata informację zawierającą:

- 1) wskazanie, że adresat może odebrać dokument w formie dokumentu elektronicznego,
- 2) wskazanie adresu elektronicznego, z którego adresat może pobrać dokument i pod którym powinien dokonać potwierdzenia doręczenia dokumentu,
- 3) pouczenie dotyczące sposobu odbioru dokumentu, a w szczególności sposobu identyfikacji pod wskazanym adresem elektronicznym w systemie teleinformatycznym organu administracji publicznej oraz informacji o wymogu podpisania urzędowego poświadczenia odbioru w sposób wskazany w art. 20a ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

§ 5.^[28] Warunki techniczne i organizacyjne doręczenia dokumentu w formie dokumentu elektronicznego określają przepisy ustawy, o której mowa w § 4 pkt 3.

§ 6.^[29] Doręczenie dokumentu w formie dokumentu elektronicznego do podmiotu publicznego w rozumieniu przepisów ustawy, o której mowa w § 4 pkt 3, następuje przez elektroniczną skrzynkę podawczą tego podmiotu, w sposób określony w tej ustawie.

Art. 47. [Odmowa przyjęcia]

§ 1. Jeżeli adresat odmawia przyjęcia pisma przesłanego mu przez pocztę lub inny organ albo w inny sposób, pismo zwraca się nadawcy z adnotacją o odmowie jego przyjęcia i datą odmowy. Pismo wraz z adnotacją włącza się do akt sprawy.

§ 2. W przypadkach, o których mowa w § 1, uznaje się, że pismo doręczone zostało w dniu odmowy jego przyjęcia przez adresata.

Art. 48. [Doręczenie przedstawicielowi]

§ 1. Pisma skierowane do osób nie znanych z miejsca pobytu, dla których sąd nie wyznaczył przedstawiciela, doręcza się przedstawicielowi ustanowionemu w myśl art. 34.

§ 2. Pisma kierowane do osób korzystających ze szczególnych uprawnień wynikających z immunitetu dyplomatycznego lub konsularnego doręcza się w sposób przewidziany w przepisach szczególnych, w umowach i zwyczajach międzynarodowych.

Art. 49. [Ogłoszenie publicznel]

Strony mogą być zawiadamiane o decyzjach i innych czynnościach organów administracji publicznej przez obwieszczenie lub w inny zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości sposób publicznego ogłaszania, jeżeli przepis szczególny tak stanowi; w tych przypadkach zawiadomienie bądź doręczenie uważa się za dokonane po upływie czternastu dni od dnia publicznego ogłoszenia.

Rozdział 9. Wezwania**Art. 50. [Cel wezwania]**

§ 1. Organ administracji publicznej może wzywać osoby do udziału w podejmowanych czynnościach i do złożenia wyjaśnień lub zeznań osobiście, przez pełnomocnika lub na piśmie, jeżeli jest to niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy lub dla wykonywania czynności urzędowych.

§ 2. Organ obowiązany jest dołożyć starań, aby zadośćuczynienie wezwaniu nie było uciążliwe.

§ 3. W przypadkach, w których osoba wezwana nie może stawić się z powodu choroby, kalectwa lub innej nie dającej się pokonać przeszkody, organ może dokonać określonej czynności lub przyjąć wyjaśnienie albo przesłuchać osobę wezwaną w miejscu jej pobytu, jeżeli pozwalają na to okoliczności, w jakich znajduje się ta osoba.

Art. 51. [Osobiste stawiennictwo]

§ 1. Do osobistego stawienia się wezwany jest obowiązany tylko w obrębie gminy lub miasta, w którym zamieszkuje albo przebywa.

§ 2. Obowiązek osobistego stawiennictwa dotyczy również wezwanego, zamieszkałego lub przebywającego w sąsiedniej gminie albo mieście.

Art. 52. [Pomoc prawna]

W toku postępowania organ administracji publicznej zwraca się do właściwego terenowego organu administracji rządowej lub organu samorządu terytorialnego o wezwanie osoby zamieszkałej lub przebywającej w danej gminie lub mieście do złożenia wyjaśnień lub zeznań albo do dokonania innych czynności, związanych z toczącym się postępowaniem. Organ prowadzący postępowanie oznaczy zarazem okoliczności będące przedmiotem wyjaśnień lub zeznań albo czynności, jakie mają być dokonane.

Art. 53. [Wyłączenie]

Przepisów art. 51 i 52 nie stosuje się w przypadkach, w których charakter sprawy lub czynności wymaga dokonania czynności przed organem administracji publicznej prowadzącym postępowanie.

Art. 54. [Treść wezwania]

§ 1. W wezwaniu należy wskazać:

- 1) nazwę i adres organu wzywającego,
- 2) imię i nazwisko wzywanego,
- 3) w jakiej sprawie oraz w jakim charakterze i w jakim celu zostaje wezwany,
- 4) czy wezwany powinien się stawić osobiście lub przez pełnomocnika, czy też może złożyć wyjaśnienie lub zeznanie na piśmie,
- 5) termin, do którego żądanie powinno być spełnione, albo dzień, godzinę i miejsce stawienia się wezwanego lub jego pełnomocnika,
- 6) skutki prawne niezastosowania się do wezwania.

§ 2.^[30] Wezwanie powinno być zaopatrzone podpisem pracownika organu wzywającego, z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego podpisującego lub, jeżeli dokonywane jest z użyciem dokumentu elektronicznego, powinno być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

Art. 55. [Wezwanie w szczególnej formie]

§ 1.^[31] W sprawach niecierpiących zwłoki wezwania można dokonać również telefonicznie albo przy użyciu innych środków łączności, z podaniem danych wymienionych w art. 54 § 1 oraz imienia, nazwiska i stanowiska służbowego pracownika organu wzywającego.

§ 2. Wezwanie dokonane w sposób określony w § 1 powoduje skutki prawne tylko wtedy, gdy nie ma wątpliwości, że dotarło do adresata we właściwej treści i w odpowiednim terminie.

Art. 56. [Koszty stawiennictwa]

§ 1. Osobie, która stawiła się na wezwanie, przyznaje się koszty podróży i inne należności według przepisów o należnościach świadków i biegłych w postępowaniu sądowym. Dotyczy to również kosztów osobistego stawiennictwa stron, gdy postępowanie zostało wszczęte z urzędu albo gdy strona została bez swojej winy błędnie wezwana do stawienia się.

§ 2. Żądanie przyznania należności należy zgłosić organowi administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie, przed wydaniem decyzji, pod rygorem utraty roszczenia.

Rozdział 10. Terminy

Art. 57. [Obliczanie terminów]

§ 1. Jeżeli początkiem terminu określonego w dniach jest pewne zdarzenie, przy obliczaniu tego terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zdarzenie nastąpiło. Upływ ostatniego z wyznaczonej liczby dni uważa się za koniec terminu.

§ 2. Terminy określone w tygodniach kończą się z upływem tego dnia w ostatnim tygodniu, który nazwą odpowiada początkowemu dniowi terminu.

§ 3. Terminy określone w miesiącach kończą się z upływem tego dnia w ostatnim miesiącu, który odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca.

§ 4. Jeżeli koniec terminu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy następny dzień powszedni.

§ 5.^[32] Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało:

- 1) wysłane w formie dokumentu elektronicznego do organu administracji publicznej, a nadawca otrzymał urzędowe poświadczenie odbioru,
- 2) nadane w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego,
- 3) złożone w polskim urzędzie konsularnym,
- 4) złożone przez żołnierza w dowództwie jednostki wojskowej,
- 5) złożone przez członka załogi statku morskiego kapitanowi statku,
- 6) złożone przez osobę pozbawioną wolności w administracji zakładu karnego.

Art. 58. [Przywrócenie terminu]

§ 1. W razie uchybienia terminu należy przywrócić termin na prośbę zainteresowanego, jeżeli uprawdopodobni, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

§ 2. Prośbę o przywrócenie terminu należy wnieść w ciągu siedmiu dni od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu. Jednocześnie z wniesieniem prośby należy dopełnić czynności, dla której określony był termin.

§ 3. Przywrócenie terminu do złożenia prośby przewidzianej w § 2 jest niedopuszczalne.

Art. 59. [Właściwość organu]

§ 1. O przywróceniu terminu postanawia właściwy w sprawie organ administracji publicznej. Od postanowienia o odmowie przywrócenia terminu służy zażalenie.

§ 2. O przywróceniu terminu do wniesienia odwołania lub zażalenia postanawia ostatecznie organ właściwy do rozpatrzenia odwołania lub zażalenia.

Art. 60. [Wstrzymanie wykonania]

Przed rozpatrzeniem prośby o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania lub zażalenia właściwy organ administracji publicznej na żądanie strony może wstrzymać wykonanie decyzji lub postanowienia.

Dział II. Postępowanie**Rozdział 1. Wszczęcie postępowania****Art. 61. [Z urzędu i na wniosek]**

§ 1. Postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu.

§ 2. Organ administracji publicznej może ze względu na szczególnie ważny interes strony wszcząć z urzędu postępowanie także w sprawie, w której przepis prawa wymaga wniosku strony. Organ obowiązany jest uzyskać na to zgodę strony w toku postępowania, a w razie nieuzyskania zgody - postępowanie umorzyć.

§ 3. Datą wszczęcia postępowania na żądanie strony jest dzień doręczenia żądania organowi administracji publicznej.

§ 3a.^[33] Datą wszczęcia postępowania na żądanie strony wniesione drogą elektroniczną jest dzień wprowadzenia żądania do systemu teleinformatycznego organu administracji publicznej.

§ 4. O wszczęciu postępowania z urzędu lub na żądanie jednej ze stron należy zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie.

Art. 61a. [Odmowa wszczęcia postępowania] ^[34]

§ 1. Gdy żądanie, o którym mowa w art. 61, zostało wniesione przez osobę niebędącą stroną lub z innych uzasadnionych przyczyn postępowanie nie może być wszczęte, organ administracji publicznej wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

§ 2. Na postanowienie, o którym mowa w § 1, służy zażalenie.

Art. 62. [Współuczestnictwo]

W sprawach, w których prawa lub obowiązki stron wynikają z tego samego stanu faktycznego oraz z tej samej podstawy prawnej i w których właściwy jest ten sam organ administracji publicznej, można wszczęć i prowadzić jedno postępowanie dotyczące więcej niż jednej strony.

Art. 63. [Forma]

§ 1.^[35] Podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) mogą być wnoszone pisemnie, telegraficznie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu, a także za pomocą innych środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej utworzoną na podstawie ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

§ 2. Podanie powinno zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres i żądanie oraz czynić zadość innym wymaganiom ustalonym w przepisach szczególnych.

§ 3. Podanie wniesione pisemnie albo ustnie do protokołu powinno być podpisane przez wnoszącego, a protokół ponadto przez pracownika, który go sporządził. Gdy podanie wnosi osoba, która nie może lub nie umie złożyć podpisu, podanie lub protokół podpisuje za nią inna osoba przez nią upoważniona, czyniąc o tym wzmiankę obok podpisu.

§ 3a.^[36] Podanie wniesione w formie dokumentu elektronicznego powinno:

- 1) być uwierzytelnione przy użyciu mechanizmów określonych w art. 20a ust. 1 albo ust. 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz
- 2) zawierać dane w ustalonym formacie, zawartym we wzorze podania określonym w odrębnych przepisach, jeżeli te przepisy nakazują wnoszenie podań według określonego wzoru.

§ 4.^[37] Organ administracji publicznej jest obowiązany potwierdzić wniesienie podania, jeżeli wnoszący tego zażąda. W przypadku wniesienia podania w formie dokumentu elektronicznego organ jest obowiązany potwierdzić wniesienie podania przez doręczenie urzędowego poświadczenia odbioru na wskazany przez wnoszącego adres elektroniczny.

Art. 64. [Braki formalne]

§ 1. Jeżeli w podaniu nie wskazano adresu wnoszącego i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, podanie pozostawia się bez rozpoznania.

§ 2. Jeżeli podanie nie czyni zadość innym wymaganiom ustalonym w przepisach prawa, należy wezwać wnoszącego do usunięcia braków w terminie siedmiu dni z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania.

Art. 65. [Brak właściwości]

§ 1.^[38] Jeżeli organ administracji publicznej, do którego podanie wniesiono, jest niewłaściwy w sprawie, niezwłocznie przekazuje je do organu właściwego, zawiadamiając jednocześnie o tym wnoszącego podanie. Zawiadomienie o przekazaniu powinno zawierać uzasadnienie.

§ 2. Podanie wniesione do organu niewłaściwego przed upływem przepisanej terminu uważa się za wniesione z zachowaniem terminu.

Art. 66. [Forma załatwienia] ^[39]

§ 1.^[40] Jeżeli podanie dotyczy kilku spraw podlegających załatwieniu przez różne organy, organ administracji publicznej, do którego podanie wniesiono, uczyni przedmiotem rozpoznania sprawy należące do jego właściwości. Równocześnie zawiadomi wnoszącego podanie, że w sprawach innych powinien wnieść odrębne podanie do właściwego organu, i poinformuje go o treści § 2.

§ 2.^[41] Odrębne podanie złożone zgodnie z zawiadomieniem, o którym mowa w § 1, w terminie czternastu dni od daty doręczenia zawiadomienia uważa się za złożone w dniu wniesienia pierwszego podania.

§ 3. Jeżeli podanie wniesiono do organu niewłaściwego, a organu właściwego nie można ustalić na podstawie danych podania, albo gdy z podania wynika, że właściwym w sprawie jest sąd powszechny, organ, do którego podanie wniesiono, zwraca je wnoszącemu. Zwrot podania następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

§ 4. Organ nie może jednak zwrócić podania z tej przyczyny, że właściwym w sprawie jest sąd powszechny, jeżeli w tej sprawie sąd uznał się już za niewłaściwy.

Rozdział 2. Protokoły i adnotacje

Art. 67. [Czynności protokolowane]

§ 1. Organ administracji publicznej sporządza zwięzły protokół z każdej czynności postępowania, mającej istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że czynność została w inny sposób utrwalona na piśmie.

§ 2. W szczególności sporządza się protokół:

- 1) przyjęcia wniesionego ustnie podania,
- 2) przesłuchania strony, świadka i biegłego,
- 3) oględzin i ekspertyz dokonywanych przy udziale przedstawiciela organu administracji publicznej,
- 4) rozprawy,
- 5) ustnego ogłoszenia decyzji i postanowienia.

Art. 68. [Treść]

§ 1. Protokół sporządza się tak, aby z niego wynikało, kto, kiedy, gdzie i jakich czynności dokonał, kto i w jakim charakterze był przy tym obecny, co i w jaki sposób w wyniku tych czynności ustalono i jakie uwagi zgłosiły obecne osoby.

§ 2. Protokół odczytuje się wszystkim osobom obecnym, biorącym udział w czynności urzędowej, które powinny następnie protokół podpisać. Odmowę lub brak podpisu którejkolwiek osoby należy omówić w protokole.

Art. 69. [Wymogi]

§ 1. Protokół przesłuchania powinien być odczytany i przedstawiony do podpisu osobie zeznającej niezwłocznie po złożeniu zeznania.

§ 2. W protokołach przesłuchania osoby, która złożyła zeznanie w języku obcym, należy podać w przekładzie na język polski treść złożonego zeznania oraz wskazać osobę i adres tłumacza, który dokonał przekładu; tłumacz ten powinien podpisać protokół przesłuchania.

Art. 70. [Dołączenie zeznania lub dokumentu]

Organ administracji publicznej może zezwolić na dołączenie do protokołu zeznania na piśmie, podpisanego przez zeznającego, oraz innych dokumentów mających znaczenie dla sprawy.

Art. 71. [Korekta]

Skreśleń i poprawek w protokole należy tak dokonywać, aby wyrazy skreślone i poprawione były czytelne. Skreślenia i poprawki powinny być stwierdzone w protokole przed jego podpisaniem.

Art. 72. [Adnotacje urzędowe]

Czynności organu administracji publicznej, z których nie sporządza się protokołu, a które mają znaczenie dla sprawy lub toku postępowania, utrwalają się w aktach w formie adnotacji podpisanej przez pracownika, który dokonał tych czynności.

Rozdział 3. Udostępnianie akt

Art. 73. [Zasada]

§ 1.^[42] Strona ma prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania.

§ 1a.^[43] Czynności określone w § 1 są dokonywane w lokalu organu administracji publicznej w obecności pracownika tego organu.

§ 2.^[44] Strona może żądać uwierzytelnienia odpisów lub kopii akt sprawy lub wydania jej z akt sprawy uwierzytelnionych odpisów, o ile jest to uzasadnione ważnym interesem strony.

§ 3.^[45] W przypadku pism w formie dokumentu elektronicznego wnoszonych do organu administracji publicznej lub przez niego doręczanych organ może zapewnić stronie dostęp do nich w swoim systemie teleinformatycznym, po identyfikacji strony w sposób określony w przepisach ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

Art. 74. [Wylączenia]

§ 1.^[46] Przepisu art. 73 nie stosuje się do akt sprawy zawierających informacje niejawne o klauzuli tajności "tajne" lub "ściśle tajne", a także do innych akt, które organ administracji publicznej wyłączy ze względu na ważny interes państwowy.

§ 2.^[47] Odmowa umożliwienia stronie przeglądania akt sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii i odpisów, uwierzytelnienia takich kopii i odpisów lub wydania uwierzytelnionych odpisów następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

Rozdział 4. Dowody

Art. 75. [Pojęcie]

§ 1. Jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. W szczególności dowodem mogą być dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny.

§ 2. Jeżeli przepis prawa nie wymaga urzędowego potwierdzenia określonych faktów lub stanu prawnego w drodze zaświadczenia właściwego organu administracji, organ administracji publicznej odbiera od strony, na jej wniosek, oświadczenie złożone pod rygorem odpowiedzialności za fałszywe zeznania. Przepis art. 83 § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 76. [Dokumenty urzędowe]

§ 1. Dokumenty urzędowe sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy państwowe w ich zakresie działania stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo stwierdzone.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do dokumentów urzędowych sporządzanych przez organy jednostek organizacyjnych lub podmioty, w zakresie poruczonych im z mocy prawa lub porozumienia spraw wymienionych w art. 1 pkt 1 i 4.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 nie wyłączają możliwości przeprowadzenia dowodu przeciwko treści dokumentów wymienionych w tych przepisach.

Art. 76a. [Odpis lub wyciąg] ^[48]

§ 1. Jeżeli dokument znajduje się w aktach organu lub podmiotu, o którym mowa w art. 76 § 1 lub 2, wystarczy przedstawić urzędowo poświadczony przez ten organ lub podmiot odpis lub wyciąg z dokumentu. Organ administracji publicznej zażąda udzielenia odpisu lub wyciągu, jeżeli strona sama uzyskać ich nie może. Gdy organ uzna za konieczne przejrzanie oryginału dokumentu, może wystąpić o jego dostarczenie.

§ 2. Zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub doradcą podatkowym.

§ 3. Zawarte w odpisie dokumentu poświadczenie zgodności z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub doradcą podatkowym ma charakter dokumentu urzędowego.

§ 4. Jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, organ administracji publicznej zażąda od strony składającej odpis dokumentu, o którym mowa w § 2, przedłożenia oryginału tego dokumentu.

Art. 77. [Zbieranie i ocena dowodów]

§ 1. Organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy.

§ 2. Organ może w każdym stadium postępowania zmienić, uzupełnić lub uchylić swoje postanowienie dotyczące przeprowadzenia dowodu.

§ 3. Organ przeprowadzający postępowanie na wezwanie organu właściwego do załatwienia sprawy (art. 52) może z urzędu lub na wniosek strony przesłuchać również nowych świadków i biegłych na okoliczności będące przedmiotem tego postępowania.

§ 4. Fakty powszechnie znane oraz fakty znane organowi z urzędu nie wymagają dowodu. Fakty znane organowi z urzędu należy zakomunikować stronie.

Art. 78. [Zgłaszanie wniosków dowodowych]

§ 1. Żądanie strony dotyczące przeprowadzenia dowodu należy uwzględnić, jeżeli przedmiotem dowodu jest okoliczność mająca znaczenie dla sprawy.

§ 2. Organ administracji publicznej może nie uwzględnić żądania (§ 1), które nie zostało zgłoszone w toku przeprowadzania dowodów lub w czasie rozprawy, jeżeli żądanie to dotyczy okoliczności już stwierdzonych innymi dowodami, chyba że mają one znaczenie dla sprawy.

Art. 79. [Uprawnienia strony]

§ 1. Strona powinna być zawiadomiona o miejscu i terminie przeprowadzenia dowodu ze świadków, biegłych lub oględzin przynajmniej na siedem dni przed terminem.

§ 2. Strona ma prawo brać udział w przeprowadzeniu dowodu, może zadawać pytania świadkom, biegłym i stronom oraz składać wyjaśnienia.

Art. 80. [Swobodna ocena dowodów]

Organ administracji publicznej ocenia na podstawie całokształtu materiału dowodowego, czy dana okoliczność została udowodniona.

Art. 81. [Domniemanie faktyczne]

Okoliczność faktyczna może być uznana za udowodnioną, jeżeli strona miała możliwość wypowiedzenia się co do przeprowadzonych dowodów, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 10 § 2.

Art. 82. [Niezdolność bycia świadkiem]^[49]

Świadkami nie mogą być:

- 1) osoby niezdolne do spostrzegania lub komunikowania swych spostrzeżeń,
- 2) osoby obowiązane do zachowania w tajemnicy informacji niejawnych na okoliczności objęte tajemnicą, jeżeli nie zostały w trybie określonym obowiązującymi przepisami zwolnione od obowiązku zachowania tej tajemnicy,
- 3) duchowni co do faktów objętych tajemnicą spowiedzi.

Art. 83. [Prawo odmowy zeznań]

§ 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonka strony, wstępnych, zstępnych i rodzeństwa strony oraz jej powinowatych pierwszego stopnia, jak również osób pozostających ze stroną w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli. Prawo odmowy zeznań trwa także po ustaniu małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli.

§ 2. Świadek może odmówić odpowiedzi na pytania, gdy odpowiedź mogłaby narazić jego lub jego bliskich wymienionych w § 1 na odpowiedzialność karną, hańbę lub bezpośrednią szkodę majątkową albo spowodować naruszenie obowiązku zachowania prawnie chronionej tajemnicy zawodowej.

§ 3. Przed odebraniem zeznania organ administracji publicznej uprzedza świadka o prawie odmowy zeznań i odpowiedzi na pytania oraz o odpowiedzialności za fałszywe zeznania.

Art. 84. [Powołanie biegłego]

§ 1. Gdy w sprawie wymagane są wiadomości specjalne, organ administracji publicznej może zwrócić się do biegłego lub biegłych o wydanie opinii.

§ 2. Biegły podlega wyłączeniu na zasadach i w trybie określonym w art. 24. Poza tym do biegłych stosuje się przepisy dotyczące przesłuchania świadków.

Art. 85. [Oględziny]

§ 1. Organ administracji publicznej może w razie potrzeby przeprowadzić oględziny.

§ 2. Jeżeli przedmiot oględzin znajduje się u osób trzecich, osoby te są obowiązane na wezwanie organu do okazania przedmiotu oględzin.

Art. 86. [Przesłuchanie strony]

Jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub z powodu ich braku pozostały nie wyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, organ administracji publicznej dla ich wyjaśnienia może przesłuchać stronę. Do przesłuchania stron stosuje się przepisy dotyczące świadków, z wyłączeniem przepisów o środkach przymusu.

Art. 87. [Organ kolegialny]

Organ kolegialny, właściwy do wydania decyzji w sprawie, może zlecić przeprowadzenie postępowania dowodowego lub jego części jednemu ze swych członków lub pracowników, jeżeli szczególne przepisy temu się nie sprzeciwiają.

Art. 88. [Nieusprawiedliwione niestawiennictwo]

§ 1. Kto, będąc obowiązany do osobistego stawienia się (art. 51), mimo prawidłowego wezwania nie stawił się bez uzasadnionej przyczyny jako świadek lub biegły albo bezzasadnie odmówił złożenia zeznania, wydania opinii, okazania przedmiotu oględzin albo udziału w innej czynności urzędowej, może być ukarany przez organ przeprowadzający dowód grzywną do 50 zł, a w razie ponownego niezastosowania się do wezwania - grzywną do 200 zł. Na postanowienie o ukaraniu grzywną służy zażalenie.

§ 2. Organ, który nałożył karę grzywny, może na wniosek ukaranego, złożony w ciągu siedmiu dni od daty otrzymania zawiadomienia o ukaraniu, uznać za usprawiedliwioną nieobecność lub odmowę zeznania, wydania opinii albo okazania przedmiotu oględzin i zwolnić od kary grzywny. Na odmowę zwolnienia od kary służy zażalenie.

§ 3. Ukazanie grzywną nie wyklucza możliwości zastosowania do opornego świadka środków przymusu przewidzianych w przepisach szczególnych.

Art. 88a. [Odpowiedzialność dyscyplinarna]

W razie uchybienia przez żołnierza w czynnej służbie wojskowej obowiązkom, o których mowa w art. 88 § 1, organ przeprowadzający dowód, zamiast wymierzyć żołnierzowi karę grzywny, występuje do dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz ten pełni służbę, z wnioskiem o pociągnięcie go do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Rozdział 5. Rozprawa

Art. 89. [Wyznaczenie]

§ 1.^[50] Organ administracji publicznej przeprowadzi, z urzędu lub na wniosek strony, w toku postępowania rozprawę, w każdym przypadku gdy zapewni to przyspieszenie lub uproszczenie postępowania lub gdy wymaga tego przepis prawa.

§ 2. Organ powinien przeprowadzić rozprawę, gdy zachodzi potrzeba uzgodnienia interesów stron oraz gdy jest to potrzebne do wyjaśnienia sprawy przy udziale świadków lub biegłych albo w drodze oględzin.

Art. 90. [Przygotowanie]

§ 1. Organ administracji publicznej podejmuje przed rozprawą czynności niezbędne do jej przeprowadzenia.

§ 2. W szczególności organ wzywa:

- 1) strony do złożenia przed rozprawą wyjaśnień, dokumentów i innych dowodów i do stawienia się na rozprawę osobiście lub przez przedstawicieli albo pełnomocników,
- 2) świadków i biegłych do stawienia się na rozprawę.

§ 3. Ponadto organ zawiadamia o rozprawie państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, organizacje społeczne, a także inne osoby, jeżeli ich udział w rozprawie jest uzasadniony ze względu na jej przedmiot. W tym

przypadku organ wzywa je do wzięcia udziału w rozprawie albo do złożenia przed rozprawą oświadczenia i dowodów dla jego poparcia.

Art. 91. [Treść wezwania]

§ 1. W wezwaniu na rozprawę określa się termin, miejsce i przedmiot rozprawy.

§ 2. Stronom, świadkom, biegłym oraz państwowym i samorządowym jednostkom organizacyjnym, organizacjom i innym osobom, wezwanym do udziału w rozprawie (art. 90 § 3), doręcza się wezwanie na piśmie.

§ 3. Jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo, że oprócz wezwanych stron, uczestniczących w postępowaniu, mogą być jeszcze w sprawie inne strony, nie znane organowi administracji publicznej, należy ponadto o terminie, miejscu i przedmiocie rozprawy ogłosić w drodze obwieszczeń albo w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

Art. 92. [Zawiadomienie o rozprawie]

Termin rozprawy powinien być tak wyznaczony, aby doręczenie wezwań oraz ogłoszenie o rozprawie nastąpiły przynajmniej na siedem dni przed rozprawą.

Art. 93. [Kierowanie]

Rozprawą kieruje wyznaczony do przeprowadzenia rozprawy pracownik tego organu administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie. Gdy postępowanie toczy się przed organem kolegialnym, rozprawą kieruje przewodniczący albo wyznaczony członek organu kolegialnego.

Art. 94. [Nieobecność stron]

§ 1. Nieobecność na rozprawie stron należycie wezwanych na rozprawę nie stanowi przeszkody do jej przeprowadzenia.

§ 2. Kierujący rozprawą odroczy ją, jeżeli stwierdzi poważne nieprawidłowości w wezwaniu stron na rozprawę, jeżeli niestawienie się strony zostało spowodowane przeszkodą trudną do przezwyciężenia, a także z innej ważnej przyczyny.

Art. 95. [Zgłaszanie wniosków i dowodów]

§ 1. Na rozprawie strony mogą składać wyjaśnienia, zgłaszać żądania, propozycje i zarzuty oraz przedstawiać dowody na ich poparcie. Ponadto strony mogą wypowiadać się co do wyników postępowania dowodowego.

§ 2. Kierujący rozprawą może uchylić zadawane świadkom, biegłym i stronom pytania, jeżeli nie mają one istotnego znaczenia dla sprawy. Jednakże na żądanie strony należy zamieścić w protokole osnowę treści uchylonego pytania.

Art. 96. [Policja sesyjna]

Za niewłaściwe zachowanie się w czasie rozprawy strony, świadkowie, biegli i inne osoby uczestniczące w rozprawie mogą być, po uprzednim ostrzeżeniu, wydalone z miejsca rozprawy przez kierującego rozprawą oraz ukarane grzywną do 100 zł. Na postanowienie o ukaraniu grzywną służy zażalenie.

Rozdział 6. Zawieszenie postępowania

Art. 97. [Obligatoryjne]

§ 1. Organ administracji publicznej zawiesza postępowanie:

- 1) w razie śmierci strony lub jednej ze stron, jeżeli wezwanie spadkobierców zmarłej strony do udziału w postępowaniu nie jest możliwe i nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 30 § 5, a postępowanie nie podlega umorzeniu jako bezprzedmiotowe (art. 105),
- 2) w razie śmierci przedstawiciela ustawowego strony,
- 3) w razie utraty przez stronę lub przez jej ustawowego przedstawiciela zdolności do czynności prawnych,
- 4) gdy rozpatrzenie sprawy i wydanie decyzji zależy od uprzedniego rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego przez inny organ lub sąd.

§ 2. Gdy ustąpiły przyczyny uzasadniające zawieszenie postępowania, organ administracji publicznej podejmie postępowanie z urzędu lub na żądanie strony.

Art. 98. [Fakultatywne]

§ 1. Organ administracji publicznej może zawiesić postępowanie, jeżeli wystąpi o to strona, na której żądanie postępowanie zostało wszczęte, a nie sprzeciwiają się temu inne strony oraz nie zagraża to interesowi społecznemu.

§ 2. Jeżeli w okresie trzech lat od daty zawieszenia postępowania żadna ze stron nie zwróci się o podjęcie postępowania, żądanie wszczęcia postępowania uważa się za wycofane.

Art. 99. [Rozwinięcie]

Organ administracji publicznej, który z przyczyny określonej w art. 97 § 1 pkt 1-3 zawiesił postępowanie wszczęte z urzędu, poczyni równocześnie niezbędne kroki w celu usunięcia przeszkody do dalszego prowadzenia postępowania. Tak samo postąpi organ w razie zawieszenia z tej samej przyczyny postępowania wszczętego na żądanie strony, jeżeli interes społeczny przemawia za załatwieniem sprawy.

Art. 100. [Zagadnienie wstępne]

§ 1. Organ administracji publicznej, który zawiesił postępowanie z przyczyny określonej w art. 97 § 1 pkt 4, wystąpi równocześnie do właściwego organu lub sądu o rozstrzygnięcie zagadnienia wstępnego albo wezwie stronę do wystąpienia o to w oznaczonym terminie, chyba że strona wykaże, że już zwróciła się w tej sprawie do właściwego organu lub sądu.

§ 2. Jeżeli zawieszenie postępowania z przyczyny określonej w art. 97 § 1 pkt 4 mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo poważną szkodę dla interesu społecznego, organ administracji publicznej załatwi sprawę, rozstrzygając zagadnienie wstępne we własnym zakresie.

§ 3. Przepis § 2 stosuje się także wówczas, gdy strona mimo wezwania (§ 1) nie wystąpiła o rozstrzygnięcie zagadnienia wstępnego albo gdy zawieszenie postępowania mogłoby spowodować niepowetowaną szkodę dla strony. W tym ostatnim przypadku organ może uzależnić załatwienie sprawy od złożenia przez stronę stosownego zabezpieczenia.

Art. 101. [Doręczenie postanowienia]

§ 1.^[51] O postanowieniu w sprawie zawieszenia albo podjęcia postępowania organ administracji publicznej zawiadamia stronę.

§ 2. W przypadku zawieszenia postępowania na żądanie strony lub jednej ze stron (art. 98 § 1) organ pouczy je o treści przepisu art. 98 § 2.

§ 3.^[52] Na postanowienie w sprawie zawieszenia postępowania albo odmowy podjęcia zawieszonych postępowania służy stronie zażalenie.

Art. 102. [Podejmowanie czynności]

W czasie zawieszenia postępowania organ administracji publicznej może podejmować czynności niezbędne w celu zapobieżenia niebezpieczeństwu dla życia lub zdrowia ludzkiego albo poważnym szkodom dla interesu społecznego.

Art. 103. [Skutki zawieszenia]

Zawieszenie postępowania wstrzymuje bieg terminów przewidzianych w kodeksie.

Rozdział 7. Decyzje

Art. 104. [Forma załatwienia sprawy]

§ 1. Organ administracji publicznej załatwia sprawę przez wydanie decyzji, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej.

§ 2. Decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji.

Art. 105. [Umorzenie postępowania]

§ 1.^[53] Gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe w całości albo w części, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania odpowiednio w całości albo w części.

§ 2. Organ administracji publicznej może umorzyć postępowanie, jeżeli wystąpi o to strona, na której żądanie postępowanie zostało wszczęte, a nie sprzeciwiają się temu inne strony oraz gdy nie jest to sprzeczne z interesem społecznym.

Art. 106. [Współdziałanie organów]

§ 1. Jeżeli przepis prawa uzależnia wydanie decyzji od zajęcia stanowiska przez inny organ (wyrażenia opinii lub zgody albo wyrażenia stanowiska w innej formie), decyzję wydaje się po zajęciu stanowiska przez ten organ.

§ 2. Organ załatwiający sprawę, zwracając się do innego organu o zajęcie stanowiska, zawiadamia o tym stronę.

§ 3. Organ, do którego zwrócono się o zajęcie stanowiska, obowiązany jest przedstawić je niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia mu żądania, chyba że przepis prawa przewiduje inny termin.

§ 4. Organ obowiązany do zajęcia stanowiska może w razie potrzeby przeprowadzić postępowanie wyjaśniające.

§ 5. Zajęcie stanowiska przez ten organ następuje w drodze postanowienia, na które służy stronie zażalenie.

§ 6. W przypadku niezajęcia stanowiska w terminie określonym w § 3 stosuje się odpowiednio przepisy art. 36-38.

Art. 107. [Składniki decyzji; uzasadnienie]

§ 1.^[54] Decyzja powinna zawierać: oznaczenie organu administracji publicznej, datę wydania, oznaczenie strony lub stron, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji lub, jeżeli decyzja wydana została w formie dokumentu elektronicznego, powinna być opatrzona bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Decyzja, w stosunku do której może być wniesione powództwo do sądu powszechnego lub skarga do sądu administracyjnego, powinna zawierać ponadto pouczenie o dopuszczalności wniesienia powództwa lub skargi.

§ 2. Przepisy szczególne mogą określać także inne składniki, które powinna zawierać decyzja.

§ 3. Uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa.

§ 4. Można odstąpić od uzasadnienia decyzji, gdy uwzględnia ona w całości żądanie strony; nie dotyczy to jednak decyzji rozstrzygających sporne interesy stron oraz decyzji wydanych na skutek odwołania.

§ 5. Organ może odstąpić od uzasadnienia decyzji również w przypadkach, w których z dotychczasowych przepisów ustawowych wynikała możliwość zaniechania lub ograniczenia uzasadnienia ze względu na interes bezpieczeństwa Państwa lub porządek publiczny.

Art. 108. [Podstawy nadania rygoru]

§ 1. Decyzji, od której służy odwołanie, może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. W tym ostatnim przypadku organ administracji publicznej może w drodze postanowienia zażądać od strony stosownego zabezpieczenia.

§ 2. Rygor natychmiastowej wykonalności może być nadany decyzji również po jej wydaniu. W tym przypadku organ wydaje postanowienie, na które służy stronie zażalenie.

Art. 109. [Doręczenie; ogłoszenie]

§ 1.^[55] Decyzję doręcza się stronom na piśmie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

§ 2. W przypadkach wymienionych w art. 14 § 2 decyzja może być stronom ogłoszona ustnie.

Art. 110. [Skutki doręczenia; ogłoszenia]

Organ administracji publicznej, który wydał decyzję, jest nią związany od chwili jej doręczenia lub ogłoszenia, o ile kodeks nie stanowi inaczej.

Art. 111. [Uzupełnienie]

§ 1. Strona może w terminie czternastu dni od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji zażądać jej uzupełnienia co do rozstrzygnięcia bądź co do prawa odwołania, wniesienia w stosunku do decyzji powództwa do sądu powszechnego lub skargi do sądu administracyjnego albo sprostowania zamieszczonego w decyzji pouczenia w tych kwestiach.

§ 1a.^[56] Organ administracji publicznej, który wydał decyzję, może ją uzupełnić lub sprostować z urzędu w zakresie, o którym mowa w § 1, w terminie czternastu dni od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji.

§ 1b.^[57] Uzupełnienie lub odmowa uzupełnienia decyzji następuje w formie postanowienia.

§ 2.^[58] W przypadku wydania postanowienia, o którym mowa w § 1b, termin dla strony do wniesienia odwołania, powództwa lub skargi biegnie od dnia jego doręczenia lub ogłoszenia.

Art. 112. [Błędne pouczenie]

Błędne pouczenie w decyzji co do prawa odwołania albo wniesienia powództwa do sądu powszechnego lub skargi do sądu administracyjnego nie może szkodzić stronie, która zastosowała się do tego pouczenia.

Art. 113. [Prostowanie błędów i omyłek]

§ 1. Organ administracji publicznej może z urzędu lub na żądanie strony prostować w drodze postanowienia błędy pisarskie i rachunkowe oraz inne oczywiste omyłki w wydanych przez ten organ decyzjach.

§ 2. Organ, który wydał decyzję, wyjaśnia w drodze postanowienia na żądanie organu egzekucyjnego lub strony wątpliwości co do treści decyzji.

§ 3. Na postanowienie w sprawie sprostowania i wyjaśnienia służy zażalenie.

Rozdział 8. Ugoda

Art. 114. [Dopuszczalność ugody]

W sprawie, w której toczy się postępowanie przed organem administracji publicznej, strony mogą zawrzeć ugodę - jeżeli przemawia za tym charakter sprawy, przyczyni się to do uproszczenia lub przyspieszenia postępowania i nie sprzeciwia się temu przepis prawa.

Art. 115. [Czas zawarcia]

Ugoda może być zawarta przed organem administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie w pierwszej instancji lub postępowanie odwoławcze, do czasu wydania przez organ decyzji w sprawie.

Art. 116. [Wyznaczenie terminu]

§ 1. Organ administracji publicznej odroczy wydanie decyzji i wyznaczy stronom termin do zawarcia ugody, jeżeli złożą one zgodne oświadczenie o zamiarze jej zawarcia.

§ 2. W przypadku zawiadomienia przez jedną ze stron o odstąpieniu od zamiaru zawarcia ugody lub niedotrzymania przez strony terminu wyznaczonego w myśl § 1, organ administracji publicznej załatwia sprawę w drodze decyzji.

Art. 117. [Forma i treść]

§ 1. Ugodę sporządza się w formie pisemnej. Powinna ona zawierać: oznaczenie organu, przed którym została zawarta, datę sporządzenia, oznaczenie stron, przedmiot i treść ugody, wzmiankę o jej odczytaniu i przyjęciu, podpisy stron oraz podpis pracownika organu administracji publicznej, upoważnionego do sporządzenia ugody.

§ 2. Organ administracji publicznej utrwała fakt zawarcia ugody w aktach sprawy, w formie protokołu podpisanego przez osobę upoważnioną do sporządzenia ugody.

Art. 118. [Zatwierdzenie]

§ 1. Ugoda wymaga zatwierdzenia przez organ administracji publicznej, przed którym została zawarta.

§ 2. Jeżeli ugoda dotyczy kwestii, których rozstrzygnięcie wymaga zajęcia stanowiska przez inny organ, stosuje się odpowiednio przepis art. 106.

§ 3. Organ administracji publicznej odmówi zatwierdzenia ugody zawartej z naruszeniem prawa, nie uwzględniającej stanowiska organu, o którym mowa w § 2, albo naruszającej interes społeczny bądź słuszny interes stron.

Art. 119. [Rozwinięcie]

§ 1. Zatwierdzenie bądź odmowa zatwierdzenia ugody następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie; postanowienie w tej sprawie powinno być wydane w ciągu siedmiu dni od dnia zawarcia ugody.

§ 2. W przypadku gdy ugoda zawarta została w toku postępowania odwoławczego, z dniem, w którym stało się ostateczne postanowienie zatwierdzające ugode, traci moc decyzja organu pierwszej instancji, o czym zamieszcza się wzmiankę w tym postanowieniu.

§ 3. Łącznie z postanowieniem zatwierdzającym ugode doręcza się stronom odpis ugody.

Art. 120. [Wykonalność ugody]

§ 1. Ugoda staje się wykonalna z dniem, w którym postanowienie o jej zatwierdzeniu stało się ostateczne.

§ 2. Organ administracji publicznej, przed którym została zawarta ugoda, potwierdza jej wykonalność na egzemplarzu ugody.

Art. 121. [Skutki]

Zatwierdzona ugoda wywiera takie same skutki, jak decyzja wydana w toku postępowania administracyjnego.

Art. 122. [Odesłanie]

W sprawach nie uregulowanych w niniejszym rozdziale do ugody i postanowienia w sprawie jej zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące decyzji.

Rozdział 9. Postanowienia

Art. 123. [Przypadki wydania]

§ 1. W toku postępowania organ administracji publicznej wydaje postanowienia.

§ 2. Postanowienia dotyczą poszczególnych kwestii wynikających w toku postępowania, lecz nie rozstrzygają o istocie sprawy, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej.

Art. 124. [Składniki; uzasadnienie]

§ 1.^[59] Postanowienie powinno zawierać: oznaczenie organu administracji publicznej, datę jego wydania, oznaczenie strony lub stron albo innych osób biorących udział w postępowaniu, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, pouczenie, czy i w jakim trybie służy na nie zażalenie lub skarga do sądu administracyjnego, oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do jego wydania lub, jeżeli postanowienie wydane zostało w formie dokumentu elektronicznego, powinno być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

§ 2. Postanowienie powinno zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne, jeżeli służy na nie zażalenie lub skarga do sądu administracyjnego oraz gdy wydane zostało na skutek zażalenia na postanowienie.

Art. 125. [Doręczenie; pouczenie]

§ 1.^[60] Postanowienia, od których służy stronom zażalenie lub skarga do sądu administracyjnego, doręcza się na piśmie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

§ 2. W przypadkach wymienionych w art. 14 § 2 postanowienia mogą być stronom ogłaszane ustnie.

§ 3. Postanowienie, które może być zaskarżone do sądu administracyjnego, doręcza się stronie wraz z pouczeniem o dopuszczalności wniesienia skargi oraz uzasadnieniem faktycznym i prawnym.

Art. 126. [Odesłanie]^[61]

Do postanowień stosuje się odpowiednio przepisy art. 105, art. 107 § 2-5 oraz art. 109-113, a do postanowień, od których przysługuje zażalenie, oraz do postanowień określonych w art. 134 - również art. 145-152 oraz art. 156-159, z tym że zamiast decyzji, o której mowa w art. 151 § 1 i art. 158 § 1, wydaje się postanowienie.

Rozdział 10. Odwołania

Art. 127. [Dopuszczalność]

§ 1. Od decyzji wydanej w pierwszej instancji służy stronie odwołanie tylko do jednej instancji.

§ 2. Właściwy do rozpatrzenia odwołania jest organ administracji publicznej wyższego stopnia, chyba że ustawa przewiduje inny organ odwoławczy.

§ 3. Od decyzji wydanej w pierwszej instancji przez ministra lub samorządowe kolegium odwoławcze nie służy odwołanie, jednakże strona niezadowolona z decyzji może zwrócić się do tego organu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy; do wniosku tego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań od decyzji.

§ 4. *(skreślony)*

Art. 128. [Odwołanie; forma; treść]

Odwołanie nie wymaga szczegółowego uzasadnienia. Wystarczy, jeżeli z odwołania wynika, że strona nie jest zadowolona z wydanej decyzji. Przepisy szczególne mogą ustalać inne wymogi co do treści odwołania.

Art. 129. [Termin]

§ 1. Odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję.

§ 2. Odwołanie wnosi się w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji stronie, a gdy decyzja została ogłoszona ustnie - od dnia jej ogłoszenia stronie.

§ 3. Przepisy szczególne mogą przewidywać inne terminy do wniesienia odwołania.

Art. 130. [Wpływ odwołania na wykonanie]

§ 1. Przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu.

§ 2. Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji.

§ 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się w przypadkach, gdy:

- 1) decyzji został nadany rygor natychmiastowej wykonalności (art. 108),
- 2) decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu z mocy ustawy.

§ 4. Ponadto decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, gdy jest zgodna z żądaniem wszystkich stron.

Art. 131. [Zawiadomienie o wniesieniu odwołania]

O wniesieniu odwołania organ administracji publicznej, który wydał decyzję, zawiadomi strony.

Art. 132. [Działania organu pierwszej instancji]

§ 1. Jeżeli odwołanie wniosły wszystkie strony, a organ administracji publicznej, który wydał decyzję, uzna, że to odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, może wydać nową decyzję, w której uchyli lub zmieni zaskarżoną decyzję.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się także w przypadku, gdy odwołanie wniosła jedna ze stron, a pozostałe strony wyraziły zgodę na uchylenie lub zmianę decyzji zgodnie z żądaniem odwołania.

§ 3. Od nowej decyzji służy stronom odwołanie.

Art. 133. [Rozwinięcie]

Organ administracji publicznej, który wydał decyzję, obowiązany jest przesłać odwołanie wraz z aktami sprawy organowi odwoławczemu w terminie siedmiu dni od dnia, w którym otrzymał odwołanie, jeżeli w tym terminie nie wydał nowej decyzji w myśl art. 132.

Art. 134. [Niedopuszczalność; uchybienie terminu]

Organ odwoławczy stwierdza w drodze postanowienia niedopuszczalność odwołania oraz uchybienie terminu do wniesienia odwołania. Postanowienie w tej sprawie jest ostateczne.

Art. 135. [Wstrzymanie wykonania]

Organ odwoławczy może w uzasadnionych przypadkach wstrzymać natychmiastowe wykonanie decyzji.

Art. 136. [Uzupełnienie dowodów]

Organ odwoławczy może przeprowadzić na żądanie strony lub z urzędu dodatkowe postępowanie w celu uzupełnienia dowodów i materiałów w sprawie albo zlecić przeprowadzenie tego postępowania organowi, który wydał decyzję.

Art. 137. [Cofnięcie]

Strona może cofnąć odwołanie przed wydaniem decyzji przez organ odwoławczy. Organ odwoławczy nie uwzględni jednak cofnięcia odwołania, jeżeli prowadziłyby to do utrzymania w mocy decyzji naruszającej prawo lub interes społeczny.

Art. 138. [Decyzje organu odwoławczego]

§ 1.^[62] Organ odwoławczy wydaje decyzję, w której:

- 1) utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję albo
- 2) uchyla zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy albo uchylając tę decyzję - umarza postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części, albo
- 3) umarza postępowanie odwoławcze.

§ 2.^[63] Organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, gdy decyzja ta została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie. Przekazując sprawę, organ ten powinien wskazać, jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy.

§ 3.^[64] *(skreślony)*

§ 4.^[65] Jeżeli przepisy przewidują wydanie decyzji na blankiecie urzędowym, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a istnieją podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji, organ odwoławczy uchyla decyzję i zobowiązuje organ pierwszej instancji do wydania decyzji o określonej treści.

Art. 139. [Zakaz orzekania na niekorzyść]

Organ odwoławczy nie może wydać decyzji na niekorzyść strony odwołującej się, chyba że zaskarżona decyzja rażąco narusza prawo lub rażąco narusza interes społeczny.

Art. 140. [Odesłanie]

W sprawach nie uregulowanych w art. 136-139 w postępowaniu przed organami odwoławczymi mają odpowiednie zastosowanie przepisy o postępowaniu przed organami pierwszej instancji.

Rozdział 11. Zażalenia

Art. 141. [Zasada; termin]

§ 1. Na wydane w toku postępowania postanowienia służy stronie zażalenie, gdy kodeks tak stanowi.

§ 2. Zażalenia wnosi się w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia postanowienia stronie, a gdy postanowienie zostało ogłoszone ustnie - od dnia jego ogłoszenia stronie.

Art. 142. [Rozwinięcie]

Postanowienie, na które nie służy zażalenie, strona może zaskarżyć tylko w odwołaniu od decyzji.

Art. 143. [Skutki wniesienia]

Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje wykonania postanowienia, jednakże organ administracji publicznej, który wydał postanowienie, może wstrzymać jego wykonanie, gdy uzna to za uzasadnione.

Art. 144. [Odesłanie]

W sprawach nie uregulowanych w niniejszym rozdziale do zażaleń mają odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące odwołań.

Rozdział 12. Wznowienie postępowania

Art. 145. [Podstawy]

§ 1. W sprawie zakończonej decyzją ostateczną wznawia się postępowanie, jeżeli:

- 1) dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe,
- 2) decyzja wydana została w wyniku przestępstwa,
- 3) decyzja wydana została przez pracownika lub organ administracji publicznej, który podlega wyłączeniu stosownie do art. 24, 25 i 27,
- 4) strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu,
- 5) wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody istniejące w dniu wydania decyzji, nie znane organowi, który wydał decyzję,
- 6) decyzja wydana została bez uzyskania wymaganego prawem stanowiska innego organu,
- 7) zagadnienie wstępne zostało rozstrzygnięte przez właściwy organ lub sąd odmiennie od oceny przyjętej przy wydaniu decyzji (art. 100 § 2),

8) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone lub zmienione.

§ 2. Z przyczyn określonych w § 1 pkt 1 i 2 postępowanie może być wznowione również przed stwierdzeniem sfałszowania dowodu lub popełnienia przestępstwa orzeczeniem sądu lub innego organu, jeżeli sfałszowanie dowodu lub popełnienie przestępstwa jest oczywiste, a wznowienie postępowania jest niezbędne dla uniknięcia niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego albo poważnej szkody dla interesu społecznego.

§ 3. Z przyczyn określonych w § 1 pkt 1 i 2 można wznowić postępowanie także w przypadku, gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być wszczęte na skutek upływu czasu lub z innych przyczyn określonych w przepisach prawa.

Art. 145a. [Wznowienie w razie niezgodności z Konstytucją]

§ 1. Można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja.

§ 2. W sytuacji określonej w § 1 skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Art. 145b. [Wznowienie postępowania] ^[66]

§ 1. Można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy zostało wydane orzeczenie sądu stwierdzające naruszenie zasady równego traktowania, zgodnie z ustawą z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz.U. Nr 254, poz. 1700), jeżeli naruszenie tej zasady miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy zakończonej decyzją ostateczną.

§ 2. W sytuacji określonej w § 1 skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu.

Art. 146. [Ograniczenia uchylecia decyzji]

§ 1.^[67] Uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 1 i 2 nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło dziesięć lat, zaś z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 3-8 oraz w art. 145a i art. 145b, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat.

§ 2. Nie uchyla się decyzji także w przypadku, jeżeli w wyniku wznowienia postępowania mogłaby zapaść wyłącznie decyzja odpowiadająca w swej istocie decyzji dotychczasowej.

Art. 147. [Postępowanie z urzędu i na wniosek] ^[68]

Wznowienie postępowania następuje z urzędu lub na żądanie strony. Wznowienie postępowania z przyczyny określonej w art. 145 § 1 pkt 4 oraz w art. 145a i art. 145b następuje tylko na żądanie strony.

Art. 148. [Termin]

§ 1. Podanie o wznowienie postępowania wnosi się do organu administracji publicznej, który wydał w sprawie decyzję w pierwszej instancji, w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym strona dowiedziała się o okoliczności stanowiącej podstawę do wznowienia postępowania.

§ 2. Termin do złożenia podania o wznowienie postępowania z przyczyny określonej w art. 145 § 1 pkt 4 biegnie od dnia, w którym strona dowiedziała się o decyzji.

Art. 149. [Wznowienie; odmowa wznowienia]

§ 1. Wznowienie postępowania następuje w drodze postanowienia.

§ 2. Postanowienie stanowi podstawę do przeprowadzenia przez właściwy organ postępowania co do przyczyn wznowienia oraz co do rozstrzygnięcia istoty sprawy.

§ 3.^[69] Odmowa wznowienia postępowania następuje w drodze postanowienia.

§ 4.^[70] Na postanowienie, o którym mowa w § 3, służy zażalenie.

Art. 150. [Właściwość organu]

§ 1. Organem administracji publicznej właściwym w sprawach wymienionych w art. 149 jest organ, który wydał w sprawie decyzję w ostatniej instancji.

§ 2. Jeżeli przyczyną wznowienia postępowania jest działalność organu wymienionego w § 1, o wznowieniu postępowania rozstrzyga organ wyższego stopnia, który równocześnie wyznacza organ właściwy w sprawach wymienionych w art. 149 § 2.

§ 3. Przepis § 2 nie dotyczy przypadków, gdy decyzję w ostatniej instancji wydał minister, a w sprawach należących do zadań jednostek samorządu terytorialnego - samorządowe kolegium odwoławcze.

Art. 151. [Ponowne rozpoznanie]

§ 1.^[71] Organ administracji publicznej, o którym mowa w art. 150, po przeprowadzeniu postępowania określonego w art. 149 § 2 wydaje decyzję, w której:

- 1) odmawia uchylenia decyzji dotychczasowej gdy stwierdzi brak podstaw do jej uchylenia na podstawie art. 145 § 1, art. 145a lub art. 145b, albo
- 2) uchyla decyzję dotychczasową, gdy stwierdzi istnienie podstaw do jej uchylenia na podstawie art. 145 § 1, art. 145a lub art. 145b, i wydaje nową decyzję rozstrzygającą o istocie sprawy.

§ 2. W przypadku gdy w wyniku wznowienia postępowania nie można uchylić decyzji na skutek okoliczności, o których mowa w art. 146, organ administracji publicznej ograniczy się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji.

Art. 152. [Wstrzymanie wykonania]

§ 1. Organ administracji publicznej właściwy w sprawie wznowienia postępowania wstrzyma z urzędu lub na żądanie strony wykonanie decyzji, jeżeli okoliczności sprawy wskazują na prawdopodobieństwo uchylenia decyzji w wyniku wznowienia postępowania.

§ 2. Na postanowienie w sprawie wstrzymania wykonania decyzji służy stronie zażalenie, chyba że postanowienie wydał minister lub samorządowe kolegium odwoławcze.

Art. 153.^[72] *(uchylony)*

Rozdział 13. Uchylenie, zmiana oraz stwierdzenie nieważności decyzji

Art. 154. [Dopuszczalność zmiany i uchylenia]

§ 1.^[73] Decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.

§ 2.^[74] W przypadkach określonych w § 1 właściwy organ wydaje decyzję w sprawie uchylenia lub zmiany dotychczasowej decyzji.

§ 3.^[75]*(uchylony)*

Art. 155. [Rozwinięcie]^[76]

Decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony; przepis art. 154 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 156. [Podstawy]

§ 1. Organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która:

- 1) wydana została z naruszeniem przepisów o właściwości,
- 2) wydana została bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa,
- 3) dotyczy sprawy już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną,
- 4) została skierowana do osoby nie będącej stroną w sprawie,
- 5) była niewykonalna w dniu jej wydania i jej niewykonalność ma charakter trwały,
- 6) w razie jej wykonania wywołałaby czyn zagrożony karą,
- 7) zawiera wadę powodującą jej nieważność z mocy prawa.

§ 2. Nie stwierdza się nieważności decyzji z przyczyn wymienionych w § 1 pkt 1, 3, 4 i 7, jeżeli od dnia jej doręczenia lub ogłoszenia upłynęło dziesięć lat, a także gdy decyzja wywołała nieodwracalne skutki prawne.

Art. 157. [Właściwość organu; forma]

§ 1. Właściwy do stwierdzenia nieważności decyzji w przypadkach wymienionych w art. 156 jest organ wyższego stopnia, a gdy decyzja wydana została przez ministra lub samorządowe kolegium odwoławcze - ten organ.

§ 2. Postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu.

§ 3. ^[77](*uchylony*)

Art. 158. [Rozwinięcie]

§ 1. Rozstrzygnięcie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji następuje w drodze decyzji.

§ 2. Jeżeli nie można stwierdzić nieważności decyzji na skutek okoliczności, o których mowa w art. 156 § 2, organ administracji publicznej ograniczy się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie stwierdził nieważności decyzji.

Art. 159. [Wstrzymanie wykonania]

§ 1. Organ administracji publicznej, właściwy w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji, wstrzyma z urzędu lub na żądanie strony wykonanie decyzji, jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo, że jest ona dotknięta jedną z wad wymienionych w art. 156 § 1.

§ 2. Na postanowienie o wstrzymaniu wykonania decyzji służy stronie zażalenie.

Art. 160. ^[78]
(*uchylony*)

Art. 161. [Szczególne uprawnienia]

§ 1. Minister może uchylić lub zmienić w niezbędnym zakresie każdą decyzję ostateczną, jeżeli w inny sposób nie można usunąć stanu zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzkiemu albo zapobiec poważnym szkodom dla gospodarki narodowej lub dla ważnych interesów Państwa.

§ 2. Uprawnienia określone w § 1 w stosunku do decyzji wydanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego w sprawach należących do zadań z zakresu administracji rządowej przysługują również wojewodzie.

§ 3. Stronie, która poniosła szkodę na skutek uchylenia lub zmiany decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę od organu, który uchylił lub zmienił tę decyzję; organ ten, w drodze decyzji, orzeka również o odszkodowaniu.

§ 4. Roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja uchylająca lub zmieniająca decyzję.

§ 5. ^[79](*uchylony*)

Art. 162. [Wygaśnięcie decyzji]

§ 1. Organ administracji publicznej, który wydał decyzję w pierwszej instancji, stwierdza jej wygaśnięcie, jeżeli decyzja:

- 1) stała się bezprzedmiotowa, a stwierdzenie wygaśnięcia takiej decyzji nakazuje przepis prawa albo gdy leży to w interesie społecznym lub w interesie strony,
- 2) została wydana z zastrzeżeniem dopełnienia przez stronę określonego warunku, a strona nie dopełniła tego warunku.

§ 2. Organ administracji publicznej, o którym mowa w § 1, uchyli decyzję, jeżeli została ona wydana z zastrzeżeniem dopełnienia określonych czynności, a strona nie dopełniła tych czynności w wyznaczonym terminie.

§ 3. Organ stwierdza wygaśnięcie decyzji lub uchyla decyzję na podstawie przepisów § 1 i 2 w drodze decyzji.

Art. 163. [Przepisy szczególne]

Organ administracji publicznej może uchylić lub zmienić decyzję, na mocy której strona nabyła prawo, także w innych przypadkach oraz na innych zasadach niż określone w niniejszym rozdziale, o ile przewidują to przepisy szczególne.

Dział III. Przepisy szczególne w sprawach ubezpieczeń społecznych

Art. 164.*(skreślony)***Art. 165.***(skreślony)***Art. 166.***(skreślony)***Art. 167.***(skreślony)***Art. 168.***(skreślony)***Art. 169.***(skreślony)***Art. 170.***(skreślony)***Art. 171.***(skreślony)***Art. 172.***(skreślony)***Art. 173.***(skreślony)***Art. 174.***(skreślony)***Art. 175.***(skreślony)***Art. 176.***(skreślony)***Art. 177.***(skreślony)***Art. 178.***(skreślony)***Art. 179.***(skreślony)***Art. 180. [Sprawy ubezpieczeniowe]**

§ 1. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się przepisy kodeksu, chyba że przepisy dotyczące ubezpieczeń ustalają odmienne zasady postępowania w tych sprawach.

§ 2. Przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy wynikające z przepisów o ubezpieczeniach społecznych, o zaopatrzeniach emerytalnych i rentowych, o funduszu alimentacyjnym, a także sprawy wynikające z przepisów o innych świadczeniach wypłacanych z funduszy przeznaczonych na ubezpieczenia społeczne.

Art. 181. [Odesłanie]

Organy odwoławcze właściwe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych określają przepisy odrębne; do postępowania przed tymi organami stosuje się odpowiednio przepis art. 180 § 1.

Dział IV. Udział prokuratora

Art. 182. [Uprawnienia prokuratora]

Prokuratorowi służy prawo zwrócenia się do właściwego organu administracji publicznej o wszczęcie postępowania w celu usunięcia stanu niezgodnego z prawem.

Art. 183. [Udział w postępowaniu]

§ 1. Prokuratorowi służy prawo udziału w każdym stadium postępowania w celu zapewnienia, aby postępowanie i rozstrzygnięcie sprawy było zgodne z prawem.

§ 2. Organ administracji publicznej zawiadamia prokuratora o wszczęciu postępowania oraz o toczącym się postępowaniu w każdym przypadku, gdy uzna udział prokuratora w postępowaniu za potrzebny.

Art. 184. [Sprzeciw]

§ 1. Prokuratorowi służy prawo wniesienia sprzeciwu od decyzji ostatecznej, jeżeli przepisy kodeksu lub przepisy szczególne przewidują wznowienie postępowania, stwierdzenie nieważności decyzji albo jej uchylenie lub zmianę.

§ 2. Prokurator wnosi sprzeciw do organu właściwego do wznowienia postępowania, stwierdzenia nieważności decyzji albo jej uchylenia lub zmiany.

§ 3. Sprzeciw od decyzji wydanej przez ministra wnosi Prokurator Generalny.

§ 4. Jeżeli podstawą sprzeciwu jest naruszenie przepisu art. 145 § 1 pkt 4, wniesienie sprzeciwu wymaga zgody strony.

Art. 185. [Termin rozpatrzenia]

§ 1. Sprzeciw prokuratora powinien być rozpatrzony i załatwiony w terminie trzydziestu dni od daty jego wniesienia.

§ 2. W razie niezakończoności sprzeciwu w terminie określonym w § 1 mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 36-38.

Art. 186. [Wszczęcie postępowania z urzędu]

W przypadku wniesienia sprzeciwu przez prokuratora właściwy organ administracji publicznej wszczyna w sprawie postępowanie z urzędu, zawiadamiając o tym strony.

Art. 187. [Wstrzymanie wykonania decyzji]

W przypadku wniesienia przez prokuratora sprzeciwu organ administracji publicznej, do którego sprzeciw wniesiono, obowiązany jest niezwłocznie rozpatrzyć, czy zachodzi potrzeba wstrzymania wykonania decyzji do chwili załatwienia sprzeciwu.

Art. 188. [Pozycja prokuratora]

Prokuratorowi, który bierze udział w postępowaniu w przypadkach określonych w art. 182-184, służą prawa strony.

Art. 189. [Niedopuszczalność wniesienia sprzeciwu]

Prokurator, który wniósł skargę na decyzję organu administracji publicznej do sądu administracyjnego, nie może z tych samych przyczyn wnieść sprzeciwu.

Dział V. ^{180]} (skreślony)**Dział VI. (skreślony)****Dział VII. Wydawanie zaświadczeń****Art. 217. [Warunki]**

§ 1. Organ administracji publicznej wydaje zaświadczenie na żądanie osoby ubiegającej się o zaświadczenie.

§ 2. Zaświadczenie wydaje się, jeżeli:

- 1) urzędowego potwierdzenia określonych faktów lub stanu prawnego wymaga przepis prawa,
- 2) osoba ubiega się o zaświadczenie ze względu na swój interes prawny w urzędowym potwierdzeniu określonych faktów lub stanu prawnego.

§ 3. Zaświadczenie powinno być wydane bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie siedmiu dni.

§ 4.^[81] Zaświadczenie wydaje się w formie dokumentu elektronicznego, opatrzonego bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, jeżeli zażąda tego osoba ubiegająca się o zaświadczenie.

Art. 218. [Obowiązek wydania]

§ 1. W przypadkach, o których mowa w art. 217 § 2 pkt 2, organ administracji publicznej obowiązany jest wydać zaświadczenie, gdy chodzi o potwierdzenie faktów albo stanu prawnego, wynikających z prowadzonej przez ten organ ewidencji, rejestrów bądź z innych danych znajdujących się w jego posiadaniu.

§ 2. Organ administracji publicznej, przed wydaniem zaświadczenia, może przeprowadzić w koniecznym zakresie postępowanie wyjaśniające.

Art. 219. [Odmowa]

Odmowa wydania zaświadczenia bądź zaświadczenia o treści żądanej przez osobę ubiegającą się o nie następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

Art. 220. [Podstawa prawna żądania]

§ 1.^[82] Organ administracji publicznej nie może żądać zaświadczenia na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego, jeżeli:

- 1) znane są one organowi z urzędu,
- 2) możliwe są do ustalenia przez organ na podstawie:
  - a) posiadanych przez niego ewidencji, rejestrów lub innych danych,
  - b) rejestrów publicznych posiadanych przez inne podmioty publiczne, do których organ ma dostęp w drodze elektronicznej na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne,
  - c) wymiany informacji z innym podmiotem publicznym na zasadach określonych w przepisach o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne,
  - d) przedstawionych przez zainteresowanego do wglądu dokumentów urzędowych (dowodu osobistego, dowodów rejestracyjnych i innych).

§ 2. Organ administracji publicznej żądający od strony zaświadczenia na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego jest obowiązany wskazać przepis prawa wymagający urzędowego potwierdzenia tych faktów lub stanu prawnego w drodze zaświadczenia.

Dział VIII. Skargi i wnioski

Rozdział 1. Postanowienia ogólne

Art. 221. [Podmioty uprawnione]

§ 1. Zagwarantowane każdemu w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawo składania petycji, skarg i wniosków do organów państwowych, organów jednostek samorządu terytorialnego, organów samorządowych jednostek organizacyjnych oraz do organizacji i instytucji społecznych realizowane jest na zasadach określonych przepisami niniejszego działu.

§ 2. Petycje, skargi i wnioski mogą być składane do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej.

§ 3. Petycje, skargi i wnioski można składać w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą.

Art. 222. [Badanie treści pisma]

O tym, czy pismo jest skargą albo wnioskiem, decyduje treść pisma, a nie jego forma zewnętrzna.

Art. 223. [Właściwość organów]

§ 1. Organy państwowe, organy samorządu terytorialnego i inne organy samorządowe oraz organy organizacji społecznych - rozpatrują oraz załatwiają skargi i wnioski w ramach swojej właściwości.

§ 2. Pracownik organu państwowego, pracownik samorządowy oraz organu organizacji społecznej, winny niewłaściwego i nieterminowego załatwiania skarg i wniosków, podlega odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej albo innej odpowiedzialności przewidzianej w przepisach prawa.

Art. 224. [Odesłanie]

Ileokroć w przepisach niniejszego działu jest mowa o organach państwowych - rozumie się przez to także organy przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych jednostek organizacyjnych.

Art. 225. [Przeciwdziałanie hamowaniu skarg]

§ 1. Nikt nie może być narażony na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu złożenia skargi lub wniosku albo z powodu dostarczenia materiału do publikacji o znamionach skargi lub wniosku, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych.

§ 2. Organy państwowe, organy jednostek samorządu terytorialnego i inne organy samorządowe oraz organy organizacji społecznych są obowiązane przeciwdziałać hamowaniu krytyki i innym działaniom ograniczającym prawo do składania skarg i wniosków lub dostarczania informacji - do publikacji - o znamionach skargi lub wniosku.

Art. 226. [Delegacja]

Rada Ministrów wyda, w drodze rozporządzenia, przepisy o organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków.

Rozdział 2. Skargi

Art. 227. [Przedmiot skargi]

Przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw.

Art. 228. [Adresat skargi]

Skargi składa się do organów właściwych do ich rozpatrzenia.

Art. 229. [Właściwość organów] ^[83]

Jeżeli przepisy szczególne nie określają innych organów właściwych do rozpatrywania skarg, jest organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej zadań lub działalności:

- 1) rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa - wojewoda, a w zakresie spraw finansowych - regionalna izba obrachunkowa,
- 2) organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego oraz kierowników powiatowych służb, inspekcji, straży i innych jednostek organizacyjnych w sprawach należących do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej - wojewoda lub organ wyższego stopnia,
- 3) wójta (burmistrza lub prezydenta miasta) i kierowników gminnych jednostek organizacyjnych, z wyjątkiem spraw określonych w pkt 2 - rada gminy,
- 4) zarządu powiatu oraz starosty, a także kierowników powiatowych służb, inspekcji, straży i innych jednostek organizacyjnych, z wyjątkiem spraw określonych w pkt 2 - rada powiatu,
- 5) zarządu i marszałka województwa, z wyjątkiem spraw określonych w pkt 2 - sejmik województwa,
- 6) wojewody w sprawach podlegających rozpatrzeniu według kodeksu - właściwy minister, a w innych sprawach - Prezes Rady Ministrów,
- 7) innego organu administracji rządowej, organu przedsiębiorstwa państwowego lub innej państwowej jednostki organizacyjnej - organ wyższego stopnia lub sprawujący bezpośredni nadzór,
- 8) ministra - Prezes Rady Ministrów,
- 9) organu centralnego i jego kierownika - organ, któremu podlega.

Art. 230. [Rozwinięcie]

Do rozpatrzenia skargi dotyczącej zadań i działalności organizacji społecznej właściwy jest organ bezpośrednio wyższego stopnia tej organizacji, a w stosunku do organu naczelnego organizacji - Prezes Rady Ministrów lub właściwi ministrowie sprawujący nadzór nad działalnością tej organizacji.

Art. 231. [Badanie właściwości]

Jeżeli organ, który otrzymał skargę, nie jest właściwy do jej rozpatrzenia, obowiązany jest niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie siedmiu dni, przekazać ją właściwemu organowi, zawiadamiając równocześnie o tym skarżącego, albo wskazać mu właściwy organ.

Art. 232. [Przekazanie organowi niższego stopnia]

§ 1. Organ właściwy do rozpatrzenia skargi może ją przekazać do załatwienia organowi niższego stopnia, o ile skarga nie zawiera zarzutów dotyczących działalności tego organu.

§ 2. Skargę na pracownika można przekazać do załatwienia również jego przełożonemu służbowemu, z obowiązkiem zawiadomienia organu właściwego do rozpatrzenia skargi o sposobie jej załatwienia.

§ 3. O przekazaniu skargi zawiadamia się równocześnie skarżącego.

Art. 233. [Skarga w sprawie indywidualnej]

Skarga w sprawie indywidualnej, która nie była i nie jest przedmiotem postępowania administracyjnego, powoduje wszczęcie postępowania, jeżeli została złożona przez stronę. Jeżeli skarga taka pochodzi od innej osoby, może spowodować wszczęcie postępowania administracyjnego z urzędu, chyba że przepisy wymagają do wszczęcia postępowania żądania strony.

Art. 234. [Skarga w toku postępowania]

W sprawie, w której toczy się postępowanie administracyjne:

- 1) skarga złożona przez stronę podlega rozpatrzeniu w toku postępowania, zgodnie z przepisami kodeksu,
- 2) skarga pochodząca od innych osób stanowi materiał, który organ prowadzący postępowanie powinien rozpatrzyć z urzędu.

Art. 235. [Skarga po zakończeniu postępowania]

§ 1.^[84] Skargę w sprawie, w której wydano decyzję ostateczną, uważa się zależnie od jej treści za żądanie wznowienia postępowania, stwierdzenia nieważności decyzji albo jej uchylenia lub zmiany, które może być uwzględnione, z zastrzeżeniem art. 16 § 1 zdanie drugie.

§ 2.^[85] (*uchylony*)

Art. 236. [Właściwość organu]

W przypadkach określonych w art. 233 i 234 organem właściwym do rozpatrzenia skargi jest organ uprawniony do wszczęcia postępowania lub organ, przed którym toczy się postępowanie, a w przypadkach określonych w art. 235 - organ właściwy do wznowienia postępowania, stwierdzenia nieważności decyzji albo do jej uchylenia lub zmiany.

Art. 237. [Termin załatwienia]

§ 1. Organ właściwy do załatwienia skargi powinien załatwić skargę bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca.

§ 2. Posłowie na Sejm, senatorowie i radni, którzy wnieśli skargę we własnym imieniu albo przekazali do załatwienia skargę innej osoby, powinni być zawiadomieni o sposobie załatwienia skargi, a gdy jej załatwienie wymaga zebrania dowodów, informacji lub wyjaśnień - także o stanie rozpatrzenia skargi, najpóźniej w terminie czternastu dni od dnia jej wniesienia albo przekazania.

§ 3. O sposobie załatwienia skargi zawiadamia się skarżącego.

§ 4. W razie niezakończona skargi w terminie określonym w § 1 stosuje się przepisy art. 36-38.

Art. 238. [Treść zawiadomienia]

§ 1.^[86] Zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi powinno zawierać: oznaczenie organu, od którego pochodzi, wskazanie, w jaki sposób skarga została załatwiona, oraz podpis z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego osoby upoważnionej do załatwienia skargi lub, jeżeli zawiadomienie sporządzone zostało w formie dokumentu elektronicznego, powinno być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Zawiadomienie o odmownym załatwieniu skargi powinno zawierać ponadto uzasadnienie faktyczne i prawne oraz pouczenie o treści art. 239.

§ 2.^[87] W zawiadomieniu, o którym mowa w § 1, w jednostkach organizacyjnych resortu obrony narodowej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Centralnego Biura Antykorupcyjnego można pominąć imię i nazwisko osoby upoważnionej do załatwienia skargi.

Art. 239. [Ponowne złożenie]

§ 1.^[88] W przypadku gdy skarga, w wyniku jej rozpatrzenia, została uznana za bezzasadną i jej bezzasadność wykazano w odpowiedzi na skargę, a skarżący ponowił skargę bez wskazania nowych okoliczności - organ właściwy do jej rozpatrzenia może podtrzymać swoje poprzednie stanowisko z odpowiednią adnotacją w aktach sprawy - bez zawiadamiania skarżącego.

§ 2.^[89] (*uchylony*)

Art. 240. [Odesłanie]

Gdy skarga dotyczy sprawy, która nie podlega rozpatrzeniu według przepisów kodeksu (art. 3 § 1 i 2) albo nie należy do właściwości organów administracji publicznej, przepisy art. 233-239 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, że w miejsce pozostałych przepisów kodeksu stosuje się przepisy postępowania właściwego dla danej sprawy.

Rozdział 3. Wnioski

Art. 241. [Przedmiot wniosku]

Przedmiotem wniosku mogą być w szczególności sprawy ulepszenia organizacji, wzmocnienia praworządności, usprawnienia pracy i zapobiegania nadużyciom, ochrony własności, lepszego zaspokajania potrzeb ludności.

Art. 242. [Właściwość organów]

§ 1. Wnioski składa się do organów właściwych ze względu na przedmiot wniosku.

§ 2. Wnioski w sprawach dotyczących zadań organizacji społecznych składa się do organów tych organizacji.

Art. 243. [Badanie właściwości]

Jeżeli organ, który otrzymał wniosek, nie jest właściwy do jego rozpatrzenia, obowiązany jest w ciągu siedmiu dni przekazać go właściwemu organowi. O przekazaniu wniosku zawiadamia się równocześnie wnioskodawcę.

Art. 244. [Odesłanie]

§ 1. W sprawie terminu załatwiania wniosków stosuje się przepis art. 237 § 1.

§ 2. O sposobie załatwienia wniosku zawiadamia się równocześnie wnioskodawcę.

Art. 245. [Przekroczenie terminu]

W razie niemożności załatwienia wniosku w terminie określonym w art. 244 właściwy organ obowiązany jest w tym terminie zawiadomić wnioskodawcę o czynnościach podjętych w celu rozpatrzenia wniosku oraz o przewidywanym terminie załatwienia wniosku.

Art. 246. [Skarga na sposób załatwienia]

§ 1. Wnioskodawcy niezadowolonemu ze sposobu załatwienia wniosku służy prawo wniesienia skargi w trybie określonym w rozdziale 2 niniejszego działu.

§ 2. Wnioskodawcy służy prawo wniesienia skargi w przypadku niezakończoności wniosku w terminie określonym w art. 244 albo wskazanym w zawiadomieniu (art. 245).

Art. 247. [Odesłanie]

Do wniosków stosuje się odpowiednio przepisy art. 230, 237 § 2 i art. 238.

Rozdział 4. Udział prasy i organizacji społecznych

Art. 248. [Udział prasy]

§ 1. Skargi i wnioski przekazane przez redakcje prasowe, radiowe i telewizyjne do organów właściwych w myśl art. 228-230 i 242 podlegają rozpatrzeniu i załatwieniu w trybie określonym w przepisach rozdziałów 2 i 3 niniejszego działu.

§ 2. Właściwy organ zawiadamia w przepisany terminie o sposobie załatwienia skargi lub wniosku albo o ich przekazaniu innemu organowi w celu załatwienia również redakcję, jeżeli zażądała takiego zawiadomienia.

Art. 249. [Odesłanie]

Przepis art. 248 stosuje się odpowiednio do skarg i wniosków przekazanych przez organizacje społeczne do organów właściwych w myśl art. 228-230 oraz art. 242.

Art. 250.

(skreślony)

Art. 251. [Odesłanie]

Przepisy art. 237 § 4 oraz art. 245 i 246 stosuje się odpowiednio do redakcji prasowej, która opublikowała i przesłała do właściwego organu administracji publicznej artykuł, notatkę lub inną wiadomość, w trybie przewidzianym w niniejszym rozdziale.

Art. 252.

(skreślony)

Rozdział 5. Przyjmowanie skarg i wniosków

Art. 253. [Organizacja]

§ 1. Organy państwowe, organy samorządu terytorialnego i inne organy samorządowe oraz organy organizacji społecznych obowiązane są przyjmować obywateli w sprawach skarg i wniosków w ustalonych przez siebie dniach i godzinach.

§ 2. Kierownicy organów wymienionych w § 1 lub wyznaczeni przez nich zastępcy obowiązani są przyjmować obywateli w sprawach skarg i wniosków co najmniej raz w tygodniu.

§ 3. Dni i godziny przyjęć powinny być dostosowane do potrzeb ludności, przy czym przynajmniej raz w tygodniu przyjęcia powinny się odbywać w ustalonym dniu po godzinach pracy.

§ 4. Informacja o dniach i godzinach przyjęć powinna być wywieszona na widocznym miejscu w siedzibie danej jednostki organizacyjnej oraz w podporządkowanych jej jednostkach organizacyjnych.

§ 5. Prezes Rady Ministrów lub właściwy minister oraz naczelny organ organizacji społecznej mogą ustalać sposób, dni i godziny przyjmowania obywateli w sprawach skarg i wniosków przez podporządkowane im organy i jednostki organizacyjne.

Art. 254. [Dokumentacja]

Skargi i wnioski składane i przekazywane do organów państwowych, organów samorządu terytorialnego i innych organów samorządowych i organów organizacji społecznych oraz związane z nimi pisma i inne dokumenty rejestruje się i przechowuje w sposób ułatwiający kontrolę przebiegu i terminów załatwiania poszczególnych skarg i wniosków.

Art. 255.

(skreślony)

Art. 256. [Wyłączenie pracownika]

Pracownik, który otrzymał skargę dotyczącą jego działalności, obowiązany jest przekazać ją niezwłocznie swojemu przełożonemu służbowemu.

Rozdział 6. Nadzór i kontrola

Art. 257. [Nadzór zwierzchni]

Zwierzchni nadzór nad przyjmowaniem i załatwianiem skarg i wniosków składanych do sądów sprawuje Krajowa Rada Sądownictwa, a do innych organów i jednostek organizacyjnych - Prezes Rady Ministrów.

Art. 258. [Nadzór bezpośredni i kontrola]

§ 1. Nadzór i kontrolę nad przyjmowaniem i załatwianiem skarg i wniosków sprawują:

- 1) ministrowie - gdy chodzi o skargi załatwiane przez ministerstwa i inne jednostki organizacyjne bezpośrednio podległe ministrowi,
- 2) właściwi rzeczowo ministrowie we współdziałaniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej - gdy chodzi o skargi załatwiane przez organy administracji rządowej,
- 3) terenowe organy administracji rządowej - gdy chodzi o skargi załatwiane przez jednostki organizacyjne nadzorowane przez te organy,

- 4) organy wyższego stopnia oraz właściwe organy naczelne - gdy chodzi o skargi załatwiane przez pozostałe organy państwowe i organy państwowych jednostek organizacyjnych,
- 5) Prezes Rady Ministrów i wojewodowie - gdy chodzi o skargi załatwiane przez organy jednostek samorządu terytorialnego oraz samorządowe jednostki organizacyjne.

§ 2. Nadzór i kontrolę nad przyjmowaniem i załatwianiem skarg i wniosków w organach organizacji społecznych sprawują statutowe organy nadzorcze tych organizacji oraz organy wyższego stopnia, zaś w organach naczelnych tych organizacji - organ administracji rządowej sprawujący nadzór nad działalnością danej organizacji.

Art. 259. [Ocena przyjmowania i załatwiania]

§ 1.^[90] Organy, o których mowa w art. 258, dokonują okresowo, nie rzadziej niż raz na dwa lata, ocen przyjmowania i załatwiania skarg i wniosków przez organy i jednostki organizacyjne poddane ich nadzorowi.

§ 2.^[91] (*uchylony*)

§ 3.^[92] W wyniku przeprowadzonych kontroli oraz ocen organy wymienione w § 1 dążą do usunięcia przyczyn skarg oraz do pełnego wykorzystania wniosków w celu polepszenia działalności poszczególnych organów i innych państwowych jednostek organizacyjnych.

Art. 260.

(*skreślony*)

Dział IX. Opłaty i koszty postępowania

Art. 261. [Termin wniesienia należności]

§ 1. Jeżeli strona nie wpłaciła należności tytułem opłat i kosztów postępowania, które zgodnie z przepisami powinny być uiszczone z góry, organ administracji publicznej prowadzący postępowanie wyznaczy jej termin do wniesienia tych należności. Termin ten nie może być krótszy niż siedem dni, a dłuższy niż czternaście dni.

§ 2. Jeżeli w wyznaczonym terminie należności nie zostaną uiszczone, podanie podlega zwrotowi lub czynność uzależniona od opłaty zostanie zaniechana.

§ 3. Na postanowienie w sprawie zwrotu podania służy zażalenie.

§ 4. Organ powinien jednak załatwić podanie mimo nieuiszczenia należności:

- 1) jeżeli za niezwłocznym załatwieniem przemawiają względy społeczne lub wzgląd na ważny interes strony,
- 2) jeżeli wniesienie podania stanowi czynność, dla której jest ustanowiony termin zawity,
- 3) jeżeli podanie wniosła osoba zamieszkała za granicą.

Art. 262. [Koszty obciążające stronę]

§ 1. Stronę obciążają te koszty postępowania, które:

- 1) wynikły z winy strony,
- 2) zostały poniesione w interesie lub na żądanie strony, a nie wynikają z ustawowego obowiązku organów prowadzących postępowanie.

§ 2. W uzasadnionych przypadkach organ administracji publicznej może zażądać od strony złożenia zaliczki w określonej wysokości na pokrycie kosztów postępowania.

Art. 263. [Pojęcie]

§ 1. Do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych.

§ 2. Organ administracji publicznej może zaliczyć do kosztów postępowania także inne koszty bezpośrednio związane z rozstrzygnięciem sprawy.

Art. 264. [Ustalenie wysokości kosztów]

§ 1. Jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

§ 2. Na postanowienie w sprawie kosztów postępowania osobie zobowiązanej do ich poniesienia służy zażalenie.

Art. 265. [Tryb egzekucji]

Wszelkie nie uiszczone w terminie opłaty i koszty postępowania oraz inne należności wynikłe z tego postępowania podlegają ściąganiu w trybie przepisów o egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych.

Art. 266. [Koszty z winy pracownika]

Pracownik organu administracji publicznej winny błędnego wezwania strony (art. 56 § 1) obowiązany jest do zwrotu wynikłych stąd kosztów. Orzekanie i ściąganie należności od tego pracownika następuje w trybie administracyjnym.

Art. 267. [Zwolnienie od ponoszenia]

W razie niewątpliwej niemożności poniesienia przez stronę opłat, kosztów i należności związanych z tokiem postępowania organ administracji publicznej może ją zwolnić w całości lub w części od ponoszenia tych opłat, kosztów i należności. Zwolnienie od opłat skarbowych następuje z zachowaniem przepisów o tych opłatach.

Dział X. Przepisy końcowe

Art. 268.

(skreślony)

Art. 268a. [Upoważnienie do załatwiania spraw]

Organ administracji publicznej może w formie pisemnej upoważniać pracowników kierowanej jednostki organizacyjnej do załatwiania spraw w jego imieniu w ustalonym zakresie, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych, postanowień i zaświadczeń.

Art. 269. [Prawomocność]

Decyzje określone w innych przepisach prawnych jako prawomocne uważa się za ostateczne, chyba że z przepisów tych wynika, iż dotyczą one takiej decyzji, która została utrzymana w mocy w postępowaniu sądowym bądź też nie została zaskarżona w tym postępowaniu z powodu upływu terminu do wniesienia skargi.

Projekt

Ustawa z dnia..... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi

Art. 1. W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm. wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. W toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.”;

2) art. 8 otrzymuje brzmienie:

„Art. 8. Organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej.”;

3) w art. 16 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, są ostateczne. Uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub ustawach szczególnych.”;

4) w art. 24 w § 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) w której brał udział w wydaniu zaskarżonej decyzji,”;

5) w art. 27 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Jeżeli samorządowe kolegium odwoławcze wskutek wyłączenia jego członków nie może załatwić sprawy, minister właściwy do spraw administracji publicznej, w drodze postanowienia, wyznacza inne samorządowe kolegium odwoławcze.”;

6) w art. 35 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Przepisy szczególne mogą określać inne terminy niż określone w § 3.”;

7) w art. 36 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. O każdym przypadku niezakończona sprawy w terminie określonym w art. 35 lub w przepisach szczególnych organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy.”;

8) w art. 37 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Na niezakończona sprawy w terminie określonym w art. 35, w przepisach szczególnych, ustalonym w myśl art. 36 lub na przewlekłe prowadzenie postępowania, stronie służy zażalenie do organu wyższego stopnia, a jeżeli nie ma takiego organu – wezwanie do usunięcia naruszenia prawa.”;

9) w art. 40:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

- „§ 2. Jeżeli strona ustanowiła pełnomocnika, pisma doręcza się pełnomocnikowi. Jeżeli ustanowiono kilku pełnomocników, doręcza się pisma tylko jednemu pełnomocnikowi. Strona może wskazać takiego pełnomocnika.”;
- b) dodaje się § 4 i 5 w brzmieniu:
- „§ 4. Strona zamieszkała za granicą lub mająca siedzibę za granicą, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Polsce, jest obowiązana wskazać w Polsce pełnomocnika do doręczeń.
- § 5. W razie niewskazania pełnomocnika do doręczeń przeznaczone dla tej strony pisma pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia. Stronę należy o tym pouczyć przy pierwszym doręczeniu. Strona powinna być również pouczona o możliwości złożenia odpowiedzi na pismo wszczynające postępowanie i wyjaśnień na piśmie oraz o tym, kto może być ustanowiony pełnomocnikiem.”;
- 10) w art. 55 § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. W sprawach niecierpiących zwłoki wezwania można dokonać również telefonicznie albo przy użyciu innych środków łączności, z podaniem danych wymienionych w art. 54 § 1 oraz imienia, nazwiska i stanowiska służbowego pracownika organu wzywającego.”;
- 11) po art. 61 dodaje się art. 61a w brzmieniu:
- „Art. 61a. § 1. Gdy żądanie, o którym mowa w art. 61, zostało wniesione przez osobę niebędącą stroną lub z innych uzasadnionych przyczyn postępowanie nie może być wszczęte, organ administracji publicznej wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.
- § 2. Na postanowienie, o którym mowa w § 1, służy zażalenie.”;
- 12) w art. 65 § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. Jeżeli organ administracji publicznej, do którego podanie wniesiono, jest niewłaściwy w sprawie, niezwłocznie przekazuje je do organu właściwego, zawiadamiając jednocześnie o tym wnoszącego podanie.”;
- 13) w art. 66:
- a) § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. Jeżeli podanie dotyczy kilku spraw podlegających załatwieniu przez różne organy, organ administracji publicznej, do którego podanie wniesiono, uczyni przedmiotem rozpoznania sprawy należące do jego właściwości. Równocześnie zawiadomi wnoszącego podanie, że w sprawach innych powinien wnieść odrębne podanie do właściwego organu, i poinformuje go o treści § 2.”;
- b) § 2 otrzymuje brzmienie:
- „§ 2. Odrębne podanie złożone zgodnie z zawiadomieniem, o którym mowa w § 1, w terminie czternastu dni od daty doręczenia zawiadomienia uważa się za złożone w dniu wniesienia pierwszego podania.”;
- 14) art. 73 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 73. § 1. Strona ma prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania.
- § 2. Czynności określone w § 1 są dokonywane w lokalu organu administracji publicznej w obecności pracownika tego organu.
- § 3. Strona może żądać uwierzytelnienia odpisów lub kopii akt sprawy lub wydania jej z akt sprawy uwierzytelnionych odpisów, o ile jest to uzasadnione ważnym interesem strony.
- § 4. W przypadku pism w formie dokumentu elektronicznego wnoszonych do organu administracji publicznej lub przez niego doręczanych, organ może zapewnić stronie dostęp do nich w swoim systemie teleinformatycznym, po identyfikacji strony, w sposób określony w przepisach o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.”;
- 15) w art. 89 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Organ administracji publicznej przeprowadzi, z urzędu lub na wniosek strony, w toku postępowania rozprawę, w każdym przypadku gdy zapewni to przyspieszenie lub uproszczenie postępowania lub gdy wymaga tego przepis prawa.”;

16) w art. 101:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. O postanowieniu w sprawie zawieszenia oraz podjęcia postępowania organ administracji publicznej zawiadamia strony oraz organ, o którym mowa w art. 106 § 1.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Na postanowienie w sprawie zawieszenia postępowania oraz odmowy podjęcia zawieszzonego postępowania służy stronie zażalenie.”;

17) w art. 105 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe w całości lub w części, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania odpowiednio w całości lub w części.”;

18) w art. 111:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Organ administracji publicznej, który wydał decyzję, może ją uzupełnić lub sprostować z urzędu w zakresie, o którym mowa w § 1, w terminie czternastu dni od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji.”,

b) dodaje się § 3 i 4 w brzmieniu:

„§ 3. Uzupełnienie decyzji następuje w formie postanowienia.

§ 4. W przypadku wydania postanowienia, o którym mowa w § 3, termin dla strony do wniesienia odwołania, powództwa lub skargi biegnie od dnia jego doręczenia lub ogłoszenia.”;

19) art. 126 otrzymuje brzmienie:

„Art. 126. Do postanowień stosuje się odpowiednio przepisy art. 105, art. 107 § 2 – 5 oraz art. 109 – 113, a do postanowień, od których przysługuje zażalenie, oraz do postanowień określonych w art. 134 – również art. 145 – 152 oraz art. 156 – 159, z tym że zamiast decyzji, o której mowa w art. 151 § 1 i art. 158 § 1, wydaje się postanowienie.”;

20) art. 138 otrzymuje brzmienie:

„Art. 138. § 1. Organ odwoławczy wydaje decyzję, w której:

1) utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję albo

2) uchyla zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy bądź uchylając tę decyzję – umarza postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części, albo

3) umarza postępowanie odwoławcze.

§ 2. Organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, gdy decyzja ta została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie. Przekazując sprawę organ ten powinien wskazać, jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy.

§ 3. Jeżeli przepisy przewidują wydanie decyzji na blankiecie urzędowym, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a istnieją podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji, organ odwoławczy uchyla decyzję i zobowiązuje organ pierwszej instancji do wydania decyzji o określonej treści.”;

21) w art. 149:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Odmowa wznowienia postępowania następuje w drodze postanowienia.”,

b) po § 3 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Na postanowienie, o którym mowa w § 3, służy zażalenie.”;

22) art. 154 otrzymuje brzmienie:

„Art. 154. § 1. Decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.

§ 2. W przypadkach określonych w § 1 właściwy organ wydaje decyzję w sprawie uchylecia lub zmiany dotychczasowej decyzji.”;

23) art. 155 otrzymuje brzmienie:

„Art. 155. Decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleciu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony; przepis art. 154 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

24) w art. 157 uchyla się § 3;

25) w art. 229 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego oraz kierowników powiatowych służb, inspekcji, straży i innych jednostek organizacyjnych w sprawach należących do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej – wojewoda lub organ wyższego stopnia.”;

26) art. 235 otrzymuje brzmienie:

„Art. 235. Skargę w sprawie, w której wydano decyzję ostateczną, uważa się zależnie od jej treści za żądanie wznowienia postępowania, stwierdzenia nieważności decyzji albo jej uchylecia lub zmiany, które może być uwzględnione, z zastrzeżeniem art. 16 § 1 zdanie drugie.”;

27) art. 237 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. O sposobie załatwienia skargi zawiadamia się skarżącego, z zastrzeżeniem art. 239.”;

28) art. 238 otrzymuje brzmienie:

„Art. 238. § 1. Zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi powinno zawierać: oznaczenie organu, od którego pochodzi, wskazanie, w jaki sposób skarga została załatwiona, oraz podpis z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego osoby upoważnionej do załatwienia skargi lub jeżeli zawiadomienie sporządzone zostało w formie dokumentu elektronicznego, powinno być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Zawiadomienie o odmownym załatwieniu skargi powinno zawierać ponadto uzasadnienie faktyczne i prawne oraz pouczenie o treści art. 239.

§ 2. W zawiadomieniu, o którym mowa w § 1, w jednostkach organizacyjnych resortu obrony narodowej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Centralnego Biura Antykorupcyjnego można pominąć imię i nazwisko osoby upoważnionej do załatwienia skargi.”;

29) art. 239 otrzymuje brzmienie:

„Art. 239. W przypadku gdy skarga, w wyniku jej rozpatrzenia, została uznana za bezzasadną i jej bezzasadność wykazano w odpowiedzi na skargę, a skarżący ponowił skargę bez wskazania nowych okoliczności – organ właściwy do jej rozpatrzenia może podtrzymać swoje poprzednie stanowisko z odpowiednią adnotacją w aktach sprawy – bez zawiadamiania skarżącego.”;

30) art. 259 otrzymuje brzmienie:

„Art. 259. § 1. Organy, o których mowa w art. 258, dokonują okresowo, nie rzadziej niż raz na 2 lata, ocen przyjmowania i załatwiania skarg i wniosków przez organy i jednostki organizacyjne poddane ich nadzorowi.

§ 2. W wyniku przeprowadzonych kontroli oraz ocen organy wymienione w § 1 dążą do usunięcia przyczyn skarg oraz do pełnego wykorzystania wniosków w celu polepszenia działalności poszczególnych organów i innych państwowych jednostek organizacyjnych.”

Art. 2. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm. wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w § 2 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania w przypadkach określonych w pkt 1 – 4a.”;

2) art. 32 otrzymuje brzmienie:

„Art. 32. W postępowaniu w sprawie sędowoadministracyjnej stronami są skarżący oraz organ, którego działanie, beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi.”;

3) w art. 54:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Skargę do sądu administracyjnego wnosi się za pośrednictwem organu, którego działanie, beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania są przedmiotem skargi.”;

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Organ, którego działanie, beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania zaskarżono, może w zakresie swojej właściwości uwzględnić skargę w całości do dnia rozpoczęcia rozprawy.”;

4) w art. 57:

a) w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) oznaczenie organu, którego działania, beczynności lub przewlekłego prowadzenia postępowania skarga dotyczy;”;

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Jeżeli w jednym piśmie zaskarżono więcej niż jeden akt lub czynność, albo beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania, przewodniczący zarządza rozdzielenie tych skarg.”;

5) w art. 87 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi wnosi się za pośrednictwem organu, którego działanie, beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania są przedmiotem skargi.”;

6) art. 149 otrzymuje brzmienie:

„Art. 149. Sąd, uwzględniając skargę na beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania przez organy w sprawach określonych w art. 3 § 2 pkt 1 – 4a, zobowiązuje organ do wydania w określonym terminie aktu lub interpretacji lub dokonania czynności lub stwierdzenia albo uznania uprawnienia lub obowiązku wynikających z przepisów prawa.”;

7) art. 153 otrzymuje brzmienie:

„Art. 153. Ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w orzeczeniu sądu wiążą w sprawie ten sąd oraz organ, którego działanie, beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania było przedmiotem zaskarżenia.”;

8) w art. 154 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W razie niewykonania wyroku uwzględniającego skargę na bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania oraz w razie bezczynności organu lub przewlekłego prowadzenia postępowania po wyroku uchylającym lub stwierdzającym nieważność aktu lub czynności strona, po uprzednim pisemnym wezwaniu właściwego organu do wykonania wyroku lub załatwienia sprawy, może wnieść skargę w tym przedmiocie, żądając wymierzenia temu organowi grzywny.”;

9) art. 200 otrzymuje brzmienie:

„Art. 200. W razie uwzględnienia skargi przez sąd pierwszej instancji przysługuje skarżącemu od organu, który wydał zaskarżony akt lub podjął zaskarżoną czynność albo dopuścił się bezczynności lub przewlekłego prowadzenia postępowania, zwrot kosztów postępowania niezbędnych do celowego dochodzenia praw.”;

10) w art. 232 w § 1 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) pisma odrzuconego lub cofniętego, jeżeli odrzucenie lub cofnięcie nastąpiło przed wysłaniem odpisu skargi – organowi, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania zaskarżono, a także odpisu środka odwoławczego albo skargi o wznowienie postępowania innym stronom,”;

11) w art. 239 w pkt 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„strona skarżąca działanie, bezczynność organu lub przewlekłe prowadzenie postępowania.”.

Art. 3. W sprawach, w których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy została wydana decyzja, a zgodnie z obecnymi przepisami powinno być wydane postanowienie, właściwą formą załatwienia sprawy jest decyzja.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Proponowana nowelizacja ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.), zwanej dalej „Kodeksem”, ma na celu usprawnienie postępowania administracyjnego przez eliminację istniejących ograniczeń, stworzenie możliwości skarżenia nie tylko samej bezczynności organu administracji publicznej, ale również prowadzenie przez te organy postępowania w sposób przewlekły (długotrwanie nieuzasadniony), przy jednoczesnym zmotywowaniu stron postępowania, do bardziej czynnego ich udziału. Przedmiotowy projekt eliminuje istniejące luki prawne w Kodeksie, dokonując ich wypełnienia w oparciu o ukształtowane orzecznictwo i literaturę przedmiotu, mając również na względzie opinie praktyków.

Nowelizacja art. 7 zmierza do zaktywizowania stron. Chodzi o to, żeby nie przerzucały one całego ciężaru postępowania na organ prowadzący postępowanie, z drugiej zaś strony przyznaje im również prawo do aktywnego wpływania na wyjaśnienie stanu faktycznego sprawy.

Celem proponowanej nowelizacji art. 8 Kodeksu jest dostosowanie tego przepisu do demokratycznego systemu władzy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. Postępowanie administracyjne w danej sprawie nie może służyć i faktycznie nie służyło celom wychowawczo-edukacyjnym (pogłębianiu świadomości i kultury prawnej obywateli). Nie ulega jednak wątpliwości, że postępowanie to powinno być prowadzone w taki sposób, ażeby budziło zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, która ma wobec nich z jednej strony charakter służebny, z drugiej zaś strony musi brać pod uwagę interes ogólnospołeczny w sytuacji konfliktu tego interesu z interesem jednostki.

Proponowana zmiana art. 16 Kodeksu ma na celu rozstrzygnięcie istniejących wątpliwości w zakresie decyzji wydawanych przez ministrów i samorządowe kolegia odwoławcze. Zgodnie z obecnym brzmieniem tego przepisu, decyzje te, jako decyzje od których nie służy odwołanie, są ostateczne. Jednocześnie zgodnie z art. 127 § 3 Kodeksu od decyzji tych służy wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, do którego stosuje się odpowiednio przepisy o odwołaniu. W praktyce powoduje to szereg wątpliwości co do skutków prawnych, jakie wywiera decyzja jednego z ww. organów, w stosunku do której w terminie został złożony wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. W efekcie organy te odmawiają nadania takiej decyzji klauzuli ostateczności, uzasadniając to wstrzymaniem wykonania takiej decyzji z mocy odpowiedniego stosowania art. 130 § 2 Kodeksu.

Nowelizacja art. 24 § 1 pkt 5 Kodeksu jest konsekwencją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 grudnia 2008 r., sygn. akt P 57/07. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny wskazał na niezgodność art. 24 § 1 pkt 5 w związku z art. 27 § 1 i art. 127 § 3 Kodeksu – w zakresie, w jakim nie wyłącza członka SKO z postępowania z wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, gdy członek ten brał udział w wydaniu zaskarżonej decyzji, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu wyroku (pkt 5.3.) TK wskazał, że przez „udział w wydaniu zaskarżonej decyzji” w niższej instancji należy rozumieć nie tylko wydanie (podpisanie) decyzji przez pracownika lub członka organu kolegialnego, lecz także podejmowanie czynności procesowych mających lub mogących mieć wpływ na wynik (rozstrzygnięcie) sprawy. Celem wyłączenia pracownika i członka organu kolegialnego jest zapewnienie bezstronności w postępowaniu odwoławczym i jest bez znaczenia czy osoba ta brała udział w niższej instancji w wydaniu zaskarżonej decyzji, czy w tej samej instancji na mocy art. 127 § 3.

Skoro prawo do ponownego rozpatrzenia sprawy przez ten sam organ jest wyjątkiem od klasycznego modelu postępowania odwoławczego, to zgodnie z zasadą *exceptiones non sum extantendae*, wyjątku tego nie można interpretować rozszerzająco, a tym bardziej nie można go przenosić na inne instytucje postępowania, jak np. wyłączenie pracownika lub członka organu kolegialnego. Zawsze więc tam, gdzie dochodzi do ponownego rozpatrzenia wniosku przez ten sam organ (art. 127 § 3 Kodeksu), trzeba oceniać, czy jest możliwe zastosowanie przesłanki wyłączenia pracownika lub członka organu kolegialnego przewidzianej w art. 24 § 1 pkt 5 Kodeksu. Samorządowe kolegium odwoławcze orzeka nie w pełnym składzie, lecz w trzyosobowych składach orzekających, co znaczy, że istnieje możliwość takiego ukształtowania osobowego składu SKO orzekającego ponownie w danej

sprawie, aby nie znaleźli się w nim członkowie składu orzekającego, który wydał pierwsze rozstrzygnięcie w tej sprawie.

Z tych też względów konieczna okazała się nowelizacja art. 24 § 1 pkt 5 Kodeksu. Celem tej nowelizacji jest wyłączenie pracowników, którzy brali udział w wydaniu zaskarżonej decyzji, zarówno pracowników organu I instancji, jak również pracowników ministerstw i urzędów centralnych, którzy przygotowują i podpisują decyzje ministrów i kierowników urzędów centralnych wydawanych na skutek rozpatrzenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Na konieczność nowelizacji ww. przepisu wskazują ostatnie orzeczenia sądów administracyjnych, które uchylają decyzje organów wydane po rozpatrzeniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z uwagi na to, że podpisane zostały z upoważnienia organu przez pracownika podlegającego wyłączeniu (np. wyrok WSA w Warszawie z dnia 16.04.2009 r., sygn. akt I SA/Wa 1805/08).

Celem nowelizacji art. 27 § 3 Kodeksu jest jednoznaczne określenie formy prawnej wyznaczenia przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej (obecnie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji) innego samorządowego kolegium odwoławczego. W praktyce odbywa się to w drodze postanowienia. Dodatkowo, mając na uwadze oprócz zapewnienia obiektywności postępowania przez ww. organ również szybkości postępowania, proponuje się, żeby postanowienie to było niezaskarżalne (ostateczne).

Istotą nowelizacji art. 35 i 36 Kodeksu jest rozciągnięcie stosowania tych przepisów na ustawy szczególne określające krótsze (np. ustawa o dostępie do informacji publicznej) lub dłuższe terminy załatwienia sprawy (np. w ustawie – Prawo budowlane), aniżeli określone w art. 35, przy jednoczesnym nałożeniu na organ obowiązku informowania stron o każdym niezakończonym w tym krótszym terminie i przyczynach tej zwłoki.

Proponowana zmiana treści art. 37 powoduje przyznanie stronom postępowania administracyjnego prawa skarżenia nie tylko bezczynności organów administracji publicznej, ale również przewlekłości prowadzonego przez te organy postępowania.

Obecne przepisy Kodeksu nie pozwalają na skarżenie przewlekłości postępowania, co w efekcie powoduje, że organy administracji publicznej dość często prowadzą postępowanie w sposób nieefektywny, wykonując szereg czynności w dużym odstepie czasu, bądź wykonując czynności pozorne, co powoduje, że formalnie nie są bezczynne. Na lukę prawną w tym zakresie zwracał niejednokrotnie uwagę Naczelny Sąd Administracyjny, a ostatnio również Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu. Rozszerzenie prawa do złożenia zażalenia do organu wyższej instancji na przewlekłe prowadzenie postępowania będzie miało również ten skutek, że przewlekłość postępowania, analogicznie jak obecnie bezczynność (niezałatwienie sprawy w terminie), będzie podlegać kognicji sądów administracyjnych, które będą mogły ukarać grzywną organ prowadzący postępowanie w sposób przewlekły.

Nowelizacja art. 40 ma na celu wprowadzenie do Kodeksu regulacji w zakresie doręczeń dla strony zamieszkałej lub mającej siedzibę za granicą, analogicznej jak w przypadku Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1135 K.p.c.). Brak regulacji w tym zakresie powodował konieczność odpowiedniego stosowania w postępowaniu administracyjnym art. 1135 K.p.c., co budziło kontrowersje.

Propozycja zmierza do wprowadzenia do art. 55 Kodeksu postępowania administracyjnego analogicznego odesłania, jak w art. 160 § 1 Ordynacji podatkowej. Obecne odesłanie jest zbyt szerokie (cały art. 54) i właściwie wyklucza możliwość zastosowania wezwania telefonicznego. Nie jest bowiem możliwe, żeby takie wezwanie zostało zaopatrzone podpisem pracownika dokonującego wezwania.

Celem proponowanej regulacji polegającej na dodaniu art. 61a jest odróżnienie postępowania wstępnego polegającego na wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego od postępowania właściwego, które kończy się rozstrzygnięciem sprawy co do istoty przez wydanie decyzji administracyjnej. Obecnie jedynie art. 157 § 3 Kodeksu określa formę prawną odmowy wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji – stanowiąc, że jest to decyzja. Zgodnie jednak z utrwaloną linią orzecznictwa sądów administracyjnych w tej formie – decyzji – powinna następować odmowa wszczęcia postępowania w każdej sprawie. W decyzji tej należy badać jedynie, czy wniosek o wszczęcie postępowania w danej sprawie pochodzi od strony w rozumieniu art. 28 Kodeksu. W związku z powyższym wydaje się, że właściwszą formą rozstrzygnięcia w sprawie wszczęcia

lub odmowy wszczęcia postępowania jest postanowienie. Takie rozwiązanie w sposób bardziej zrozumiały dla wnioskodawców odróżni etap wstępny dotyczący wszczęcia lub odmowy wszczęcia postępowania od etapu merytorycznego rozstrzygnięcia wniosku (żądania). Nie naruszy to praw osób występujących z żądaniem wszczęcia postępowania, ponieważ od postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania będzie przysługiwać im środek zaskarżenia w postaci zażalenia (w przypadku ministrów i SKO – wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy), z tą różnicą, że należy go wnieść w terminie 7 dni od doręczenia postanowienia, nie zaś 14 dni, jak ma to miejsce w przypadku odwołania od decyzji. Ażeby ujednoczyć przepisy Kodeksu w tym zakresie konieczne stało się uchylenie § 3 w art. 157 Kodeksu. Analogiczne rozwiązanie znajduje się w Ordynacji podatkowej. Z uwagi na odmienną wznovienia postępowania, wydaje się zasadne pozostawienie obowiązującego rozwiązania w art. 149 § 3 Kodeksu, zgodnie z którym odmowa wznovienia postępowania następuje w drodze decyzji.

Obecne brzmienie art. 65 i 66 Kodeksu obowiązuje od dnia 1 stycznia 2004 r. Od tego dnia przekazywanie sprawy przez organ niewłaściwy w sprawie do organu właściwego, powiadomienie wnoszącego podanie o tym jakie organy są właściwe w sprawie jego podania oraz zwrot podania z uwagi na to, że na podstawie danych zawartych w podaniu nie jest możliwe ustalenie organu właściwego w sprawie, albo gdy z podania wynika, że właściwym w sprawie jest sąd powszechny – następuje w drodze postanowienia. Na postanowienie to służy zażalenie, a w przypadku gdy zostało wydane przez ministra lub samorządowe kolegium odwoławcze – wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy (art. 144 w zw. z art. 127 § 3). Wprowadzenie postanowienia, jako właściwej formy w tych sprawach, miało zagwarantować wnoszącym podanie ochronę ich praw. W praktyce przepisy te nie sprawdziły się i powodują jedynie niepotrzebne przedłużanie się postępowania administracyjnego. Postanowienia, o których wyżej mowa, mogą skarżyć jedynie strony postępowania, prawa takiego nie mają natomiast organy administracji publicznej wskazane jako właściwe do załatwienia danej sprawy. Zaskarżenie tego postępowania przez jedną ze stron uniemożliwia załatwienie sprawy w stosunku do pozostałych stron, dopóty, dopóki nie zostanie rozpatrzone zażalenie (wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy). Należy zwrócić ponadto uwagę, że postanowienie organu drugiej instancji może być zaskarżone do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Jeżeli natomiast organ administracji publicznej został błędnie wskazany w postanowieniu jako właściwy, to może on jedynie wystąpić w trybie art. 22 Kodeksu do właściwego organu o rozstrzygnięcie sporu o właściwość. W wyniku przyjętego rozwiązania powstaje pewien dualizm w zakresie środków prawnych służących wzruszeniu wadliwego postanowienia, zażalenie – dla stron postępowania i wniosek o rozstrzygnięcie sporu o właściwość – w stosunku do organów administracji publicznej. Postanowienia te jako zaskarżalne mogą być wzruszane w trybie art. 156 Kodeksu, co powoduje w tym przypadku istnienie obok siebie dwóch konkurencyjnych postępowań – o stwierdzenie nieważności wadliwego postanowienia i o rozstrzygnięcie sporu o właściwość. Mają one zupełnie inny charakter, krąg stron i wywierają inne skutki prawne – postanowienie o stwierdzeniu nieważności postanowienia – *ex tunc*, zaś postanowienie o rozstrzygnięcie sporu o właściwość *ex nunc*. W praktyce nierzadkie są przypadki, gdy z postanowienia wydanego w trybie art. 65 wynika właściwość innego organu do załatwienia sprawy niż z postanowienia o rozstrzygnięciu sporu o właściwość. W konsekwencji powyższego pojawia się szereg wątpliwości, co do skutków prawnych takiego postanowienia, które nie zostało wyeliminowane z obrotu prawnego.

Proponowana nowela zmierza do przywrócenia stanu prawnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2003 r., tzn. przekazywania podania do organu właściwego w sprawie przez organ niewłaściwy (...) zwykłym pismem, przy jednoczesnym zachowaniu trybu rozstrzygania sporów o właściwość, z uwzględnieniem faktu zniesienia Kolegium Kompetencyjnego przy Sądzie Najwyższym, rozstrzygającego spory kompetencyjne między organami administracji publicznej a sądami powszechnymi. Z tych też względów niezmienną zostaje treść art. 66 § 3 i 4 Kodeksu.

Proponowane nowe brzmienie art. 73 jest wzorowane na redakcji art. 178 Ordynacji podatkowej. Przepis art. 73 Kodeksu w obecnym brzmieniu nie przystaje do dzisiejszych realiów, szczególnie w zakresie postępu technicznego (nie przewiduje możliwości sporządzania kopii z akt sprawy). W praktyce powstają ponadto wątpliwości co do korzystania z tego prawa przez strony po zakończeniu postępowania administracyjnego w danej sprawie.

Projekt nowelizacji tego przepisu uwzględnia propozycję jego nowelizacji zawartą w projekcie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego, ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (odbyło się pierwsze czytanie projektu, po którym został skierowany do dalszych prac we właściwej komisji), w zakresie udostępniania pism w formie dokumentu elektronicznego.

Rozprawa administracyjna jako forma postępowania rozpoznawczego nie może spełniać roli tzw. prewencji ogólnej wobec społeczeństwa z uwagi na fakt, że jawność postępowania administracyjnego została ograniczona tylko do strony lub stron (ich pełnomocników) – vide art. 73 § 1 Kodeksu. Zatem cel wychowawczy nigdy nie może być osiągnięty. Rolą rozprawy administracyjnej jest przyspieszenie lub uproszczenie postępowania, szczególnie w sytuacji, gdy postępowanie dotyczy sprzecznych interesów wielu stron. Nieprzeprowadzenie rozprawy, wbrew żądaniu strony, będzie oceniane przez organ odwoławczy w ramach oceny prawidłowości przeprowadzenia postępowania dowodowego i wyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Przepis art. 101 § 1 Kodeksu formę postanowienia przewiduje jedynie dla zawieszenia postępowania, nie przewiduje natomiast takiego obowiązku (wydania postanowienia) w przypadku podjęcia zawieszzonego postępowania. W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego przeważa pogląd, że podjęcie zawieszzonego postępowania powinno również nastąpić w formie postanowienia. Powyższe wynika z obowiązku zapewnienia stronom prawa do czynnego udziału w podjętym postępowaniu na każdym jego etapie. Mając jednak na uwadze, że ocena przeprowadzonego postępowania przed jego zawieszeniem i po jego podjęciu jest możliwa przez organ wyższego stopnia w ramach rozpatrywania przez ten organ odwołania od decyzji organu pierwszej instancji, a następnie całość postępowania podlega ocenie przez wojewódzki sąd administracyjny (w przypadku wniesienia skargi na decyzję), brak jest uzasadnienia do zaskarżania postanowienia o podjęciu zawieszzonego postępowania. Strony powinny mieć jednak zagwarantowane prawo do zaskarżenia postanowienia odmawiającego podjęcia zawieszzonego postępowania, w celu oceny przez organ wyższego stopnia, czy rzeczywiście nie ustały przyczyny zawieszenia postępowania, a organ niezasadnie odmawia jego podjęcia, a w konsekwencji wydania decyzji w sprawie.

Celem nowelizacji art. 105 § 1 Kodeksu jest wyeliminowanie istniejącej luki prawnej, powodującej, że warunkiem umorzenia postępowania jest bezprzedmiotowość całego postępowania. Tymczasem liczne są przypadki, gdy postępowanie stało się bezprzedmiotowe jedynie w części, w pozostałym zakresie nadal istnieje podstawa do merytorycznego rozstrzygnięcia organu administracji publicznej. Dzięki tej zmianie organ administracji publicznej będzie mógł umorzyć postępowanie w części, w której stało się ono bezprzedmiotowe, w pozostałym zakresie będzie mógł orzec co do istoty sprawy.

Trudno doszukać się powodów, dla których rektyfikacja decyzji poprzez jej uzupełnienie w zakresie rozstrzygnięcia lub klauzuli zaskarżalności miałyby następować na żądanie strony (art. 111 Kodeksu). Dopuszczenie czynności sanującej tego typu wady także z urzędu sprzyjałoby szybkości postępowania, przez uniknięcie ewentualnego postępowania odwoławczego. Wykluczone jest bowiem zastosowanie art. 132 Kodeksu dla uzupełnienia decyzji, gdyż przepis ten pozwala wyłącznie na jej zmianę, czyli na weryfikację istniejącej decyzji, a nie treści nieistniejącej. Dodatkowo warto przesądzić o formie prawnej uzupełnienia decyzji. Mając na uwadze, że ma ona dotyczyć tak ważnych kwestii, jak osnowa (rozstrzygnięcie) i klauzula zaskarżalności, ale żeby nie powodować wątpliwości co do wzajemnej relacji pomiędzy aktem administracyjnym podstawowym i zmieniającym, wydaje się że najwłaściwszą formą tego aktu jest postanowienie, które nie będzie zaskarżalne. W konsekwencji powyższego będzie ono stanowiło integralną część decyzji zmienianej i to ta decyzja w wersji zmienionej będzie mogła być zaskarżona zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu.

Istotą proponowanej nowelizacji art. 126 Kodeksu jest rozciągnięcie na postanowienia art. 105 Kodeksu regulującego problematykę umorzenia postępowania. Brak tego odesłania przy uwzględnieniu poglądu prezentowanego w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego (por. wyrok NSA z 16 marca 2000 r., sygn. V SA 1860/99, Lex nr 55794) prowadzić musi do kuriozalnego orzekania w toku postępowania decyzją administracyjną o kwestii proceduralnej. Jako przykład można wskazać: wycofanie wniosku o zawieszenie postępowania, wycofanie wniosku o przywrócenie terminu, wycofanie wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu na prawach strony organizacji społecznej. Dodatkowym uzasadnieniem proponowanej zmiany jest ugruntowany pogląd w orzecznictwie sądów administracyjnych, zgodnie z którym organ wyższego stopnia rozpatrując zażalenie jest uprawniony, gdy zaistnieją ku temu przesłanki, do uchylecia zaskarżonego postanowienia w całości i umorzenia postępowania w przedmiocie objętym zaskarżonym postanowieniem, z powołaniem się na art. 138 § 1 pkt 2 oraz art. 105 Kodeksu. Z uwagi na rezygnację z formy decyzji dla wznowienia postępowania i

odmowy wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji z przepisu tego wykreślony został art. 149 § 3 i art. 158 § 1 Kodeksu.

Proponowana nowelizacja art. 138 Kodeksu dotyczy trzech aspektów. Po pierwsze zmierza do ograniczenia zbyt częstego korzystania z decyzji kasacyjnych przez organy odwoławcze (art. 138 § 2). Projekt zmierza do zwiększenia skrepowania organu odwoławczego przy podejmowaniu decyzji kasacyjnej (stanowiącej przeciw wyjątek od zasady merytorycznego załatwienia sprawy przez organ odwoławczy). Obecna redakcja przepisu wydaje się zbyt szeroka i w niej należy upatrywać głównej przyczyny nazbyt częstego wykorzystywania przepisu w praktyce, któremu nie jest w stanie zaradzić krytyka ze strony judykatury i doktryny. Proponowana nowelizacja zawęży możliwość podjęcia decyzji kasacyjnej w stopniu maksymalnym. Ogranicza ją bowiem do sytuacji, w której rozpatrzenie i rozstrzygnięcie sprawy przez organ odwoławczy byłoby nie do pogodzenia z zasadą dwuinstancyjności postępowania administracyjnego. Poza tym kryterium nienaruszalności zasady dwuinstancyjności wydaje się bardziej uchwytne od dotychczasowego kryterium, tj. wymogu uprzedniego przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w całości lub w znacznej części. Należy przy tym zauważyć, że obecne brzmienie przepisu może nasuwać wątpliwości, czy dopuszczalne jest zastosowanie go np. z powodu naruszenia art. 24 § 4 Kodeksu.

Po drugie chodzi o większe skrepowanie organu pierwszej instancji decyzją organu odwoławczego, a w szczególności wskazówkami zawartymi w uzasadnieniu tej decyzji. Celem tej zmiany jest wyeliminowanie coraz częściej występujących sytuacji, w których organ pierwszej instancji, przy niezmienionym stanie faktycznym i prawnym, wydaje taką samą decyzję, pomimo że wcześniejsza decyzja została uchylona jako wadliwa, ze wskazaniem jej wad oraz tego co organ pierwszej instancji ma zrobić. W praktyce zdarzają się sytuacje nawet kilkakrotnego uchylenia decyzji organu pierwszej instancji i ciągłemu wydawaniu takiej samej, wadliwej decyzji, przez ten organ.

Trzecia część nowelizacji wynika z konieczności uwzględnienia istnienia w przepisach prawa materialnego sformalizowanej formy decyzji w określonych sprawach, w formie blankietów. Blankiety, na których decyzje te są wydawane posiadają znaki wodne oraz pouczenie o możliwości wniesienia odwołania (por. rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 8 czerwca 2004 r. w sprawie wzorów zezwoleń na wykonywanie krajowych i międzynarodowych przewozów drogowych osób oraz wypisów z zezwoleń). Z tych też względów możliwości organu odwoławczego do uchylenia wadliwej decyzji i orzeczenia co do istoty sprawy są jedynie iluzoryczne. Niezależnie zatem czy wady decyzji nadają się do naprawienia w drugiej instancji, czy też nie, organ odwoławczy nie może wydać decyzji merytorycznej, gdyż nie dysponuje blankietem urzędowym i nie jest uprawniony do jego wydania. Pozostaje zatem uchylenie decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia, mimo że nie wystąpiły przesłanki z art. 138 § 2 Kodeksu.

Nowelizacja tego przepisu uwzględnia zmiany zawarte w projekcie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego, ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw w zakresie wprowadzenia możliwości doręczania decyzji również za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Zmiana treści art. 149 § 1 Kodeksu wynika z dodanego art. 61a, który przesądza, że właściwą formą dla odmowy wszczęcia postępowania w danej sprawie jest postanowienie.

Nowelizacja art. 154 i 155 Kodeksu zmierza do odebrania organom wyższego stopnia możliwości zmiany ostatecznych decyzji, działającym jako organy pierwszej instancji. Niecelowe jest, ażeby organ, który wydał zaskarżoną decyzję konkurował z organem wyższego stopnia w ww. sprawach. Nie wydaje się również zasadne ażeby w sprawach tych właściwość organów była przenoszona wyżej i organ, który pełnił rolę organu odwoławczego, w tej samej sprawie pełnił następnie rolę organu pierwszej instancji (od decyzji tych służy bowiem odwołanie do organu wyższej instancji). Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że w praktyce powstają czasami niepotrzebne spory pomiędzy organem, który wydał decyzję ostateczną, a organem odwoławczym, który jest „właściwszy” do orzekania w pierwszej instancji w ww. trybach. Analogiczne rozwiązanie znajduje się w Ordynacji podatkowej – art. 253 i 253a.

Nowelizacja art. 157 § 3 jest konsekwencją dodania art. 61a, który przesądza, że odmowa wszczęcia postępowania następuje w drodze postanowienia, które jest zaskarżalne.

Nowelizacja art. 229 Kodeksu ma charakter porządkujący, ponieważ rada powiatu nie ma żadnych instrumentów prawnych pozwalających na wyciągnięcie konsekwencji prawnych w stosunku do kierownika powiatowej inspekcji, na którego obowiązana jest obecnie rozpatrywać skargi.

Celem proponowanej nowelizacji art. 235 jest wprowadzenie jako zasady, że skarga w sprawie, w której była wydana ostateczna decyzja administracyjna, w rozumieniu znowelizowanego art. 16 § 1 zd. drugie, powinna być traktowana jako wniosek o wszczęcie postępowania w jednym z nadzwyczajnych trybów wzruszania decyzji administracyjnych. Różnica polega na tym, że nie będzie to automatycznie powodowało obowiązku wszczęcia postępowania przez organ z urzędu. Organ, do którego taka skarga wpłynie będzie obowiązany wszcząć postępowanie na wniosek skarżącego, jeżeli ma on przymiot strony lub z urzędu, jeżeli skarga nie będzie pochodziła od strony.

Zmiany w art. 237 – 239 mają na celu ukrócenie tzw. skarg pieniackich, wielokrotnie składanych w tej samej sprawie, pomimo tego, że stan faktyczny i prawny tej sprawy nie uległ zmianie, a skarga była już szczegółowo rozpoznana.

Projekt nowelizacji art. 238 uwzględnia propozycję jego nowelizacji zawartą w projekcie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego, ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (odbyło się pierwsze czytanie projektu, po którym został skierowany do dalszych prac we właściwej komisji), w zakresie rozszerzenia formy działania organów administracji publicznej o dokumenty elektroniczne.

Nowelizacja § 2 tego przepisu uwzględnia nowo powstałe w trakcie jego obowiązywania jednostki organizacyjne oraz dostosowuje ten przepis do ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631, z późn. zm.). Zgodnie z art. 25 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy dane identyfikujące funkcjonariuszy

i żołnierzy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz byłego Urzędu Ochrony Państwa i byłych Wojskowych Służb Informacyjnych wykonujących czynności operacyjno-rozpoznawcze podlegają ochronie bez względu na upływ czasu.

Celem proponowanej nowelizacji art. 259 jest określenie minimalnej częstotliwości dokonywania okresowych ocen przyjmowania i załatwiania skarg i wniosków przez organy i jednostki organizacyjne poddane ich nadzorowi. Zmiana zmierza ponadto do pozbawienia wojewodów obowiązku dokonywania tych ocen w stosunku do wszystkich organów administracji publicznej i innych jednostek organizacyjnych oraz organizacji społecznych działających na ich terenie. Zdaniem projektodawcy obowiązek ten powinien być wykonywany na ogólnych zasadach określonych w § 1 tego przepisu.

Zmiany zawarte w art. 2 mają na celu objęcie kognicją sądów administracyjnych również przewlekłego prowadzenia postępowania przez organy administracji publicznej. W wyniku tej nowelizacji sądy administracyjne, uznając skargę za zasadną będą mogły zobowiązać organ do załatwienia sprawy w określonym terminie, a gdyby pomimo to organ nie załatwił nadal danej sprawy – do wymierzenia temu organowi grzywny. Na konieczność wprowadzenia regulacji w tym zakresie wielokrotnie zwracał uwagę Europejski Trybunał Praw Człowieka.

Celem art. 3, jako przepisu przejściowego, jest uwzględnienie dotychczasowej formy rozstrzygnięć organów administracji publicznej wydawanych w formie decyzji, które zgodnie projektem mają zostać zastąpione postanowieniami (np. odmowa wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji, odmowa wznowienia postępowania). Decyzja nie może być zmieniana postanowieniem, a jedynie decyzją. Jeżeli zatem w danej sprawie została wydana decyzja o odmowie wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji i przed wejściem w życie przedmiotowego projektu nie zostało rozpatrzone odwołanie od tej decyzji (ew. wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy), to formą właściwą dla rozstrzygnięcia w tej sprawie przez organ wyższego stopnia powinna być również decyzja.

Z uwagi na dość znaczny zakres zaproponowanych zmian wydaje się, że 3-miesięczne *vacatio legis* jest terminem optymalnym na przygotowanie się organów administracji publicznej i uczestników postępowania administracyjnego do przyswojenia sobie nowych przepisów.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

I. Cel projektowanej ustawy

Celem projektowanej ustawy jest usprawnienie postępowania administracyjnego, wyeliminowanie istniejących luk prawnych.

Projektowana regulacja prawna została przygotowana w oparciu o propozycje zgłaszane przez poszczególnych ministrów i wojewodów, krajową reprezentację samorządowych kolegiów odwoławczych, uwagi oraz sugestie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu kierowane do Rządu RP.

II. Podmioty, na które oddziałuje projektowana ustawa

Projektowana regulacja prawna dotyczy osób fizycznych, osób prawnych, organizacji społecznych, organów administracji publicznej (samorządowej, rządowej i SKO).

III. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy został umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem tego aktu prawnego, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337).

Projektowane rozwiązania prawne zostały również przekazane do konsultacji:

- 1) Krajowej Reprezentacji Samorządowych Kolegiów Odwoławczych,
- 2) Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- 3) Rzecznika Praw Obywatelskich,
- 4) Trybunału Konstytucyjnego.

Projekt ustawy został rozpatrzony i uzgodniony – posiedzenie w dniu 23 grudnia 2009 r. – przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

IV. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie projektu nie wpłynie na sektor finansów publicznych.

V. Wpływ regulacji na rynek pracy

Projektowana regulacja nie wpłynie na rynek pracy.

VI. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie projektu nie będzie miało wpływu na przedsiębiorczość, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

VII. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie przedmiotowego projektu ustawy nie wpłynie na rozwój regionalny.

Projektowana regulacja prawna nie jest objęta prawem Unii Europejskiej, a problematyka w niej ujęta jest pozostawiona prawu krajowemu.

Tekst ustawy przekazany do Senatu zgodnie z art. 52 regulaminu Sejmu

USTAWA z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi**Art. 1.**

W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.^[1]) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. W toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.”;

2) art. 8 otrzymuje brzmienie:

„Art. 8. Organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej.”;

3) w art. 16 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, są ostateczne. Uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub ustawach szczególnych.”;

4) w art. 24 w § 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) w której brał udział w wydaniu zaskarżonej decyzji,”;

5) w art. 27 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Jeżeli samorządowe kolegium odwoławcze wskutek wyłączenia jego członków nie może załatwić sprawy, minister właściwy do spraw administracji publicznej, w drodze postanowienia, wyznacza inne samorządowe kolegium odwoławcze.”;

6) w art. 35 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Przepisy szczególne mogą określać inne terminy niż określone w § 3.”;

7) w art. 36 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. O każdym przypadku niezakończona sprawy w terminie określonym w art. 35 lub w przepisach szczególnych organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy.”;

8) w art. 37 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Na niezakończona sprawy w terminie określonym w art. 35, w przepisach szczególnych, ustalonym w myśl art. 36 lub na przewlekłe prowadzenie postępowania stronie służy zażalenie do organu wyższego stopnia, a jeżeli nie ma takiego organu – wezwanie do usunięcia naruszenia prawa.”;

9) w art. 40:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli strona ustanowiła pełnomocnika, pisma doręcza się pełnomocnikowi. Jeżeli ustanowiono kilku pełnomocników, doręcza się pisma tylko jednemu pełnomocnikowi. Strona może wskazać takiego pełnomocnika.”;

b) dodaje się § 4 i 5 w brzmieniu:

„§ 4. Strona zamieszkała za granicą lub mająca siedzibę za granicą, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w kraju, jest obowiązana wskazać w kraju pełnomocnika do doręczeń.”;

§ 5. W razie niewskazania pełnomocnika do doręczeń przeznaczone dla tej strony pisma pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia. Stronę należy o tym pouczyć przy pierwszym doręczeniu. Strona powinna być również pouczona o możliwości złożenia odpowiedzi na pismo wszczynające postępowanie i wyjaśnień na piśmie oraz o tym, kto może być ustanowiony pełnomocnikiem.”;

10) w art. 55 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W sprawach niecierpiących zwłoki wezwania można dokonać również telefonicznie albo przy użyciu innych środków łączności, z podaniem danych wymienionych w art. 54 § 1 oraz imienia, nazwiska i stanowiska służbowego pracownika organu wzywającego.”;

11) po art. 61 dodaje się art. 61a w brzmieniu:

„Art. 61a. § 1. Gdy żądanie, o którym mowa w art. 61, zostało wniesione przez osobę niebędącą stroną lub z innych uzasadnionych przyczyn postępowanie nie może być wszczęte, organ administracji publicznej wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

§ 2. Na postanowienie, o którym mowa w § 1, służy zażalenie.”;

12) w art. 65 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli organ administracji publicznej, do którego podanie wniesiono, jest niewłaściwy w sprawie, niezwłocznie przekazuje je do organu właściwego, zawiadamiając jednocześnie o tym wnoszącego podanie. Zawiadomienie o przekazaniu powinno zawierać uzasadnienie.”;

13) w art. 66 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Jeżeli podanie dotyczy kilku spraw podlegających załatwieniu przez różne organy, organ administracji publicznej, do którego podanie wniesiono, uczyni przedmiotem rozpoznania sprawy należące do jego właściwości. Równocześnie zawiadomi wnoszącego podanie, że w sprawach innych powinien wnieść odrębne podanie do właściwego organu, i poinformuje go o treści § 2.

§ 2. Odrębne podanie złożone zgodnie z zawiadomieniem, o którym mowa w § 1, w terminie czternastu dni od daty doręczenia zawiadomienia uważa się za złożone w dniu wniesienia pierwszego podania.”;

14) art. 73 otrzymuje brzmienie:

„Art. 73. § 1. Strona ma prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania.

§ 2. Czynności określone w § 1 są dokonywane w lokalu organu administracji publicznej w obecności pracownika tego organu.

§ 3. Strona może żądać uwierzytelnienia odpisów lub kopii akt sprawy lub wydania jej z akt sprawy uwierzytelnionych odpisów, o ile jest to uzasadnione ważnym interesem strony.

§ 4. W przypadku pism w formie dokumentu elektronicznego wnoszonych do organu administracji publicznej lub przez niego doręczanych organ może zapewnić stronie dostęp do nich w swoim systemie teleinformatycznym, po identyfikacji strony, w sposób określony w przepisach o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.”;

15) w art. 89 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Organ administracji publicznej przeprowadzi, z urzędu lub na wniosek strony, w toku postępowania rozprawę, w każdym przypadku gdy zapewni to przyspieszenie lub uproszczenie postępowania lub gdy wymaga tego przepis prawa.”;

16) w art. 101:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. O postanowieniu w sprawie zawieszenia albo podjęcia postępowania organ administracji publicznej zawiadamia stronę oraz organ, o którym mowa w art. 106 § 1.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Na postanowienie w sprawie zawieszenia postępowania albo odmowy podjęcia zawieszono postępowania służy stronie zażalenie.”;

17) w art. 105 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe w całości albo w części, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania odpowiednio w całości albo w części.”;

18) w art. 111:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Organ administracji publicznej, który wydał decyzję, może ją uzupełnić lub sprostować z urzędu w zakresie, o którym mowa w § 1, w terminie czternastu dni od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji.”;

b) dodaje się § 3 i 4 w brzmieniu:

„§ 3. Uzupełnienie decyzji następuje w formie postanowienia.

§ 4. W przypadku wydania postanowienia, o którym mowa w § 3, termin dla strony do wniesienia odwołania, powództwa lub skargi biegnie od dnia jego doręczenia lub ogłoszenia.”;

19) art. 126 otrzymuje brzmienie:

„Art. 126. Do postanowień stosuje się odpowiednio przepisy art. 105, art. 107 § 2 – 5 oraz art. 109 – 113, a do postanowień, od których przysługuje zażalenie, oraz do postanowień określonych w art. 134 – również art. 145 – 152 oraz art. 156 – 159, z tym że zamiast decyzji, o której mowa w art. 151 § 1 i art. 158 § 1, wydaje się postanowienie.”;

20) art. 138 otrzymuje brzmienie:

„Art. 138. § 1. Organ odwoławczy wydaje decyzję, w której:

1) utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję albo

2) uchyla zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy albo uchylając tę decyzję – umarza postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części, albo

3) umarza postępowanie odwoławcze.

§ 2. Organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, gdy decyzja ta została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie. Przekazując sprawę, organ ten powinien wskazać, jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy.

§ 3. Jeżeli przepisy przewidują wydanie decyzji na blankiecie urzędowym, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a istnieją podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji, organ odwoławczy uchyla decyzję i zobowiązuje organ pierwszej instancji do wydania decyzji o określonej treści.”;

21) w art. 149:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Odmowa wznowienia postępowania następuje w drodze postanowienia.”;

b) po § 3 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Na postanowienie, o którym mowa w § 3, służy zażalenie.”;

22) art. 154 otrzymuje brzmienie:

„Art. 154. § 1. Decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.

§ 2. W przypadkach określonych w § 1 właściwy organ wydaje decyzję w sprawie uchylenia lub zmiany dotychczasowej decyzji.”;

23) art. 155 otrzymuje brzmienie:

„Art. 155. Decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej

decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony; przepis art. 154 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

24) w art. 157 uchyla się § 3;

25) w art. 229 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego oraz kierowników powiatowych służb, inspekcji, straży i innych jednostek organizacyjnych w sprawach należących do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej – wojewoda lub organ wyższego stopnia.”;

26) art. 235 otrzymuje brzmienie:

„Art. 235. Skargę w sprawie, w której wydano decyzję ostateczną, uważa się zależnie od jej treści za żądanie wznowienia postępowania, stwierdzenia nieważności decyzji albo jej uchylecia lub zmiany, które może być uwzględnione, z zastrzeżeniem art. 16 § 1 zdanie drugie.”;

27) w art. 237 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. O sposobie załatwienia skargi zawiadamia się skarżącego, z zastrzeżeniem art. 239.”;

28) w art. 238 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W zawiadomieniu, o którym mowa w § 1, w jednostkach organizacyjnych resortu obrony narodowej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Centralnego Biura Antykorupcyjnego można pominąć imię i nazwisko osoby upoważnionej do załatwienia skargi.”;

29) art. 239 otrzymuje brzmienie:

„Art. 239. W przypadku gdy skarga, w wyniku jej rozpatrzenia, została uznana za bezzasadną i jej bezzasadność wykazano w odpowiedzi na skargę, a skarżący ponowił skargę bez wskazania nowych okoliczności – organ właściwy do jej rozpatrzenia może podtrzymać swoje poprzednie stanowisko z odpowiednią adnotacją w aktach sprawy – bez zawiadamiania skarżącego.”;

30) art. 259 otrzymuje brzmienie:

„Art. 259. § 1. Organy, o których mowa w art. 258, dokonują okresowo, nie rzadziej niż raz na dwa lata, ocen przyjmowania i załatwiania skarg i wniosków przez organy i jednostki organizacyjne poddane ich nadzorowi.

§ 2. W wyniku przeprowadzonych kontroli oraz ocen organy wymienione w § 1 dążą do usunięcia przyczyn skarg oraz do pełnego wykorzystania wniosków w celu polepszenia działalności poszczególnych organów i innych państwowych jednostek organizacyjnych.”.

Art. 2.

W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.^[2]) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w § 2 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania w przypadkach określonych w pkt 1 – 4a.”;

2) art. 32 otrzymuje brzmienie:

„Art. 32. W postępowaniu w sprawie sądoadministracyjnej stronami są skarżący oraz organ, którego działanie, beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi.”;

3) w art. 54:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Skargę do sądu administracyjnego wnosi się za pośrednictwem organu, którego działanie, beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

- „§ 3. Organ, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania zaskarżono, może w zakresie swojej właściwości uwzględnić skargę w całości do dnia rozpoczęcia rozprawy.”;
- 4) w art. 57:
- a) w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) oznaczenie organu, którego działania, bezczynności lub przewlekłego prowadzenia postępowania skarga dotyczy”;
- b) § 3 otrzymuje brzmienie:
- „§ 3. Jeżeli w jednym piśmie zaskarżono więcej niż jeden akt lub czynność albo bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania, przewodniczący zarządza rozdzielenie tych skarg.”;
- 5) w art. 87 § 3 otrzymuje brzmienie:
- „§ 3. Wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi wnosi się za pośrednictwem organu, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania są przedmiotem skargi.”;
- 6) art. 149 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 149. Sąd, uwzględniając skargę na bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania przez organy w sprawach określonych w art. 3 § 2 pkt 1 – 4a, zobowiązuje organ do wydania w określonym terminie aktu lub interpretacji lub dokonania czynności lub stwierdzenia albo uznania uprawnienia lub obowiązku wynikających z przepisów prawa.”;
- 7) art. 153 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 153. Ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w orzeczeniu sądu wiążą w sprawie ten sąd oraz organ, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania było przedmiotem zaskarżenia.”;
- 8) w art. 154 § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. W razie niewykonania wyroku uwzględniającego skargę na bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania oraz w razie bezczynności organu lub przewlekłego prowadzenia postępowania po wyroku uchylającym lub stwierdzającym nieważność aktu lub czynności strona, po uprzednim pisemnym wezwaniu właściwego organu do wykonania wyroku lub załatwienia sprawy, może wnieść skargę w tym przedmiocie, żądając wymierzenia temu organowi grzywny.”;
- 9) art. 200 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 200. W razie uwzględnienia skargi przez sąd pierwszej instancji przysługuje skarżącemu od organu, który wydał zaskarżony akt lub podjął zaskarżoną czynność albo dopuścił się bezczynności lub przewlekłego prowadzenia postępowania, zwrot kosztów postępowania niezbędnych do celowego dochodzenia praw.”;
- 10) w art. 232 w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) pisma odrzuconego lub cofniętego, jeżeli odrzucenie lub cofnięcie nastąpiło przed wysłaniem odpisu skargi – organowi, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania zaskarżono, a także odpisu środka odwoławczego albo skargi o wznowienie postępowania innym stronom”;
- 11) w art. 239 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) strona skarżąca działanie, bezczynność organu lub przewlekłe prowadzenie postępowania w sprawach”.

Art. 3.

W sprawach, w których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy została wydana decyzja, a zgodnie z przepisami ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, powinno być wydane postanowienie, właściwą formą załatwienia sprawy jest decyzja.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

MARSZAŁEK SEJMU

W/Z

Ewa Kierzkowska

Wicemarszałek Sejmu

Warszawa, 25 listopada 2010 r.

Druk nr 3633

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja Marszałek Senatu

Szanowny Pan Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Zgodnie z art. 121 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej mam zaszczyt przekazać Panu Marszałkowi do rozpatrzenia przez Sejm podjęte przez Senat na 66. posiedzeniu w dniu 25 listopada 2010 r. uchwały:

- w sprawie ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania,
- w sprawie ustawy o zmianie ustawy -Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi,
- w sprawie ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw,
- w sprawie ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- w sprawie ustawy o zmianie ustawy o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości,
- w sprawie ustawy o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.

Jednocześnie pragnę powiadomić Pana Marszałka, że Senat na tym samym posiedzeniu w dniu 25 listopada 2010 r. po rozpatrzeniu:

- ustawy z dnia 25 listopada 2010 r. o zmianie ustawy o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej,
- ustawy z dnia 25 listopada 2010 r. o Centralnym Ośrodku Badania Odmian Roślin Uprawnych,
- ustawy z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” oraz niektórych innych ustaw,
- ustawy z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy o licencji syndyka,
- ustawy z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy o Państwowej Straży Pożarnej,
- ustawy z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym,

przyjął te ustawy bez poprawek.

Z poważaniem

(-) Bogdan Borusewicz

UCHWAŁA SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ z dnia 25 listopada 2010 r. w sprawie ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 29 października 2010 r. ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

1) w art. 1 pkt 14 otrzymuje brzmienie:

"14) wart. 73:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. Strona ma prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania.",

b) po § 1 dodaje się § law brzmieniu:

"§ la. Czynności określone w § 1 są dokonywane w lokalu organu administracji publicznej w obecności pracownika tego organu.",

c) § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Strona może żądać uwierzytelnienia odpisów lub kopii akt sprawy lub wydania jej z akt sprawy uwierzytelnionych odpisów, o ile jest to uzasadnione ważnym interesem strony.";

2) w art. 1 po pkt 14 dodaje się pkt... w brzmieniu:

"...) w art. 74 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Odmowa umożliwienia stronie przeglądania akt sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii i odpisów, uwierzytelnienia takich kopii i odpisów lub wydania uwierzytelnionych odpisów następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

3) w art. 1 w pkt 16 w lit. a, w § 1 skreśla się wyrazy "oraz organ, o którym mowa wart. 106 § 1";

4) w art. 1 pkt 18 otrzymuje brzmienie: "18) w art. 111:

a) po § 1 dodaje się § la i Ib w brzmieniu:

"§ la. Organ administracji publicznej, który wydał decyzję, może ją uzupełnić lub sprostować z urzędu w zakresie, o którym mowa w § 1, w terminie czternastu dni od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji.

§ Ib. Uzupełnienie lub odmowa uzupełnienia decyzji następuje w formie postanowienia.",

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. W przypadku wydania postanowienia, o którym mowa w § Ib, termin dla strony do wniesienia odwołania, powództwa lub skargi biegnie od dnia jego doręczenia lub ogłoszenia.";

5) w art. 1 pkt 20 otrzymuje brzmienie:

"20) w art. 138:

a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

"§ 1. Organ odwoławczy wydaje decyzję, w której:

1) utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję albo

2) uchyla zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy albo uchylając tę decyzję - umarza postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części, albo

3) umarza postępowanie odwoławcze.

§ 2. Organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, gdy decyzja ta została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie. Przekazując sprawę, organ ten powinien wskazać, jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy.

b) dodaje się § 4 w brzmieniu:

"§ 4. Jeżeli przepisy przewidują wydanie decyzji na blankiecie urzędowym, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a istnieją podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji, organ odwoławczy uchyla decyzję i zobowiązuje organ pierwszej instancji do wydania decyzji o określonej treści.";

6) w art. 1 pkt 22 otrzymuje brzmienie:

"22) wart. 154:

a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

"§ 1. Decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub

słuszny interes strony. § 2. W przypadkach określonych w § 1 właściwy organ wydaje decyzję w sprawie uchylecia lub zmiany dotychczasowej decyzji."

b) uchyla się § 3;"

7) w art. 1 pkt 26 otrzymuje brzmienie:

"26) w art. 235:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. Skargę w sprawie, w której wydano decyzję ostateczną, uważa się zależnie od jej treści za żądanie wznowienia postępowania, stwierdzenia nieważności decyzji albo jej uchylecia lub zmiany, które może być uwzględnione, z zastrzeżeniem art. 16 § 1 zdanie drugie."

b) uchyla się § 2;"

8) w art. 1 skreśla się pkt 27;

9) w art. 1 pkt 29 otrzymuje brzmienie: "29) w art. 239:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. W przypadku gdy skarga, w wyniku jej rozpatrzenia, została uznana za bezzasadną i jej bezzasadność wykazano w odpowiedzi na skargę, a skarżący ponowił skargę bez wskazania nowych okoliczności - organ właściwy do jej rozpatrzenia może podtrzymać swoje poprzednie stanowisko z odpowiednią adnotacją w aktach sprawy - bez zawiadamiania skarżącego." b) uchyla się § 2;"

10) w art. 1 pkt 30 otrzymuje brzmienie:

"30) w art. 259:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. Organy, o których mowa w art. 258, dokonują okresowo, nie rzadziej niż raz na dwa lata, ocen przyjmowania i załatwiania skarg i wniosków przez organy i jednostki organizacyjne poddane ich nadzorowi."

b) uchyla się § 2,

c) § 3 otrzymuje brzmienie:

"§ 3. W wyniku przeprowadzonych kontroli oraz ocen organy wymienione w § 1 dążą do usunięcia przyczyn skarg oraz do pełnego wykorzystania wniosków w celu polepszenia działalności poszczególnych organów i innych państwowych jednostek organizacyjnych."";

11) w art. 2 po pkt 2 dodaje się pkt ... w brzmieniu:

"...) art. 51 otrzymuje brzmienie:

"Art. 51. Kilku uprawnionych do wniesienia skargi może w jednej sprawie występować w roli skarżących, jeżeli ich skargi dotyczą tej samej decyzji, postanowienia, innego aktu lub czynności albo beczynności organu lub przewlekłego prowadzenia postępowania."";

12) w art. 2 skreśla się pkt 10.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

UZASADNIENIE

Na posiedzeniu w dniu 25 listopada 2010 r. Senat rozpatrzył ustawę o zmianie ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi i uchwalił do niej 12 poprawek.

Zgodnie z § 86 ZTP zmiana ustawy nie może polegać na tym, że dawny przepis zastępuje się nowym, nie wskazując jednocześnie dokonywania tej zmiany (nowelizacja dorozumiana). Jeżeli do tekstu artykułu dodaje się nowe paragrafy, zachowuje się dotychczasową numerację, dodając do numeru nowego paragrafu małą literę alfabetu łacińskiego (§ 89 ust. 2 ZTP). Ustawa w szeregu nowelizowanych artykułów posługuje się nowelizacją dorozumianą oraz nie zachowuje dotychczasowej kolejności paragrafów. Aby to poprawić Senat wprowadził poprawki nr 1, 5, 6, 7, 9 i 10.

Na podstawie art. 73 Kodeksu postępowania administracyjnego (kpa) strona uzyskuje prawo do sporządzania i żądania uwierzytelnienia kopii akt sprawy. Tę zmianę przepisów należało uwzględnić w treści art. 74 § 2 stanowiącego o możliwości zaskarżenia odmowy sporządzenia lub uwierzytelnienia kopii akt sprawy. Aby to naprawić Senat przyjął poprawkę nr 2.

Na podstawie znowelizowanego art. 101 § 1 kpa ma zostać wprowadzony obowiązek zawiadamiania organu, którego decyzja lub stanowisko jest konieczne do wydania decyzji, o zawieszeniu i podjęciu postępowania administracyjnego. Senat uznał, że takie rozstrzygnięcie ustawodawcy nie ma uzasadnienia. Tym bardziej, że nie wprowadzono obowiązku informowania tych organów o np. umorzeniu postępowania. Mając to na względzie Senat uchwalił poprawkę nr 3.

Zgodnie z art. 111 § 3 kpa nie będzie możliwe zażalenie na postanowienie odmawiające uzupełnienia decyzji. Taka redakcja przepisu uniemożliwi zastosowanie art. 111 § 4 w przypadku wydania postanowienia o odmowie uzupełnienia decyzji. Może to uniemożliwić stronie postępowania złożenie odwołania w przypadku nieuwzględnienia przez organ wniosku o uzupełnienie decyzji, gdyż w takim wypadku termin na odwołanie będzie biegł dla strony od dnia doręczenia decyzji, której uzupełnienia domagała się strona. Aby uniknąć tej sytuacji Senat wprowadził poprawkę nr 4. Zapis poprawki uwzględni prawidłowy sposób wprowadzania nowelizacji przepisów (patrz: uzasadnienie do poprawki nr 1,5, 6, 7, 9 i 10).

Na podstawie art. 239 kpa w przypadku gdy skarga, w wyniku jej rozpatrzenia, została uznana za bezzasadną i jej bezzasadność wykazano w odpowiedzi na skargę, a skarżący ponowił skargę bez wskazania nowych okoliczności - organ właściwy do jej rozpatrzenia będzie mógł podtrzymać swoje poprzednie stanowisko z odpowiednią adnotacją w aktach sprawy - bez zawiadamiania skarżącego. Przepis ten będzie stanowił wyjątek od zasady wyrażonej w art. 237 § 3 kpa stanowiącym, że organ administracji o sposobie załatwienia skargi zawiadamia skarżącego. Senat uznał, że nie ma potrzeby podkreślania tego poprzez użycie w art. 237 § 3 kpa zwrotu "z zastrzeżeniem art. 239". Powyższe uzasadnia poprawkę nr 8.

Nowelizacja ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (ppsa) polega na poddaniu kognicji sądów administracyjnych spraw o przewlekłe prowadzenie postępowania. Sejm nie uwzględnił w treści art. 51 ppsa skargi na przewlekłe prowadzenia postępowania. Aby to uzupełnić Senat wprowadził poprawkę nr 11.

Nowelizacja art. 232 § 1 pkt 1 ppsa odnosi się do przepisu w brzmieniu zmienionym ustawą z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów administracyjnych oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 36, poz. 196). Przepis w obowiązującym brzmieniu nie wymaga nowelizacji, dlatego Senat poprawką nr 12 wyraził intencję usunięcia zmiany art. 232 § 1 pkt 1 ppsa.

Druk nr 3651

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

SPRAWOZDANIE KOMISJI NADZWYCZAJNEJ DO SPRAW ZMIAN W KODYFIKACJACH

o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy-Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy-Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (druk nr 3633)

Marszałek Sejmu - zgodnie z art. 78 ust. 1 regulaminu Sejmu - skierował w dniu 30 listopada 2010 r. uchwałę Senatu w powyższej sprawie do Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach, w celu rozpatrzenia. Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach po rozpatrzeniu powyższej uchwały na posiedzeniu w dniu 1 grudnia 2010 r.

wnosi:

Wysoki Sejm raczy poprawki zawarte w:

pkt 1 - przyjąć

Uwaga: poprawki zawarte w pkt 1, 5, 6, 7,9 i 10 należy głosować łącznie.

pkt 2 - przyjąć

pkt 3 - przyjąć

pkt4 - przyjąć

pkt5 - przyjąć

pktó - Przyjąć

pkt7 - przyjąć

pkt 8 - przyjąć

pkt9 - przyjąć

pkt 10 - przyjąć

pkt 11 - przyjąć

pkt 12 - przyjąć

Warszawa, dnia 1 grudnia 2010 r.

Sprawozdawca Przewodniczący Komisji

/-/Barbara Bartuś   /-/Jerzy Kozdroń

Minister Spraw Zagranicznych
DPUE-920-j\$ -1 O/ma/6

Warszawa, Jouisropada 20 !0 r.

dot.:NKK-0I5-S0/10 z 29.11.2010 r,

Pan Jerzy Kozdroń
Przewodniczący Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian
w kodyfikacjach Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej poprawek ujętych w uchwale Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 listopada 2010 r. w sprawie ustawy o zmianie ustawy -Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (druk sejmowy nr 3633) wyrażona na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rajdowej (Dz. U. 2 2H07 r. Nr 65, poz. 437 z późn. zm.) w związku z art. 42 ust. 4 i art. 54 ust. 1 Regulaminu Sejmu przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z przedłożonym tekstem uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 listopada 2010 r w sprawie ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (druk sejmowy nr 3633). pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Przedmiot poprawek ujętych w uchwale nie jest objęty prawem Unii Europejskiej

Z poważaniem

Orzeczenia

Wyrok NSA z 7 XI 1982 r., II SA 1474/82, ONSA 1982 nr 2, poz. 107, glosa Z. Janku
OSPika 1984 nr 6, s. 329

W prawie administracyjnym obowiązuje ogólna zasada, w myśl której wszelkie ograniczenia obywateli w zachowaniach zgodnych z ich wolą mogą wynikać wyłącznie z przepisów prawa. Organ administracji zatem, wydając decyzję, nie może ani nałożyć na obywatela obowiązku, ani odmówić przyznania uprawnienia, jeżeli nie wykaże, że uprawniają go do tego konkretne przepisy prawa. Są to podstawowe zasady działania aparatu administracji państwowej w praworządnym państwie.

Wyrok NSA z 27 X 1987 r., IV SA 292/87, GAP 1988, nr 11, s. 44

Zasada praworządności wymaga, aby każdy akt władczej ingerencji organu administracji państwowej w sferę praw obywatela był oparty na konkretnie wskazanym przepisie prawa.

Wyrok NSA z 24 V 1993 r., III SA 2017/92, ONSA 1993, z. 4, poz. 113

Do działalności organów samorządowych w sferze zobowiązań publicznoprawnych (np. podatków) nie stosuje się zasady „co nie jest zakazane, jest dowolne” (dozwolone), lecz zasadę „dozwolone jest tylko to, co prawo wyraźnie przewiduje”

Art. 7 k.p.a.

I SA 258/82   **wyrok NSA**   **1982.06.04**   ONSA 1982/1/54

1. Zasady ogólne postępowania administracyjnego, wyrażone zwłaszcza w art. 7-11 k.p.a., są integralną częścią przepisów regulujących procedurę administracyjną i są dla organów administracji wiążące na równi z innymi przepisami tej procedury, przy czym art. 7 k.p.a. jest nie tylko zasadą dotyczącą sposobu prowadzenia postępowania, lecz w równym stopniu wskazówką interpretacyjną prawa materialnego, na co wskazuje zwrot zobowiązujący organ "do załatwienia sprawy" zgodnie z tą zasadą.

2. Nie można uznać odrębnych notatek pracowników organu za dowody w sprawie. Możliwość sporządzenia adnotacji z czynności organu, przewidziana w art. 72 k.p.a., nie może dotyczyć ustaleń i s t o t n y c h dla sprawy. Mogą to być bieżące adnotacje, pomocne wprawdzie przy rozpatrywaniu sprawy, jednakże nie obejmujące ustaleń, od których jej rozstrzygnięcie zależy lub może zależeć. Ustalenia istotne dla sprawy powinny więc spełniać warunki określone w art. 67 i nast. k.p.a.

I OSK 1704/06   **wyrok NSA**   **2007.07.18**   LEX nr 386433

W postępowaniu administracyjnym organy mają obowiązek zebrać i rozpatrzeć cały materiał dowodowy. Nie oznacza to jednak przerzucanie na nie całego ciężaru dowodzenia w sprawie. Jeżeli organ wyprowadził określone ustalenia dotyczące stanu faktycznego z posiadanych, nienasuujących zastrzeżeń, dokumentów, to skuteczne ich zakwestionowanie wymaga przeprowadzenia stosownego kontrdowodu z inicjatywy strony toczącego się postępowania.

IV SA 693/97   **wyrok NSA**   **1999.04.28**   LEX nr 48156

1. Obowiązek przeprowadzania całego postępowania co do wszystkich istotnych okoliczności, spoczywa na organie i nie może być przerzucany na stronę. Ciężar dowodu na mocy art. 77 § 1 Kpa obciąża organ administracyjny. Jeżeli strona przedstawi niepełny materiał dowodowy, organ ma obowiązek z własnej inicjatywy go uzupełnić.

2. Żadną miarą taki fakt jak zaniechanie lub co najmniej złe wykonanie obowiązków pracowników organu, nie może być uznany za przesłankę z art. 145 § 1 pkt 5 Kpa uzasadniającą wznowienie postępowania. Nie jest to bowiem ani nowa okoliczność, ani nowy dowód, które mimo że istniały, nie były znane organowi w dacie wydawania decyzji.

VI SA/Wa 528/08   **wyrok wsa**   **2008.08.06**
w Warszawie   LEX nr 512883

Z normy prawnej z art. 77 § 1 k.p.a. wynika między innymi, że organ administracji jest zobowiązany z urzędu przeprowadzić dowody służące ustaleniu stanu faktycznego sprawy. Organ administracji jest, zatem zobligowany do podejmowania w toku postępowania wszelkich niezbędnych działań w celu dokładnego wyjaśnienia okoliczności sprawy. Dokładne ustalenie stanu faktycznego możliwe jest tylko na podstawie wszystkich istotnych

dowodów i poprzez wyjaśnienie wszystkich nasuwających się w sprawie wątpliwości. Zaniechanie przez organ podjęcia czynności procesowych zmierzających do zebrania pełnego materiału dowodowego, jest uchybieniem przepisom postępowania administracyjnego, skutkującym wadliwością decyzji.

II OSK 1630/07   wyrok NSA   2008.12.17   LEX nr 516072

Przepisy, w szczególności art. 7 i art. 77 § 1 k.p.a., nakładają na organy administracji obowiązek wyjaśniania z urzędu istotnych okoliczności faktycznych. Nie można jednak na ich podstawie nakładać na organy administracji obowiązku badania okoliczności faktycznych, co do których w toku postępowania nie istnieją żadne wątpliwości.

III KK 206/04   wyrok SN   2005.04.20   LEX nr 151674...

1. Definicja dokumentu przedstawiona w art. 115 § 14 k.k. ma szerokie znaczenie, wyrażające się stwierdzeniem, że dokumentem jest każdy przedmiot, z którym jest związane określone prawo, albo który ze względu na zawartą w nim treść, stanowi dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności o potencjalnym znaczeniu prawnym.

Status dokumentu zależy więc niejednokrotnie od indywidualnej oceny i dlatego też o tym, czy określony przedmiot stanowi dokument decyduje jego faktyczna i subiektywna ocena w konkretnej sprawie.

Strona przedmiotowa czynu zabronionego z art. 271 § 1 k.k. polega na poświadczeniu w dokumencie nieprawdy co do okoliczności mającej znaczenie prawne, bez względu na to, czy ma on znaczenie na zewnątrz, czy tylko jest wykorzystywany na wewnętrzne potrzeby. Chodzi tu więc o faktyczną doniosłość prawną poświadczenia nieprawdy, rozpatrywaną obiektywnie w oparciu o indywidualne okoliczności sprawy.

Dokument, o którym mowa w art. 271 § 1 k.k., musi nie tylko odpowiadać cechom wymienionym w art. 115 § 14 k.k., lecz ponadto musi być wystawiony przez funkcjonariusza publicznego lub inną osobę do tego uprawnioną i zawierać w swojej treści poświadczenie, któremu przysługuje cecha zaufania publicznego, a w związku z tym domniemanie prawdziwości. Do takich dokumentów należą przede wszystkim dokumenty urzędowe w znaczeniu nadanym temu pojęciu przez art. 244 k.p.c. i art. 76 k.p.a., a ponadto inne dokumenty, którym moc dowodową nadają inne przepisy.

2. Dokumentami są nie tylko oficjalne pisma kierowane na zewnątrz danej jednostki policji, ale także mogą nimi być notatki służbowe, czy też notatniki służbowe funkcjonariuszy policji.

II FSK 329/07   wyrok NSA   2008.04.18   LEX nr 471231

1. Przeprowadzenie przez organ I instancji dowodu z przesłuchania świadka już po zakończeniu postępowania przed organem I instancji i przekazaniu akt sprawy do organu odwoławczego bez zlecenia ze strony organu odwoławczego mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

2. Obowiązek zebrania całego materiału dowodowego w postępowaniu podatkowym oznacza, że organ podatkowy winien z własnej inicjatywy gromadzić w aktach dowody, konieczne, jego zdaniem, do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy oraz winien gromadzić w aktach sprawy także dowody wskazane lub dostarczone przez strony, jeżeli mają one znaczenie dla sprawy. Zaniechanie przez organ podatkowy podjęcia czynności procesowych zmierzających do zebrania pełnego materiału dowodowego jest uchybieniem przepisom postępowania podatkowego, powodującym wadliwość decyzji. Jako dowolne należy traktować ustalenia faktyczne znajdujące wprawdzie potwierdzenie w materiale dowodowym, ale niekompletnym czy nie w pełni rozpatrzonym.

II OSK 2020/06   wyrok NSA   2008.02.07   LEX nr 453463

1. Zasada określona w art. 77 § 1 k.p.a., nie może być tak rozumiana, iż nawet jeśli strona ma w sprawie interes prawny, niezależnie od tego, czy działa osobiście, czy też przez pełnomocnika, to organ administracji publicznej ma obowiązek poszukiwania dowodów mających wykazać zaistnienie okoliczności leżących w interesie strony.

2. Strona nie może zasadnie oczekiwać, że organ administracji publicznej, niejako w jej interesie, dysponując już określonym materiałem dowodowym, będzie poszukiwał jeszcze innych dowodów, które prowadziłyby do obalenia ustaleń dokonanych na podstawie już zgromadzonych dowodów.

II GSK 172/07   wyrok NSA   2007.10.10   LEX nr 395275

1. Nałożenie na organy prowadzące postępowanie administracyjne obowiązku wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego nie zwalnia strony postępowania od współudziału w realizacji tego obowiązku. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy nieudowodnienie określonej okoliczności faktycznej może prowadzić do rezultatów niekorzystnych dla strony. Z treści przepisów art. 7 i 77 § 1 k.p.a. nakładających wspomniane obowiązki nie można w szczególności wyprowadzić wniosku, że organy administracji zobowiązane są do poszukiwania środków dowodowych służących poparciowi twierdzeń strony, w sytuacji gdy ta ostatnia - mimo istnienia obowiązku - środków takich nie przedstawia lub gdy twierdzenia strony są ogólnikowe bądź lakoniczne.

I OSK 1819/06   wyrok NSA   2007.09.06   LEX nr 496317

Na organach prowadzących postępowanie spoczywają dwa obowiązki: po pierwsze, określenia z urzędu, jakie dowody są niezbędne dla ustalenia stanu faktycznego i - po drugie - obowiązek przeprowadzenia niezbędnych dowodów (z urzędu lub wskazanych przez stronę). Wskazane obowiązki organu nie przeczą tezie, że w postępowaniu administracyjnym ciężar przeprowadzenia dowodu spoczywa na tym, kto z określonego faktu wywodzi dla siebie skutki prawne. W sytuacji, kiedy ciężar dowodu spoczywa na stronie postępowania,

wypływający z zasady prawdy obiektywnej obowiązek organu administracji ogranicza się do wezwania jej, aby przedstawiła stosowne dowody na okoliczność, która warunkuje korzystne dla niej rozstrzygnięcie sprawy w stosownym terminie. Niedopełnienie tego obowiązku przez stronę uzasadnia wyciągnięcie w stosunku do niej negatywnych skutków określonych w ustawie. Jeżeli zaś okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy nie były znane organowi administracji nie z powodu jego zaniedbań, lecz z powodu zatajenia ich przez stronę, to takie postępowanie strony wyłącza możliwość skutecznego podnoszenia przez nią zarzutu, że zaskarżona decyzja jest niezgodna z prawem.

I OSK 1516/06   **wyrok NSA**   **2007.08.01**   LEX nr 360142

Wyciąganie dla strony negatywnych skutków, w razie nieprzedstawienia przez nią określonych dowodów, jest możliwe po uprzednim określeniu stronie terminu do dostarczenia tych dowodów.

I OSK 1704/06   **wyrok NSA**   **2007.07.18**   LEX nr 386433

W postępowaniu administracyjnym organy mają obowiązek zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. Nie oznacza to jednak przerzucanie na nie całego ciężaru dowodzenia w sprawie. Jeżeli organ wyprowadził określone ustalenia dotyczące stanu faktycznego z posiadanych, nienasuujących zastrzeżeń, dokumentów, to skuteczne ich zakwestionowanie wymaga przeprowadzenia stosownego kontrdowodu z inicjatywy strony toczącego się postępowania.

I OSK 594/06   **wyrok NSA**   **2007.03.14**   LEX nr 330449

1. Za fakt powszechnie znany może być uznany tylko taki fakt, którego nie można obalić dowodem przeciwnym. O tym czy dana okoliczność może być uznana za fakt powszechnie znany w znaczeniu procesowym decyduje organ prowadzący postępowanie. Fakt, o istnieniu którego nie wie organ administracji publicznej, nie może być zatem uznany za notoryjny. Podobnie niedopuszczalne jest takie zakwalifikowanie okoliczności nieznaną przez stronę i przez nią kwestionowanej.

II OSK 277/05   **wyrok NSA**   **2005.11.30**   LEX nr 192654

Odmowa wiary świadkom, bez ich przesłuchania w trybie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, wyłącznie z powodu ich wieku i upływu czasu, narusza przepisy art. 7, 77 § 1 i 80 k.p.a.

OSK 813/04   **wyrok NSA**   **2004.11.29**   LEX nr 164713

Nie jest dopuszczalnym, by organ administracyjny prowadzący postępowanie administracyjne w określonym zakresie dokonywał oceny i mocy dowodowej dokumentów wchodzących w skład materiału dowodowego sprawy w trybie pozaprosowym, tj. poza prowadzonym przez ten organ postępowaniem administracyjnym i przyjmował, że nie mają one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Takiej analizy materiału dowodowego organ winien dokonać zgodnie z art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a. w prowadzonym postępowaniu administracyjnym i wynik tej analizy, łącznie z oceną zebranych dowodów, przedstawić w uzasadnieniu decyzji, która kończy postępowanie administracyjne w danej instancji.

II SA 3295/02   **wyrok NSA**   **2003.04.29**   LEX nr 194474

Co prawda zgodnie z art. 77 § 1 k.p.a. organ jest zobowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy, ale z uwagi na charakter zarzutu naruszenia prawa osoba, która taki zarzut stawia, winna dążyć do wskazania dowodów potwierdzających takie naruszenie. Ogólnikowe sformułowanie zarzutu i żądanie przesłuchania na tę okoliczność szeregu osób, w tym dziennikarzy, oraz ujawniania wszelkich informacji prasie, może być oceniane przez organ również z punktu widzenia ekonomiki postępowania.

II GSK 8/09   **wyrok NSA**   **2009.08.27**   LEX nr 552772

Sformułowania z art. 78 § 2 k.p.a. "jeżeli żądanie dotyczy okoliczności już stwierdzonych innymi dowodami" nie należy rozumieć dosłownie jako zakazu uwzględniania żądania strony dotyczącego dopuszczenia dowodu na obalenie tezy - zdaniem organu - już udowodnionej (wyjaśnionej). Oznaczałoby to, że strona będąca w zwłoce nie może dowodzić swojej tezy dowodowej, jeżeli zdaniem organu została już udowodniona odmienna teza. Byłaby to bowiem kara za zwłokę, której stosowanie byłoby uzależnione od poglądu organu na dotychczasowy wynik postępowania dowodowego.

II GSK 246/07   **wyrok NSA**   **2007.12.13**   LEX nr 494068

Nie ma podstaw prawnych do przyjęcia, że protokołu kontroli i zdjęcia wykonane przez kontrolerów posiadają szczególną moc dowodową i uzasadniają pominięcie przeciwdowodów. Czym innym jest wiarygodność poszczególnych środków dowodowych na tle całokształtu okoliczności sprawy. Ocena w tym zakresie jednakże może być dokonana dopiero po przeprowadzeniu dowodów.

III SA 2322/98   **wyrok NSA**   **1999.02.16**   LEX nr 38142

Na gruncie postępowania administracyjnego ma w pełni zastosowanie zasada, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Wyciąganie jednak dla strony negatywnych skutków, w razie nieprzedstawienia przez stronę określonych dowodów, jest możliwe po uprzednim określeniu stronie terminu do dostarczenia tych dowodów.

I SA/Gd 1863/96   **wyrok NSA**   **1998.10.02**   LEX nr 37600

Przepis art. 78 § 1 kpa ogranicza prawo strony do składania jedynie takich wniosków, które dotyczą dowodów na okoliczności mające znaczenie dla sprawy. W razie gdy organ stwierdzi, że żądanie przeprowadzenia dowodu złożono w celu przewleczenia sprawy to może takowego nie uwzględnić.

II OSK 504/07   **wyrok NSA**   **2008.05.07**   LEX nr 486436

Obowiązek zapewnienia stronie czynnego udziału jak i obowiązek umożliwienia jej wypowiedzenia się co do zebranych dowodów przed wydaniem decyzji zgodnie z ww. art. 10 § 1 k.p.a. jest niezmienny i obowiązuje w każdym postępowaniu w danej sprawie, niezależnie ile razy jest ono ponowione, a szczególnie gdy organ z urzędu nie zamierza przeprowadzać dowodów nowych.

V SA 1227/01   **wyrok NSA**   **2002.01.10**   LEX nr 109326

Naruszenie prawa strony do wypowiedzenia się co do przeprowadzonych dowodów (art. 81 k.p.a.), które to prawo stanowi jedną z gwarancji procesowych zasady czynnego udziału strony w postępowaniu (art. 10 k.p.a.), uprawnia organ odwoławczy do uchylenia decyzji wydanej przez organ pierwszej instancji.

III SA/Wr 283/07   **wyrok wsa**   **2007.12.11**

we Wrocławiu   LEX nr 460745

Brak jest zakazu prawnego przesłuchania jako świadków dzieci strony postępowania administracyjnego. W świetle art. 83 § 1 k.p.a., zstępni strony mogą natomiast odmówić zeznań w charakterze świadka.

VI SA/Wa 489/06   **wyrok wsa**   **2006.08.30**

w Warszawie   LEX nr 281877

Samo oświadczenie osoby fizycznej bez pouczenia jej o treści art. 233 k.k. jest niewystarczające do uznania go za równoważne z dowodem z zeznań świadków.

II OSK 124/05   **wyrok NSA**   **2005.10.20**   LEX nr 188691

Przepisy k.p.a. dopuszczają możliwość złożenia na piśmie zeznań przez osoby fizyczne (argument z art. 50 § 1 i art. 54 § 1 k.p.a.), jednakże nie są to zeznania świadków w rozumieniu art. 83 § 3 k.p.a., a jedynie pisemne oświadczenia osób fizycznych o posiadaniu określonych informacji. W takiej sytuacji, gdy jednocześnie organ odmawia wiarygodności pisemnym oświadczeniom, zachodzi konieczność przesłuchania tych osób w charakterze świadków.

V SA 1790/01   **wyrok NSA**   **2002.03.11**   LEX nr 121874

Przepisy rozdziału 4 k.p.a. o dowodach nie przewidują wymogu potwierdzania zeznań świadków dowodami z dokumentów.

V SA 2162/99   **wyrok NSA**   **2000.04.26**

w Warszawie   LEX nr 80640

1. Naruszenie przepisu art. 233 k.k. - w zakresie prawidłowego pouczenia o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań - powoduje, że świadkowie mogli zeznać nieprawdę, takie zaś zeznania nie mogą - w trosce o poszanowanie zasady prawdy obiektywnej - stanowić podstawy ustaleń faktycznych.

2. Kodeks postępowania administracyjnego nie przewiduje "zbiorowego" przesłuchiwanie świadków. Świadkowie winni być przesłuchiwani oddzielnie, protokół zaś powinien odzwierciedlać to, co każdy z nich zeznał.

IV SA 2787/98   **wyrok NSA**   **1999.02.22**   LEX nr 47226

1. Ponieważ postępowanie prowadzone na podstawie art. 106 kpa jest elementem postępowania administracyjnego prowadzonego w danej sprawie, mają do niego zastosowanie w szczególności takie przepisy kpa, jak art. 7, wymagający, aby sprawa była szczegółowo wyjaśniona i art. 10 kpa zapewniający stronom możliwość czynnego udziału w każdym stadium postępowania. W postępowaniu tym ma również zastosowanie przepis art. 81 kpa.

2. Treść przepisu art. 81 wymaga, aby organ administracji przynajmniej powiadomił stronę o zgromadzonym materiale dowodowym oraz o tym, w jakim czasie i miejscu strona może się z zebranymi dowodami zapoznać, jak też wypowiedzieć się co do przeprowadzonych dowodów.

3. Organ współdziałający na podstawie art. 106 kpa powinien zwrócić szczególną uwagę na krąg podmiotów uczestniczących w sprawie w charakterze strony, jak też zapewnienie wszystkim stronom prawa czynnego udziału w każdym stadium postępowania (art. 10 kpa), naruszenie bowiem tego przepisu skutkuje wznowieniem postępowania zakończonym postanowieniem wydanym w tym trybie (art. 145 § 1 pkt 4 kpa).

Art. 8 k.p.a.

Wyrok NSA z 27 VI 1989 r., IV SA 455/89, PiŻ 1990, nr 2

Przestrzeganie wszelkich przepisów k.p.a., a zwłaszcza tych, które chronią interes strony, jest obowiązkiem organu administracji prowadzącego postępowanie: strona nie powinna ponosić ujemnych konsekwencji wynikających z zaniedbań organu administracji.

Wyrok NSA z 17 VI 1988 r., III SA 118/88, GP 1989 nr 20

Nie można przerzucać na podatnika błędów lub uchybień popełnionych przez samego prawodawcę (niejasności przepisów) jak i przez organ podatkowy (niewłaściwa ich interpretacja).

SA 1478/81   wyrok NSA   1981.07.20   ONSA 1981/2/72

1. Jeżeli przepis prawa materialnego wymaga pisemnego oświadczenia strony, a zobowiązany ograniczył się do oświadczenia ustnego złożonego właściwemu urzędnikowi, który takie oświadczenie przyjął, nie pouczając strony o wymaganej formie oświadczenia ani nie zastosował formy przewidzianej w art. 63 i 67 k.p.a., to jest przyjęcia oświadczenia ustnego do protokołu, takie zaniechanie urzędnika stanowi obrazę art. 67 k.p.a. i nie może szkodzić interesom strony.

2. **Dopuszcza się obrazy art. 8 i 9 k.p.a. organ administracji, który skutki nieznajomości prawa przez podległych mu pracowników lub niedopełnienia przez nich obowiązków służbowych, przerzuca na obywateli.**

3. Każda decyzja ostateczna korzysta z domniemania prawidłowości, a zatem organ administracji, który w znanych sobie okolicznościach wydał wadliwą decyzję uprawniającą, jest tą decyzją związany do czasu jej zmiany w sposób przewidziany prawem.

SAB/Gd 21/85   wyrok NSA   1985.08.01

Zasad sformułowań w art. 6 k.p.a., że organy administracji państwowej działają na podstawie przepisów prawa, odnosi się również do ścisłego przestrzegania terminów wyznaczonych do załatwienia spraw, określonych w art. 35 i 36 k.p.a. Obowiązek załatwienia sprawy bez zbędnej zwłoki (art. 35 § 1 kpa) pozostaje także w bezpośrednim związku z dyrektywami zawartymi w art. 7 i 8 k.p.a., że organy administracji państwowej, stojąc na straży praworządności powinny mieć na względzie także słuszny interes obywateli i swoim postępowaniem pogłębiać ich zaufanie do organów państwa.

art. 24 § 1 pkt 5 k.p.a.

Wyrok NSA z 24 V 1983 r., I SA 1714/82 (ONSA 1983, Nr 1, poz. 35)

Pracownik naczelnego organu administracji publicznej, który wydał decyzję w I instancji, nie może otrzymać upoważnienia do ponownego jej rozstrzygnięcia na skutek wniosku strony o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Uchwała 7 sędziów NSA z 22 II 2007 r., II GPS 2/06 (ONSAiWSA 2007, Nr 3, poz. 61)

Art. 24 § 1 pkt 5 k.p.a. ma zastosowanie do członka samorządowego kolegium odwoławczego w postępowaniu wszczętym na wniosek, o którym mowa w art. 127 § 3 k.p.a.

art. 28 k.p.a.

Wyrok NSA z 22 II 1984 r., I SA 1748/83

Pojęcie strony, jakim posługuje się art. 28 k.p.a., a następnie pozostałe przepisy tego kodeksu, może być wyprowadzone tylko z administracyjnego prawa materialnego, to jest z konkretnej normy prawnej, która może stanowić podstawę do sformułowania interesu lub obowiązku obywateli. **Mieć interes prawny w postępowaniu administracyjnym** znaczy to samo, co ustalić przepis prawa powszechnie obowiązującego, na którego podstawie można skutecznie żądać czynności organu z zamiarem zaspokojenia jakiejś potrzeby albo żądać zaniechania lub ograniczenia czynności organu sprzecznych z potrzebami danej osoby. Od tak pojmowanego interesu prawnego trzeba odróżnić interes faktyczny, to jest stan, w którym obywatel wprawdzie jest bezpośrednio zainteresowany rozstrzygnięciem sprawy administracyjnej, nie może jednak tego zainteresowania poprzeć przepisami prawa powszechnie obowiązującego, mającego stanowić podstawę skutecznego żądania stosowanych czynności organu administracji. W takim wypadku obywatelowi nie przysługują atrybuty strony w postępowaniu administracyjnym.

I SA/Kr 95/97   wyrok NSA   1997.10.23   LEX nr 31604

Zdolność prawna osoby fizycznej ustaje z chwilą jej śmierci. Konsekwencją utraty zdolności prawnej jest to, że **w stosunku do osoby zmarłej nie można wszcząć i prowadzić postępowania administracyjnego i wydać decyzji.** Natomiast orzekanie o odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy następuje w innym (odrębnym) postępowaniu (art. 40 i art. 44 ustawy z dnia 19 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych).

VI SA/Wa 1287/05   wyrok wsa   w Warszawie   2005.11.08   LEX nr 213417

Kwestia sposobu oznaczenia strony w orzeczeniu organu administracji wynika z odpowiednich przepisów prawa, a ponadto została uszczegółowiona w doktrynie, i tak osoby fizyczne powinny być oznaczone danymi personalnymi wraz z adresem zamieszkania, zaś osoby prawne oraz inne jednostki organizacyjne pełną nazwą i siedzibą podaną stosownie do danych z rejestru, ewidencji lub umowy powołującej podmiot do życia.

I OSK 826/07   wyrok NSA   2008.05.29   LEX nr 424659

Artykuł 28 k.p.a. nie stanowi samoistnej normy prawnej, a to z tego względu, że ustalenie interesu prawnego lub obowiązku prawnego może nastąpić tylko w związku z normą prawa materialnego.

II GSK 400/06   wyrok NSA   2007.05.24   LEX nr 351135

Kwalifikowana wada prawna decyzji, o której mowa w art. 156 § 1 pkt 4 k.p.a., przesądzająca o nieprawidłowym ukształtowaniu stosunku prawnego, zachodzić będzie wówczas, gdy podmiot, do którego skierowano decyzję, nie miał przymiotu strony postępowania w rozumieniu art. 28 k.p.a., a mimo to został przez organ administracji publicznej potraktowany jako strona tegoż postępowania.

VI SA/Wa 2305/06**wyrok wsa w Warszawie 2007.03.09 LEX nr 329763**

Firma prowadzona przez osobę fizyczną nie może być stroną postępowania administracyjnego. Wynikająca z przepisów prawa okoliczność, iż osoba fizyczna działa pod określoną firmą, a firma ta stosownie do art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 281, poz. 2777 ze zm.) podlega wpisowi do ewidencji, stanowiąc wraz z innymi danymi o zakresie tego wpisu, nie może mieć wpływu na to, że stroną postępowania administracyjnego w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą jest zawsze tylko przedsiębiorca, tzn. określona osoba fizyczna lub prawna prowadząca tę działalność.

IV SA/Wa 2006/06**wyrok wsa 2007.01.24**

w Warszawie LEX nr 302531

1. Organ administracji publicznej jest zobowiązany oznaczyć wszystkie strony postępowania i nie może ograniczyć się do oznaczenia jako stron osób, na żądanie których postępowanie zostało wszczęte. Jeżeli dany podmiot ma status strony postępowania, to bez względu na przyczyny uzyskania takiego statusu, powinien być wymieniony w decyzji administracyjnej jako strona postępowania. Oznaczenie stron lub strony wskazuje na podmioty praw lub obowiązków, a więc te, które z decyzji nabyły prawa lub dla których ona ich nie tworzy.

2. Jak wynika z akt sprawy w decyzji organu I instancji ujęto, iż strony postępowania znajdują się w aktach postępowania, natomiast do decyzji organu II instancji wykaz stron postępowania został dołączony na luźnej kartce podpisanej spinaczem. Nie można uznać, aby kartka ta stanowiła integralną część decyzji.

III SA/Kr 1185/05**wyrok wsa 2006.12.12**

w Krakowie PPP 2007/9/109

1. Wewnętrzna notatka w ogóle nie stanowi dowodu w postępowaniu administracyjnym, gdyż czynności procesowe należy przeprowadzać z udziałem strony (art. 67, 69, art. 75 w zw. z art. 77, art. 79 k.p.a.).

2. Obowiązkiem organu odwoławczego jest rzeczowo i profesjonalnie ustosunkować się do zarzutów strony. Jedynie fakty powszechnie znane oraz fakty znane organowi z urzędu nie wymagają dowodu, z tym że fakty znane organowi z urzędu należy zakomunikować stronie przed zakończeniem postępowania, aby strona mogła się do takiego stwierdzenia ustosunkować (art. 77 § 4 w zw. z art. 81 k.p.a.).

3. Do najważniejszych przesłanek ważności postępowania administracyjnego i decyzji, będącej jej efektem, jest prawidłowe określenie strony uczestniczącej w postępowaniu i będącej adresatem decyzji (art. 28 w zw. z art. 107 k.p.a.).

4. Art. 107 § 3 k.p.a. zobowiązuje organ administracji do powołania w decyzji podstawy prawnej. Taką podstawą nie jest jednak cały akt, ale zawarty tam konkretny przepis, dający kompetencję organowi.

5. Podstawą prawną decyzji może być tylko przepis prawa powszechnie obowiązującego (art. 7 Konstytucji RP, art. 6 w zw. z art. 107 k.p.a.).

II SA/Ka 878/99**wyrok NSA 2003.03.05 Pr.Pracy 2003/11/39**

W postępowaniu administracyjnym o udzielenie pomocy społecznej rodzinie prawa strony ma każdy członek tej rodziny.

VI SA/Wa 889/06**wyrok wsa 2006.09.05**

w Warszawie LEX nr 255747

W przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą firma, pod nazwą której prowadzona jest działalność gospodarcza, nie jest podmiotem praw i obowiązków i dlatego też decyzję należy kierować do osoby fizycznej podając jej nazwisko i imiona, a następnie nazwę firmy, pod którą działalność jest wykonywana.

II SA 1563/03**wyrok wsa 2004.03.11**

w Warszawie LEX nr 158933

Dopiero od wprowadzenia do Kodeksu cywilnego art. 33[1], na podstawie art. 8 § 1 ustawy z 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych w związku z art. 29 kpa i art. 33[1] kc, Spółka jawna może być stroną postępowania administracyjnego.

V SA 2008/99**wyrok NSA 2000.06.27 LEX nr 54227**

Treść art. 29 KPA nie powinna być interpretowana w taki sposób, że spółka cywilna nie może być stroną postępowania administracyjnego z tego powodu, że nie mieści się w katalogu podmiotów wymienionych w tym przepisie, gdyż każdy, kto może stać się stroną stosunku prawnego nawiązanego na podstawie prawa materialnego z mocy decyzji będzie występował w postępowaniu administracyjnym jako strona. Oznacza to, że także jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, a takimi są spółki cywilne, mogą być stronami postępowania administracyjnego, jeżeli przepisy szczególne przyznają im taki status.

mogą być interpretowane niejako "na szkodę" obywatela, w sytuacji gdy ten podejmuje wszelkie starania mające zapewnić mu prawo do wniesienia skutecznego odwołania od wydanej decyzji.

VI SA/Wa 106/08   **wyrok wsa**   **2008.03.18**

w Warszawie   LEX nr 506201

1. Czynności materialnotechniczne doręczenia uregulowane w k.p.a. są sformalizowane i to aż do granic kazuistyki unormowań, co jest nieodzowne z uwagi na konieczność ścisłego określenia faktów powodujących skutek prawny. Ścisłe przestrzeganie tych wymagań formalnych należy do obowiązków organu administracyjnego, albowiem od skuteczności doręczenia zależą w wielu przypadkach uprawnienia procesowe i materialnoprawne stron. Nie jest więc w żaden sposób dopuszczalne dokonywanie w toku postępowania administracyjnego jakiegokolwiek modyfikacji uregulowań prawnych w powyższym zakresie poprzez zastosowanie do oceny skuteczności doręczeń innych przepisów procedury administracyjnej, w tym np. przepisów rozdziału 4 działu II k.p.a. dotyczących reguł postępowania dowodowego mającego na celu ustalenie stanu faktycznego będącego podstawą dla późniejszego rozstrzygnięcia.

2. Obowiązek poinformowania o zmianie adresu powstaje od daty zawiadomienia strony o wszczęciu postępowania administracyjnego.

II SA/Kr 531/06   **wyrok wsa**   **2007.10.17**

w Krakowie   LEX nr 496320

Przepisy art. 39 i nst. k.p.a., regulujące kwestie doręczeń w postępowaniu administracyjnym, nie mają charakteru uznaniowego. Są to przepisy bezwzględnie obowiązujące, które nie pozostawiają organom administracji żadnego "luzu decyzyjnego". Charakter sprawy nie ma żadnego wpływu na ustalenie daty doręczenia decyzji stronie.

II OSK 964/06   **wyrok NSA**   **2007.06.22**   LEX nr 344911

Doręczenie przesyłki zaadresowanej wspólnie do obojga małżonków do rąk jednego jest skuteczne również wobec drugiego małżonka chyba, że zakwestionuje on i podważy taki sposób doręczenia.

II SA/Wa 1729/06   **wyrok wsa**   **2007.01.30**

w Warszawie   LEX nr 299545

Rozkaz personalny jest decyzją administracyjną. Przepis § 124 rozporządzenia wykonawczego z dnia 19 grudnia 1996 r. w sprawie służby wojskowej żołnierzy zawodowych nakazuje organowi doręczyć stronie decyzję administracyjną (rozkaz personalny) lub wyciąg z tej decyzji (w sytuacji, gdy sporządzona została w formie zbiorowej). Należy przez to rozumieć, że "kopia" decyzji, która zostaje doręczona stronie musi być podpisana przez osobę (osoby) **stronie, o ile decyzja nie została sporządzona w formie zbiorowej, doręcza się oryginał decyzji. Każda „kopia” decyzji, która zostaje doręczona stronie musi być podpisana przez osobę (osoby) upoważnioną do wydania decyzji. Każdy egzemplarz jest zatem decyzją na prawach oryginału.**

VII SA/Wa 902/06   **wyrok wsa**   **2006.12.13**

w Warszawie   LEX nr 302459

Przepisy rozdziału 8 k.p.a. nie przewidują możliwości uznania, iż nastąpiło doręczenie pisma poprzez adnotację listonosza, że adresat wyprowadził się.

VII SA/Wa 1655/06   **wyrok wsa**   **2006.12.12**

w Warszawie   LEX nr 302467

1. Doręczenie decyzji administracyjnej nie powoduje automatycznego nadania podmiotowi, który ją otrzymał uprawnień strony.

2. W sytuacji, gdy data doręczenia decyzji może budzić wątpliwości należy uznać datę korzystniejszą dla strony postępowania.

VII SA/Wa 1640/06   **wyrok wsa**   **2006.11.28**

w Warszawie   LEX nr 306993

1. **Pokwitowanie (potwierdzenie) odbioru przesyłki stwarza jedynie domniemanie doręczenia, które może być jednak obalone przeciwdowodem. Dokument doręczenia nie jest wyłącznym dowodem okoliczności w nim zawartych.** W razie wątpliwości, czy okoliczności zawarte w dowodzie doręczenia odpowiadają rzeczywistości, konieczne jest podjęcie z urzędu właściwych czynności sprawdzających i przeprowadzenie wszelkich potrzebnych dowodów

2. Jeżeli nie nastąpiło skuteczne doręczenie stronie decyzji organu I instancji, to nie można mówić o uchybieniu terminu do wniesienia odwołania jak również nie można mówić o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia odwołania. Wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania jest bezprzedmiotowy i organ będzie musiał umorzyć postępowanie w tym zakresie. Zaś stwierdzenie uchybienia terminu do wniesienia odwołania oraz odmowę przywrócenia terminu do wniesienia odwołania orzeczoną przez organ II instancji należy uznać za przedwczesną, gdyż najpierw organ I instancji winien prawidłowo doręczyć stronie swoją decyzję.

II OSK 902/05   **wyrok NSA**   **2006.06.07**   LEX nr 267173

1.

2. Postanowienie wydane przez organ współdziałający wchodzi do obrotu prawnego zarówno wówczas, gdy jego doręczenia dokonuje ten organ, jak i wówczas, gdy doręczenia postanowienia nie dokonał organ współdziałający, lecz organ prowadzący postępowanie w sprawie.

II SA 1669/03...   **wyrok wsa**   **2004.07.22**
w Warszawie   Palestra 2005/3-4/265

Organ ma obowiązek stosowania przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, dających ochronę interesom strony, która nie powinna ponosić ujemnych konsekwencji wynikających z zaniedbań organu administracji. **Nie może odnieść prawnego skutku doręczenie, którego brak pokwitowania odbioru.**

II SA/Gd 1202/00   **wyrok NSA**   **2003.01.08**   LEX nr 203433

O dacie doręczenia pisma przez pocztę nie decyduje data zarejestrowania pisma przez pracownika w dzienniku korespondencji prowadzonym w zakładzie pracy.

I SA/Lu 377/98   **wyrok NSA**   **1999.11.22**   LEX nr 43974

Przepisy kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące doręczeń (w tym art. 46 i 47 kpa) nie znajdują zastosowania w odniesieniu do pism skierowanych do organów administracji państwowej. W przypadku tych organów nie znajduje zastosowania instytucja zastępczego doręczenia pisma, bowiem w godzinach urzędowania organów administracji państwowej pisma przyjmowane są bezpośrednio w ich siedzibie.

I SA 431/99   **wyrok NSA**   **1999.10.13**   LEX nr 48753

1. Doręczenia, o których mowa w art. 46 k.p.a., oparte są na domniemaniu, że pismo organu administracji publicznej dotarło do rąk adresata i że w ten sposób doręczenie zostało dokonane prawidłowo w terminie odnotowanym na odpowiednich dokumentach urzędowych przez adresata i doręczającego. Organ administracji państwowej nie ma obowiązku badania w każdym wypadku z urzędu, czy poświadczona urzędowo relacja organu doręczającego względem odbiorcy przesyłki odpowiada rzeczywistości.

2. W świetle art. 76 § 3 k.p.a. dopuszczalne jest prowadzenie przeciwdowodu przeciwko dokumentom urzędowym.

3. Z treści art. 39 k.p.a. wynika **zasada oficjalności doręczeń**, co oznacza, iż organ administracji państwowej doręcza pisma za pokwitowaniem przez pocztę, przez swoich pracowników lub inne upoważnione osoby, lub organy. Strona w tym wypadku nie zastępuje doręczającego (doręczenia za pokwitowaniem), o którym mowa w art. 39 k.p.a. dlatego też adnotacja skarżącej dokonana na kopercie, nie ma prawnego znaczenia dla oznaczenia początku biegu terminu do wniesienia odwołania od decyzji organu pierwszej instancji.

SA/Rz 1982/98   **wyrok NSA**   **1999.07.15**   LEX nr 42498

Zgodnie z przyjętą na gruncie kodeksu postępowania administracyjnego **zasadą oficjalności doręczeń decydujące znaczenie ma sam fakt doręczenia decyzji, natomiast nie jest istotne z punktu widzenia poprawności czynności procesowych i biegu postępowania, czy adresat zapoznał się z treścią pisma.** Upoważnienie do reprezentowania podatnika w toku postępowania kontrolnego wiąże się ze składaniem oświadczeń wiedzy, a nie oświadczeń woli, w związku z tym brak jest podstaw do bezpośredniego odwołania w kwestii zakresu tego upoważnienia do instytucji pełnomocnictwa uregulowanego w kodeksie cywilnym.

III SA 1594/98   **wyrok NSA**   **1999.01.20**   LEX nr 44831

Pocztowy dowód doręczenia przesyłki jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 76 § 1 kpa, co oznacza, że stanowi dowód tego co zostało w nim urzędowo stwierdzone. Jest oczywiście możliwe przeprowadzenie dowodu przeciwko treści dokumentów urzędowych (art. 76 § 3 kpa), ale należało mieć na uwadze, że również w postępowaniu administracyjnym ciężar przeprowadzenia dowodu spoczywa na tym, kto z określonego faktu wywodzi skutki prawne.

I SA/Lu 1389/97   **wyrok NSA**   **1999.01.13**   LEX nr 36593

Stosownie do art. 39 kpa **wyбір podmiotu doręczającego pisma należy do organu administracji państwowej. Ten organ, nie zaś inne podmioty obciąża wadliwość w dokonaniu doręczenia.**

I SA/Lu 98/96   **wyrok NSA**   **1996.11.13**   LEX nr 28925

W wypadku **gdy istnieją wątpliwości co do faktycznej daty doręczenia pisma stronie należy przeprowadzić wszelkie dowody umożliwiające ustalenie tej daty w sposób pewny.** Dowodem takim w przypadku skierowania do adresata pisma w formie pocztowej przesyłki poleconej będzie rejestr dzienny doręczanych przesyłek poleconych znajdujący się w urzędzie pocztowym właściwym do doręczenia tej przesyłki.

SA/Ka 2966/95   **wyrok NSA**   **1996.08.28**   LEX nr 27283

1. Ustalenie, iż wniosek złożyła osoba do tego legitymowana, że dotyczy on decyzji ostatecznej, oraz że podana przyczyna wznowienia jest wymieniona w art. 145 k.p.a. obliguje organ do wydania postanowienia o wznowieniu postępowania. Przed wydaniem takiego postanowienia nie jest dopuszczalna ocena przyczyn wznowienia.

2. Art. 151 § 1 k.p.a. przewiduje tylko dwa możliwe sposoby zakończenia wznowionego postępowania. W razie braku podstaw z art. 145 § 1 k.p.a. odmawia się uchylenia dotychczasowej decyzji wydanej w postępowaniu zwyczajnym, a gdy podstawy te są - uchyla decyzję dotychczasową i rozstrzyga sprawę co do jej istoty.

3. Podstawy wznowienia postępowania zostały w art. 145 § 1 k.p.a. wymienione enumeratywnie.

4. Termin do złożenia odwołania rozpoczyna swój bieg od dnia doręczenia decyzji stronie (art. 129 § 2 k.p.a.).

Brak doręczenia decyzji względnie ustalenie, iż zostało ono dokonane z obrazą przepisów Kodeksu traktujących o doręczeniu (rozdział 8), oznacza, iż termin ten nie rozpoczął swojego biegu.

Art. 39¹.

Dz.U.2006.227.1664

rozp. 2006.11.27

Sporządzanie i doręczanie pism w formie dokumentów elektronicznych.

II SA/Wa 1038/07

wyrok wsa 2008.04.16

w Warszawie

LEX nr 489125

W aktach sprawy musi znajdować się stosowny dokument (wniosek, pismo, dokument elektroniczny z bezpiecznym podpisem) zawierający zgodę strony na korzystanie ze środków komunikacji elektronicznej.

III SA/Wa 1836/06

wyrok wsa 2006.12.05

w Warszawie

LEX nr 295045

1. **Doręczenie pisma za pośrednictwem faksu nie jest doręczeniem za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu przepisów o świadczeniu usług drogą elektroniczną, o którym mowa w art. 39[1] § 1 k.p.a.**

2. Faks nie jest urządzeniem informatycznym, gdyż przez tego rodzaju urządzenia należy rozumieć komputery wyposażone w pamięć umożliwiającą zapisywanie i odtwarzanie danych. Z tego względu wysyłanie informacji pomiędzy urządzeniami faksowymi nie może być uznane za komunikowanie się za pomocą urządzeń tworzących zespół teleinformatyczny.

Art. 40.

II SA/OI 948/09

wyrok wsa 2009.12.08

w Olsztynie

LEX nr 555353

Skoro pisma adresowane do obojga małżonków były skutecznie doręczane na adres ich zamieszkania, a następnie oboje małżonkowie wskazują siebie jako autorów odwołania od decyzji organu I instancji, mimo że jedno z nich tego odwołania nie podpisuje, należy podzielić pogląd, iż oboje wiedzieli o toczącym się postępowaniu administracyjnym i oboje mogli w nim podejmować czynności procesowe.

II FSK 680/08

wyrok NSA 2009.09.25 LEX nr 544740

1. Sam fakt zakreślenia przez doręczyciela przesyłki pozycji zwrotnego potwierdzenia jej odbioru, z której wynika, że została ona dostarczona dorosłemu domownikowi nie przesądza jeszcze o tym, że tak w rzeczywistości było.

2. **Fakt doręczenia pisma określonej osobie w oznaczonym czasie i miejscu może być stwierdzony tylko wtedy, kiedy jest pewne, iż otrzymała je właściwa osoba.**

I SA/Lu 633/08

wyrok wsa 2009.01.13

w Lublinie

LEX nr 531078

Pełnomocnikowi należy doręczyć wydaną w sprawie decyzję, zgodnie z art. 40 § 2 k.p.a., jednak adresatem decyzji powinna być strona postępowania, a nie jej pełnomocnik.

I SA/Wa 821/08

wyrok wsa 2008.12.10

w Warszawie

LEX nr 530051

Wprawdzie podmiot, który w postępowaniu administracyjnym reprezentowany jest przez profesjonalnego pełnomocnika może samodzielnie składać środki zaskarżenia, jednakże nie może tego czynić przed rozpoczęciem biegu terminu do ich składania. Zatem, jeżeli w postępowaniu był ustanowiony pełnomocnik i decyzja była mu doręczona, to dopiero od daty doręczenia pełnomocnikowi tej decyzji rozpoczyna bieg terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy.

V SA/Wa 2046/08

wyrok wsa 2008.12.04

w Warszawie

LEX nr 555811

Przepisy k.p.a. w ogóle nie przewidują "informacyjnego", a więc nie wywołującego skutków prawnych doręczenia decyzji. Jeżeli decyzja została stronie doręczona, nawet nieprawidłowo z naruszeniem przepisu art. 40 § 2 k.p.a. nie można twierdzić, że nie weszła ona do obrotu prawnego. Decyzja taka weszła do obrotu prawnego i może zostać zaskarżona. Określony w art. 40 § 2 k.p.a. obowiązek doręczenia decyzji pełnomocnikowi i liczenie terminu do wniesienia odwołania od daty doręczenia pełnomocnikowi został ustalony w interesie stron postępowania i nie może być interpretowane i wykorzystywane przez organy administracji na niekorzyść uczestników postępowania.

II SA/Po 76/08

wyrok wsa 2008.11.27

w Poznaniu LEX nr 521854

1. **Nie tylko samo pismo powinno być skierowane do imiennie oznaczonej osoby (adresata), ale również powinno (o ile doręczenie odbywa się poprzez pocztę) być indywidualnie zaadresowane.**
2. **Nie można jako zasady przyjmować stanowiska, że doręczenie aktu administracyjnego jednemu ze współmałżonków wywiera taki sam skutek jakby doręczono go obojgu.**

VI SA/Wa 1958/08 postanowienie wsa 2008.10.06

w Warszawie LEX nr 523874

W przypadku cofnięcia przez stronę pełnomocnictwa pełnomocnikowi występującemu w jej imieniu w postępowaniu administracyjnym, takie cofnięcie jest skuteczne wobec organu dopiero w dniu poinformowania go o tej czynności.

II OSK 1014/07 wyrok NSA 2008.09.17 LEX nr 488496

Czynność polegająca na skierowaniu przesyłki do innego podmiotu, lub też faktycznie do nieistniejącego podmiotu, nie może wywołać skutków prawnych w postaci uznania prawidłowości tej czynności, w odniesieniu do tego podmiotu, nawet wówczas, gdy poprzez dorosłego domownika, przesyłkę odebrał. Faktyczne odebranie przesyłki adresowanej do kogoś innego i pokwitowanie jej odbioru, a nawet zapoznanie z zawartością przesyłki, nie sanuje wadliwości dokonanej czynności. Nieprawidłowo (wadliwie) dokonana czynność nie odnosi bowiem skutku w postaci stwierdzenia prawidłowego doręczenia.

II OSK 944/08 postanowienie NSA 2008.07.08 LEX nr 506007

Można mówić o wydaniu decyzji wydanej w postępowaniu, w którym strona jest reprezentowana przez pełnomocnika, dopiero po doręczeniu tej decyzji pełnomocnikowi strony. Takiego skutku nie wywoła doręczenie decyzji stronie z pominięciem pełnomocnika.

III SA/Łd 505/07 wyrok wsa 2008.06.09

w Łodzi LEX nr 516800

Pisma w postępowaniu administracyjnym kierowane do strony winny być imiennie, wymieniające stronę jako indywidualnie określonego adresata. Zatem doręczenie jednego egzemplarza pisma obojgu małżonkom uznać należy za sprzeczne z treścią art. 40 k.p.a.

II OSK 593/07 wyrok NSA 2008.06.03 LEX nr 516812

Umożliwienie stronie udziału w postępowaniu i obrona jej praw wymaga ustalenia jej rzeczywistego a nie fikcyjnego adresu, doręczenia jej pisma wszczynającego postępowanie i poinformowania o obowiązku wynikającym z art. 41 k.p.a. Ponieważ przepisy k.p.a. nie zawierają szczególnych norm regulujących zasady ustalania adresów stron, adresy te - ustala się na podstawie wszelkich informacji możliwych do uzyskania przez organ. Podstawą do tego mogą być też dane z ewidencji gruntów i budynków, lecz z przepisów nie wynika, by rejestry gruntów miały szczególne, nadrzędne znaczenie jako podstawa do ustalania adresów stron w celu doręczenia im pism w postępowaniu administracyjnym, w szczególności w sprawach o warunki zabudowy.

II SA/Kr 265/08 wyrok wsa 2008.06.03

w Krakowie LEX nr 509861

W sytuacji gdy pismo zostało jednocześnie doręczone stronie i jej pełnomocnikowi, doręczenie pisma pełnomocnikowi jest prawnie skuteczne, natomiast strona została w ten sposób jedynie poinformowana o treści pisma.

IV SA/Wa 2460/07 wyrok wsa 2008.06.02

w Warszawie LEX nr 516098

1. Fakt, iż ten sam organ jest właściwy w przedmiocie rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu oraz w przedmiocie stwierdzenia wniesienia odwołania z naruszeniem terminu (art. 134 k.p.a.) nie przesądza o zbędności rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu.
2. **Doręczenie pisma stronie, jeśli działa ona przez ustawowego przedstawiciela lub ustanowiła pełnomocnika, jest bezskuteczne.**

I SA/Po 1732/07 wyrok wsa 2008.05.29

w Poznaniu LEX nr 513177

Pełnomocnik ma obowiązek powiadomić organ o swoim działaniu w konkretnej sprawie, a organ nie ma obowiązku domniemywać jego działania. Dopiero od momentu zawiadomienia organu administracji w sposób wskazany w art. 33 § 2 i 3 k.p.a., organ ten ma wynikający z art. 40 § 2 k.p.a. obowiązek doręczania pełnomocnikowi pism kierowanych do strony. Również w postępowaniu egzekucyjnym nie jest wystarczające złożenie pełnomocnictwa do akt toczącej się wcześniej sprawy podatkowej, w której doszło do ustalenia egzekwowanych obowiązków, nawet jeśli swoim zakresem obejmuje ono występowanie w postępowaniu egzekucyjnym. Sprawa egzekucyjna jest odrębną sprawą, wobec czego nie można domniemywać kontynuacji istniejącego pełnomocnictwa. Ustanowienie pełnomocnika jest prawem, a nie obowiązkiem strony, z którego to prawa może ona, ale nie musi skorzystać.

VI SA/Wa 329/08   **wyrok wsa**   **2008.04.24**

w Warszawie   LEX nr 511351

Jeżeli strona, która ustanowiła pełnomocnika zgłosi wniosek o doręczenie jej pisma, organ powinien zastosować się do tego wniosku.

I SA/Gd 727/07   **wyrok wsa**   **2008.02.12**

w Gdańsku   LEX nr 453036

Niedołączenie do pisma procesowego (np. do wniosku o wszczęcie postępowania) wniesionego przez osobę podającą się za pełnomocnika dokumentu pełnomocnictwa lub dołączenie jego odpisu, który nie jest należycie uwierzytelniony, stanowi niedochowanie wymogów formalnych pisma.

VII SA/Wa 1863/07   **wyrok wsa**   **2008.02.04**

w Warszawie   LEX nr 508435

1. Niewłaściwe sprecyzowanie osnowy decyzji stanowiące obrazę art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a. obliguje sąd do uchylecia zaskarżonej decyzji, gdyż przepis art. 138 k.p.a. zawiera zamknięty katalog decyzji organu odwoławczego, co oznacza, że organ ten nie jest uprawniony do wydania innej decyzji niż wymieniona w tym przepisie.

2. **Doręczenie pisma pełnomocnikowi i stronie wywołuje taki skutek, że strona jest poinformowana o treści aktu administracyjnego, natomiast terminy procesowe do wykonania czynności czy wnoszenia środków odwoławczych przez stronę należy liczyć od doręczenia pisma pełnomocnikowi.**

II SA/Wr 613/07   **wyrok wsa**   **2008.01.17**

we Wrocławiu   LEX nr 487236

Wymóg doręczenia pełnomocnikowi nie powinien być rozumiany jako powinność dokonania doręczeń do więcej niż jednego pełnomocnika.

II SA/Wa 1855/07   **postanow. wsa** **2008.01.16**

w Warszawie   LEX nr 333585

Doręczenie pisma stronie w sytuacji, gdy ustanowiła ona pełnomocnika jest bezskuteczne i nie wywołuje żadnych skutków prawnych. Przede wszystkim nie jest zdarzeniem, od którego rozpoczyna swój bieg termin do wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Skoro zatem skarga została wniesiona od postanowienia, które nie weszło jeszcze do obrotu prawnego wskutek niedoręczenia go pełnomocnikowi strony, to tym samym jest ona przedwczesna i podlega odrzuceniu.

II SA/Wa 875/07   **wyrok wsa**   **2007.08.13**

w Warszawie   LEX nr 362489

Doręczenie pisma osobie niebędącej pełnomocnikiem strony postępowania nie może być uznane za doręczenie zgodne z art. 40 § 1 i 2 k.p.a. Pismo doręczone osobie niebędącej pełnomocnikiem strony nie może wywołać skutków prawnych, jakie przepisy procedury administracyjnej wiążą z doręczeniami, bowiem doręczenie osobie uprawnionej nie nastąpiło.

VI SA/Wa 397/07   **wyrok wsa**   **2007.05.21**

w Warszawie   LEX nr 342147

1. **Możliwe jest takie ułożenie przez stronę swoich stosunków z pełnomocnikiem, że strona powiadomi organ by doręczał jej pisma w postępowaniu mimo ustanowienia pełnomocnika w sprawie. Tylko w takim przypadku skutki prawne doręczenia będzie wywoływało doręczenie pisma stronie a nie pełnomocnikowi.**

2. Skoro decyzja nie weszła do obrotu prawnego, to nie było dopuszczalne prowadzenia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności tejże decyzji. Natomiast w razie, gdy w wyniku wadliwych ustaleń organ wszczął postępowanie w sprawie decyzji nieistniejącej w obrocie prawnym, to zobligowany jest wydać decyzję o umorzeniu postępowania (art. 105 § 1 k.p.a.). Postępowanie staje się bowiem bezprzedmiotowe, ponieważ przedmiot w sprawie prawnie nie istnieje.

II SA/Wa 888/06   **wyrok wsa**   **2007.01.23**

w Warszawie   LEX nr 303133

Przepis art. 40 § 2 k.p.a. nie dopuszcza żadnych wyjątków i zgodnie z przyjętą w Kodeksie postępowania administracyjnego zasadą oficjalności doręczeń obarcza organy administracji prowadzące postępowanie obowiązkiem doręczania wszystkich pism procesowych, a w tym orzeczeń (decyzji i postanowień), pełnomocnikowi ustanowionemu w sprawie.

V SA/Wa 725/06   **wyrok wsa**   **2006.09.25**

w Warszawie   LEX nr 265549

1. **W razie ustanowienia pełnomocnika brak jest podstaw prawnych do kierowania pism bezpośrednio do strony postępowania administracyjnego.**

2. Jeżeli decyzja została wysłana jedynie do strony, natomiast nie została w ogóle doręczona pełnomocnikowi zainteresowanego, to tym samym należy stwierdzić, iż w sprawie doszło do rażącego naruszenia art. 40 § 2 w zw. z

art. 109 § 1 oraz art. 32 k.p.a. W konsekwencji zaniechania przez organ odwoławczy doręczenia na piśmie, ustanowionemu w postępowaniu administracyjnym pełnomocnikowi strony, decyzji doszło do pominięcia strony w postępowaniu, i nie ma tu znaczenia prawnego fakt, iż zaskarżona decyzja do strony została wysłana, skoro nie mogła ona korzystać z pomocy swego pełnomocnika, co też ewentualnie mogło mieć wpływ na treść wniesionej do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego skargi.

I OSK 1369/05   **wyrok NSA**   **2006.09.12**   LEX nr 321137

Adres do doręczeń pism w postępowaniu administracyjnym nie jest związany z miejscem zamieszkania. Strona w podaniu obowiązana jest wskazać adres do doręczeń oraz informować o każdej zmianie adresu (art. 40 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego). Wszczynając postępowanie z urzędu organ administracji publicznej obowiązany jest ustalić adres do doręczeń oraz pouczyć stronę o obowiązku poinformowania o zmianie adresu i o konsekwencjach prawnych określonych w art. 40 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego.

V SA/Wa 2521/05   **wyrok wsa**   **2006.05.16**

w Warszawie   LEX nr 257185

W sytuacji, gdy małoletni nie ma swego przedstawiciela ustawowego (rodzica) i nie jest jeszcze umieszczony w rodzinie zastępczej, nie można bezpośrednio doręczyć mu decyzji.

II OSK 810/05   **wyrok NSA**   **2006.05.10**   LEX nr 236469

1. **Doręczenia dokonane samej stronie a nie jej pełnomocnikowi są bezskuteczne.**
2. Zasada czynnego udziału strony w postępowaniu wymaga (art. 10 § 1 k.p.a.), aby organ przed wydaniem decyzji umożliwił pełnomocnikowi wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów i zgłoszonych żądań. Zasada ta ma zastosowanie również do postępowania odwoławczego (art. 140 w zw. z art. 10 § 1 k.p.a.).

II SA/Wa 1360/05   **wyrok wsa**   **2005.10.13**

w Warszawie   LEX nr 188773

Art. 40 § 2 k.p.a. nie ma zastosowania do powiadamiania bezrobotnych o terminie wyznaczonej wizyty w powiatowych urzędach pracy, o której mowa w art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

I SA 844/03   **wyrok wsa**   **2004.11.04**

w Warszawie   LEX nr 389425

O skuteczności doręczenia pisma decyduje nie tylko data ale także i sposób doręczenia. Jeżeli na odwrocie poświadczenia odbioru podkreślono, iż doręczenia dokonano dorosłemu domownikowi nie zaznaczając jednak, czy osoba ta podjęła się oddać przesyłkę adresatowi, to doręczenie nie spełnia zatem ani wymogów art. 40 § 1, ani art. 43 k.p.a.

II SA/Gd 1735/00   **wyrok NSA**   **2003.05.29**   LEX nr 203427

Pisma w postępowaniu administracyjnym kierowane do strony winny być imienne, wymieniające stronę jako indywidualnie określonego adresata. Doręczenie pisma obojgu małżonkom jest sprzeczne z treścią art. 40 k.p.a. W sytuacji gdy w jednej kopercie przesyłany jest dwóm adresatom jeden egzemplarz decyzji brak jest podstaw do stwierdzenia, że domownik odebrał przesyłkę kierowaną do drugiego adresata, bowiem przesyłka ta jest tylko jedna i zostaje doręczona tylko osobie kwitującej jej przyjęcie. Osoba ta nie ma możliwości przekazania przesyłki drugiemu adresatowi, bowiem przesyłka jest jedna. Może ona jedynie umożliwić drugiemu adresatowi zapoznanie się z treścią decyzji. Nie jest to jednak równoznaczne z doręczeniem decyzji i rozpoczęciem biegu terminu do wniesienia środka odwoławczego.

I SA 450/01   **wyrok NSA**   **2001.11.19**   LEX nr 82000

Pominięcie przez organ administracji przedstawiciela ustawowego strony jest równoznaczne z pominięciem strony w postępowaniu administracyjnym i uzasadnia wznowienie postępowania administracyjnego na zasadzie art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a. Odnieść to trzeba do doręczeń, mając na uwadze fakt, że dokonanie czynności procesowej pod nieobecność przedstawiciela ustawowego, przy braku dowodu doręczenia mu orzeczenia, stanowi naruszenie art. 40 § 1 k.p.a.

I SA 2605/99   **wyrok NSA**   **2001.05.15**   LEX nr 54139

O doręczeniu pisma decyduje potwierdzenie tego doręczenia poprzez podpis osoby odbierającej pismo, ze wskazaniem daty odbioru, jak to wynika z art. 46 § 1 kpa. Skoro art. 40 § 2 kpa nakazuje doręczenie pisma pełnomocnikowi strony, z potwierdzenia odbioru powinno wynikać, że osoba taka otrzymała kierowaną do niej korespondencję. Doręczenie pisma osobie nie będącej pełnomocnikiem strony postępowania, choćby to był członek rodziny pełnomocnika, nie może być uznane za doręczenie zgodne z art. 40 § 2 kpa. **Pismo doręczone zatem osobie nie będącej pełnomocnikiem strony nie może wywołać skutków prawnych,** jakie przepisy procedury administracyjnej wiążą z doręczeniami, bowiem doręczenie osobie uprawnionej do odbioru pisma, jaką jest, z mocy art. 40 § 2 kpa, pełnomocnik, nie nastąpiło.

I SA/Ka 1118/96...   **wyrok NSA**   **2000.01.25**   LEX nr 60173

Pisma kierowane do adwokata powinny być kierowane na adres podany przez niego. Nie należy bowiem zapominać, że podczas nieobecności osoba trudniąca się zawodowo obsługą prawną powinna zapewnić odpowiednie zastępstwo. W związku z tym wysłanie na adres domowy adwokata decyzji dotyczących stron, które on reprezentuje jako pełnomocnik nie może być uznane za skuteczne. Kierowanie przesyłek na adres domowy pełnomocnika, który nie został nigdy przez niego podany do akt toczącej się sprawy może być uznany za naruszenie tajemnicy służbowej, bowiem posłużono się prywatnym adresem pełnomocnika z jego osobistej ewidencji podatkowej.

II SA 157/98   wyrok NSA   1998.03.26   LEX nr 41938

Skoro prawidłowo ustanowionemu pełnomocnikowi nie doręczono odpisu decyzji organu I instancji, to nie rozpoczął się dla niego bieg terminu określonego przepisem art. 129 § 2 kpa do wniesienia skargi.

I SA/Po 1333/96   postanow. NSA   1997.03.11   LEX nr 29072

Jednoczesne doręczenie pisma stronie i pełnomocnikowi wywołuje jedynie ten skutek, że strona jest poinformowana o treści pisma, natomiast bieg terminu do wniesienia środka odwoławczego rozpoczyna się z datą skutecznego doręczenia pisma pełnomocnikowi.

III ARN 45/93   postanow. SN   1993.09.09   OSNC 1994/5/112

Strona postępowania administracyjnego, ustanawiająca pełnomocnika, chroni się przed skutkami niezajomości prawa, a jeżeli organ administracji pomija pełnomocnika w toku czynności postępowania administracyjnego, to niweczy skutki staranności strony w dążeniu do ochrony swych praw i interesów oraz otrzymania takiej ochrony prawnej, jaką powinna ona uzyskać w państwie prawa.

Korzeniowska-Polak A.   artykuł PiP 2007/8/71

Problematyka doręczeń w przypadku wielości stron postępowania administracyjnego. Teza nr 1
Gdy z okoliczności faktycznych wynikać będzie konieczność wydania przez organ odwoławczy postanowienia stwierdzającego uchybienie terminu do wniesienia odwołania bądź niedopuszczalność odwołania, ze względu na zasadę ekonomiki procesowej wyrażoną w art. 12 k.p.a. - dokonując wykładni celowościowej, można odstąpić od obowiązku powiadamiania przez organ I instancji wszystkich stron o wniesieniu odwołania. Konsekwencją wydania postanowienia na podstawie art. 134 k.p.a. będzie obowiązek doręczenia go jedynie tej stronie, która wniosła odwołanie. (...)

Teza nr 2

Doręczenie niezgodne z przepisami k.p.a. nie wywołuje skutku prawnego, nie ma więc potrzeby stwierdzenia nieważności tej czynności. Ustawodawca nie przewidział nawet żadnej procedury służącej do eliminowania wadliwych czynności materialno-technicznych. Jednak bezskuteczność czynności procesowej doręczenia prowadzi do obowiązku ponownego jej dokonania, a zatem powtórzenia tej czynności zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Majchrzak B.   artykuł Kw.Pr.Pub. 2003/4/123

"Osoba nieobecna" w rozumieniu art. 34 k.p.a. Teza nr 2

"Osobą nieobecną" [w rozumieniu art. 34 k.p.a.] będzie ten podmiot, wobec którego organ administracji publicznej nie może zrealizować obowiązku doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania (z urzędu lub na wniosek innej strony) wskutek zaistnienia określonych przyczyn (niemożność ustalenia miejsca pobytu/lokalu siedziby lub posiadanie miejsca pobytu/lokalu siedziby za granicą). Zgodnie zaś z art. 40 § 2 k.p.a., jeżeli strona ustanowiła pełnomocnika, pisma doręcza się temu pełnomocnikowi. Niemniej jednak zawiadomienie o wszczęciu postępowania nie zostanie w żadnym wypadku skierowane do pełnomocnika, gdyż **jego umocowanie do działania w imieniu strony jest skuteczne wobec organu administracyjnego od momentu doręczenia jemu pełnomocnictwa na piśmie lub zgłoszenia go do protokołu** (art. 33 § 2 i 3 k.p.a.). "Nieobecność" pełnomocnika nie zaistnieje również wskutek tego, że wraz z ustanowieniem pełnomocnictwa procesowego nie wskazano miejsca, w którym mają być dokonywane doręczenia pism do rąk tego zastępcy procesowego. Wówczas bowiem organ prowadzący postępowanie zwróci się do "obecnej" strony postępowania o uzupełnienie tego braku w trybie art. 50 § 1 k.p.a. (wezwanie do złożenia wyjaśnień) lub będzie dokonywał doręczeń bezpośrednio stronie.

Art. 41.

II OSK 1525/07   wyrok NSA   2008.12.04   LEX nr 513849

1.

2. **Obowiązek określony w art. 41 § 1 k.p.a. (zawiadomienia o zmianie adresu) powstaje od daty zawiadomienia strony o wszczęciu postępowania administracyjnego i dotyczy tego konkretnego postępowania administracyjnego - to znaczy tylko w tym konkretnym postępowaniu uchybienie temu**

obowiązku powodować może niekorzystne dla strony skutki, o których mówi art. 41 § 2 k.p.a. Uchybienie obowiązku zgłoszenia zmiany adresu do ewidencji gruntów i budynków nie ma znaczenia dla doręczeń w postępowaniu administracyjnym dotyczącym warunków zabudowy.

IV SA/GI 138/08   wyrok wsa   2008.11.07

w Gliwicach   LEX nr 500756

1. Użyte w przepisie art. 43 k.p.a. pojęcie "nieobecność adresata" niewątpliwie odnosi do nieobecności w mieszkaniu, o którym mowa w art. 42 § 1 k.p.a. Użyte w art. 42 § 1 k.p.a. pojęcie "mieszkanie" traktować można zamiennie z wskazywanym przez stronę adresem, adres, o którym mowa w art. 63 § 2 i 41 § 1 k.p.a., to miejsce gdzie strona faktycznie przebywa i w którym będzie możliwe, zgodnie z jej wolą, doręczenie pism urzędowych adresowanych do niej.

2. Pierwsze pismo organu administracji publicznej w sprawie wszczętej z urzędu może zostać uznane za skutecznie doręczone w trybie art. 43 k.p.a., jeżeli doręczenie to odbywa się w miejscu faktycznego pobytu adresata, ewentualna nieobecność adresata w mieszkaniu ma charakter wyłącznie krótkotrwały, a przekazanie przesyłki przez domownika jej adresatowi w niewielkim odstępnie czasowym od momentu jej doręczenia jest obiektywnie możliwe.

VIII SA/Wa 428/07   wyrok wsa   2007.10.10

w Warszawie   LEX nr 420131

1. Doręczenie zastępcze jest w pełni skuteczne i wywiera takie same skutki jak doręczenie rzeczywiste pisma adresatowi. Jednym ze skutków doręczenia decyzji - również w trybie art. 44 k.p.a. jest rozpoczęcie biegu terminów przewidzianych w przepisach postępowania związanych z doręczeniem decyzji, w tym również terminów do wniesienia środków zaskarżenia decyzji w trybie zwyczajnym i nadzwyczajnym postępowania. Skutki tego rodzaju doręczenia mogą być obalone przeciwdowodem potwierdzającym, że adresat pisma nie miał obiektywnej możliwości zapoznania się z treścią pisma doręzonego w trybie art. 44 k.p.a.

2. Zastosowanie art. 41 k.p.a. jest możliwe jedynie wówczas, gdy strona została prawidłowo pouczona o skutkach wpływających z niedopełnienia obowiązku w nim normowanego. Wynika to z ogólnej zasady wskazanej w art. 9 k.p.a. należytego informowania strony o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie jej praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego.

I OSK 1369/05   wyrok NSA   2006.09.12   LEX nr 321137

Adres do doręczeń pism w postępowaniu administracyjnym nie jest związany z miejscem zamieszkania. Strona w podaniu obowiązana jest wskazać adres do doręczeń oraz informować o każdej zmianie adresu (art. 40 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego). Wszczynając postępowanie z urzędu organ administracji publicznej obowiązany jest ustalić adres do doręczeń oraz pouczyć stronę o obowiązku poinformowania o zmianie adresu i o konsekwencjach prawnych określonych w art. 40 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego.

VII SA/Wa 1352/05   wyrok wsa   2006.02.16

w Warszawie   LEX nr 203667

Obowiązek określony w art. 41 k.p.a. powstaje od daty zawiadomienia strony o wszczęciu postępowania administracyjnego.

VI SA/Wa 1756/05   wyrok wsa   2006.02.09

w Warszawie   LEX nr 193350

Doręczenie na dotychczasowy adres bez uprzedniego pouczenia strony o jej obowiązku informowania organu o każdej zmianie adresu nie może zostać uznane za skuteczne.

II SA/Wa 1648/04   wyrok wsa   2005.09.27

w Warszawie   LEX nr 204665

W sytuacji gdy postępowanie zostało wszczęte z urzędu organ administracji publicznej nie może powoływać się na przepis art. 41 § 2 k.p.a., jeżeli strona zmieniła miejsce zamieszkania przed wszczęciem postępowania, także wówczas, gdy nie jest to pierwsze postępowanie w sprawie.

I OSK 43/05   wyrok NSA   2005.09.23   LEX nr 194724

Obowiązek zawiadomienia organów administracji publicznej o każdej zmianie swego adresu ciąży na stronie od daty dowiedzenia się o prowadzonym postępowaniu administracyjnym zaś na organie ciąży na podstawie art. 9 k.p.a. obowiązek pouczenia o tej powinności i skutkach niedopełnienia jej.

I SA 2341/02   wyrok wsa   2004.07.21

w Warszawie   ONSAiWSA 2006/2/41

Jeżeli organ miał informację, że adres, pod który wysyłana jest korespondencja, nie jest prawidłowy i doręczenie korespondencji nie nastąpiło do rąk własnych adresata lub domownika, który podjął się przekazania zainteresowanemu przesyłki, nie było podstaw do stosowania przy doręczaniu decyzji przepisów o doręczeniu

zastępczym (art. 44 K.p.a.) ani uznania, że strona zaniedbała powiadomienia organu o zmianie miejsca zamieszkania (art. 41 K.p.a.).

V SA 545/01   **wyrok NSA**   **2001.09.14**   LEX nr 121800

O obowiązku zawiadomienia organu o zmianie adresu organ administracji publicznej powinien poinformować stronę zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 9 kpa.

V SA 2362/99   **wyrok NSA**   **2000.04.13**   LEX nr 49871

Dla zastosowania przepisu art. 41 § 2 kpa konieczne jest ustalenie, że:

- 1) strona zmieniła w toku postępowania administracyjnego adres bez powiadomienia organu orzekającego,
- 2) doręczenia dokonano pod dotychczasowym adresem.

Dodać trzeba, że art. 9 kpa wymaga, aby o obowiązku powiadomienia organu o zmianie adresu i skutkach jego niedopełnienia strona była przez organ orzekający pouczona.

V SA 1084/99   **wyrok NSA**   **2000.01.07**   LEX nr 49299

Dla zastosowania art. 41 § 2 kpa i wynikającej zeń zasady domniemania doręczenia pisma stronie **nie wystarczy jednak pouczenie strony o treści obowiązku z art. 41 § 1 kpa (co niewątpliwie uczyniono), lecz niezbędne jest także pouczenie o skutkach prawnych naruszenia tego obowiązku wynikających z art. 41 § 2 kpa i o ich prawnych konsekwencjach.**

Obowiązek pouczenia znajduje oparcie w sformułowanej w art. 9 kpa zasadzie ogólnej procedury administracyjnej, dotyczącej udzielenia stronom informacji faktycznej i prawnej, mogącej mieć wpływ na ustalenie praw i obowiązków tych podmiotów.

Brak tego pouczenia, zwłaszcza w sytuacji gdy dotyczy nie znającego języka polskiego cudzoziemca, stanowi mające wpływ na wynik sprawy naruszenie art. 9 kpa. Naruszenie to ma taki skutek, iż powoduje w ocenie składu orzekającego nieskuteczność prawną doręczenia pod dotychczasowym adresem mimo zaniechania przez stronę powiadomienia o jego zmianie.

I SA/Kr 857/98   **wyrok NSA**   **1998.07.22**   LEX nr 36019

W przepisie art. 41 § 1 k.p.a. chodzi np. o adres mieszkania, w którym strona stale przebywa. Skarżący nie zmienił adresu, gdyż nie wyprowadzał się na stałe ze swojego mieszkania, lecz tylko był nieobecny w związku z wyjazdem za granicę na pewien czas. Zgodzić się więc należy, że nie miały zastosowania do niego skutki, o których mowa w § 2 tego artykułu, tj. przyjęcia fikcji doręczenia. Z żadnego przepisu k.p.a. nie wynika, aby na czas takiego wyjazdu skarżącego za granicę był on zobowiązany ustanowić pełnomocnika do doręczeń korespondencji.

IV SA 1062/96   **wyrok NSA**   **1998.03.09**   LEX nr 45180

Stosownie do art. 41 § 1 kpa w toku postępowania strony oraz i ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji o każdej zmianie swego adresu. W myśl przepisu § 2 art. 41 w razie zaniedbania obowiązku określonego w § 1 doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny. Skoro zatem skarżący wyjechał za granicę nie powiadamiając organu administracji o zmianie dotychczasowego adresu, pisma kierowane do skarżącego pod dotychczasowy adres odnosiły skutek prawny, zaś skarżący nie może powoływać się na to, iż z powodu opuszczenia kraju na czas określony został pozbawiony możliwości udziału w postępowaniu.

I SA/Gd 1462/96   **wyrok NSA**   **1997.10.24**   LEX nr 32649

Nie można utożsamiać zmiany adresu z czasową nieobecnością w miejscu stałego pobytu. Skarżący wyjeżdżając za granicę na czas określony nie zmienili miejsca stałego pobytu, a jedynie czasowo w nim nie przebywali, o czym powiadomili organ. Nie było tym samym podstaw, aby czynić skarżącym zarzut niedopełnienia obowiązku wynikającego z art. 41 § 1 kpa i obciążać ich skutkami wynikającymi z § 2 tegoż przepisu.

Organy podatkowe wiedząc o czasowej nieobecności skarżących w miejscu ich stałego zamieszkania winny były, kierując się zasadami słuszności i uwzględniania słusznego interesu podatników, doręczyć decyzję wymiarową wówczas, kiedy wiadomym było, iż strony mogą ją odebrać. Zastępcze doręczenie decyzji w tym stanie rzeczy było nieprawidłowe.

Art. 42.

IV SA/GI 138/08   **wyrok wsa**   **2008.11.07**
w Gliwicach   LEX nr 500756

1. Użyte w przepisie art. 43 k.p.a. pojęcie "nieobecność adresata" niewątpliwie odnosi do nieobecności w mieszkaniu, o którym mowa w art. 42 § 1 k.p.a. Użyte w art. 42 § 1 k.p.a. **pojęcie "mieszkanie" traktować można zamiennie z wskazywanym przez stronę adresem. adres, o którym mowa w art. 63 § 2 i 41 § 1 k.p.a., to miejsce gdzie strona faktycznie przebywa i w którym będzie możliwe, zgodnie z jej wolą, doręczenie pism urzędowych adresowanych do niej.**

2. Pierwsze pismo organu administracji publicznej w sprawie wszczętej z urzędu może zostać uznane za skutecznie doręczone w trybie art. 43 k.p.a., jeżeli doręczenie to odbywa się w miejscu faktycznego pobytu adresata, ewentualna nieobecność adresata w mieszkaniu ma charakter wyłącznie krótkotrwały, a przekazanie przesyłki przez domownika jej adresatowi w niewielkim odstępie czasowym od momentu jej doręczenia jest obiektywnie możliwe.

II OSK 593/07   **wyrok NSA**   **2008.06.03**   LEX nr 516812

Umożliwienie stronie udziału w postępowaniu i obrona jej praw wymaga ustalenia jej rzeczywistego a nie fikcyjnego adresu, doręczenia jej pisma wszczynającego postępowanie i poinformowania o obowiązku wynikającym z art. 41 k.p.a. Ponieważ przepisy k.p.a. nie zawierają szczególnych norm regulujących zasady ustalania adresów stron, adresy te - ustala się na podstawie wszelkich informacji możliwych do uzyskania przez organ. Podstawą do tego mogą być też dane z ewidencji gruntów i budynków, lecz z przepisów nie wynika, by rejestry gruntów miały szczególne, nadrzędne znaczenie jako podstawa do ustalania adresów stron w celu doręczenia im pism w postępowaniu administracyjnym, w szczególności w sprawach o warunki zabudowy.

I SA/Kr 1429/07   **wyrok wsa**   **2008.04.10**

w Krakowie   LEX nr 505355

1. Strona może w każdej chwili ustanowić pełnomocnika. Tyle, że skuteczność takiego powołania przed wszczęciem danego postępowania administracyjnego zależeć będzie od powiadomienia o tym fakcie stosownych organów.

2. **Siedziba przedsiębiorstwa prowadzonego przez osobę fizyczną jest również miejscem pracy tej osoby, jednakże, aby doręczenie pisma adresowanego do właściciela przedsiębiorstwa było prawnie skuteczne, niezbędne jest wyjaśnienie, czy osoba potwierdzająca odbiór korespondencji była do tej czynności upoważniona.**

II SA/Op 22/08   **wyrok wsa**   **2008.04.01**

w Opolu   LEX nr 489435

W trybie określonym w art. 42 § 1 k.p.a. pisma mogą być doręczane wyłącznie adresatowi, w miejscach wskazanych w cytowanym przepisie.

II SA/Op 19/08   **wyrok wsa**   **2008.04.01**

w Opolu   LEX nr 489250

W przypadku, gdy osoba fizyczna wskazała miejsce pracy jako adres do doręczeń, doręczenie w miejscu pracy jest skuteczne tylko wówczas, gdy pismo odbierze ta osoba fizyczna, nie zaś inna osoba uprawniona do odbioru pism w tym miejscu pracy. Gdyby było inaczej to przepis ten musiałby zawierać dodatkowe sformułowanie, takie jak w art. 138 § 2 k.p.c., że dla adresata, którego listonosz nie zastanie w miejscu pracy, można doręczyć pismo osobie upoważnionej do odbioru pisma.

III RN 115/02   **postanow. SN**   **2002.11.14**   OSNP 2004/1/3

Doręczenie pisma osobie fizycznej w jej miejscu pracy (art. 42 § 1 k.p.a.) może być dokonane wyłącznie adresatowi.

I SA/Gd 1707/99   **wyrok NSA**   **2000.01.21**   LEX nr 40384

Siedziba przedsiębiorstwa prowadzonego przez osobę fizyczną jest również miejscem pracy tej osoby. Aby jednak doręczenie pisma adresowanego do właściciela przedsiębiorstwa było prawnie skuteczne, niezbędne jest wyjaśnienie, czy osoba potwierdzająca odbiór korespondencji była do tej czynności upoważniona.

Art. 43.

II FSK 748/08   **wyrok NSA**   **2009.10.08**   LEX nr 555594

1. Domniemanie prawne doręczenia pisma adresatowi uregulowane w art. 44 k.p.a. ma charakter niewzruszalny, skoro k.p.a. nie reguluje trybu składania oświadczeń woli i dochodzenia ich do wiadomości adresata, lecz normuje samą czynność procesową doręczenia pisma. Tak więc adresat pisma ma możliwość jedynie wykazania, że przepis art. 43 lub 44 k.p.a. nie powinien być stosowany albo został zastosowany wadliwie, a wobec tego brak było przesłanek do wywołania skutków prawnych związanych z domniemaniem ustanowionym w tych przepisach.

2. Art. 141 § 4 p.p.s.a. można naruszyć wtedy, gdy np. uzasadnienie orzeczenia nie pozwala jednoznacznie ustalić przesłanek jakimi kierował się wojewódzki sąd administracyjny podejmując zaskarżone orzeczenie, a wada ta nie pozwala na kontrolę kasacyjną orzeczenia.

II FSK 680/08   **wyrok NSA**   **2009.09.25**   LEX nr 544740

1. Sam fakt zakreślenia przez doręczyciela przesyłki pozycji zwrotnego potwierdzenia jej odbioru, z której wynika, że została ona dostarczona dorosłemu domownikowi nie przesądza jeszcze o tym, że tak w rzeczywistości było.

2. Fakt doręczenia pisma określonej osobie w oznaczonym czasie i miejscu może być stwierdzony tylko wtedy, kiedy jest pewne, iż otrzymała je właściwa osoba.

I OSK 480/08   **wyrok NSA**   **2009.02.20**   LEX nr 515193

1. Niewywiązanie się z przyjętego obowiązku oddania decyzji jej adresatowi przez osobę, której doręczono decyzję zastępczo, nie zwalnia adresata z winy w przypadku, gdy uchybił on terminom procesowym na skutek takiego zaniechania. Doręczenie zastępcze bowiem z mocy art. 43 k.p.a. wywołuje takie skutki jak doręczenie adresatowi do rąk własnych. Niedbalstwo osoby, do rąk której dokonano doręczenia zastępczego jest traktowane tak samo jak adresata decyzji.

2. W sytuacji gdy miało miejsce doręczenie zastępcze, brak winy strony w uchybieniu terminowi, to taka okoliczność, która uniemożliwiła osobie odbierającej decyzję jej oddanie adresatowi. Taka okoliczność to nie jest zapomnienie, zatem niedbalstwo w wywiązaniu się z przyjętego zobowiązania, ale niemożność działania z przyczyn niezależnych od tej osoby.

I SA/Ke 431/08   **wyrok wsa**   **2009.01.15**
w Kielcach   LEX nr 528045

1. Niemożność doręczenia pisma w sposób wskazany w art. 42 k.p.a. dotyczy przypadków, w których podmiot doręczający nie zastał adresata pisma (adresat był nieobecny w miejscach wymienionych w tym przepisie). Niemożność doręczenia zaś w sposób wskazany w art. 43 k.p.a. obejmuje zarówno sytuacje, w których doręczający nie zastał dorosłego domownika strony, jego sąsiada lub dozorcę, lecz także sytuacje, w których te osoby nie podjęły się oddania pisma adresatowi,

2. Jeżeli adresat nie zgłosi się po odbiór pisma, datą doręczenia jest dzień, w którym upłynął czternastodniowy termin do jego odbioru, liczony od dnia następnego (zgodnie z art. 57 § 1 k.p.a.) po złożeniu pisma w placówce pocztowej bądź w urzędzie gminy. W takiej sytuacji pismo pozostawia się w aktach sprawy. Adresat może odebrać pismo po upływie określonego w k.p.a. terminu, niemniej dzień faktycznego odbioru pisma po tym terminie nie będzie dla niego datą doręczenia. Pozostawienie pisma w aktach sprawy jest tylko skutkiem wyczerpania toku procedury doręczenia zastępczego przewidzianego w tym przepisie, natomiast nie jest warunkiem dokonania tego doręczenia.

II SA/Ld 455/08   **wyrok wsa**   **2008.10.16**
w Łodzi   LEX nr 509919

1.
2. Fakt pokrewieństwa nie przesądza o zaliczeniu do kręgu osób uprawnionych do odbioru przesyłki w postępowaniu administracyjnym. Kodeks postępowania administracyjnego w przepisie art. 43 k.p.a. uprawnia doręczyciela do pozostawienia przesyłki dorosłemu domownikowi, sąsiadowi, dozorcę, jeżeli te osoby podjęły się doręczenia adresatowi. Pojęcie "domownika" wymaga wąskiego rozumienia. Za domownika można uznać takie osoby, dla których mieszkanie adresata będzie ich aktualnym centrum życiowej działalności, ośrodkiem osobistych i majątkowych interesów. Szerokiemu rozumieniu pojęcia domownika sprzeciwia się gwarancyjny charakter przepisów k.p.a. o doręczeniach.

I SA/Wr 203/08   **wyrok wsa**   **2008.09.12**
we Wrocławiu   LEX nr 524139

Z treści art. 43 k.p.a. nie wynika, że norma prawna zawarta w nim wymaga, aby "podjęcie się oddania pisma adresatowi" miało formułę "wyraźnego oświadczenia, w którego treści powinna znaleźć się zgoda odbiorcy na przyjęcie pisma i zobowiązanie się do osobistego przekazania pisma adresatowi". Przepis ten nie wymaga stosowania tak sformalizowanego uzewnętrznienia gotowości przyjęcia pisma i podjęcia się oddania go adresatowi. Natomiast wystarczy, aby na podpisywanym przez osobę jako domownika "potwierdzeniu" odbioru pisma znajdowała się informacja, że doręczenie następuje, jeżeli osoba ta podjęła się oddania pisma adresatowi. Takie pokwitowanie jest wystarczającym dowodem podjęcia się oddania pisma adresatowi.

IV SA/Po 873/07   **wyrok wsa**   **2008.09.03**
w Poznaniu   LEX nr 516115

Datą doręczenia pisma adresatowi jest dzień odebrania pisma przez dorosłego domownika, sąsiada lub dozorcę domu. Datą doręczenia nie jest natomiast dzień faktycznego odebrania przez adresata pisma przekazanego przez te osoby. Okoliczność, że osoba, której wręczono pismo za pokwitowaniem, nie oddała pisma adresatowi, nie ma wpływu na skuteczność doręczenia.

II SA/Wa 397/08   **wyrok wsa**   **2008.05.20**
w Warszawie   LEX nr 516102

1. Oświadczenie o podjęciu się oddania adresatowi pisma bynajmniej nie musi być złożone w określonej formie.
2. Podjęcie pism przez dorosłego domownika oraz złożenie podpisu na potwierdzeniu odbioru spełnia przesłanki art. 43 k.p.a.

III SA/Po 143/08   **wyrok wsa**   **2008.04.09**

w Poznaniu LEX nr 499861

Pokwitowanie jest wystarczającym dowodem podjęcia się oddania pisma adresatowi, jeżeli na podpisywanym przez osobę jako domownika "potwierdzeniu odbioru" pisma znajduje się informacja, że doręczenie następuje, jeżeli osoba ta podjęła się oddania pisma adresatowi.

II SA/Wa 1537/07   **wyrok wsa**   **2007.12.06**

w Warszawie LEX nr 443703

Jeżeli domownik adresata nie odmówił przyjęcia przesyłki, oznacza to, że podjął się on doręczenia przesyłki. W tym wypadku należy przyjąć, że zostały spełnione przesłanki z art. 43 k.p.a. Organ nie może wchodzić we wzajemne relacje pomiędzy skarżącym, a członkiem jego rodziny, który podjął się, jak wynika z akt sprawy, doręczenia decyzji. Zostały zatem spełnione przesłanki doręczenia zastępczego. W innym wypadku zawsze doręczenie zastępcze byłoby niepewne co do doręczenia, bo każdorazowo można by było, ze względu na wzajemne relacje członków rodziny, kwestionować datę doręczenia.

I SA/Bk 485/07   **wyrok wsa**   **2007.11.14**

w Białymstoku LEX nr 494255

Odebranie przez dorosłego domownika adresata niedysponującego stosownym pełnomocnictwem, decyzji administracyjnej w placówce pocztowej wyklucza uznanie, że decyzję doręczono w sposób zastępczy, o którym mowa w art. 43 k.p.a.

II GSK 192/07   **postanow. NSA**   **2007.11.08**   LEX nr 494066

Podjęcie się przez domownika doręczenia przesyłki adresatowi nie musi być potwierdzone na piśmie. Obowiązek taki nie wynika z żadnych uregulowań prawnych.

V SA/Wa 1939/06   **wyrok wsa**   **2007.07.03**

w Warszawie LEX nr 394185

1. Jeżeli doręczyciel doręczył decyzję osobie innej niż pełnomocnik, przy czym brak jest adnotacji co do tego, kim jest ta osoba, to brak jest możliwości uznania, czy doręczenie odbyło się w myśl zasad wynikających z art. 43 k.p.a., czy też nie, a więc czy doręczenie było skuteczne. Decyzja organu była przesyłką poleconą, w związku z czym możliwe będzie wyjaśnienie wspomnianej kwestii przez organ administracji przy udziale poczty, w ramach reklamacji.

2. Organy administracji powinny wymagać od poczty ażeby na drukach dowodów doręczeń pism zamieszczane były przez doręczycieli - niezależnie od treści rubryk - stosowne adnotacje.

II SA/Wa 575/07   **wyrok wsa**   **2007.06.14**

w Warszawie LEX nr 340007

1. Adresat decyzji został **aresztowany**, a więc z samego faktu osadzenia go w areszcie wiadomo, że nie przebywa pod adresem zamieszkania i kierowana pod ten adres przesyłka nie może być przez niego osobiście podjęta. Problematyczna staje się w takim przypadku treść art. 43 k.p.a., stanowiącego o deklaracji odbiorcy przesyłki w przedmiocie jej doręczenia adresatowi.

2. W stosunku do osób pozbawionych wolności lub aresztowanych za datę odbioru przesyłki nie uznaje się daty jej wpływu do zakładu karnego czy aresztu, ale datę fizycznego doręczenia przez personel zakładu skazanemu albo aresztowanemu.

II GSK 315/06   **wyrok NSA**   **2007.03.14**   LEX nr 321253

1. Z treści art. 43 k.p.a. nie wynika, że norma prawna zawarta w nim wymaga, aby "podjęcie się oddania pisma adresatowi" miało formułę, "wyraźnego oświadczenia, w którego treści powinna znaleźć się zgoda odbiorcy na przyjęcie pisma i zobowiązanie się do osobistego przekazania pisma adresatowi". Przepis ten nie wymaga stosowania tak sformalizowanego uzewnętrznienia gotowości przyjęcia pisma i podjęcia się oddania go adresatowi. Natomiast wystarczy, aby na podpisywanym przez osobę jako domownika "potwierdzeniu" odbioru pisma znajdowała się informacja, że doręczenie następuje, jeżeli osoba ta podjęła się oddania pisma adresatowi. Takie pokwitowanie jest wystarczającym dowodem podjęcia się oddania pisma adresatowi.

2. Określony w art. 43 k.p.a. sposób tzw. zastępczego doręczenia pisma opiera się na domniemaniu, że osoba wskazana na potwierdzeniu odbioru pisma jako domownik adresata i która pokwitowała odbiór pisma, przyjęła je w celu oddania go adresatowi oraz że pismo to zostało mu doręczone.

I OSK 620/06   **wyrok NSA**   **2007.03.02**   LEX nr 337483

Doręczenie zastępcze pism osobie fizycznej, przewidziane w art. 43 k.p.a. może nastąpić za pokwitowaniem dorosłemu domownikowi, sąsiadowi lub dozorczy domu jeżeli te osoby podjęły się oddania pisma adresatowi. Ta forma doręczenia zastępczego pism procesowych odnosi się tylko do doręczania pism adresatowi w mieszkaniu. Przepisy prawa nie przewidują doręczenia zastępczego w miejscu pracy, które winno zawsze nastąpić do rąk adresata.

I SA 844/03   **wyrok wsa**   **2004.11.04**

w Warszawie LEX nr 389425

O skuteczności doręczenia pisma decyduje nie tylko data ale także i sposób doręczenia. Jeżeli na odwrocie poświadczenia odbioru podkreślono, iż doręczenia dokonano dorosłemu domownikowi nie zaznaczając jednak, czy osoba ta podjęła się oddać przesyłkę adresatowi, to doręczenie nie spełnia zatem ani wymogów art. 40 § 1, ani art. 43 k.p.a.

I SA 2614/00   wyrok NSA   2002.08.14   LEX nr 137823

Pokwitowanie stanowi dowód, że domownik podjął się oddania pisma adresatowi, dopiero wówczas, kiedy zawiera odpowiednią informację.

I SA/Lu 1731/98   wyrok NSA   2000.03.22   LEX nr 40679

Data doręczenia zastępczego jest miarodajna do oceny, czy środek odwoławczy wniesiony został w terminie ustawowym. Okoliczność, że dorosły domownik nie doręczył w stosownym czasie przyjętego pisma do rąk adresata, nie ma wpływu na bieg terminu do wniesienia odwołania.

I SA/Lu 151/98   wyrok NSA   1999.03.24   LEX nr 37218

1. Żeby można uznać, iż doręczenie zastępcze określone w art. 43 kpa dokonane zostało prawidłowo muszą zostać spełnione określone w tym przepisie przesłanki, a mianowicie: a) adresat musi przebywać w mieszkaniu - choć w momencie doręczania przesyłki jest w tym mieszkaniu nieobecny; b) pismo przyjmuje za pokwitowaniem osoba wymieniona w art. 43 kpa oraz w kolejności w tym przepisie przewidzianej; c) osoba odbierająca pismo zobowiąże się do jego oddania adresatowi osobiście oraz d) na drzwiach mieszkania adresata doręczyciel winien zamieścić zawiadomienie o doręczeniu zastępczym dokonany do rąk innych osób niż domownicy (tj. do rąk sąsiada lub dozorca).

2. Obowiązkiem organów podatkowych jest wyegzekwowanie od urzędów pocztowych ścisłego przestrzegania zawartych z nimi umów o doręczaniu adresatom przesyłek. W szczególności zaś chodzi o to, by przesyłki doręczone adresatom za zwrotnym poświadczeniem odbioru na odwrocie dowodu doręczenia były szczegółowo i prawidłowo wypełniane przez doręczyciela. Z dokumentu tego musi jednoznacznie wynikać, w jaki sposób przesyłka została doręczona. W przeciwnym razie doręczenie nie może zostać uznane za skuteczne.

SA/Sz 31/98   wyrok NSA   1999.01.21   LEX nr 57483

Doręczenie pisma w razie nieobecności adresata w mieszkaniu, do rąk dorosłego domownika, który podjął się doręczenia pisma adresatowi, uważa się za równoznaczne z doręceniem pisma samemu adresatowi, co oznacza też, iż dniem doręczenia pisma adresatowi w taki zastępczy sposób jest dzień jego doręczenia do rąk dorosłego domownika. Ewentualne przeszkody w wykonaniu przyjętego przez dorosłego domownika (sąsiada, dozorcę) zobowiązania do oddania pisma adresatowi mogą jedynie uzasadniać ewentualne przywrócenie uchybionego terminu do dokonania określonej czynności procesowej w przypadku złożenia odpowiedniej prośby w tym zakresie.

I SA/Lu 1405/97   wyrok NSA   1998.12.18   LEX nr 37658

Niewątpliwie określenie "dorosły" użyte zostało w art. 43 kpa w znaczeniu jakie pojęciu temu nadaje język potoczny. W tym kontekście "dorosły" oznacza osobę dojrzałą, pełnoletnią, a za taką nie może być uznana osoba, która nie ukończyła 18 lat, bowiem i w języku potocznym "pełnoletność" oznacza wiek, w którym uzyskuje się pełnię praw cywilnych i politycznych oraz ponosi się pełną odpowiedzialność za swoje czyny.

I SA/Ld 163/96   wyrok NSA   1997.02.12   LEX nr 29034

Okoliczność, iż dorosły domownik nie doręczył w stosownym czasie przyjętego pisma do rąk adresata, nie ma wpływu na bieg terminu do wniesienia odwołania.

III RN 27/96   postanow. SN   1996.11.13   OSNP 1997/11/187

Status "domowników" adresata pisma (art. 43 KPA) mają zamieszkujący z nim w jednym mieszkaniu lub domu jego dorośli krewni i powinowaci, niezależnie od tego, czy równocześnie prowadzą z nim wspólne gospodarstwo domowe. Natomiast osoby obce adresatowi nie są jego domownikami nawet gdy mieszkają w tym samym mieszkaniu (np. jako lokatorzy lub sublokatorzy), chyba że zostały przez adresata włączone do wspólnoty domowej i prowadzą z nim (jego rodziną) wspólne gospodarstwo. W przeciwnym razie osoby takie należy traktować jako sąsiadów adresata i o fakcie doręczenia im przeznaczonej dla niego przesyłki poinformować zainteresowanego przez umieszczenie odpowiedniego zawiadomienia na drzwiach jego mieszkania, względnie izby w jego mieszkaniu.

SA/Ka 1312/95   wyrok NSA   1996.04.03   LEX nr 26708

Przewidziane w art. 43 i 44 kpa zastępcze formy doręczenia pism rodzą **domniemanie prawne**, że pismo zostało doręczone adresatowi. **Domniemanie to może zostać obalone, gdy adresat udowodni, że mimo zastosowania zastępczej formy doręczenia pismo nie zostało mu doręczone z przyczyn od niego niezależnych.** Do takich przyczyn można m.in. zaliczyć nieobecność z powodu choroby i spowodowaną tym niemożność odebrania przesyłki złożonej w urzędzie pocztowym. Obalenie domniemania o doręczeniu pisma rodzi prawo do przywrócenia stronie terminu do dokonania określonej czynności prawnej.

Art. 44.**II FSK 748/08**   **wyrok NSA**   **2009.10.08**   LEX nr 555594

1. **Domniemanie prawne doręczenia pisma adresatowi uregulowane w art. 44 k.p.a. ma charakter niewzruszalny, skoro k.p.a. nie reguluje trybu składania oświadczeń woli i dochodzenia ich do wiadomości adresata, lecz normuje samą czynność procesową doręczenia pisma. Tak więc adresat pisma ma możliwość jedynie wykazania, że przepis art. 43 lub 44 k.p.a. nie powinien być stosowany albo został zastosowany wadliwie, a wobec tego brak było przesłanek do wywołania skutków prawnych związanych z domniemaniem ustanowionym w tych przepisach.**

2.

II SA/Wr 278/08   **wyrok wsa**   **2008.10.15**

we Wrocławiu   LEX nr 509894

Warunkiem skuteczności zastępczego doręczenia przesyłki jest udokumentowanie ścisłego dokonania wszelkich ustanowionych w art. 44 k.p.a. czynności przez doręczycieli. Odpowiednim do tego dokumentem jest potwierdzenie odbioru przesyłki.

II SA/Wa 464/08   **wyrok wsa**   **2008.08.11**

w Warszawie   LEX nr 515668

Pisma nie można uznać za doręczone w rozumieniu art. 44 § 4 k.p.a., w sytuacji, gdy powtórne zawiadomienie o możliwości odbioru przesyłki zostanie pozostawione adresatowi w miejscu, o którym mowa w § 2 przedmiotowego przepisu, przed upływem terminu przewidzianego na jej podjęcie, określonego w pierwszym zawiadomieniu. Zgodnie z art. 57 § 1 k.p.a., jeżeli początkiem terminu określonego w dniach jest pewne zdarzenie, przy obliczaniu tego terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zdarzenie nastąpiło. Upływ ostatniego z wyznaczonej liczby dni uważa się za koniec terminu. Do obliczania tak określonego terminu poprzedzającego możliwość dokonania powtórnego zawiadomienia, nie wlicza się dnia, w którym dokonano pierwszego zawiadomienia.

II OZ 762/08   **postanow. NSA**   **2008.07.17**   LEX nr 493685

Jeżeli od daty pierwszego awiza do dnia zwrotu do nadawcy upłynęło pełne 14 dni, to bez znaczenia jest, iż drugie awizowanie zostało dokonane o jeden dzień wcześniej, skoro przesyłka pozostawała przez okres 14 dni do odbioru w placówce pocztowej, zgodnie z art. 44 k.p.a.

II SA/Wr 201/08   **wyrok wsa**   **2008.07.16**

we Wrocławiu   LEX nr 518516

Aby uznać za skutecznie doręczone pismo organu w trybie art. 44 k.p.a., musi w aktach sprawy znajdować się dowód, z którego jednoznacznie i jasno wynikać będzie jak działał doręczający. Jeżeli nie wiadomo jak działał doręczający (brak informacji o miejscu pozostawienia zawiadomienia), to doręczenia nie można uważać za dokonane.

II OSK 10/07   **wyrok NSA**   **2008.02.14**   LEX nr 453425

W sytuacji, kiedy nastąpił prawny skutek procesowy doręczenia, późniejsze ponowne doręczenie decyzji organu I instancji stronie nie powoduje ponownego otwarcia dla strony terminu do wniesienia odwołania.

II OSK 1983/06   **wyrok NSA**   **2008.02.06**   LEX nr 467131

Wynikające z art. 44 k.p.a. domniemanie doręczenia pisma nie dotyczy pisma z błędnym adresem odbiorcy.

I OSK 23/07   **postanow. NSA**   **2007.01.25**   LEX nr 360227

Skoro na przesyłce jak i na zwrotnym poświadczeniu odbioru brak było informacji o sposobie zawiadomienia adresata o przesyłce, nie było podstaw do zastosowania instytucji doręczenia zastępczego. Jeżeli nie wiadomo jak działał doręczający, doręczenia nie można uznać za dokonane.

I OSK 528/05   **wyrok NSA**   **2006.02.28**   LEX nr 194352

1. Przez określenie "naruszenia prawa" lub "naruszenia interesu prawnego", o których jest mowa w art. 57 § 1 pkt 3 p.p.s.a., należy rozumieć podanie przez skarżącego przyczyny uzasadniającej - według jego oceny - wniesienie skargi do sądu administracyjnego. Wzmiankowany przepis nie wymaga przy tym przedstawienia w skardze wyczerpującego wywodu prawnego lub wskazania konkretnego przepisu - przepisów - prawa, który został naruszony. Wymóg skargi będzie w tym względzie spełniony, jeżeli skarżący wskaże - nawet w sposób bardzo ogólny - na czym polega jego zdaniem naruszenie prawa lub interesu prawnego w zaskarżonym akcie lub czynności.

2. O fakcie złożenia przesyłki na określony czas w placówce pocztowej musi być dokonana stosowna adnotacja doręczyciela na dowodzie doręczenia przesyłki. Samo umieszczenie na kopercie zawierającej przesyłkę lub na dowodzie potwierdzającym doręczenie pisma stempla, czy wzmianki o awizowaniu przesyłki nie może być dla organu wysyłającego pismo wystarczające do przyjęcia, że spełnione zostały przesłanki doręczenia pisma w trybie art. 44 k.p.a. Musi być wyraźnie zaznaczone, że doręczyciel powiadomił adresata o przesyłce w sposób wskazany w art. 44 k.p.a.

I SA 2341/02   **wyrok wsa**   **2004.07.21**

w Warszawie ONSAiWSA 2006/2/41

Jeżeli organ miał informację, że adres, pod który wysyłana jest korespondencja, nie jest prawidłowy i doręczenie korespondencji nie nastąpiło do rąk własnych adresata lub domownika, który podjął się przekazania zainteresowanemu przesyłki, nie było podstaw do stosowania przy doręczaniu decyzji przepisów o doręczeniu zastępczym (art. 44 K.p.a.) ani uznania, że strona zaniedbała powiadomienia organu o zmianie miejsca zamieszkania (art. 41 K.p.a.).

II SA 2871/00   **wyrok NSA**   **2001.06.28**   LEX nr 53460

Jeżeli nie wiadomo jak działał doręczający, doręczenia nie można uznać za dokonane.

III RN 141/99   **postanow. SN**   **2000.04.06**   OSNP 2001/1/6

Domniemanie doręczenia (art. 44 KPA) nie ma zastosowania do pisma błędnie zaadresowanego.

III RN 22/98   **postanow. SN**   **1998.04.07**   OSNP 1999/4/114

Brak umieszczenia zawiadomienia na drzwiach mieszkania adresata powoduje nieskuteczność doręczenia w trybie art. 44 KPA.

I SA/Gd 470/96   **wyrok NSA**   **1997.05.05**   LEX nr 30592

1. Przepisy kodeksu postępowania administracyjnego wykluczają możliwość ustalenia dwóch różnych dat doręczenia. Ta reguła ma szczególnie istotne znaczenie dla doręczeń aktów, od których służą środki odwoławcze, a zachowanie terminu do wniesienia środka liczone jest od daty doręczenia.

2. Druk potwierdzenia odbioru prawidłowo wypełniony i podpisany przez doręczyciela (funkcjonariusza) Poczty Polskiej ma przymiot dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 76 § 1 k.p.a. Korzysta on zatem z domniemania prawdziwości, a jego obalenie wymaga przeciwdowodu.

3. Urzędowego stwierdzenia sposobu doręczenia nie mogą zastąpić wzmianki o awizowaniu przesyłki. Co prawda słowo "awizo" oznacza w języku polskim zawiadomienie odbiorcy, lecz ze słowa tego nie można wywieść sposobu zawiadomienia takiego, aby mieścił się on w wymogach art. 44 k.p.a.

III ARN 7/86   **postanow. SN**   **1986.06.10**   OSNC 1987/9/143

Jeśli w wypadku tzw. doręczenia zastępczego (art. 44 k.p.a.) adresat odbierze pismo z urzędu pocztowo-telekomunikacyjnego lub urzędu terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego w ciągu siedmiu dni od jego złożenia w którymś z tych urzędów, to datą doręczenia pisma adresatowi jest dzień jego odbioru. Mimo umieszczenia na drzwiach mieszkania adresata zawiadomienia, iż pismo zostało złożone na okres siedmiu dni w urzędzie pocztowo-telekomunikacyjnym lub w urzędzie terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego, gdy w rzeczywistości pismo pozostawione zostało w skrzynce na listy adresata, nie ma miejsca doręczenie zastępcze (art. 44 k.p.a.); w takim wypadku datą doręczenia pisma adresatowi jest dzień, w którym otrzymał on pismo.

Art. 45.

II OSK 1702/07   **wyrok NSA**   **2008.12.22**   LEX nr 525968

Zakres występującego na gruncie art. 45 k.p.a. pojęcia "osoby uprawnionej" zależy od wewnętrznego podziału funkcji w określonej jednostce i przyjętej w tym zakresie praktyki.

II GSK 583/08   **wyrok NSA**   **2008.12.16**   M.Prawn. 2009/3/118

Adresem wspólnoty mieszkaniowej powinien być adres jej zarządu lub zarządcy.

I SA/Kr 953/07   **wyrok wsa**   **2008.02.12**

w Krakowie   LEX nr 489066

Adres obejmuje nie tylko oznaczenie ulicy, nr domu, ale także nr lokalu w sytuacji gdy spółka nie zajmuje całego budynku, lecz tylko poszczególne pomieszczenia biurowe. W takim kontekście należy zatem rozumieć użyty w art. 45 k.p.a zwrot, że doręczeń dokonuje się w lokalu siedziby tych podmiotów. Chodzi tu bowiem o lokal, znajdujący się pod tym adresem pod jakim działa spółka. Jest to zatem taki lokal jaki został ujawniony w rejestrze.

II FSK 1704/06   **wyrok NSA**   **2008.02.12**   LEX nr 470988

1. Jeżeli na potwierdzeniu odbioru postanowienia widnieje pieczęć adresata przesyłki oraz własnoręczny podpis osoby odbierającej przesyłkę to fakt ostemplowania postanowienia prezentatą innego podmiotu nie ma dla sprawy żadnego znaczenia, ponieważ na zwrotnym potwierdzeniu odbioru przesyłki poleconej znajduje się pieczęć adresata.

2. Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 58 § 1 k.p.a. stronna powinna uprawdopodobnić, że mimo zachowania należytej staranności nie mogła dokonać czynności w terminie z powodu istnienia przeszkody od niej niezależnej, trudnej w danych warunkach do przezwyciężenia. Przy czym przeszkoda ta musi istnieć przez cały czas biegu terminu przepisane do dokonania danej czynności.

3. Do momentu ujawnienia w krajowym rejestrze sądowym nowej siedziby i adresu spółki doręczenie korespondencji na dotychczasowy adres, w przypadku braku informacji o innym adresie dla doręczeń, jest skuteczne.

II SA/Gd 158/07   **wyrok wsa**   **2007.09.21**
w Gdańsku   LEX nr 372419

Doręczenie pism dla spółki w postępowaniu administracyjnym, zgodnie z art. 45 k.p.a., winno nastąpić na adres jej siedziby. Siedzibą osoby prawnej jest jej adres wynikający z właściwego rejestru sądowego. W sytuacji, gdy korespondencja do strony została zwrócona z adnotacją "adresat nieznan", organy powinny informację o posiadanym adresie zweryfikować z danymi wynikającymi z odpowiedniego rejestru sądowego danego podmiotu.

III SA/Wa 1676/04   **wyrok wsa**   **2005.03.31**
w Warszawie   LEX nr 189188

Błędy popełnione przez pracownika jednostki organizacyjnej w zakresie odbioru pisma powinny obciążać pracodawcę odpowiedzialnego za należyte przyjmowanie korespondencji.

FSK 40/04   **wyrok NSA**   **2004.05.24**   Prok.i Pr.-wkł. 2004/10/42...

1. Obowiązkiem osób prawnych i jednostek organizacyjnych jest taka organizacja pracy, by doręczenie pism w godzinach pracy i w lokalu ich siedziby było zawsze możliwe.

2. Wynikająca z przepisu art. 52 § 1 pkt 2 Ordynacji Podatkowej zasada traktowania nienależnego lub nadmiernego zwrotu podatku "na równi z zaległością podatkową", a w konsekwencji naliczania odsetek z tego tytułu (art. 53 § 1 Ordynacji podatkowej) obowiązuje z dniem wejścia w życie przepisów Ordynacji podatkowej (1 stycznia 1998 r.).

V SA 1953/99   **wyrok NSA**   **2000.06.09**   LEX nr 54228

Z punktu widzenia prawidłowości doręczenia decyzji, regulowanego art. 45 Kpa, posiadanie czy brak osobowości prawnej są bez znaczenia, a cechy spółki cywilnej pozwalają zaliczyć ją do "jednostek organizacyjnych" w znaczeniu im przypisywanym przez art. 45 Kpa, nawet gdyby kwestionować (co nie byłoby zasadne) ich zdolność bycia stroną postępowania celnego. Ten właśnie przepis, tj. art. 45 Kpa, będzie zatem właściwy dla oceny, jak ma nastąpić prawidłowe doręczenie w sytuacji, gdy adresatem jest spółka cywilna. Nie wymaga on, aby pisma (decyzje) kierować do osób fizycznych stających "za" jednostką organizacyjną, pozbawioną osobowości prawnej. Przepis ten przewiduje doręczenie w lokalu jednostki organizacyjnej (jej siedzibie). Doręczenie powinno być dokonane do rąk osoby uprawnionej do odbioru pism. Należy tu wskazać, że pojęcie osoby "upoważnionej do odbioru pism" jest pojęciem szerszym niż pojęcie "pełnomocnika" czy "reprezentacji". Dlatego też i piśmiennictwo, i orzecznictwo zgodnie przyjmują, że jako upoważnioną należy traktować "również każdą osobę, która ze względu na funkcję wykonywaną w organizacji adresata jest regulaminowo lub zwyczajowo uprawniona do odbioru pism, np. pracownik kancelarii (biura), portier, członek zarządu (administracji) itp."

I SA/Gd 1114/97   **wyrok NSA**   **1999.11.17**   LEX nr 40146

Skarżący prowadził działalność gospodarczą zgodnie z wpisem do ewidencji. Forma prowadzenia działalności gospodarczej nie sytuowała skarżącego wśród podmiotów wymienionych w art. 45 kpa, zatem nie był podmiotem, któremu w postępowaniu podatkowym można było doręczyć pismo w lokalu siedziby firmy do rąk osób uprawnionych do odbioru pism.

I SA/Po 1829/98   **wyrok NSA**   **1999.07.06**   LEX nr 37900

Listonosz, doręczając jednostce organizacyjnej pismo, nie ma obowiązku sprawdzania, czy pismo odbiera uprawniona osoba. To znaczy, obowiązkiem jednostki organizacyjnej (osoby prawnej) jest takie zorganizowanie odbioru pism, by odbioru dokonywała osoba upoważniona.

Art. 61.

II SA/Gd 704/08   **wyrok wsa**   **2009.01.06**
w Gdańsku   LEX nr 484164

Tylko żądanie zgłoszone przez osobę nieposiadającą przymiotu strony nie wywołuje skutków wszczęcia postępowania, o których mowa w art. 61 § 4 k.p.a.

II SA/Bk 471/07   **wyrok wsa**   **2007.10.02**
w Białymstoku   LEX nr 366755

1. Zakres stosowania przepisów ogólnego postępowania administracyjnego regulują przepisy art. 1 pkt 1 i 2 k.p.a., które wyznaczają cztery przesłanki stosowania tego trybu władczego działania administracji publicznej, mianowicie: po pierwsze charakter organu, przed którym stosuje się przepisy kodeksu, po drugie instytucja właściwości tych organów, po trzecie charakter sprawy (sprawy indywidualne), po czwarte rozstrzygane w formie decyzji administracyjnej. Do przesłanek szczególnych należy zaliczyć oparcie danego rodzaju postępowania na zasadzie skargowości lub na zasadzie oficjalności.

2. O tym czy w danym rodzaju postępowania obowiązuje zasada skargowości czy zasada oficjalności, przesądzą przepisy prawa materialnego. W razie, gdy norma prawa materialnego *expressis verbis* nie przesądza, czy sprawa podejmowana jest na wniosek, czy z urzędu, przyjmuje się, że gdy przedmiotem jest przyznanie uprawnienia - postępowanie oparte jest na zasadzie skargowości zaś, gdy przedmiotem jest nałożenie obowiązku - postępowanie wszczynane jest z urzędu.

II OSK 1314/06   wyrok NSA   2007.07.04   LEX nr 364695

1. Artykuł 61 § 1 k.p.a. nie jest normą prawną samoistną do określenia zasady skargowości lub oficjalności. O tym, bowiem czy w danym rodzaju postępowania obowiązuje zasada skargowości, czy zasada oficjalności przesądzą przepisy prawa materialnego. **W razie, gdy norma prawa materialnego *expressis verbis* nie przesądza, czy sprawa podejmowana jest na wniosek, czy z urzędu, przyjmuje się, że gdy przedmiotem jest przyznanie uprawnienia - postępowanie oparte jest na zasadzie skargowości, zaś, gdy przedmiotem jest nałożenie obowiązku - postępowanie wszczynane jest z urzędu.**

2. Przesłanką skuteczności żądania wszczęcia postępowania jest oparcie danego rodzaju postępowania na zasadzie skargowości. W razie, gdy norma prawa materialnego *expressis verbis* ustanawia zasadę oficjalności: wszczęcie postępowania z urzędu, jednostka nie może skutecznie domagać się wszczęcia postępowania, a w następstwie zarzucać bezczynności organu.

I OSK 1064/06   wyrok NSA   2007.06.26   LEX nr 355087

Przez zawiadomienie strony (art. 61 ust. 4 k.p.a.), będącej osobą prawną, należy rozumieć zawiadomienie organu tej osoby. Nie spełnia tego warunku udział w czynnościach organu pracownika tej osoby.

IV SA/Wa 300/07   wyrok wsa   2007.04.05

w Warszawie   LEX nr 337783

Organ administracji publicznej nie jest uprawniony do swobodnego interpretowania żądania strony. O tym, jaka jest treść żądania strony w postępowaniu administracyjnym decyduje strona, a nie organ, do którego żądanie zostało skierowane.

IV SA/Wa 2406/06   wyrok wsa   2007.02.13

w Warszawie   LEX nr 325357

Stosownie do art. 61 § 1 i § 4 k.p.a. postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu i o wszczęciu postępowania należy zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie. Niedopuszczalnym jest mieszanie wskazanych dwóch trybów postępowania. Jako uchybienie proceduralne należy ocenić sytuację, gdy ze sformułowania rozstrzygnięcia, uzasadnień obu decyzji, jak i pisma, którym wezwano skarżącą do uzupełnienia podania pod rygorem pozostawienia go bez rozpoznania, wynika, iż postępowanie wszczęto z inicjatywy strony a jednocześnie z powołanej w decyzji przez organ pierwszej instancji podstawy prawnej i wskazania przed rozstrzygnięciem "orzekam z urzędu", należałoby wywieść, iż postępowania uznano za wszczęte z urzędu.

II OSK 1257/05   wyrok NSA   2006.10.25   LEX nr 289253

1. W przypadku gdy przepis prawa materialnego nie normuje *expressis verbis* inicjatywy wszczęcia postępowania w danej kategorii spraw administracyjnych, należy przyjąć, że jeżeli przedmiotem postępowania administracyjnego jest określenie ciężących na jednostce obowiązków, ograniczenia lub cofnięcia uprawnień - wszczęcie postępowania następuje z urzędu.

2. Wszczęcie postępowania przed organami nadzoru budowlanego, w zakresie usuwania naruszeń prawa budowlanego określonych w art. 50 Prawa budowlanego następuje z urzędu.

3. Kodeks postępowania administracyjnego nie określa formy wszczęcia postępowania administracyjnego, a w szczególności nie przewiduje, że organ administracji publicznej orzeka o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania, z wyjątkiem przypadków, w których wniosek o wszczęcie postępowania z urzędu złożyła organizacja społeczna (art. 31 § 2), wszczęcia wznowionego postępowania (art. 149), czy wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji (art. 157 § 2 i 3).

II OSK 1004/05   wyrok NSA   2006.07.26   LEX nr 266429

Wniosek wszczynający postępowanie administracyjne, w przypadku wątpliwości co do treści żądania, stanowi podstawę do podjęcia przez organ ustaleń w zakresie rzeczywistej woli osoby, od której pochodzi. Postępowaniu temu towarzyszy należyte i wyczerpujące poinformowanie strony o okolicznościach faktycznych i prawnych mogących mieć wpływ na ustalenie jej praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. W przeciwnym razie mamy do czynienia z naruszeniem art. 7 i art. 9 k.p.a. w stopniu mogącym mieć wpływ na istotę rozstrzygnięcia.

II OSK 980/05   wyrok NSA   2006.07.14   LEX nr 275517

Dla ustalenia daty wszczęcia postępowania administracyjnego miarodajną jest data złożenia wniosku do urzędu, a nie data jego sporządzenia przez stronę.

IV SA/Wa 596/06   **wyrok wsa**   **2006.07.06**

w Warszawie   LEX nr 243077

Zawiadomienie przesłane na zasadzie art. 106 § 2 k.p.a. czyni zbędnym informowanie przez organ uzgadniający o prowadzeniu postępowaniu w sprawie, na zasadzie art. 61 § 4 k.p.a.

VI SA/Wa 822/04   **wyrok wsa**   **2006.05.10**

w Warszawie   LEX nr 283287

Pouczenie strony przy wszczęciu postępowania o jej prawach rozciąga się na każde jego stadium, w tym przed organem odwoławczym.

II GSK 28/06   **wyrok NSA**   **2006.04.05**   LEX nr 212201

Jeżeli żądanie strony w sprawie załatwianej w formie decyzji zostało wniesione do właściwego organu, podejmuje on czynności procesowe bez potwierdzenia, że zostały spełnione warunki do rozpoznawania sprawy. Bez takiego potwierdzenia wszczyna się i dalej prowadzi również postępowanie przewidziane w art. 61 § 2 k.p.a., tj. z urzędu, a daje mu początek pierwsza czynność organu skierowana do strony. Taką czynnością może być również wynik kontroli dokonanej przez osoby uprawnione do działania w imieniu organu.

I OSK 991/05   **wyrok NSA**   **2006.03.03**   LEX nr 198362

1. **Wszczęcie postępowania na wniosek może nastąpić jedynie z woli podmiotu, mającego legitymację procesową strony, w rozumieniu art. 28 k.p.a. Jednakże przepis art. 61 § 1 k.p.a. powinien być interpretowany w związku z przepisami prawa materialnego, które oprócz określenia rodzajów spraw załatwianych w drodze decyzji administracyjnych, normują inicjatywę co do powstania danej treści stosunku materialno-prawnego. Zatem to przepisy prawa materialnego decydują o tym, czy postępowanie administracyjne może zostać wszczęte z urzędu lub na wniosek strony.**

2. **Dopiero z chwilą wszczęcia postępowania, organ jest związany przepisami postępowania administracyjnego, w tym również normą wynikającą z art. 9 k.p.a. Przez prawa i obowiązki będące przedmiotem postępowania należy rozumieć takie sprawy, które zgodnie z przepisami prawa podlegają rozpatrzeniu w trybie postępowania administracyjnego. Obowiązek udzielania informacji stronie obejmuje więc cały tok postępowania, od jego wszczęcia do zakończenia.**

3.

II GSK 350/05   **wyrok NSA**   **2006.02.15**   LEX nr 203829

1. **W rozumieniu art. 61 w zw. z art. 1 pkt 1 k.p.a. żądanie strony skierowane do organu administracji publicznej tylko wtedy wszczyna ogólne (jurysdykcyjne) postępowanie administracyjne uregulowane w tym kodeksie, jeżeli dotyczy sprawy załatwionej w drodze decyzji administracyjnej, tj. jeżeli przepisy prawa materialnego upoważniają ten organ do rozstrzygnięcia co do wniesionego żądania przez wydanie decyzji administracyjnej.**

2. Nie każde indywidualne akty administracyjne lub czynności z zakresu administracji publicznej, nawet o charakterze władczym, muszą mieć formę decyzji administracyjnej czy też brak takiej formy, co do wyrażenia przez organ administracji publicznej stanowiska w przedmiocie zasadności żądania strony w indywidualnej sprawie z zakresu administracji publicznej, nie zawsze oznacza niezakończoną sprawę tego żądania przez organ ani też nie zawsze pozbawia stronę prawa do skontrolowania zgodności z prawem tego stanowiska na drodze sądowej. Taka właśnie sytuacja występuje w sprawach, w których obowiązki lub uprawnienia strony wynikają bezpośrednio z przepisów prawa.

II SA/Gd 285/03   **wyrok wsa**   **2005.11.02**

w Gdańsku   LEX nr 235065

Dopiero wszczęcie postępowania umożliwia przeprowadzenie i zbieranie dowodów. Nie jest zatem dopuszczalne prowadzenie postępowania dowodowego przed wszczęciem postępowania z urzędu.

IV SA 599/99   **wyrok NSA**   **2001.05.24**   LEX nr 54727

1. Zgodnie z art. 61 § 1 i § 3 kpa postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu. Datą wszczęcia postępowania na żądanie strony jest dzień doręczenia żądania organowi administracji. Z brzmienia przytoczonych przepisów prawnych wynika, iż żądanie wszczęcia postępowania administracyjnego powinno pochodzić od strony. Od tego zależy skuteczność prawna żądania wszczęcia postępowania. Organ więc zobligowany jest do zbadania w pierwszej kolejności, czy żądanie pochodzi od podmiotu, który legitymuje się przymiotem strony. Art. 61 kpa wyznacza bowiem granice skargowości, co oznacza, że wszczęcie postępowania na wniosek może nastąpić tylko z inicjatywy osoby, która ma legitymację procesową ustawy w rozumieniu art. 28 kpa.

2. Złożenie wniosku przez osobę, która w sprawie nie jest stroną ani nie działa jako pełnomocnik bądź przedstawiciel strony, powinno spowodować wydanie odmownej decyzji z przyczyn formalnych, tj. z powodu braku legitymacji procesowej wnioskodawcy.

Wszczęcie natomiast postępowania na wniosek nie legitymowanej osoby jest podstawą do wydania decyzji o umorzeniu postępowania.

V SA 316/00   **wyrok NSA**   **2000.10.06**   LEX nr 50116

1. **Prawu strony do wypowiedzenia się co do zebranych dowodów towarzyszy obowiązek organu prowadzącego postępowanie pouczenia strony o prawie zapoznania się z aktami i złożenia końcowego oświadczenia, a także obowiązek wstrzymania się od wydania decyzji do czasu złożenia tego oświadczenia w wyznaczonym terminie.**

2. Naruszenie zasady ogólnej czynnego udziału strony w postępowaniu nastąpiło również w wyniku wydania przez organ pierwszej instancji decyzji o unieważnieniu wiz bez zawiadomienia skarżących o wszczęciu postępowania z urzędu w tej sprawie (art. 61 pkt 4 kpa). Stanowi to kwalifikowaną wadę procesową, która stanowi podstawę wszczęcia postępowania w sprawie wznowienia postępowania na wniosek strony (art. 145 § 1 pkt 4 kpa) i uzasadnia uchylenie zaskarżonych decyzji oraz decyzji organu pierwszej instancji na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 2 oraz art. 29 ustawy o NSA.

II SA 1599/99   **wyrok NSA**   **2000.06.20**   LEX nr 54730

1. Przepisy obowiązującego prawa nie przewidują (jako przepisy szczególne) legitymacji urzędów skarbowych do samodzielnego występowania w indywidualnych sprawach dotyczących innych podmiotów, prowadzonych według reguł określonych w k.p.a.

Okoliczność, iż urzędy skarbowe, co do zasady, dbają o interes publiczny, jakim są wpływy do budżetu Państwa z tytułu podatków, nie daje im jednak statusu strony w innych postępowaniach administracyjnych.

2. Czynność procesowa podmiotu żądającego wszczęcia postępowania administracyjnego (którego legitymacja nie wynika wprost ze szczególnej normy prawnej) skuteczna będzie tylko wtedy, gdy można wykazać przepis prawa materialnego dopuszczający istnienie po stronie podmiotu jego własnego interesu prawnego lub obowiązku. Tak więc organ administracji publicznej nie może - co do zasady - wszcząć postępowania administracyjnego na wniosek dowolnego podmiotu, bowiem uczyniłby to w sposób oczywiście niezgodny z prawem. Również decyzja administracyjna wydana w wyniku tak wszczętego postępowania byłaby aktem wydanym z rażącym naruszeniem prawa.

3. Istotą postępowania odwoławczego, zgodnie z zasadą dwuinstancyjności postępowania administracyjnego, jest ponowne rozpatrzenie sprawy w pełnym zakresie przez organ odwoławczy. Kontrola instancyjna organu odwoławczego obejmuje więc zarówno legalność rozstrzygnięcia sprawy przez organ pierwszej instancji, jak i ocenę przez ten organ stanu faktycznego sprawy. W sytuacji zaś, gdy decyzja organu pierwszej instancji wydana została na wniosek osoby nie będącej stroną w sprawie (oraz skierowana do tej osoby), obowiązkiem organu odwoławczego jest wydanie decyzji uchylającej taką decyzję i umarzającej postępowanie pierwszoinstancyjne, które nie powinno się w ogóle toczyć.

4. Podmiot, który w postępowaniu administracyjnym przed organem pierwszej instancji nie miał przymiotu strony z uwagi na brak własnego interesu prawnego, lecz do którego skierowano decyzję pomimo braku wspomnianego statusu prawnego, jest uprawniony co do zasady do wniesienia skargi na taką decyzję do Naczelnego Sądu Administracyjnego (art. 33 i 34 powyższej ustawy z dnia 11 maja 1995 r.). Źródłem interesu prawnego takiego podmiotu, uzasadniającym wniesienie skargi do NSA, jest bowiem uprawnienie lub obowiązek (albo odmowa przyznania uprawnienia) wynikające właśnie z treści kwestionowanego rozstrzygnięcia.

I SA/Lu 1262/98   **wyrok NSA**   **1999.12.08**   LEX nr 40366

Za datę wszczęcia postępowania z urzędu należy uznać dzień pierwszej czynności procesowej, jaką podjął organ wobec strony, jeżeli brak było zawiadomienia o wszczęciu postępowania w myśl art. 61 § 4 kpa.

III SA 7955/98   **wyrok NSA**   **1999.10.26**   LEX nr 43944

Za datę wszczęcia postępowania administracyjnego z urzędu należy uznać dzień pierwszej czynności urzędowej dokonanej w sprawie, której postępowanie dotyczy, przez organ do tego uprawniony, działający w granicach przysługujących mu kompetencji, pod warunkiem że o czynności tej powiadomiono stronę.

IV SAB 43/99   **wyrok NSA**   **1999.10.08**   LEX nr 48184

1. **Wszczęcie postępowania administracyjnego, zgodnie z art. 61 3 k.p.a. nie jest uzależnione od woli urzędnika, czy też uznania organu, gdyż ma miejsce (z mocy prawa) w dniu złożenia żądania.** Na niezłatwienie sprawy w ustawowo przewidzianym terminie służy stronie zażalenie do organu administracji publicznej wyższego stopnia (art. 37 § 1 kpa), co w świetle orzecznictwa może świadczyć o wyczerpaniu środków odwoławczych i stanowić legitymację do wniesienia skargi do sądu administracyjnego, zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy z 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym.

2. Zachowanie organu, w którym organ odmawia wszczęcia postępowania bądź odmawia podjęcia czynności wyjaśniających lub odmawia wydania decyzji (postanowienia), uprawnia strony, po złożeniu zażalenia w trybie art.

37 § 1 kpa, do wniesienia skargi na bezczynność organu do Naczelnego Sądu Administracyjnego, jeżeli sprawa, stosownie do art. 17 powyżej powołanej ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, należy do kognicji tego Sądu.

IV SA 1632/96   wyrok NSA   1999.07.05   LEX nr 47890

1. W przypadku wszczęcia postępowania np. przez stronę, to tylko i wyłącznie ta strona określa przedmiot tego żądania.

2. Dopuszczalne jest stosownie do przepisu art. 62 k.p.a. rozpatrzenie kilku spraw administracyjnych w jednym postępowaniu, ale aby mogło to nastąpić, to musiałyby zaistnieć następujące przesłanki: identyczność stanu faktycznego, identyczność podstawy prawnej oraz właściwość jednego organu administracji państwowej.

3.

III SA 955/97   wyrok NSA   1998.10.15   LEX nr 34944

1. Kodeks postępowania administracyjnego nie przewiduje wydawania odrębnego aktu administracyjnego orzekającego o tym, czy konkretna osoba jest, czy nie jest stroną. W orzecznictwie administracyjnym przyjmuje się, że ustalenie, czy żądanie wszczęcia postępowania (art. 61 § 1 kpa) pochodzi od strony, powinno nastąpić w decyzji rozstrzygającej sprawę co do jej istoty lub w inny sposób kończący sprawę (art. 104 § 2 kpa).

2. Istotną cechą "strony" w rozumieniu art. 28 kpa jest to, że jest ona podmiotem własnych praw (interesów prawnych) lub obowiązków, które podlegają skonkretyzowaniu w postępowaniu administracyjnym. Pojęcie strony, jakim posługuje się art. 28 kpa, może być wyprowadzone tylko z przepisów prawa materialnego, czyli normy prawnej, która stanowi podstawę ustalenia uprawnienia lub obowiązku.

3.

I SA/Lu 684/97   wyrok NSA   1998.06.26   LEX nr 34726

Organ administracji państwowej obowiązany jest z urzędu ustalić, kto ma w danej sprawie interes prawny lub obowiązek. Nawet w przypadku wszczęcia postępowania na wniosek strony, organ administracyjny nie może tylko jej gwarantować udziału, lecz obowiązany jest ustalić, czy w danej sprawie mają prawnie chronione interesy również inne jednostki.

Organ, wszczynając postępowanie z urzędu lub na wniosek strony, obowiązany jest zawiadomić o wszczęciu postępowania wszystkie osoby będące, zgodnie z art. 28 kpa, stronami w sprawie.

I SA/Lu 652/97   wyrok NSA   1998.06.19   LEX nr 34721

Gwarantowana w art. 10 § 1 kpa zasada czynnego udziału strony w postępowaniu, obliguje organ prowadzący postępowanie do stworzenia stronie prawnych możliwości podejmowania czynności procesowych w obronie swoich interesów. Aby uchronić się od zarzutu niezapewnienia stronie udziału w postępowaniu organ powinien zawiadomić ją o wszczęciu postępowania na wniosek innej strony oraz wezwać do udziału w czynnościach postępowania wyjaśniającego. Niedopuszczenie strony do udziału w postępowaniu skutkuje naruszeniem prawa obligującym do wznowienia postępowania z powodu wypełnienia przesłanki określonej w art. 145 § 1 pkt 4 kpa.

II SA 1396/97   wyrok NSA   1998.01.05   LEX nr 41909

Art. 61 § 1 K.p.a. musi być interpretowany w związku z przepisami prawa materialnego, które nie tylko wyznaczają rodzaj spraw załatwianych w formie decyzji administracyjnej, ale i normują inicjatywę co do powstania danej treści stosunku materialnoprawnego. W przypadku gdy przepis prawa materialnego nie normuje *expressis verbis* inicjatywy wszczęcia postępowania w danej kategorii spraw administracyjnych, należy przyjąć, że jeżeli przedmiotem postępowania administracyjnego jest określenie ciężących na jednostce obowiązków, ograniczenia lub cofnięcia uprawnień - wszczęcie postępowania następuje z urzędu. Jeżeli chodzi zaś o ustalenie sytuacji prawnej jednostki w zakresie jej uprawnień, zgodnie z zasadą, że jednostka rozporządza swoim prawem, wszczęcie postępowania następuje na jej wniosek.

SA/Wr 2454/95   wyrok NSA   1996.05.10   LEX nr 27141

W polskim prawie administracyjnym nie istnieje podstawa prawna do wydawania odrębnego orzeczenia w przedmiocie wszczęcia postępowania. Z tego samego powodu organy administracyjne nie posiadają uprawnienia do wydawania orzeczenia w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania, skoro postępowanie uważa się za wszczęte z chwilą złożenia wniosku (art. 61 § 3 kpa).

V SA 178/92   wyrok NSA   1992.07.15   ONSA 1993/1/20

Przepisy prawa polskiego - poza wyjątkowym przypadkiem przewidzianym w art. 31 § 2 k.p.a. (postanowienie o wszczęciu postępowania z urzędu na żądanie organizacji społecznej) - nie przewidują wydawania odrębnego orzeczenia w przedmiocie wszczęcia postępowania. W sprawach wszczynanych na wniosek postępowanie uważa się za wszczęte z chwilą złożenia wniosku (art. 61 § 3 k.p.a.).

I SA 1408/91   wyrok NSA   1992.02.26   Wokanda 1992/5/26

I OSK 1134/05   **wyrok NSA 2006.08.09**   LEX nr 275439

1. Przepisy k.p.a., w przeciwieństwie do trybu zwykłego oraz pozostałych trybów, wyraźnie regulują formę wszczęcia postępowania w sprawie wznowienia. Wznowienie postępowania następuje tylko i wyłącznie w drodze postanowienia (art. 149 § 1 k.p.a.). Brak postanowienia w przedmiocie wszczęcia postępowania oznacza tym samym, że postępowanie w tym przedmiocie nie zostało wszczęte. Z tego względu nie mogą znaleźć potwierdzenia argumenty strony dotyczące wszczęcia postępowania wznowieniowego per facta concludentia.

2. **Przy ustaleniu charakteru pisma strony nie ma decydującego znaczenia jego tytuł, ani nawet dosłowne powołanie poszczególnych zawartych w niej zwrotów, ale ocena intencji strony dokonana w oparciu o całokształt podniesionych okoliczności. O tym, jaki charakter ma mieć ostateczne pismo decyduje strona, ale w razie wątpliwości w tym zakresie obowiązkiem organu administracji publicznej jest przekazanie stronie informacji o jej sytuacji procesowej, przysługujących jej środkach obrony jej praw oraz uwarunkowaniach ich złożenia, aby strona nie poniosła szkody z powodu niezajomości prawa. Jednakże obowiązek ten dotyczy jedynie pism, które zredagowane zostały w sposób niezręczny, niezrozumiały, niepozwalający na ustalenie rzeczywistej woli strony. Obowiązek ten nie może być rozciągany na wszystkie pisma stron, a więc także na te, które są w swej treści jasne i zrozumiałe. Jeśli z pisma wprost wynika wola strony, organ nie ma obowiązku żądać sprecyzowania pisma.** Dotyczy to również sytuacji, w których bez pogłębionej analizy prawnej (na pierwszy rzut oka) zawarte w piśmie żądanie nie zasługuje na uwzględnienie.

II OSK 1004/05   **wyrok NSA 2006.07.26**   LEX nr 266429

Wniosek wszczynający postępowanie administracyjne, w przypadku wątpliwości co do treści żądania, stanowi podstawę do podjęcia przez organ ustaleń w zakresie rzeczywistej woli osoby, od której pochodzi. Postępowaniu temu towarzyszy należyte i wyczerpujące poinformowanie strony o okolicznościach faktycznych i prawnych mogących mieć wpływ na ustalenie jej praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. W przeciwnym razie mamy do czynienia z naruszeniem art. 7 i art. 9 k.p.a. w stopniu mogącym mieć wpływ na istotę rozstrzygnięcia.

VII SA/Wa 616/06   **wyrok wsa 2006.07.06**

w Warszawie   LEX nr 258274

1. Wezwanie na podstawie art. 64 § 2 k.p.a. służy uzupełnieniu braków formalnych podania, takich jak niewskazanie adresu wnoszącego podanie oraz niespełnienie innych wymagań co do treści pisma, przez które należy rozumieć braki podania wskazane w art. 63 § 2 i 3 k.p.a., tj. określenie żądania, podpis strony, dołączenie pełnomocnictwa, oraz wymagania określone w przepisach szczególnych.

2.

V SA 552/01   **wyrok NSA 2001.11.14**   LEX nr 84484

1. Kodeks postępowania administracyjnego przyjął zasadę ograniczonego formalizmu w zakresie formy i treści podania, a więc także wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy (por. art. 63 § 1 k.p.a.). Stosownie bowiem do art. 63 § 2 k.p.a. wniosek taki powinien zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres i żądanie oraz czynić zadość innym wymaganiom ustalonym w przepisach szczególnych.

2. Jeżeli organ orzekający ma wątpliwości co do charakteru pisma, w szczególności co do tego, czy stanowi ono wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania, to obowiązkiem tego organu jest zwrócenie się do skarżącego o stosowne sprecyzowanie żądania. Odstąpienie od tej czynności stanowi naruszenie przepisów postępowania administracyjnego - art. 9 k.p.a., które może mieć wpływ na wynik sprawy.

V SA 238/00   **wyrok NSA 2001.01.11**   LEX nr 51322

Wymagania formalne co do formy podania (odwołania) reguluje art. 63 § 1 kpa, natomiast wymagania co do treści określa art. 63 § 2 i § 3 kpa stanowiąc, że podanie (odwołanie) powinno zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres i żądanie oraz podpis. Wskazanie osoby oraz jej adresu jest konieczne, gdyż w sensie normatywnym oba te elementy zostały uznane za niezbędne dla indywidualizacji strony postępowania, czyli jej oznaczenia i możliwości ustalenia miejsca jej pobytu, celem nawiązania z nią kontaktu.

Art. 64.**Wyrok NSA z 16 IV 1986 r., IIISAB 14/85, OSPiKA 1988, nr 1, poz. 23 z glosą Z. Kmiecika**

Pozostawienie żądania strony bez rozpoznania na podstawie art. 64 § 2 k.p.a. nie rozstrzyga wprawdzie sprawy co do jej istoty, lecz kończy postępowanie w danej instancji, a zatem zgodnie z nakazem zawartym w art. 104 k.p.a. czynność ta musi być podjęta w formie decyzji.

Uchwała składu 7 sędziów SN z 8 VI 2000 r., SN III ZP 11/2000, OSP 2001, z. 1 poz. 12 z glosą B. Adamiak

Pozostawienie żądania strony bez rozpoznania na podstawie art. 64 § 2 k.p.a. następuje w drodze czynności materialno – technicznej, której dokonanie należy potwierdzić adnotacją urzędową.

Art. 65

IV SA/Wa 2161/05   **wyrok wsa** w Warszawie   **2006.02.20**   LEX nr 203689

1. Artykuł 65 § 1 k.p.a. stanowi wyłącznie podstawę przekazywania według właściwości spraw indywidualnych załatwianych przez organy administracji w drodze decyzji, w rozumieniu art. 1 pkt 1 k.p.a.
2. Kodeks nie przewiduje orzekania w przedmiocie wniosku, w rozumieniu art. 241 k.p.a., w drodze postanowienia ani nie wskazuje środków zaskarżenia pisma w przedmiocie przekazania sprawy. Działania w tym zakresie mogą być jedynie przedmiotem skargi w rozumieniu art. 227 k.p.a. (art. 246 § 1 k.p.a.). Przepisy k.p.a. w zakresie rozpatrywania wniosków zwierają autonomiczną regulację dotyczącą przekazywania niewłaściwie skierowanych wniosków, co wyłącza możliwość zastosowania w tym zakresie art. 65 § 1 k.p.a.
3. Sprawy rozpatrywania wniosków w trybie k.p.a nie podlegają generalnie kognicji sądów administracyjnych (art. 3 § 2 ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi). Kognicji tej zatem nie podlegają także sprawy związane z przekazywaniem wniosków według właściwości, jako element procedury rozpatrywania wniosku.
4. Odpłatne świadczenie usług w przypadku wystąpienia z odnośnym zleceniem nie stanowi sprawy administracyjnej załatwianej w drodze decyzji administracyjnej w rozumieniu art. 1 pkt 1 k.p.a.

Art. 73 k.p.a.

II OSK 20/07   **wyrok NSA**   **2008.02.14**   LEX nr 437527

Żądania strony określone w przepisie art. 73 § 1 i § 2 k.p.a. składają się na prawo strony wglądu do akt, szerzej - prawo strony do udostępnienia jej akt sprawy. Strona może korzystać z przewidzianych w art. 73 uprawnień albo osobiście, albo przez pełnomocnika. Akta powinny być udostępniane stronie w siedzibie urzędu organu prowadzącego postępowanie albo organu działającego w trybie pomocy prawnej (art. 52) w obecności pracownika organu.

II OSK 1523/06   **wyrok NSA**   **2007.11.16**   LEX nr 414005

A priori organ nie może dyskwalifikować żądania dostępu do informacji publicznej zawartej w aktach administracyjnych zgłoszonego przez osobę nie będącą stroną i konwertować go w kierunku żądania dostępu do akt na podstawie przepisów procedury administracyjnej. Natomiast sąd administracyjny przy dokonywaniu kontroli rozstrzygnięcia organu administracyjnego w tego rodzaju sprawie nie może uchylić się od oceny prawidłowości postępowania organu, który dokonał takiej konwersji żądania strony.

I OSK 1319/06   **wyrok NSA**   **2007.07.25**   LEX nr 364669

Uzasadnianie istnienia ważnego interesu strony li tylko koniecznością posiadania uwierzytelnionych odpisów poszczególnych dokumentów z akt administracyjnych, czy to dla potrzeb prowadzonego postępowania w sprawie, czy to w celu ich wykorzystania ich w innych postępowaniach prawnych jest niewystarczające. Żądając wydania z akt sprawy uwierzytelnionych odpisów należy jeszcze wykazać, że nie ma się samemu możliwości sporządzenia pożądaných odpisów z akt sprawy.

IV SA/Wa 80/07   **wyrok wsa**   **2007.02.09**

w Warszawie   LEX nr 325359

Strona postępowania ma obowiązek wykazania ważnego interesu tylko wówczas, gdy żąda od organu administracji uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy, a nie gdy żąda wydania jedynie kserokopii dokumentów bez poświadczenia ich zgodności z oryginałem.

I OSK 82/06   **wyrok NSA**   **2006.11.24**   LEX nr 293179

W prawie strony do przeglądania akt sprawy o jakim mowa w art. 73 § 1 k.p.a. mieści się zapoznanie z treścią wszystkich dokumentów, przejrzenie map, planów, notatek urzędowych jak również utrwalenie na własny użytek wiadomości zawartych w aktach sprawy przez ich notowanie lub wykonanie odpisów (odrysów). W tym zakresie nie ma żadnych ograniczeń z wyjątkiem tego, że prawo to przysługuje stronie. Uzyskanie natomiast uwierzytelnionych odpisów a uwzględniając nowe techniki potwierdzonych kopii kserograficznych - pozostaje pod kontrolą organu administracyjnego. Z tego względu przepis art. 73 § 2 k.p.a. odnośnie do uwierzytelnienia odpisów z akt sprawy wymaga od strony ważnego interesu w uzyskaniu tego dokumentu.

VII SA/Wa 824/06   **wyrok wsa**   **2006.11.23**

w Warszawie   LEX nr 304149

Odmawiając wydania dokumentów organ winien wykazać, że dokumenty nie są potrzebne wnioskodawcy. Możliwość uzyskania odpisów ograniczona została jedynie ważnym interesem strony, nie została zaś ograniczona charakterem dokumentów, o których uwierzytelnienie i wydanie strona wnosi.

II SA/Wa 776/06   **wyrok wsa**   **2006.07.26**

w Warszawie   LEX nr 258357

1. Jest rzeczą oczywistą, że pod pojęciem "sporządzanie notatek i odpisów z akt sprawy" mieści się możliwość sporządzania kopii pism za pomocą kserokopiarki, bądź innych urządzeń służących do powielania ich treści. Nie oznacza to jednak, że organ ma obowiązek sporządzania kserokopii dokumentów i doręczania ich stronie. Artykuł 73 k.p.a. nie przewiduje po stronie organu takiej powinności, tzn. sporządzania niewierzytelnionych kopii dokumentów.

2. Przepisu art. 73 § 2 k.p.a. nie wprowadzono jako alternatywnego wyposażenia strony w uprawnienie do zapoznania się z aktami sprawy. Uwierzytelnienie samo w sobie służy bowiem w celu zapoznawania się z aktami sprawy, lecz do utrwalania, w formie dokumentu, informacji z nich wynikających.

3. Wprawdzie strona powinna mieć prawo do przeglądania akt także po zakończeniu postępowania i gdy są to dokumenty już archiwalne, jednakże nie należy tego traktować w kategoriach uprawnień procesowych, lecz w kategoriach dostępu do informacji publicznej oraz zasobów danych osobowych.

Art. 89 k.p.a.

II GSK 361/08   **wyrok NSA**   **2008.12.12**   LEX nr 518210

1. Treść art. 84 k.p.a., zgodnie z którym w sytuacji, gdy w sprawie wymagane są wiadomości specjalne, organ administracji publicznej może zwrócić się do biegłego lub biegłych o wydanie opinii, należy zatem rozumieć w ten sposób, że dowód z opinii biegłego można zastosować, jeżeli istnieje potrzeba pozyskania wiadomości wybiegających poza zwykłą rutynową działalność organu.

2. Przewidziana dalej w art. 89 § 2 k.p.a. powinność przeprowadzenia rozprawy, gdy jest to potrzebne dla wyjaśnienia sprawy przy udziale świadków i biegłych nie jest równoznaczna z koniecznością przeprowadzenia rozprawy w każdym przypadku przeprowadzenia wymienionych dowodów, gdyż przeprowadzenie rozprawy uzależnione jest od wyjaśnienia sprawy.

Art. 105 k.p.a.

II SA/Łd 199/08   **wyrok wsa**   w Łodzi   **2008.06.03**   LEX nr 489233

Skoro sprawa nie ma charakteru sprawy administracyjnej, gdyż w obowiązującym systemie prawnym brak jest przepisu prawa materialnego, który upoważniałby organ administracji publicznej do jej rozstrzygnięcia w drodze decyzji administracyjnej, zarówno pozytywnej jak i negatywnej, organ administracyjny zobowiązany jest wydać decyzję administracyjną o umorzeniu tego postępowania z uwagi na jego bezprzedmiotowość w trybie art. 105 § 1 k.p.a.

III SA/Wa 3291/06   **wyrok wsa**   w Warszawie   **2007.08.21**   LEX nr 416559

Okoliczność, że organ administracji nie dysponuje rozstrzygnięciami podejmowanymi w przeszłości i aktami sprawy, także kiedy jest to wynikiem procedur związanych z niszczeniem dokumentów archiwalnych w ramach obowiązujących w tym zakresie przepisów, nie powoduje, że tym samym przestaje istnieć stosunek prawny, z którym związane było wydanie danych aktów administracyjnych. Z tego względu nie może być ona podstawą do umorzenia postępowania w oparciu o art. 105 k.p.a.

VII SA/Wa 1520/06   **wyrok wsa**   w Warszawie   **2006.12.01**   LEX nr 302429

Bezprzedmiotowości postępowania nie należy mylić z bezzasadnością żądania strony. Bezzasadność żądania strony oznacza brak przesłanek do uwzględnienia jej wniosku. W przeciwieństwie do bezprzedmiotowości postępowania, bezzasadność żądania strony musi być wykazana w decyzji załatwiającej sprawę co do jej istoty, a nie prowadzić do umorzenia postępowania.

I OSK 967/05   **wyrok NSA**   **2006.02.21**   LEX nr 201507

1. **Sprawa administracyjna jest bezprzedmiotowa w rozumieniu art. 105 § 1 k.p.a. wtedy, gdy nie ma materialnoprawnych podstaw do władczej, w formie decyzji administracyjnej ingerencji organu administracyjnego. Wówczas jakiegokolwiek rozstrzygnięcie merytoryczne pozytywne, czy negatywne staje się prawnie niedopuszczalne.**

2. Jeśli podmiot uprawniony do żądania przyznania zasiłku ma interes prawny w żądaniu rozstrzygnięcia sprawy, nie można mówić o bezprzedmiotowości postępowania. Nie stanowi o bezprzedmiotowości postępowania fakt, iż określone żądanie nie może być uwzględnione. Taki bowiem wniosek jako niezasadny merytorycznie podlega negatywnemu rozpoznaniu poprzez np. odmowę przyznania określonego świadczenia.

V SA 381/01   **wyrok NSA**   **2001.09.26**   LEX nr 78917

Decyzję o umorzeniu postępowania organ administracji państwowej wydaje zgodnie z art. 105 § 1 kpa wówczas, gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, w szczególności wówczas, gdy strona rezygnuje z ubiegania się o rozstrzygnięcie określonej treści, gdy przyznanie określonego uprawnienia stało się zbędne lub gdy organ administracyjny stwierdzi oczywisty brak podstaw prawnych i faktycznych do merytorycznego rozpatrzenia sprawy.

I SA/Ka 2247/98   **wyrok NSA**   **2000.06.19**   LEX nr 44391

Dopóki orzeczenie rozstrzygające w sposób ostateczny daną sprawę funkcjonuje w obrocie prawnym, kolejne postępowanie dotyczące tej samej materii jest w oczywisty sposób bezprzedmiotowe nawet wtedy, gdy forma wydanego orzeczenia kończącego sprawę jest wadliwa. Dopiero bowiem eliminacja z obrotu prawnego w trybie prawem przewidzianym (w ramach którego weryfikować można m.in. poprawność formy rozstrzygnięcia kończącego postępowanie oraz zarzuty będące pochodną tej kwestii) takiego rozstrzygnięcia otworzyłaby możliwość ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy.

IV SA 12/98   **wyrok NSA**   **2000.03.09**   LEX nr 77609

Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego, o której stanowi art. 105 § 1 oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a wobec tego nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Natomiast bezzasadność żądania strony to brak przesłanek do uwzględnienia żądania strony. W przeciwieństwie zatem do bezprzedmiotowości postępowania, bezzasadność żądania strony musi być wykazana w decyzji załatwiającej sprawę co do jej istoty, a nie prowadzić do umorzenia postępowania, ponieważ jest to niezgodne z prawem uchylenie się organu od merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy.

IV SA 1167/97   **wyrok NSA**   **1999.08.06**   LEX nr 47913

1. Jedyną podstawą do umarzenia postępowania pierwszej instancji jest stwierdzenie jego bezprzedmiotowości w rozumieniu art. 105 kpa.

Przesłanka bezprzedmiotowości występuje, gdy brak było podstaw prawnych do merytorycznego rozstrzygnięcia danej sprawy w ogóle bądź nie było podstaw do jej rozpoznania w drodze postępowania administracyjnego, czy też tylko w drodze postępowania administracyjnego prowadzonego przed rozstrzygającym w sprawie organem I instancji.

Jako przykłady uzasadniające uchylenie zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania pierwszej instancji podaje się np. sytuację, gdy sprawa została już rozstrzygnięta decyzją ostateczną, skierowanie jej do strony nie będącej stroną w sprawie, naruszenie przepisów o właściwości.

2. Stwierdzenie organu odwoławczego, iż w okolicznościach konkretnej sprawy rozstrzygnięcie organu I instancji jest nietrafne upoważniać może co najwyżej do wydania stosownej decyzji reformatoryjnej, nigdy natomiast wskazanej w art. 138 § 1 pkt 2 in fine.

I SA 1325/98   **wyrok NSA**   **1999.04.29**   LEX nr 47971

Jeżeli pomiędzy wydaniem decyzji przez organ I instancji a rozpatrzeniem odwołania uchylone zostały przepisy, które stanowiły podstawę prawną decyzji, organ odwoławczy może jedynie uchylić zaskarżoną decyzję i umorzyć postępowanie w I instancji jako bezprzedmiotowe.

I SA/Kr 1141/97   **wyrok NSA**   **1998.05.14**   LEX nr 33605

1. W myśl art. 105 § 1 k.p.a. gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji państwowej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Użycie przez ustawodawcę słowa "wydaje" a nie "może wydać" oznacza, że **wydanie decyzji o umorzeniu postępowania jest obligatoryjne, gdy postępowanie stało się bezprzedmiotowe z jakiegokolwiek przyczyny.** Tym bardziej należy więc tak postąpić, gdy postępowanie od samego początku było bezprzedmiotowe.

Sytuacja taka miała miejsce w rozpoznawanej sprawie, gdyż odsetki za zwłokę zostały uiszczone przed złożeniem wniosku o ich umorzenie

I SA/Gd 1279/96   **wyrok NSA**   **1998.04.29**   LEX nr 35931

Przyjęta w procedurze administracyjna konstrukcja umorzenia postępowań w drodze decyzji powoduje, iż stabilność decyzji ostatecznej o umorzeniu postępowania korzysta z tej samej ochrony jak każda inna decyzja. Wzruszenie jej może nastąpić jedynie w jednym z nadzwyczajnych trybów przewidzianych w kodeksie postępowania administracyjnego, a nowa decyzja w tej samej sprawie wydana w zwyczajnym trybie zawsze musi spotkać się ze skutecznym zarzutem nieważności (art. 156 § 1 pkt 3 k.p.a.).

II SA 70/98   **wyrok NSA**   **1998.03.26**   LEX nr 43205

Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego, o której mowa w art. 105 § 1 k.p.a., to brak przedmiotu postępowania. Tym przedmiotem jest zaś konkretna sprawa, w której organ administracji państwowej jest władny i jednocześnie zobowiązany rozstrzygnąć na podstawie przepisów prawa materialnego o uprawnieniach lub obowiązkach indywidualnego podmiotu. Sprawa administracyjna jest więc

konsekwencją istnienia stosunku administracyjnoprawnego; takiej sytuacji prawnej, w której strona ma prawo żądać od organu administracyjnego skonkretyzowania jej indywidualnych uprawnień wynikających z prawa materialnego. Postępowanie w takiej sprawie staje się bezprzedmiotowe, jeżeli braknie któregoś z elementów tego stosunku materialnoprawnego.

Art. 107 k.p.a.

SA 1163/81

wyrok NSA z 1981.07.20 OSP 1982/9/169

1. Pisma zawierające rozstrzygnięcia w sprawie załatwianej w drodze decyzji są decyzjami, pomimo nieposiadania w pełni formy przewidzianej w art. 107 § 1 k.p.a., jeśli tylko zawierają minimum elementów niezbędnych dla zakwalifikowania ich jako decyzji. Do takich elementów należy zaliczyć: oznaczenie organu administracji państwowej wydającego akt, wskazanie adresata aktu, rozstrzygnięcie o istocie sprawy oraz podpis osoby reprezentującej organ administracji.

SA/Rz 1454/96

wyrok NSA z 1997.04.11 POP 1999/3/75

Kwestia oceny ważności i zgodności z prawem czynności cywilnoprawnych nie może być przedmiotem rozstrzygnięcia decyzji administracyjnej - wobec generalnej zasady orzekania w takich sprawach przez sądy powszechne.

I SAB 54/93

wyrok NSA z 1994.02.21 OSP 1995/11/222

1. O istocie aktu prawnego powinna przesądzać jego treść, a nie forma.
2. Pismo nie mające formy decyzji jest decyzją administracyjną, jeżeli pochodzi od organu administracji, skierowane jest na zewnątrz i w sposób władczy rozstrzyga o prawach lub obowiązkach prawnych osób (fizycznych lub prawnych) w sprawie indywidualnej, choćby dla rozstrzygnięcia takiego brak było podstawy prawnej.

II SA/Gd 1089/98

wyrok NSA 2000.04.12 LEX nr 44070

1. W art. 107 § 1 k.p.a. ustawodawca mówi o podpisie, przez co należy rozumieć podpis własnoręczny, gdyż w innych przypadkach, jeżeli ustawodawca dopuszcza stosowanie innego niż własnoręczne odtworzenie podpisu, to daje temu wyraz w treści przepisu (np. art. 921[10] § 2 k.c. lub art. 339 § 2 k.h.).
W niniejszej sprawie decyzja organu pierwszej instancji podpisana jest w ten sposób, że odcisnięto na niej odcisk pieczętki zawierającej wzór podpisu. Inaczej mówiąc, zastosowano facsimile podpisu. W związku z tym, co wcześniej zostało powiedziane, uznać należy, że decyzja organu pierwszej instancji nie jest podpisana, gdyż nie zawiera własnoręcznego podpisu osoby upoważnionej do wydania decyzji. W konsekwencji stwierdzić należy, że decyzja organu pierwszej instancji została wydana z rażącym naruszeniem prawa (art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.). Z rażącym naruszeniem prawa została też wydana decyzja organu drugiej instancji, który utrzymał w mocy decyzję dotkniętą wadą nieważności.
2. Podstawą sporządzenia notatki przez pracownika organu administracyjnego jest art. 72 k.p.a., który stanowi, że czynności organu administracyjnego, z których nie sporządza się protokołu, a które mają znaczenie dla sprawy lub toku postępowania, utrwała się w aktach w formie adnotacji podpisanej przez pracownika, który dokonał czynności. Notatka służbowa zawiera przytoczenie wypowiedzi skarżącego, z której wynika, iż odmawia on podjęcia oferowanej mu pracy. Ze względu na swoją treść wypowiedź ta jest istotna dla rozstrzygnięcia. Zgodnie z art. 67 § 1 k.p.a. organ administracyjny sporządza protokół z każdej czynności postępowania, mającej istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, chyba że czynność została w inny sposób utrwalona na piśmie. Zatem, skoro wypowiedź skarżącego jest istotna dla rozstrzygnięcia, to należało utrwalić ją w formie protokołu. Niedopuszczalne było utrwalenie jej w formie adnotacji podpisanej przez pracownika organu, gdyż w takiej formie mogą być utrwalone czynności, które mają znaczenie dla sprawy lub toku postępowania, nie zaś czynności postępowania, mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

II SA/Gd 954/98

wyrok NSA 2000.04.18 LEX nr 44072

Stosownie do art. 107 § 1 k.p.a. jednym z istotnych elementów decyzji jest podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji. Podpis na decyzji musi być własnoręczny. Nie jest dopuszczalne stosowanie tzw. facsimile podpisu, czyli odcisku pieczęci z kopią wzoru podpisu. W art. 107 § 1 k.p.a. ustawodawca mówi o podpisie, przez co należy rozumieć podpis własnoręczny, gdyż w innych przypadkach, jeżeli ustawodawca dopuszcza stosowanie innego niż własnoręczne odtworzenie podpisu, to daje temu wyraz w treści przepisu (np. art. 921[10] § 2 k.c. lub art. 339 § 2 k.h.).
W niniejszej sprawie decyzja organu pierwszej instancji podpisana jest w ten sposób, że odcisnięto na niej odcisk pieczętki zawierającej wzór podpisu. Inaczej mówiąc, zastosowano facsimile podpisu. W związku z tym, co wcześniej zostało powiedziane, uznać należy, że decyzja organu pierwszej instancji nie jest podpisana, gdyż nie zawiera własnoręcznego podpisu osoby upoważnionej do wydania decyzji. W konsekwencji stwierdzić należy, że decyzja organu pierwszej instancji została wydana z rażącym naruszeniem prawa (art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.). Z

rażącym naruszeniem prawa została też wydana decyzja organu drugiej instancji, który utrzymał w mocy decyzję dotkniętą wadą nieważności.

Art. 111 k.p.a.

II SA/OI 521/09   **wyrok wsa**   **2009.06.30**

w Olsztynie   LEX nr 503979

Na postanowienie wydane w trybie art. 111 k.p.a. zażalenie nie przysługuje i należy stwierdzić jego niedopuszczalność (art. 134 k.p.a.). Skoro zaś organ drugiej instancji rozpoznał niedopuszczalne zażalenie, to tym samym rażąco naruszył art. 138 § 1 pkt 2 w związku z art. 141 § 1 k.p.a., co daje podstawę do wyeliminowania z obrotu prawnego zaskarżonego postanowienia na podstawie art. 145 § 1 pkt 2 p.p.s.a.

VI SA/Wa 127/07   **wyrok wsa**   **2007.04.03**

w Warszawie   LEX nr 339451

Decyzja wymaga uzupełnienia wówczas, gdy jest niekompletna tj. zawiera rozstrzygnięcie, które jest rozstrzygnięciem niepełnym. Podstawą oceny kompletności rozstrzygnięcia zawartego w decyzji będzie w przypadku postępowania wszczętego na wniosek strony jej żądanie.

II SA/Wa 2118/06   **postanow. wsa** **2007.03.23**

w Warszawie   LEX nr 338221

Złożenie przez stronę wniosku o uzupełnienie decyzji organu drugiej instancji spowodowało, że termin do złożenia skargi będzie biegł dopiero od dnia doręczenia mu odpowiedzi. Uzupełnienie decyzji przez organ, który wydał decyzję następuje w formie decyzji, a odmowa uzupełnienia rozstrzygnięcia w formie postanowienia. Decyzja uzupełniająca nie ma cech decyzji odrębnej i samoistnej w danej sprawie i nie służy od niej odrębne odwołanie. Termin do wniesienia odwołania od decyzji biegnie od doręczenia skarżącemu orzeczenia w przedmiocie uzupełnienia rozstrzygnięcia.

VI SA/Wa 113/06   **wyrok wsa**   **2007.03.05**

w Warszawie   LEX nr 322731

1. Pominięcie w decyzji koncesyjnej określenia rodzaju i sposobu prowadzenia działalności objętej koncesją, a więc podstawowego ustalenia tej decyzji, wymaganego przez art. 22 ustawy Prawo geologiczne i górnicze, nie jest nieistotną wadą, lecz stanowi istotne naruszenie prawa materialnego. Oznacza to, że wada taka nie może być usunięta w trybie art. 111 § 1 k.p.a., a - co za tym idzie - decyzje wydane w sprawie uzupełnienia decyzji koncesyjnej w tym trybie wymagają usunięcia z obrotu prawnego; to samo dotyczy również wadliwej - wobec braku zasadniczego ustalenia - decyzji koncesyjnej.
- 2.

II SA/Wa 2085/06   **wyrok wsa**   **2007.02.08**

w Warszawie   LEX nr 318241

Błędne pouczenie strony nie stanowi ani błędu pisarskiego, ani rachunkowego, nie jest też oczywistą omyłką. Sprostowanie dotyczące mylnego pouczenia co do zasad i trybu zaskarżenia decyzji może być dokonane wyłącznie na podstawie art. 111 k.p.a. i tylko na wniosek strony złożony w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji. Kodeks postępowania administracyjnego nie przewiduje możliwości dokonania tego rodzaju sprostowania z urzędu.

I SA/Wa 1799/06   **wyrok wsa**   **2007.02.02**

w Warszawie   LEX nr 318065

Skoro żądanie sformułowane przez profesjonalnego pełnomocnika dotyczyło wyłącznie stwierdzenia nieważności decyzji, w części dotyczącej pouczenia o środkach odwoławczych, nie jest dopuszczalne wszczęcie postępowania nadzorczego w zakresie dotyczącym tego elementu składowego kwestionowanej decyzji. W sytuacji, gdy z woli samego ustawodawcy zawarte w pouczeniu o środkach odwoławczych błędy podlegają jedynie sprostowaniu (art. 111 § 1 k.p.a.), nie może być mowy o eliminacji tych błędów w trybie stwierdzenia nieważności decyzji, w części dotyczącej klauzuli odwoławczej. Przyjęcie w przepisach k.p.a. wyłączności trybu sprostowania do usuwania błędów w zakresie pouczenia świadczy o tym, że tego rodzaju wadliwość ma charakter nieistotny.

VI SA/Wa 180/06   **wyrok wsa** w Warszawie **2006.05.12**   LEX nr 276773

1. Uzupełnienie rozstrzygnięcia sprawy będzie miało miejsce wtedy, gdy z powodu błędu w ocenie stanu faktycznego i prawnego sprawy lub niedbalstwa przy sporządzaniu decyzji wydano decyzję w samej rzeczy częściową, chociaż w ocenie organu ją wydającego miała ona załatwiać całą sprawę.
2. Z istoty orzeczenia o uzupełnieniu decyzji lub odmowie jej uzupełnienia wynika, że orzeczenie to nie ma bytu samodzielny i pozostaje częścią aktu, którego uzupełnienia domaga się strona, w szczególności zaś dzieli losy tego aktu w postępowaniu odwoławczym. Zgłoszenie żądania uzupełnienia decyzji przesuwa początek liczenia terminu wniesienia odwołania na dzień doręczenia stronie rozstrzygnięcia w przedmiocie złożonego wniosku (art.

111 § 2 k.p.a.). Złożenie tego typu wniosku wstrzymuje określony w art. 129 § 2 k.p.a. termin do wniesienia odwołania. Zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a. akt wydany w wyniku rozpoznania takiego żądania powinien zawierać nowe pouczenie o terminie wniesienia odwołania od decyzji objętej żądaniem, uwzględniające treść art. 111 § 2 k.p.a.

I SA/Wa 1398/05   **wyrok wsa**   w Warszawie   **2006.04.18**   LEX nr 212197

Sprostowanie pouczenia w postanowieniu w kwestii możliwości zaskarżenia tego postanowienia na drodze administracyjnej lub sądowej powinno nastąpić przez wydanie postanowienia (art. 123 k.p.a.). Stosownie do art. 111 § 2 k.p.a., termin do wniesienia środka zaskarżenia od sprostowanego postanowienia biegnie w takim przypadku od daty doręczenia postanowienia zawierającego sprostowane pouczenie. Strona, która wniosła żądanie sprostowania wadliwego pouczenia, jednocześnie jednak stosująca się do jego pierwotnej treści z ostrożności procesowej, a następnie otrzymała prawidłowe pouczenie o środkach zaskarżenia w trybie sprostowania postanowienia (art. 111 § 1 k.p.a.), nie musi zabiegać o przywrócenie terminu do wniesienia środka zaskarżenia, który faktycznie upłynął, co wynika z treści art. 111 § 2 i art. 112 k.p.a.

II SA/OI 133/06   **postanow. wsa** w Olsztynie   **2006.03.30**   LEX nr 177466

1. Decyzja w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji jest decyzją wydaną w nowej sprawie administracyjnej i wobec tego podlega weryfikacji w toku instancji, w trybach nadzwyczajnych i zaskarżeniu do sądu administracyjnego.

2. Stosownie do treści art. 207 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym od decyzji rektora wydanej w pierwszej instancji będzie przysługiwał wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Dopiero też po wniesieniu ewentualnego wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy i wydaniu decyzji rozpatrującej tenże wniosek, stronie przysługiwałaby skarga do sądu administracyjnego.

3. Sprostowanie struktury decyzji co do środków zaskarżenia winno być dokonane w formie postanowienia, na które nie służy zażalenie, nie zaś czynności materialno-technicznej w formie pisma, a błędne pouczenie w decyzji co do prawa odwołania nie może szkodzić stronie. Organ winien więc stronie takie postanowienie doręczyć w odpowiedzi na żądanie sprostowania decyzji. Po doręczeniu też postanowienia z prawidłowo wskazanym uzupełnieniem tekstu decyzji, skarżącej będzie przysługiwała możliwość wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy.

4. Z uwagi na niewyczerpanie środków zaskarżenia w postępowaniu administracyjnym skarga podlega odrzuceniu, co czyni zbędnym pobieranie przez sąd wpisu od skargi. Z kolei brak możliwości pobrania wpisu uniemożliwia orzeczenie w przedmiocie wstrzymywania wykonania zaskarżonej decyzji, gdyż bez pobrania wpisu sąd nie może podjąć innych czynności procesowych poza odrzuceniem skargi.

III SA/Wa 935/05   **wyrok wsa** w Warszawie   **2006.03.03**   LEX nr 197585

Wada, zaliczana do nieistotnych wad decyzji, w postaci braku pouczenia o przysługującym stronie prawie do wniesienia środka zaskarżenia, może być naprawiona przez organ administracyjny w formie procesowej, jedynie gdy strona o to wystąpi, a nie z urzędu. Tym samym organ, chcąc - bez stosownego żądania strony - naprawić wadliwość wydanego przez siebie aktu w postaci braku pouczenia o przysługujących środkach zaskarżenia, która to wada nie daje podstaw do uchylenia tego aktu, może w drodze pozaprocessowej wymiany korespondencji (czynność materialno-techniczna) doręczyć stronie dodatkowy tekst zawierający np. pouczenie co do środków zaskarżenia.

II SA/Wa 290/06   **postanow. wsa** **2006.02.22**

w Warszawie   Prok.i Pr.-wkł. 2006/5/54

Postanowienie o odmowie uzupełnienia decyzji, wydane na podstawie art. 111 k.p.a., jest niezaskarżalne w administracyjnym toku instancji (nie przysługuje na nie zażalenie), nie kończy postępowania w sprawie i nie jest także postanowieniem rozstrzygającym sprawę co do istoty. Z tego względu nie przysługuje na nie skarga do sądu administracyjnego.

III SA/Wa 2297/05   **wyrok wsa** w Warszawie   **2005.12.08**   LEX nr 187401

1. Nie istnieje przepis prawny, który mógłby zostać wskazany jako podstawa prawna do wydania decyzji uchylającej decyzję ostateczną z uwagi na zawarte w niej błędne pouczenie co do środka jej zaskarżenia.

2. Na gruncie przepisów k.p.a. organ, który wydał decyzję nie może z urzędu dokonać sprostowania zawartego w niej błędnego pouczenia co do przysługującego stronie środka zaskarżenia. O sprostowanie w tym zakresie może wystąpić jedynie strona postępowania i to w ściśle określonym terminie (14 dni od dnia doręczenia decyzji).

VII SA/Wa 1570/04   **wyrok wsa**   **2005.07.20**

w Warszawie   LEX nr 186593

Orzeczenie o uzupełnieniu decyzji lub odmowie jej uzupełnienia nie ma bytu samodzielniego i pozostaje częścią aktu, którego uzupełnienia domaga się strona, w szczególności dzieli losy tego aktu w postępowaniu odwoławczym.

I SA 1630/03   **wyrok wsa**   **2005.03.23**

w Warszawie LEX nr 189162

W przypadku wniesienia odwołania, które dotyczy żądań strony nierozstrzygniętych w I instancji, organ winien je (odwołanie) traktować jako żądanie uzupełnienia decyzji na podstawie art. 111 § 1 k.p.a. Organ odwoławczy zaś, któremu przedstawiono odwołanie powinien wyjaśnić rzeczywiste intencje strony. W razie popierania odwołania powinien stwierdzić jego niedopuszczalność (art. 134 k.p.a.), a w razie oświadczenia, że chodzi o uzupełnienie decyzji organu I instancji - umorzyć postępowanie odwoławcze (art. 138 § 1 pkt 3 i art. 105 § 1 i 2 w zw. z art. 140 k.p.a.).

IV SA 4403/03   **wyrok wsa**   **2005.03.14**

w Warszawie LEX nr 189009

1. W przypadku niezamierzonej niekompletności rozstrzygnięcia sprawy, po wydaniu decyzji, zawisłość sprawy będzie trwać nadal i wobec tego organ administracyjny władny jest w razie potrzeby na zasadzie art. 77 § 1 k.p.a. dokonywać niezbędnych czynności postępowania wyjaśniającego, ażeby ustalić treść uzupełniającego rozstrzygnięcia sprawy.

2. Podstawą oceny kompletności rozstrzygnięcia zawartego w decyzji będzie w przypadku postępowania wszczętego na wniosek strony jej żądanie, a w postępowaniu wszczętym z urzędu - całość uprawnień określonych w prawie materialnym.

3. Instytucja uzupełnienia nie może odnosić się do samego uzasadnienia decyzji.

VI SA/Wa 861/04   **wyrok wsa** w Warszawie **2005.02.25**   LEX nr 165033

Żądanie dokonania sprostowania otrzymanej informacji w trybie art. 111 § 1 k.p.a. nie może zostać zrealizowane, a postępowanie wszczęte takim wnioskiem musi zostać umorzony jako bezprzedmiotowe.

II SA/Gd 914/01   **postanow. wsa** w Gdańsku **2004.09.29**   LEX nr 299229

Niezależnie od prawnej formy rozstrzygnięcia wniosku o uzupełnienie decyzji złożenie tego typu wniosku powoduje wstrzymanie biegu terminu do wniesienia skargi i tym samym skarga jako niedopuszczalna, na podstawie art. 58 § 1 pkt 6 p.p.s.a., podlega odrzuceniu.

II SA 1178/03   **wyrok wsa** w Warszawie **2004.05.06**   LEX nr 156280

Niedopuszczalne jest sprostowanie decyzji przez zamieszczenie w niej pouczenia o sposobie i terminie jej zaskarżenia.

I SA 2126/00   **wyrok NSA**   **2002.03.14**   LEX nr 81748

Organ wydając decyzję częściową powinien to zaznaczyć w jej treści. Po wydaniu decyzji częściowej strona nie może wystąpić z żądaniem jej uzupełnienia, lecz powinna złożyć wniosek o wydanie decyzji uzupełniającej, ponieważ trwa nadal zawisłość sprawy przed organem administracyjnym.

I SA 1771/00   **wyrok NSA**   **2002.02.13**   LEX nr 81742

1. Przepis art. 111 k.p.a. wymienia w sposób wyczerpujący składniki decyzji (postanowienia), co do których można wnosić o ich uzupełnienie. Gdyby było inaczej, to ustawodawca dałby temu odpowiedni wyraz w treści tego przepisu, np. używając przed wymienieniem elementów decyzji (postanowienia), których uzupełnienia można żądać, słów "w szczególności", czy też innych równoznacznych.

2. Uzupełnienie decyzji (postanowienia) może więc jedynie dotyczyć rozstrzygnięcia lub pouczenia o środkach zaskarżenia bądź o uprawnieniu wytoczenia powództwa do sądu powszechnego. Postanowienie wymaga uzupełnienia, gdy jest niekompletne, a więc zawiera rozstrzygnięcie, które jest niepełne, oraz nie zawiera poruczenia o zakresie i trybie weryfikacji postanowienia lub też zamieszczone w nim pouczenie nie daje pełnej informacji co do uprawnień stron.

Uzupełnienie rozstrzygnięcia sprawy będzie miało miejsce wtedy, gdy z powodu błędu w ocenie stanu faktycznego i prawnego sprawy lub niedbalstwa przy sporządzaniu postanowienia wydano postanowienie w samej rzeczy częściowe, chociaż, w ocenie organu wydającego, miało ono załatwić całą sprawę. Niekompletność rozstrzygnięcia sprawy powinna być widoczna przy porównaniu go z materiałami zawartymi w aktach sprawy, a więc z żądaniami strony, zakresem postępowania wyjaśniającego, z zebranymi w sprawie materiałami i dowodami.

I SA 1640/00   **wyrok NSA**   **2002.01.25**   LEX nr 82795

Uzupełnienie decyzji z urzędu nie jest dopuszczalne

I SA 283/00...   **wyrok NSA**   **2001.12.03**   LEX nr 81749

Uzupełnienie decyzji w trybie art. 111 k.p.a. może nastąpić jedynie wtedy, kiedy strona w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji zażądała jej uzupełnienia. W rozpoznawanej sprawie żadna ze stron wymaganego wniosku nie złożyła, a więc skoro uzupełnienie opisanej wyżej decyzji nastąpiło z urzędu, to należy uznać, że nastąpiło to bez podstawy prawnej. Tym samym decyzja rażąco narusza prawo (art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.).

II SAB 22/01   **wyrok NSA**   **2001.09.06**   LEX nr 53373

Skarga na bezczynność w przedmiocie uzupełnienia postanowienia podlega odrzuceniu, ponieważ na odpowiedzi w tym zakresie nie służy zażalenie ani też rozstrzygnięcia w przedmiocie uzupełnienia, nie kończą postępowania w sprawie (art. 111 § 1 i 2 k.p.a. w związku z art. 17 i 16 ust. 1 pkt 2 ustawy o NSA).

V SA 2415/00   **wyrok NSA**   **2001.02.22**   LEX nr 50127

O tym, czy w sprawie został złożony wniosek o uzupełnienie decyzji o treści określonej w art. 111 § 1 kpa decyduje, nie nazwa pisma strony ani też powołanie takiej czy innej podstawy prawnej, lecz żądany przedmiot uzupełnienia.

II SA/Gd 1783/98   **wyrok NSA**   **2000.11.22**   ONSA 2002/1/23

1. **Orzeczenie o uzupełnieniu decyzji lub o odmowie jej uzupełnienia (art. 111 k.p.a.), inaczej niż w procedurze cywilnej (art. 351 k.p.c.), nie ma bytu samodzielnego i pozostaje częścią aktu, którego uzupełnienia domaga się strona; w szczególności dzieli losy tego aktu w postępowaniu odwoławczym (zażaleniowym).**

2. **Zgłoszenie żądania uzupełnienia decyzji przesuwają początek liczenia terminu wniesienia odwołania na dzień doręczenia stronie odpowiedzi (decyzji uzupełniającej albo postanowienia o odmowie uzupełnienia - art. 111 § 2 k.p.a.). Zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a. akt wydany w wyniku rozpoznania takiego żądania powinien zawierać nowe pouczenie o terminie wniesienia odwołania od decyzji objętej żądaniem, uwzględniające treść art. 111 § 2 k.p.a.**

I SA/Kr 217/98   **wyrok NSA**   **1999.06.02**   LEX nr 38126

Termin do wniesienia odwołania od decyzji, co do której złożono żądanie w trybie art. 111 § 1 kpa, nie zależy od oceny tego żądania przez organ I instancji. Takie stanowisko stwarzałoby niepewność sytuacji prawnej strony, która mogłaby obawiać się o zachowanie terminu do wniesienia odwołania.

I SA/Kr 30/98   **wyrok NSA**   **1999.06.02**   LEX nr 39697

Art. 111 § 1 kpa w związku z art. 31 ustawy o kontroli skarbowej wymienia w sposób wyczerpujący składniki decyzji, co do których można wnosić o ich uzupełnienie. Gdyby było inaczej, to ustawodawca dałby temu odpowiedni wyraz w treści tego przepisu, np. używając przed wymienieniem elementów decyzji, których uzupełnienia można żądać, słów "w szczególności", czy też innych równoznacznych.

Zgodzić się więc należy, że nie można żądać uzupełnienia decyzji co do jej uzasadnienia. !!!!

IV SA 1176/97   **wyrok NSA**   **1998.04.20**   LEX nr 45641

Na podstawie art. 111 kpa możliwe jest uzupełnienie samego uzasadnienia decyzji zgodnie z wymogami określonymi w art. 107 § 3 kpa. !!!!

I SA/Lu 977/97   **wyrok NSA**   **1998.10.23**   LEX nr 34928

Uzupełnienie decyzji następuje w formie decyzji, odmowa uzupełnienia rozstrzygnięcia w formie postanowienia - niezależnie jednak od prawnej formy rozstrzygnięcia złożenie tego typu wniosku wstrzymuje określony w art. 129 § 2 kpa termin do wniesienia odwołania.

I SA/Wr 796/96   **wyrok NSA**   **1998.04.01**   LEX nr 32938

W razie wniesienia odwołania dotyczącego części żądań strony nie rozstrzygniętych w decyzji, organ I instancji powinien potraktować jego treść jako żądanie uzupełnienia decyzji co do rozstrzygnięcia (art. 111 § 1 kpa). Organ odwoławczy zaś, któremu przedstawiono jednak takie odwołanie, powinien wyjaśnić rzeczywiste intencje strony; w razie popierania odwołania powinien stwierdzić jego niedopuszczalność (art. 134 kpa), w razie zaś oświadczenia, że chodzi o żądanie uzupełnienia decyzji organu I instancji - umorzyć postępowanie odwoławcze (art. 138 § 1 pkt 3 i art. 105 § 1 i 2 w zw. z art. 140 kpa).

IV SAB 45/95   **postanowienie NSA**   **1995.11.08**   ONSA 1996/4/166

1. Brak w decyzji administracyjnej rozstrzygnięcia - pozytywnego bądź negatywnego - odnośnie do niektórych żądań strony daje - stosownie do art. 111 § 1 k.p.a. - podstawę do żądania uzupełnienia decyzji. [??????]

2. Strona może skorzystać z ochrony prawnej przewidzianej w art. 216 k.p.a. dopiero wówczas, gdy po złożeniu żądania uzupełnienia decyzji właściwy organ nie rozstrzygnie tego żądania w ustalonym w przepisach prawa terminie, oraz po wyczerpaniu środków przewidzianych w art. 37 k.p.a.

III AZP 10/88   **postanowienie SN**   **1988.07.07**   OSNC 1990/9/116

W razie wniesienia odwołania dotyczącego części żądań strony nie rozstrzygniętych w decyzji organ pierwszej instancji powinien potraktować jego treść jako żądanie uzupełnienia decyzji co do rozstrzygnięcia (art. 111 § 1 k.p.a.). Organ odwoławczy, któremu przedstawiono jednak takie odwołanie, powinien wyjaśnić rzeczywiste intencje strony; w razie popierania odwołania powinien stwierdzić jego niedopuszczalność (art. 134 k.p.a.), w razie zaś oświadczenia, że chodzi o żądanie uzupełnienia decyzji organu pierwszej instancji - umorzyć postępowanie odwoławcze (art. 138 § 1 pkt 3 i art. 105 § 1 i 2 w związku z art. 140 k.p.a.).

Art. 113 k.p.a.

Wyrok NSA z 28 XI 1984 r., II SA 1314/84, ONSA 1984, nr 2, poz. 114

Przerobienie przez organ administracji publicznej treści decyzji ostatecznej jest niedopuszczalne i – w zależności od sytuacji – czynność taka może być rozpatrywana nawet jako karalne przerobienie dokumentu w rozumieniu przepisów prawa karnego. Samowolne przerobienie przez ten organ treści decyzji nie ma wpływu na ważność tej decyzji w jej pierwotnym brzmieniu.

Wyrok NSA z 4 V 1988 r., III SA 1466/87, OSP 1990, nr 11-12, poz. 398

Nie jest dopuszczalne sprostowanie decyzji (art. 113 § 1 k.p.a.), które prowadziłyby do ponownego rozstrzygnięcia sprawy, odmiennego od pierwotnego.

Przedmiotem sprostowania nie mogą być mylne ustalenia faktyczne organu administracji lub mylne zastosowanie przepisu prawnego.

Art. 138 k.p.a.**II SA 1391/98   wyrok NSA   1998.11.16   LEX nr 41308**

1. Niedopuszczalność odwołania może wynikać albo z ustawy, na przykład gdy ustawa przewiduje dla danego typu spraw tylko jednoinstancyjne postępowanie, albo z tego, że tok postępowania został w sprawie już wyczerpany, albo odwołanie zostało złożone po upływie terminu.
2. Strona, która bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu przed wydaniem decyzji I instancji, może wnieść odwołanie od tej decyzji tylko zanim decyzja ta stała się ostateczna, to jest do czasu rozpatrzenia przez organ II instancji odwołania przez inne strony, a gdy strony nie wniosły odwołań przed upływem 14 dni. Po upływie tych terminów strona, która nie brała udziału w postępowaniu może wnosić o wznowienie postępowania z przyczyny wymienionej w art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a.

III SA 1003/85   wyrok NSA   1985.12.13   OSP 1987/7/163

1. Zgodnie z art. 138 § 1 k.p.a. organ odwoławczy nie może udzielać "odpowiedzi na odwołanie", lecz powinien wydać decyzję administracyjną. Jeżeli jednak taka "odpowieź" zawiera rozstrzygnięcie kształtujące indywidualną sytuację prawną strony, należy ją traktować jako decyzję administracyjną.
2. Ustanowienie przez organ administracji państwowej nowego obowiązku kolejną decyzją w sprawie zmienia sytuację prawną strony i jeżeli pierwsza decyzją jest ostateczna, ustanowienie tego nowego obowiązku może nastąpić wyłącznie za zgodą strony.

NADZWYCZAJNE TRYBY POSTĘPOWANIA**W nadzwyczajnych trybach postępowania wyróżnimy:**

- postępowanie w sprawie wznowienia postępowania – art. 145 KPA i odpowiednio art. 210 OP
- postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji – art. 156 KPA; art. 247 OP
- postępowania w sprawie uchylecia lub zmiany decyzji dotkniętej wadami niekwalifikowanymi bądź decyzji prawidłowej – art. 154, 155, 161 KPA; art. 253, 253a, 254 OP

Nadzwyczajne tryby postępowania są oparte na zasadzie niekonkurencyjności. Poszczególne tryby mają na celu usunięcie tylko określonego rodzaju wadliwości decyzji i **nie można stosować ich zamiennie.** Naruszenie wyłączności stosowania określonego trybu nadzwyczajnego weryfikacji decyzji stanowi rażące naruszenie prawa, będące podstawą stwierdzenia nieważności decyzji.

Są sytuacje, gdy dana decyzja zawiera wadę uzasadniającą wznowienie postępowania i stwierdzenie nieważności, dlatego też **stosuje się tryb najdalej idący w skutkach** czyli stwierdzenie nieważności. Wszczęte postępowanie w sprawie wznowienia postępowania zawiesza się, a w razie zakończenia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzją o stwierdzeniu nieważności, postępowanie w sprawie wznowienia postępowania podlega umorzeniu jako bezprzedmiotowe. Pierwszeństwo ma tryb najdalej idący, tj. tryb postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności.

Weryfikacja decyzji odbywająca się w trybach nadzwyczajnych w drodze administracyjnej oraz weryfikacja decyzji w drodze sądowej jest oparta na **zasadzie konkurencyjności**, bo od podmiotu legitymowanego do złożenia skargi zależy wybór drogi weryfikacji decyzji ostatecznej.

Wznowienie postępowania i stwierdzenie nieważności decyzji to tryb postępowania, którego celem jest wykluczenie decyzji dotkniętych wadami istotnymi z obrotu prawa.

Wady są enumeratywnie wymienione w art.145 §1, 145a KPA i art.240 OP, a także w art.156 §1 KPA i art.247 OP

Wznowienie postępowania i stwierdzenie nieważności od 1 X 1995 r. (data wejścia w życie ustawy z 11 V 1995 r. o Naczelny Sądzie Administracyjnym) może dotyczyć na podstawie art.126 KPA postanowień.

VI SA/Wa 581/05   wyrok wsa w Warszawie   2005.10.11   LEX nr 197299

"Wymieszanie" trybu zwykłego z nadzwyczajnym i wzruszenie w trybie wznowienia decyzji nieostatecznej stanowi rażące naruszenie prawa, tj. naruszenie przepisu prawnego - art. 145 § 1 k.p.a.

I SA 286/99   wyrok NSA   2000.01.25   LEX nr 55756

Na system weryfikacji decyzji na drodze administracyjnej składa się nie tylko postępowanie w sprawie wznowienia postępowania, ale również postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji, postępowanie w sprawie uchylenia lub zmiany decyzji dotkniętej wadami niekwalifikowanymi bądź decyzji prawidłowej. System ten oparty jest na zasadzie niekonkurencyjności, a to oznacza, że poszczególne tryby nadzwyczajne mają na celu usunięcie tylko określonego rodzaju wadliwości decyzji i nie mogą być stosowane zamiennie. Zważyć również należy, że naruszenie wyłączności stosowania określonego trybu nadzwyczajnego weryfikacji decyzji stanowi rażące naruszenie prawa, będące podstawą stwierdzenia nieważności decyzji - art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.

III SA/Wa 614/07   wyrok wsa w Warszawie z 2007.05.28   LEX nr 347793

1. Tryby nadzwyczajne weryfikacji decyzji ostatecznych nie są w stosunku do siebie konkurencyjne, ponieważ uruchomienie każdego z nich oparte jest na innych przesłankach i mogą być uruchomione jednocześnie, jeżeli w jednej sprawie zachodzą przesłanki do wszczęcia kilku postępowań nadzwyczajnych lub gdy strona twierdzi, że takie przesłanki występują. W pierwszej kolejności, powinno być jednak zakończone postępowanie o stwierdzenie nieważności, następnie postępowanie wznowieniowe, na końcu postępowanie o uchylenie lub zmianę decyzji ostatecznej.

2. Z uwagi na daleko idące następstwa prawne, w przypadku zaistnienia przesłanek do stwierdzenia nieważności decyzji, należy wszcząć w tej sprawie postępowanie, po uprzednim zawieszeniu wcześniej wszczętego w tej samej sprawie postępowania w trybie wznowienia postępowania.

3. Wyłączenie pracownika od załatwienia sprawy na wskazanej podstawie dotyczy przypadku, w którym pracownik urzędu skarbowego biorący udział w wydaniu decyzji w I instancji bierze następnie udział w wydaniu decyzji także w II instancji, natomiast nie dotyczy osób piastujących funkcję organu podatkowego. W przeciwnym razie nie miałyby racji bytu instytucja przewidziana w art. 221 Ordynacji podatkowej.

II OSK 406/05   wyrok NSA   2006.01.17   LEX nr 196451

Wszczęcie postępowania w sprawie wznowienia postępowania nie wyłącza możliwości wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności. A zatem strona może równocześnie żądać wszczęcia postępowania w sprawie wznowienia postępowania i postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji.

Wobec tego, że zastosowanie trybu stwierdzenia nieważności decyzji powoduje następstwa prawne dalej idące niż zastosowanie trybu wznowienia postępowania, należy dać priorytet pierwszemu z nich. Z tego względu wszczęcie postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności w trakcie toczącego się już postępowania w sprawie wznowienia powoduje w zasadzie konieczności zawieszenia wznowianego postępowania.

I SA/Wa 1289/04 wyrok wsa w Warszawie   2005.09.20   LEX nr 204677

Jeżeli we wniosku powołano różne podstawy "wzruszenia orzeczenia", tj. art. 145 § 1 pkt 5 i 156 § 1 pkt 2 k.p.a., to organ jest obowiązany wezwać stronę do sprecyzowania, jakiego nadzwyczajnego trybu postępowania dotyczy wnioski. Jest to tym bardziej konieczne, gdy uzasadnienie tego wniosku nie wskazuje przyczyn, poza wskazaniem podstaw prawnych, do zastosowania żadnego z powołanych trybów wzruszenia orzeczenia.

II SA 1241/98   wyrok NSA   1998.10.16   LEX nr 41894

W odróżnieniu od przypadków, które uzasadniają wznowienie postępowania (art. 145 § 1 k.p.a.), gdzie wadą jest dotknięte samo postępowanie (np. dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktycznie okazały się fałszywe lub orzekał pracownik, który podlegał wyłączeniu), w przypadkach wymienionych w art. 156 § 1 k.p.a. wada - i to wyjątkowo ciężka - musi tkwić w samej decyzji.

II SA 168/98   wyrok NSA   1998.06.19   LEX nr 41806

Istnieją zasadnicze różnice co do istoty, podstaw prawnych, właściwości organów i skutków prawnych orzeczeń w przedmiocie wznowienia postępowania i stwierdzenia nieważności decyzji. Najogólniej biorąc, przyczynę wznowienia postępowania stanowi jedna z ośmiu przesłanek podanych w art. 145 § 1 k.p.a., z których każda łączy się z wadliwością samego postępowania administracyjnego zaistniałą jeszcze przed rozstrzygnięciem sprawy.

2. Dopuszczalne jest wznowienie postępowania administracyjnego zakończonego decyzją ostateczną, co do której sąd administracyjny oddalił skargę, jeżeli po wyroku sądowym zostaną ujawnione lub wystąpią przesłanki do wznowienia, o których mowa w art. 145 § 1 pkt 1, 2, 5, 7, 8 k.p.a.
3. Wznowienie postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym uzasadniają tylko te przesłanki wznowienia spośród wymienionych w art. 401 i 403 k.p.c., które są następstwem zdarzeń powstałych w samym postępowaniu sądowym, nie zaś w postępowaniu administracyjnym, w którym ostatecznie rozstrzygnięto co do istoty sprawę administracyjną.

Art. 149 k.p.a.

I SA 86/84

wyrok NSA 1984.06.28 ONSA 1984/1/59

1. Istotą wznowionego postępowania i uchylenia dotychczasowej decyzji ostatecznej jest powrót sprawy do odpowiedniego stadium zwykłego postępowania instancyjnego. Nową decyzję, rozstrzygającą zatem o istocie sprawy, wydaje się, jak gdyby sprawa nie była w danej instancji rozstrzygana. Wobec tego organ administracji państwowej, wydający nową decyzję, stosuje te przepisy prawa materialnego, które obowiązują w dniu orzekania.
2. Odstępstwo od powyższej zasady dotyczy tylko decyzji deklaratoryjnych, to jest stwierdzających wyłącznie skutek prawny, który nastąpił z mocy prawa, a więc z mocą *ex tunc*.

GSK 7/04

wyrok NSA 2004.04.28 LEX nr 150823

Do spraw wszczętych w trybie nadzwyczajnym, jako nowych w stosunku do spraw już wcześniej zakończonych w zwyczajnym postępowaniu administracyjnym, należy stosować aktualny stan prawny, chyba że z istoty przepisów o wznowieniu postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji wynika konieczność oceny jej legalności wg unormowań obowiązujących w dacie jej wydania. Przy wznowieniu postępowania chodzi bowiem o sprawdzenie, czy w czynnościach procesowych poprzedzających wydanie decyzji doszło do naruszenia prawa sklasyfikowanego do jednej z przesłanek wznowienia postępowania, natomiast w postępowaniu o stwierdzenie nieważności decyzji - czy w samej decyzji zaistniał błąd skutkujący jej nieważnością. Tego rodzaju powrotu do stanu prawnego, obowiązującego przy wydawaniu decyzji w postępowaniu zwyczajnym, nie ma przy jej uchyleniu lub zmianie na podstawie art. 154 i 155 k.p.a., art. 265[1] Kodeksu celnego oraz art. 253 i art. 253a ustawy z 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, ponieważ chodzi tu wyłącznie o aktualny stan faktyczny sprawy i obowiązujące prawne przesłanki uchylenia lub zmiany decyzji.

IV SA 3749/02

wyrok wsa w Warszawie 2004.03.30 LEX nr 156950

Nie ma ustawowych podstaw, by decyzję ostateczną, w kontekście przesłanek do wznowienia postępowania, rozróżnić jako merytoryczną lub niemerytoryczną.

Wznawia się postępowanie zakończone decyzją ostateczną, tj. taką, od której nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji.

IV SA 1739/97

wyrok NSA 1999.10.26 LEX nr 47859

Wznowienie postępowania to tryb nadzwyczajny, w którym można dochodzić wyeliminowania z obiegu prawnego ostatecznej decyzji. Jest to postępowanie szczególne, stanowiące odstępstwo od zasady stabilności decyzji administracyjnych. Kodeks postępowania administracyjnego w art. 145 § 1 wyczerpująco wylicza podstawy wznowienia postępowania nie dopuszczając wykładni rozszerzającej.

I SA 2032/98

wyrok NSA 1999.09.02 LEX nr 48569

Instytucję wznowienia postępowania uruchamia się z urzędu we wszystkich ustawowych przypadkach wznowienia, jednak poza przyczyną określoną w art. 145 § 1 pkt 4 kpa.

Nie jest więc dopuszczalna konwersja polegająca na zastąpieniu urzędowej przyczyny wznowienia, która nie znalazła potwierdzenia, przyczyną pozwalającą na wznowienie wyłącznie na żądanie strony.

I SA/Ka 1248/96

wyrok NSA 1997.09.29 POP 1999/3/72

1. Wznowienie postępowania zakończonego czynnością materialno-techniczną jest niedopuszczalne. Skoro postępowanie zostało wszczęte z naruszeniem prawa polegającym na naruszeniu przepisów dopuszczających wznowienie postępowania, to wszelkie rozstrzygnięcia organów administracyjnych zapadłe w tym postępowaniu są dotknięte wadą niezgodności z prawem, niezależnie od ich merytorycznej trafności.

IV SA 1961/96

wyrok NSA 1998.11.17 LEX nr 43726

W tzw. fazie wstępnej, poprzedzającej podjęcie postanowienia o wznowieniu postępowania, obowiązkiem organu administracyjnego jest zbadanie, czy podana we wniosku o wznowienie postępowania przyczyna mieści się w kategorii przesłanek wymienionych w art. 145 § 1 pkt 1-8 kpa oraz czy został zachowany termin do złożenia wniosku o wznowienie.

Ustalenie, że ww. wymogi zostały spełnione, obliguje organ do wydania postanowienia o wznowieniu postępowania (art. 149 § 1 kpa). Dopiero wydanie ww. postanowienia stanowi podstawę do przeprowadzenia przez właściwy organ postępowania co do przyczyn wznowienia oraz co do rozstrzygnięcia istoty sprawy.

IV SA 487/91   wyrok NSA   1991.06.20   ONSA 1991/2/50

1. Ocena przyczyn wznowienia postępowania przed wydaniem postanowienia o wznowieniu postępowania jest niedopuszczalna.
2. Przesłanką odmowy wznowienia postępowania (art. 149 § 3 k.p.a.) nie może być negatywny wynik ustaleń co do przyczyn wznowienia; może natomiast być żądanie wznowienia postępowania z przyczyny innej niż wymienione enumeratywnie w art. 145 § 1 k.p.a.

I SA/Ka 1414/96   wyrok NSA   1998.03.16   LEX nr 33534

1. **Wydanie postanowienia o wznowieniu postępowania daje podstawę do rozpoznania dwóch połączonych ze sobą spraw**, tj. jednej dotyczącej przyczyn wznowienia oraz drugiej co do rozstrzygnięcia istoty sprawy. W toku rozpatrywania sprawy we wznowionym postępowaniu nadal jednak istnieje ostateczna decyzja wydana w postępowaniu, co do którego istnieje uzasadniony zarzut, że było ono dotknięte jedną z wadliwości wymienionych w art. 145 § 1 K.p.a.

Właściwą formą rozstrzygnięcia tak co do przyczyn wznowienia, jak i co istoty sprawy jest decyzja wydana na podstawie art. 151 § 1 K.p.a. Przepis ten przewiduje tylko dwa możliwe sposoby zakończenia wznowionego postępowania. W razie braku podstaw z art. 145 § 1 K.p.a odmawia się uchylenia dotychczasowej decyzji wydanej w postępowaniu zwyczajnym, a gdy podstawy te są - uchyla się dotychczasową decyzję i wydaje nową, rozstrzygającą o istocie sprawy.

- 2.
- 3.

IV SA/Wa 1640/06   wyrok wsa w Warszawie   2006.12.07   LEX nr 348291

1. Wszczęcie postępowania w sprawie wznowienia postępowania na wniosek pomimo uchybienia terminu stanowi rażące naruszenie prawa.
2. Uchybienie terminu do wniesienia podania o wszczęcie postępowania w sprawie wznowienia postępowania jest podstawą do wydania decyzji o odmowie wznowienia postępowania - art. 149 § 3 k.p.a.

I SA/Wa 308/06   wyrok wsa   w Warszawie   2006.05.11   LEX nr 232245

1. Wszczęcie postępowania o wznowienie postępowania rozpoczyna nowe postępowanie administracyjne w stosunku do postępowania prowadzonego w trybie zwykłym (instancyjnym), którego datę określa się na zasadzie art. 61 k.p.a.
2. Z przepisu art. 148 k.p.a. wynika, iż termin do złożenia podania o wznowienie postępowania dotyczy sytuacji, gdy z podaniem o jego wznowienie występuje strona, nie odnosi się jednakże do tego postępowania wszczynanego z urzędu.

I SA/Wa 2/06   wyrok wsa   w Warszawie   2006.04.13   LEX nr 221999

Wszczęcie postępowania w sprawie wznowienia postępowania na wniosek, pomimo uchybienia terminu do złożenia wniosku, godzi w zasadę trwałości decyzji ostatecznych i stanowi rażące naruszenie prawa.

VI SA/Wa 529/05   wyrok wsa   w Warszawie   2006.01.09   LEX nr 206541

Jak długo organ administracji państwowej nie podejmie postanowienia o wznowieniu postępowania w trybie art. 149 § 1 k.p.a., może rozważać zasadność wniosku o wznowienie jedynie w kategoriach art. 145 § 1 k.p.a. Wszelkie rozważania i czynności merytoryczne są na tym etapie postępowania niedopuszczalne.

VII SA/Wa 948/05   wyrok wsa   w Warszawie   2005.12.20   LEX nr 190883

Przed wydaniem postanowienia o wznowieniu postępowania organ administracji bada wyłącznie, czy wniosek o wznowienie postępowania jest oparty na ustawowych przesłankach wznowienia, enumeratywnie wymienionych w art. 145 § 1 k.p.a., oraz czy został wniesiony z zachowaniem terminów wymienionych w art. 148 k.p.a. Jeżeli przekroczono termin do jego złożenia lub wniosek nie wskazuje przesłanek do wznowienia postępowania, organ administracji wyda decyzję odmawiającą wznowienia postępowania.

I SA/Wa 1759/04   wyrok wsa w Warszawie   2005.11.10   LEX nr 199007

Mając na uwadze treść art. 149 § 2 k.p.a. oraz art. 151 § 1 k.p.a. nie jest dopuszczalne aby w wyniku wznowienia postępowania administracyjnego zapadała decyzja, która orzeka o przekazaniu sprawy organowi niższej instancji do ponownego rozpatrzenia. Decyzja wydana po wznowieniu postępowania administracyjnego, która zawiera takie rozstrzygnięcie jest dotknięta wadą, określoną w art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. i skutkuje stwierdzeniem nieważności.

VII SA/Wa 402/05   wyrok wsa w Warszawie   2005.11.09   LEX nr 198867

Odmowa wznowienia postępowania z tego powodu, iż wnioskodawca nie jest stroną może nastąpić tylko wówczas gdy okoliczność ta jest oczywista. Jeśli istnieją wątpliwości co do tego, czy wnioskodawca jest stroną, badanie przymiotu strony następuje po wznowieniu postępowania.

II SA/Wa 274/05   wyrok wsa w Warszawie   2005.05.25   LEX nr 166898

Postanowienie przewidziane w art. 149 § 1 k.p.a. powinno dokładnie wyznaczać zakres wznowieniowego postępowania. Musi zatem określać nie tylko podstawy wznowienia, ale także indywidualizować, dokładnie oznaczać decyzje rozstrzygające sprawę, w której wznowia postępowanie.

VII SA/Wa 17/04   wyrok wsa w Warszawie   2005.03.18   LEX nr 189035

Organ administracji publicznej nie może samodzielnie decydować o tym, czy wniosek dotyczy wznowienia postępowania czy też stwierdzenia nieważności decyzji. Inne są przesłanki wznowienia postępowania, a inne stwierdzenia nieważności decyzji. Inne są terminy w jakich można wystąpić o wznowienie postępowania, a inne do wystąpienia z wnioskiem o stwierdzenie nieważności decyzji. Wreszcie stwierdzić należy, iż inne organy administracji publicznej właściwe są do wznowienia postępowania, a inne do stwierdzenia nieważności.

VI Sa/Wa 291/04   wyrok wsa w Warszawie   2005.02.11   LEX nr 165013

Decyzję o odmowie wznowienia postępowania organ może wydać w tych wypadkach, gdy z żądaniem wystąpiła osoba, która nie jest stroną, albo która wprawdzie stroną jest, ale wniosła żądanie po upływie terminu określonego w art. 148 § 1 i § 2 k.p.a., a nie ma podstaw do jego przywrócenia. Decyzję taką organ może również wydać, gdy żądanie pochodzi od strony nie mającej zdolności do czynności prawnych, działającej bez przedstawiciela ustawowego. Do wydania decyzji o odmowie wznowienia postępowania może również dojść wtedy, gdy w sposób oczywisty można z twierdzeń strony wyprowadzić wniosek o braku związku przyczynowego pomiędzy wskazaną podstawą wznowienia, a treścią dotychczasowej decyzji. Innymi słowy, jeżeli da się z góry wykluczyć ten związek przyczynowy, dopuszczalne będzie podjęcie decyzji odmownej.

IV SA 2759/00   wyrok NSA   2002.08.08   M.Prawn. 2002/20/917

Decyzja wydana na podstawie art. 151 § 1 pkt 2 KPA nie może ograniczać się jedynie do uchylecia dotychczasowej decyzji. Musi zawierać również nowe rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. Istotą wznowienia postępowania i uchylecia dotychczasowej decyzji ostatecznej jest powrót sprawy do odpowiedniego stadium zwykłego postępowania instancyjnego. Zatem nową decyzją rozstrzygającą o istocie sprawy wydaje się jak gdyby w sprawie nie było w danej instancji rozstrzygnięcia.

Ponadto **postanowienie o wznowieniu postępowania nie może być przedmiotem postępowania zażaleniewego.**

V SA 2483/01   wyrok NSA   2002.04.23   LEX nr 109264

Z treści art. 149 § 2 k.p.a. określającego skutki postanowienia o wznowieniu postępowania wynika, że decyzję o odmowie wznowienia postępowania organ może wydać tylko w tych przypadkach, gdy z żądaniem wystąpiła osoba, która nie jest stroną w sprawie, albo która jest wprawdzie stroną, ale wniosła żądanie po upływie terminu określonego w art. 148 § 1 i 2 k.p.a., gdy termin ten nie został przywrócony. Decyzję taką organ może również wydać, gdy żądanie pochodzi od strony nie mającej zdolności do czynności prawnych, działającej bez przedstawiciela ustawowego.

Powodem tym natomiast nie może być brak podstaw do wznowienia postępowania, gdyż ocena przyczyn wznowienia przed wydaniem postanowienia o wznowieniu postępowania jest niedopuszczalna.

IV SA 1439/99   wyrok NSA   2002.04.22   LEX nr 80588

1. Stosownie do art. 141 § 1 kpa na wydane w toku postępowania postanowienia służy stronie zażalenie, gdy kodeks tak stanowi. Przepisy natomiast rozdziału 12 kpa o wznowieniu postępowania nie przewidują możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie o wznowieniu postępowania. Skoro w niniejszej sprawie nie było dopuszczalne wniesienie zażalenia na postanowienie organu I instancji w przedmiocie wznowienia, to rozpoznanie takiego zażalenia przez organ II instancji i wydanie zaskarżonego postanowienia jest dotknięte wadą określoną w art. 156 § 1 pkt 2 kpa (rażące naruszenie prawa procesowego).

2. W razie uznania przez organ odwoławczy, że nie należało wydawać postanowienia o wstrzymaniu wykonania decyzji, powinien on tylko uchylić zaskarżone postanowienie. Nie ma w tym przypadku odpowiedniego zastosowania przepisu art. 105 § 1 kpa przewidujący umorzenie postępowania, które stało się bezprzedmiotowe. Nie występuje bowiem w sprawie odrębne postępowanie "przedmiocie wstrzymania wykonania decyzji".

SA 420/01   wyrok NSA   2001.06.08   LEX nr 77650

O wznowieniu postępowania organ orzeka postanowieniem (art. 149 § 1 kpa), odmowa wznowienia postępowania następuje w formie decyzji (art. 149 § 3 kpa). Postanowienie o wznowieniu postępowania jest jedynie postanowieniem wszczynającym postępowanie i nie może zawierać innych treści, poza wskazaniem przesłanek uzasadniających wznowienie postępowania. Inaczej mówiąc, postanowienie to otwiera postępowanie w sprawie wznowienia postępowania. Stwierdzenia, czy przyczyna wznowienia rzeczywiście wystąpiła w sprawie i jakie z tego wynikają skutki dla rozstrzygnięcia sprawy, mogą być wyłącznie efektem postępowania przeprowadzonego po wydaniu postanowienia z art. 149 § 1 kpa i muszą być zawarte w decyzji określonej w art. 151 kpa.

IV SAB 77/98   wyrok NSA   1998.10.12   LEX nr 43765

1. Przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie określają wprost wymogów, jakie musi spełniać wniosek strony o wznowienie postępowania, ma więc tu zastosowanie przepis art. 63 § 3 kpa.

2. **Decyzję o odmowie wznowienia postępowania** organ może wydać w przypadku, gdy:

- wniosek o wznowienie postępowania złożył podmiot, który nie jest stroną,
- wniosek został złożony przez stronę, lecz po upływie terminu określonego w art. 148 kpa,
- wniosek złożyła strona nie mająca zdolności do czynności prawnych i działa bez przedstawiciela ustawowego.

II SA 756/98   **wyrok NSA**   **1998.09.11**   LEX nr 41875

Przesłanką odmowy wznowienia postępowania (art. 149 § 3 kpa) nie może być negatywny wynik ustaleń co do przyczyn wznowienia.

IV SA 988/97   **wyrok NSA**   **1998.03.05**   LEX nr 45673

1. Obowiązkiem organu stwierdzającego nieważność decyzji, jako wydanej z rażącym naruszeniem prawa, jest wyraźne wskazanie, jakie konkretne przepisy zostały naruszone i dlaczego naruszenia te zostały ocenione jako rażące.

2. Okoliczności uzasadniające wznowienie postępowania nie mogą stanowić podstawy stwierdzenia nieważności decyzji.

IV SA 912/97   **wyrok NSA**   **1998.11.10**   LEX nr 45693

1. Przesłanki stwierdzenia nieważności zostały wyczerpująco wyliczone w art. 156 § 1 kpa. Z tego względu nie mogą podlegać wykładni rozszerzającej, a powinny być interpretowane dosłownie lub nawet ścieśniająco. Stwierdzenie nieważności decyzji stanowi bowiem wyjątek od zasady stabilności decyzji administracyjnej.

2. Zarzut, iż w decyzji wyłączeniowej jako osoby uprawnione do otrzymania odszkodowania wskazano spadkobierców byłych współwłaścicieli bez podania ich imion, nazwisk i adresów, nie stanowi podstawy do stwierdzenia nieważności decyzji, gdyż uchybienie to nie stanowiło rażącego naruszenia prawa.

3. Brak udziału strony w postępowaniu bez jej winy stanowi podstawę do wznowienia postępowania w sprawie - zgodnie z art. 145 § 1 pkt 4 kpa, a nie do stwierdzenia nieważności decyzji wydanej w takim postępowaniu.

Art. 156 k.p.a.

I SA 2134/99   **wyrok NSA**   **2001.06.29**   LEX nr 54120

1. Stwierdzenie nieważności decyzji nie następuje z mocy prawa, a przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego wymieniają jedynie przyczyny pozwalające na wszczęcie postępowania administracyjnego (na wniosek lub z urzędu) o stwierdzenie nieważności. Przedmiotem postępowania o stwierdzenie nieważności jest ustalenie wad decyzji, które pozwalają na stwierdzenie nieważności z powodu jej wad istniejących od dnia jej wydania, a więc ze skutkiem *ex tunc*. Kasacyjny charakter decyzji stwierdzającej nieważność innej decyzji administracyjnej powoduje, że decyzja, której nieważność stwierdzono, przestaje istnieć w obrocie prawnym ze skutkiem wstecznym. Dokonując oceny, czy zachodzą przesłanki z art. 156 § 1 Kpa do stwierdzenia nieważności decyzji, organ orzekający w tym zakresie bada stan faktyczny, jak i prawny z daty wydania decyzji, w stosunku do której toczy się postępowanie administracyjne o stwierdzenie jej nieważności.

2. Nieważność decyzji zmierza do wyeliminowania z obrotu prawnego decyzji dotkniętej wadą z art. 156 § 1 Kpa. Wyjątek od tej zasady stanowi art. 156 § 2 Kpa, a mianowicie, nie stwierdza się nieważności decyzji, gdy wywołała ona nieodwracalne skutki prawne. Odstąpienie od zasady stwierdzenia nieważności decyzji, a stwierdzenia, że została wydana z naruszeniem prawa, prowadzi do utrzymania skutków, jakie decyzja wywołała. Dlatego też w każdej sprawie, w której wchodzi w rachubę możliwość zastosowania art. 156 § 2 Kpa, konieczne jest rozważenie, jakie skutki prawne wywołała decyzja oraz jakie są konsekwencje pozostawienia w obrocie prawnym decyzji obarczonej wadą.

III SA 7586/98   **wyrok NSA**   **1999.09.10**   LEX nr 43401

1. **Wydanie decyzji bez podstawy prawnej** oznacza wydanie decyzji w dziedzinie nie podlegającej regulacji prawnej w takim właśnie trybie. Najczęściej spotykane i powoływane w orzecznictwie przykłady wydawania decyzji bez podstawy prawnej to rozstrzygnięcie decyzją administracyjną w sprawie regulowanej prawem cywilnym lub prawem pracy, oparcie decyzji na pozaustawowym akcie prawnym itp. Tego rodzaju sytuacja nie zachodzi odnośnie decyzji określających kwotę zobowiązań podatkowych w podatku od towarów i usług.

2. O **rażącym naruszeniu prawa** mówić można wówczas, gdy mamy do czynienia z oczywistą sprzecznością pomiędzy normą prawną a treścią rozstrzygnięcia zawartego w decyzji administracyjnej. Treść decyzji pozostawać musi w sprzeczności z treścią przepisu przez proste ich zestawienie ze sobą. Przekroczenie prawa musi mieć charakter jasny i niedwuznaczny. Z powyższego wynika, że na drodze stwierdzenia nieważności z powodu rażącego naruszenia przepisów prawa nie można eliminować z obrotu decyzji, w których popełniono błędy w wykładni prawa.

I SA/Wr 914/98   wyrok NSA   2000.04.17   LEX nr 187879

1. Przepis art. 156 § 1 pkt 3 k.p.a. stanowiący, że organ administracji państwowej stwierdza nieważność decyzji, która dotyczy sprawy już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną, spełnia rolę gwarancyjną w stosunku do zasady trwałości decyzji administracyjnej ostatecznej, wyrażonej w art. 16 § 1 k.p.a., rozciągając tę gwarancję na samą decyzję oraz na sprawę, którą ona załatwia, z tym jednak zastrzeżeniem, że chodzi o wydanie kolejno po sobie decyzji załatwiających sprawę co do istoty.

2. Cechą rażącego naruszenia prawa jest to, że treść decyzji pozostaje w oczywistej sprzeczności z treścią przepisu przez proste ich zestawienie, a charakter naruszenia prawa powoduje, że decyzja taka nie może być zaakceptowana jako akt wydany przez organ praworządny państwa i powinna ulec wyeliminowaniu z obrotu prawnego, chodzi przy tym o przekroczenie prawa w sposób jasny i niedwuznaczny.

III SA 1935/99   wyrok NSA   2000.08.11   LEX nr 47008

O rażącym (a nie jakimkolwiek) naruszeniu prawa można mówić, gdy decyzja została wydana wbrew nakazowi lub zakazowi ustanowionemu w przepisie prawnym, wbrew wszystkim przesłankom przepisu nadano prawa albo ich odmówiono, albo też wbrew tym przesłankom obarczono stroną obowiązkiem albo uchylono obowiązek.

Cechą rażącego prawa jest to, że treść decyzji pozostaje w sprzeczności z treścią przepisu przez proste ich zestawienie ze sobą.

I SA 2045/99   wyrok NSA   2000.04.19   LEX nr 55317

Nieodwracalność skutków prawnych może być rozumiana dwojako, jako bezwzględna, rozpatrywana w ramach całego systemu prawa, albo też jako względna, odnosząca się do organu administracji publicznej i prawnych podstaw jego działania w sprawach indywidualnych, w jego stosunkach prawnych z jednostką. Nieodwracalność skutków prawnych decyzji administracyjnej musi być rozpatrywana w zakresie obowiązywania przepisów kpa oraz przepisów prawa materialnego stosowanych przez organ administracyjny w sprawach indywidualnych. Przy braku przepisów prawnych rangi ustawowej, które mogłyby stanowić dla organu administracyjnego podstawę prawną działań, mających na celu cofnięcie, zniesienie, odwrócenie skutków prawnych spowodowanych przez decyzję dotkniętą nieważnością, zachodzić będzie względna ich nieodwracalność. Wprawdzie inne organy państwowe, działając na podstawie innych przepisów mogłyby obalić te skutki prawne, ale takie działania nie są dostępne organowi administracyjnemu jako wykraczające poza jego właściwość, zadania i kompetencje.

IV SA 914/99   wyrok NSA   2001.04.06   LEX nr 55762

Odwracalność lub nieodwracalność skutku prawnego określonego aktu trzeba rozpatrywać, mając na uwadze zakres właściwości organów administracji publicznej oraz ich kompetencję, tzn. umocowanie do stosowania władczych i jednostronnych prawnych form działania. A więc, jeśli cofnięcie, zniesienie, odwrócenie skutków prawnych decyzji wymaga takich działań, do których organ administracji publicznej nie ma umocowania ustawowego, czyli nie może zastosować formy aktu administracyjnego indywidualnego, nie może skorzystać z drogi postępowania administracyjnego, to wtedy właśnie skutek prawny decyzji będzie nieodwracalny. W konsekwencji stwierdzić należy, iż dany akt wywołuje nieodwracalny skutek prawny wtedy, gdy ani przepisy prawa materialnego, ani też przepisy procesowe, stanowiące podstawę działania organu administracji publicznej, nie czynią danego organu właściwym do cofnięcia tego właśnie skutku przez wydanie decyzji.

I SA 275/00   wyrok NSA   2001.07.04   LEX nr 54178

Przez "**brak podstawy prawnej**" należy rozumieć takie sytuacje gdy: decyzja wydana została poza sferą regulacji prawnej, gdy wydanie decyzji administracyjnej nastąpiło w sferze stosunków cywilnoprawnych, gdy przy wydawaniu decyzji oparto się na przepisach materialnych odnoszących się do stanów faktycznych zupełnie odmiennych od tych, które występują w danej sprawie, gdy wydano decyzję w sprawie, w której uprawnienie lub obowiązek wynikał wprost z ustawy, gdy wydano decyzje w sprawie, w której przewidziana jest inna forma działania, gdy decyzja została wydana w oparciu o przepisy aktu normatywnego, w którym organ przekroczył upoważnienie lub go nie posiadał, gdy wydanie decyzji zostało oparte na akcie niebędącym aktem powszechnie obowiązującym.

I SA 1796/00   wyrok NSA   2002.02.19   LEX nr 81755

Odwracalność lub nieodwracalność skutku prawnego decyzji należy rozpatrywać mając na uwadze zakres właściwości organów administracji publicznej oraz ich kompetencje. Jeżeli cofnięcie, zniesienie, odwrócenie skutków prawnych decyzji wymaga takich działań, do których organ administracji publicznej nie ma umocowania ustawowego, czyli nie może zastosować formy aktu administracyjnego indywidualnego, nie może też skorzystać z drogi postępowania administracyjnego, to wtedy właśnie skutek prawny decyzji będzie nieodwracalny. Nie oznacza to, że jest to nieodwracalność absolutna, że mamy do czynienia z totalną niemożnością przywrócenia poprzedniego stanu prawnego w ramach całego porządku prawnego. Jest to niedowracalność skutku prawnego względna w tym znaczeniu, że "odwrócenie" tego skutku jest prawnie niedostępne dla organu administracji publicznej działającego w granicach obowiązywania norm prawa publicznego w formach prawnych właściwych

dla tej administracji i w trybie postępowania przypisanym tejże administracji. Nieodwracalność skutków prawnych oznacza, iż decyzja dotknięta nieważnością nie jest aktem pozornym i bezskutecznym, lecz że pozostając w obrocie prawnym może wywoływać skutki prawne i niektóre z nich należy zachować, z uwagi na ich nieodwracalność, chociażby nawet były dotknięte ułomnościami.

OSK 1134/04   **wyrok NSA**   **2005.02.09**   LEX nr 165717

O rażącym naruszeniu prawa decydują łącznie trzy przesłanki: oczywistość naruszenia prawa, charakter przepisu, który został naruszony oraz racje ekonomiczne lub gospodarcze - skutki które wywołuje decyzja.

Oczywistość naruszenia prawa polega na rzucającej się w oczy sprzeczności pomiędzy treścią rozstrzygnięcia, a przepisem prawa stanowiącym jego podstawę prawną. W sposób rażący może zostać naruszony wyłącznie przepis, który może być stosowany w bezpośrednim rozumieniu, to znaczy taki, który nie wymaga stosowania wykładni prawa. Skutki, które wywołuje decyzja uznana za rażąco naruszającą prawo, to skutki niemożliwe do zaakceptowania z punktu widzenia wymagań praworządności - skutki gospodarcze lub społeczne naruszenia, których wystąpienie powoduje, że nie jest możliwe zaakceptowanie decyzji jako aktu wydanego przez organy praworządne państwa.

I OSK 883/05   **wyrok NSA**   **2006.01.31**   LEX nr 299873

"Rażące naruszenie prawa" stanowi kwalifikowaną formę "naruszenia prawa". Utożsamianie tego pojęcia z każdym "naruszeniem prawa" nie jest słuszne. Naruszenie przepisów postępowania lub prawa materialnego, mające istotny wpływ na wynik sprawy, nie może być podstawą stwierdzenia nieważności decyzji ostatecznej w postępowaniu prowadzonym w trybie nadzoru, jeżeli nie nosi cech rażącego naruszenia prawa.

II OSK 306/05   **wyrok NSA**   **2005.12.13**   LEX nr 190945

W postępowaniu "nieważnościowym" - nowym w stosunku do postępowania, w którym zapadła badana decyzja administracyjna - organy orzekające nie są władne rozstrzygać o istotnych dla spraw zakończonych decyzjami ostatecznymi kwestiach i przeprowadzać postępowania wyjaśniającego co do całokształtu sprawy.

I OSK 444/05   **wyrok NSA**   **2005.12.13**   LEX nr 188819

Nieodwracalność skutków prawnych o jakich mowa w art. 156 § 2 k.p.a., rozpatrywać należy nie w sferze faktów a wyłącznie w płaszczyźnie obowiązującego prawa i środków prawnych, jakimi posługuje się w swym działaniu organ administracji publicznej.

Art. 155 k.p.a.

SA/Wr 2098/95   **wyrok NSA**   **1997.11.04**   LEX nr 31009

1. Postępowanie w trybie art. 155 kpa może być przeprowadzone wtedy tylko, jeżeli strona żąda zmiany bądź uchylenia decyzji niewadliwej lub decyzji dotkniętej wadą niekwalifikowaną. W sytuacji zaś, gdy z samego wniosku strony wynika, iż domaga się ona weryfikacji decyzji z powodu rażącego naruszenia prawa, postępowanie w sprawie winno się zakończyć wydaniem decyzji odmawiającej a limine zastosowania trybu z art. 155 kpa, niezależnie od tego, czy organ przekonany jest o słuszności zarzutów strony.

Należy zatem pouczyć stronę o niemożności orzekania w trybie art. 155 kpa i wezwać ją do zmiany wniosku, bądź też - w przypadku bezczynności strony - wydać decyzję odmawiającą zastosowania tego trybu.

2. W roku 1994 usługi rzeczoznawcy nie były wyłączone od zwolnienia w podatku od towarów i usług.

III ARN 32/90   **wyrok SN**   **1991.03.14**   OSNC 1992/6/112

Zgoda strony na wzruszenie w całości lub w części decyzji, z której czerpie ona swe prawa, nie może być ani dorozumiana, ani domniemana. Tylko i wyłącznie zgoda udzielona wprost i wyraźnie, przez stosowne oświadczenie złożone organowi administracji państwowej, może stanowić jedną z przesłanek zmiany lub uchylenia ostatecznej decyzji na podstawie art. 155 k.p.a.

IV SA 1377/90   **wyrok NSA**   **1991.02.22**   ONSA 1991/2/37

W trybie art. 155 k.p.a. nie jest dopuszczalna (nawet przy wyrażeniu zgody) zmiana podmiotu decyzji administracyjnej.

IV SA 251/97   **wyrok NSA**   **1999.02.18**   LEX nr 48251

1. **Pojęcie "nabycia praw"** na gruncie art. 155 kpa należy rozumieć szeroko. Znamiona prawne decyzji, z której strona "nabywa prawa", ma również decyzja nakładająca na stronę określone obowiązki. Zmiana takiej decyzji może bowiem powodować nałożenie obowiązku w większym wymiarze bądź na mniej korzystnych warunkach (np. zmiana terminu wykonania obowiązku), a tym samym pogorszyć sytuację prawną strony.

Jakkolwiek "nabycie praw" w rozumieniu art. 155 kpa interpretuje się szeroko, to jednak odnosi się je tylko do sfery prawa materialnego. Nabycie praw wynika z decyzji, która stała się ostateczna, a nie z faktu jej wykonania.

2. **Zgoda strony** na wzruszenie decyzji w trybie art. 155 kpa musi być udzielona wprost i wyraźnie, najlepiej na piśmie w formie oświadczenia bądź do protokołu, nie może to być zgoda dorozumiana ani domniemana (wyrok SN

z dnia 14 marca 1991 r. III ARN 32/90, OSNCAP 1992, nr 6, poz. 112). Treść zgody w zasadzie wyznacza granice dopuszczalnych zmian, jakie mogą być dokonane decyzją wydaną na podstawie art. 155 kpa. Brak zgody strony na zmianę decyzji, na mocy której nabyła prawo, stanowi przesłankę negatywną do wszczęcia postępowania w tym trybie i konieczność jego umorzenia (art. 105 § 1 kpa), jeżeli zostało wszczęte.

3. Przesłanki interesu społecznego lub słusznego interesu strony, zawarte w art. 155 kpa, mogą występować rozłącznie, o czym może świadczyć użyty tam spójnik "lub". Ocena tych przesłanek winna zaś wynikać z zasady zawartej w art. 7 kpa.

Art. 221 – 259 k.p.a.

IV SA/Wa 140/07 wyrok wsa w Warszawie 2007.06.20 LEX nr 351325

Postępowanie skargowe, w rozumieniu przepisów Rozdziału VIII k.p.a., wyraża się w tym, że nie ma w nim stron postępowania, nie wydaje się rozstrzygnięć adresowanych do wnioskodawcy, a tylko zawiadamia się go o swoich działaniach wewnętrznych zmierzających do wyjaśnienia okoliczności będących przyczynami skargi. Z merytorycznego punktu widzenia jest to rodzaj procedury kontrolnej. Czynności postępowania skargowego nie mogą zastępować regularnej procedury sądowej, administracyjnej, uwalniać od ich wymagań i rygorów, nie mogą podważać trwałości orzeczeń sądowych lub decyzji administracyjnych.

I SA/Wa 1785/06 postanowienie wsa w Warszawie 2006.12.07 LEX nr 320599

Do skarg i wniosków uregulowanych w dziale VIII k.p.a. nie ma zastosowania sądowa kontrola administracji publicznej, a skarga jako niedopuszczalna, podlega odrzuceniu.

I SA/Rz 117/05 postanowienie wsa w Rzeszowie 2005.07.25 OwSS 2006/1/26

Tryb "ogólnoskargowy" (art. 221 i n. k.p.a.), jest jednoinstancyjnym postępowaniem o charakterze uproszczonym, którego zakończenie (zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi) nie daje podstaw do uruchomienia dalszego trybu instancyjnego, tj. postępowania odwoławczego lub postępowania sądoadministracyjnego.

II SAB 334/03 postanowienie wsa w Warszawie 2005.07.18 LEX nr 233127

Akta postępowania skargowego są dokumentami o charakterze wewnętrznym i nie można ich utożsamiać z aktami postępowania administracyjnego, których zasady udostępniania oraz formę odmowy regulują przepisy art. 73-74 k.p.a.

OW 166/04 postanowienie NSA 2005.02.18 LEX nr 302265

Rozpoznanie sporu dotyczącego wskazania organu właściwego do rozpoznania skargi składanej w trybie postępowania w sprawach przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dział VII k.p.a.) nie mieści się w zakresie kognicji Naczelnego Sądu Administracyjnego.

OSK 642/04 postanowienie NSA 2004.09.14 LEX nr 160611

Czynności - niezależnie od formy - podejmowane przez organy administracji publicznej w trybie przepisów działu VIII Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 221-256 k.p.a.) odnoszące się do skarg i wniosków nie mieszczą się w zakresie przedmiotowym objętym ww. art. 16 ustawy o NSA i stąd nie podlegają kognicji sądu administracyjnego.

III SAB 108/99 postanowienie NSA 2000.11.21 LEX nr 48017

Skargą do Sądu nie jest objęte uproszczone postępowanie o charakterze administracyjnym dotyczące skarg i wniosków uregulowane w dziale VIII K.p.a. (art. 221-256 K.p.a.). W takim postępowaniu nie rozstrzyga się konkretnej sprawy administracyjnej. Konsekwencją tego jest, że w tym postępowaniu nie przysługuje również skarga na bezczynność.

IV SA 1575/95 wyrok NSA 1999.10.07 LEX nr 48237

1. Osoba występująca do organów administracji z wnioskami lub skargami dotyczącymi potrzeby ochrony interesu publicznego, a nie własnego - chronionego przepisami prawa materialnego - nie może uzyskać żadnej decyzji administracyjnej, której byłaby adresatem, i nie przysługują jej też żadne środki odwoławcze w trybie instancyjnym od orzeczeń organów administracji dotyczących innych osób.

2. Osoby występujące do organów administracji nie we własnym interesie, lecz w interesie dobra publicznego, mogą wykorzystywać w tym celu instytucję skarg i wniosków (Dział VIII kpa).

Postępowanie skargowe toczy się wówczas jako samodzielne tylko w takich przypadkach, gdy skarżący nie jest stroną postępowania administracyjnego, a przedmiotem skargi nie są sprawy załatwiane przez wydanie decyzji administracyjnej.

3. Zarówno skargi, określone w art. 221, jak i wnioski, o których mowa w art. 241 kpa, nie mogą mieć bezpośredniej skuteczności procesowej w odniesieniu do decyzji administracyjnych. Co najwyżej mogą stanowić dla organów uprawnionych do działania w trybie nadzorczym sygnalizację o ewentualnych nieprawidłowościach, popełnionych przez organy orzekające w sprawach indywidualnych.

I OSK 395/06   **postanowienie NSA**   **2007.02.01**   LEX nr 362475

W sprawach dotyczących postępowania skargowego, w tym także w sprawie zwrotu skargi skarżącemu, nie przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

IV SA 1306/96   **wyrok NSA**   **1998.07.02**   LEX nr 45158

1. Obywatel składający skargę lub wniosek w oparciu o przepisy Działu VIII kpa nie musi spełniać wymogów z art. 28 kpa.

2. Jednym ze źródeł interesu prawnego, o którym stanowi art. 28 kpa, może być prawo cywilne, a w szczególności prawa rzeczowe. W przepisach dotyczących środowiska naturalnego różny jest status prawny jednostki, kiedy występuje ona wyłącznie jako "obywatel" i kiedy jako "podmiot praw rzeczowych". Jednostka występująca jako podmiot praw rzeczowych jest stroną w rozumieniu art. 28 kpa.

III PO 10/96   **postanowienie SN**   **1996.05.14**   OSNP 1996/21/326

Spór kompetencyjny powstaje wówczas, gdy w tej samej sprawie, między tymi samymi stronami, sąd powszechny odrzucił pozew z powodu niedopuszczalności drogi sądowej, a organ administracji, uznał się niewłaściwym w indywidualnej sprawie podlegającej załatwieniu w drodze decyzji administracyjnej (art. 190 § 1 i 192 § 1 pkt 2 w zw. z art. 1 § 1 pkt 1 k.p.a.). Spór kompetencyjny nie powstaje jeżeli strona zwracała się do organów administracji wyłącznie w ramach postępowania skargowego (art. 2 i dział XIII k.p.a.).

III SA/Lu 586/07   **postanowienie wsa w Lublinie**   **2007.12.31**   Wspólnota 2008/3/47

Stronie niezadowolonej z załatwienia skargi opartej na podstawie art. 227 k.p.a. nie przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

III SA/Wa 948/06   **postanowienie wsa w Warszawie**   **2006.11.24**   LEX nr 295005

Sąd administracyjny nie jest właściwy do rozpoznawania skarg powszechnych w rozumieniu działu VIII k.p.a., a więc skarg związanych z krytyką nienależytego wykonywania zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników (art. 227 i następną k.p.a.), nawet jeżeli zawiadomienie o załatwieniu skargi ma formę uchwały rady gminy (miasta), ponieważ sprawy te nie zostały poddane jego kontroli ani na podstawie art. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 ze zm.), ani na podstawie przepisów ustaw szczególnych.

IV SA/Wa 2161/05   **wyrok wsa w Warszawie**   **2006.02.20**   LEX nr 203689

1. Artykuł 65 § 1 k.p.a. stanowi wyłącznie podstawę przekazywania według właściwości spraw indywidualnych załatwianych przez organy administracji w drodze decyzji, w rozumieniu art. 1 pkt 1 k.p.a.

2. Kodeks nie przewiduje orzekania w przedmiocie wniosku, w rozumieniu art. 241 k.p.a., w drodze postanowienia ani nie wskazuje środków zaskarżenia pisma w przedmiocie przekazania sprawy. Działania w tym zakresie mogą być jedynie przedmiotem skargi w rozumieniu art. 227 k.p.a. (art. 246 § 1 k.p.a.). Przepisy k.p.a. w zakresie rozpatrywania wniosków zwierają autonomiczną regulację dotyczącą przekazywania niewłaściwie skierowanych wniosków, co wyłącza możliwość zastosowania w tym zakresie art. 65 § 1 k.p.a.

3. Sprawy rozpatrywania wniosków w trybie k.p.a nie podlegają generalnie kognicji sądów administracyjnych (art. 3 § 2 ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi). Kognicji tej zatem nie podlegają także sprawy związane z przekazywaniem wniosków według właściwości, jako element procedury rozpatrywania wniosku.

4. Odpłatne świadczenie usług w przypadku wystąpienia z odnośnym zleceniem nie stanowi sprawy administracyjnej załatwianej w drodze decyzji administracyjnej w rozumieniu art. 1 pkt 1 k.p.a.

IV SAB/Wa 80/05   **postanowienie wsa w Warszawie**   **2005.09.14**   LEX nr 205439

W przypadku wniesienia skargi do organu administracji na podstawie art. 227 i nast. k.p.a., stronie nie służy skarga do sądu administracyjnego ani na bezczynność organu, ani na wynik tego postępowania.

II SA 1682/01   **wyrok NSA**   **2002.11.21**   LEX nr 148965

1. Mimo iż zastosowanie art. 19 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych w przypadkach w nim przewidzianych stanowi obowiązek organu, w przypadku braku jego realizacji strona może składać jedynie skargi w trybie działu VIII kpa. Odnosi się to również do dokładnego wyjaśnienia przesłanek warunkujących zastosowanie tego artykułu.

2. Zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa nie dokonuje się, jak w przypadku art. 18 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych w drodze decyzji administracyjnej, lecz w drodze wystąpienia, które stanowi realizację jego kompetencji w tej sprawie.

3. Dowodem biegu postępowania administracyjnego nie jest doniesienie do prokuratury. Może być ono bowiem czynnością, od wyniku której uzależnia się dopiero wszczęcie postępowania w sprawie.

II SA 2481/01   **wyrok NSA**   **2002.02.28**   LEX nr 81766

1. Według art. 2 kpa przepisy tego kodeksu normują dodatkowo postępowanie w sprawach skarg i wniosków (Dział VIII), m.in. przed organami jednostek samorządu terytorialnego. Oznacza to, że przedmiotem skargi może być także nienależyte wykonywanie zadań przez organ wykonawczy gminy, naruszające interesy mieszkańca gminy (art. 227 kpa) nie tylko w sprawie indywidualnej. W takiej sytuacji uchwała rady gminy jako organu właściwego do oceny kwestionowanego postępowania organu wykonawczego gminy (art. 229 pkt 3 kpa) jest podejmowana w sprawie z zakresu administracji publicznej i podlega zaskarżeniu w trybie art. 101 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym.

2. Tylko przy wnoszeniu skargi przez radę gminy niezbędne jest uprzednie podjęcie uchwały jako aktu woli dochodzenia ochrony interesów gminy przed sądem administracyjnym. Takiego związania nie ma przy udzielaniu pełnomocnictwa w sprawie, gdy gmina występuje w postępowaniu sądowym jako strona przeciwna.

II SAB 213/00   postanowienie NSA   2001.07.23   LEX nr 54555

Rozpatrzenie skargi wniesionej do organu w trybie art. 227 kpa nie jest objęte zakresem przedmiotowym art. 16 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o NSA i do postępowania skargowego określonego w przepisach działu VIII kodeksu postępowania administracyjnego nie ma zastosowania art. 17 ustawy o NSA.

III SA 1636/97   wyrok NSA   1998.12.01   LEX nr 37138

1. Skarga, o której mowa w art. 227 kpa, nie jest tożsama ze skargą, o której mowa w ustawie z 1995 r. o NSA. Pierwsza z tych "skarg" jest odformalizowanym środkiem obrony i ochrony różnych interesów jednostki, które nie dają podstaw do żądania wszczęcia postępowania administracyjnego albo też nie mogą stanowić podstawy powództwa lub wniosku zmierzającego do wszczęcia postępowania sądowego. Skargi tego rodzaju są załatwione w samodzielnym jednoinstancyjnym postępowaniu uproszczonym, kończącym się czynnością materialnotechniczną zawiadomienia skarżącego o sposobie załatwienia sprawy.

2. Organ odwoławczy jest obowiązany ponownie rozpoznać i rozstrzygnąć sprawę rozstrzygniętą decyzją organu I instancji. Ograniczenie się jedynie do kontroli decyzji organu I instancji w zakresie zaskarżonym stanowi naruszenie przepisów kpa i może mieć wpływ na wynik sprawy.

III SAB 1/97   postanowienie NSA   1997.02.18   LEX nr 29038

W razie nierozpatrzenia skargi wniesionej na podstawie art. 227 kpa stronie nie służy skarga na bezczynność organu (art. 17 ustawy z 1995 r. o NSA).

IV SA/Wa 1926/06   wyrok wsa w Warszawie   2007.01.11   LEX nr 302407

Błędne pouczenie strony o możliwości złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy w sytuacji, gdy od postanowienia wydanego na podstawie art. 231 k.p.a. taki środek odwoławczy nie przysługiwał, stanowi wydanie zaskarżonego postanowienia bez podstawy prawnej.

I SA/Wa 1271/04   postanowienie wsa w Warszawie   2005.08.17   LEX nr 191974

W sprawach dotyczących trybu skargowego, w tym także w sprawie przekazania skargi według właściwości, nie przysługuje skarga do sądu administracyjnego. Działania lub czynności podejmowane w trybie postępowania w sprawie skarg i wniosków normowane przepisami znajdującymi się w dziale VIII k.p.a. nie są bowiem aktami lub czynnościami o których mowa w art. 3 § 2 ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

I SA 1352/99   wyrok NSA   2000.10.11   LEX nr 78927

1. Artykuły 233-235 kpa uprawniają do złożenia w sprawie indywidualnej skargi przez osoby będące stronami postępowania lub inne osoby. Złożenie skargi przez osobę niebędącą stroną postępowania powoduje jedynie taki skutek, że właściwy organ obowiązany jest działać z urzędu, natomiast osoba ta nie nabywa przymiotu strony w postępowaniu, choćby zostało ono wszczęte na skutek jej skargi.

2. Działanie w postępowaniu na rzecz osób mających wyłączenie interes faktyczny nie daje uprawnień należnych organizacji występującej w interesie strony postępowania.

II SA 593/83   postanowienie NSA   1983.07.13   ONSA 1983/2/55

1. Artykuł 233 k.p.a. wyraźnie wyłącza załatwianie pism obywateli w ramach instytucji skarg i wniosków, jeśli dotyczą one spraw indywidualnych i pochodzą od strony; pismo takie wszczynają postępowanie administracyjne z dniem doręczenia organowi administracji państwowej (art. 61 § 3 k.p.a.).

2. Nie jest decyzją administracyjną pismo informujące stronę o niemożliwości załatwienia sprawy, podpisane przez urzędnika bez powołania się na upoważnienie organu administracji. Pismo takie oznacza uchylenie się od rozstrzygnięcia sprawy podlegającej załatwieniu w drodze decyzji administracyjnej.

3. Uchylenie się organu administracji państwowej od załatwienia sprawy w formie przewidzianej prawem uprawnia stronę do złożenia skargi na bezczynność organu zgodnie z art. 216 k.p.a.

I SA/Wa 1742/04   wyrok wsa w Warszawie   2005.11.08   LEX nr 198831

1. Stosownie do przepisu art. 234 pkt 1 k.p.a. skarga złożona przez stronę w sprawie, w której toczy się postępowanie administracyjne, podlega rozpatrzeniu w toku postępowania, zgodnie z przepisami kodeksu. Oznacza

to, że skarga wniesiona w związku z treścią decyzji organu pierwszej instancji, w terminie przewidzianym w ustawie do złożenia odwołania, podlega rozpatrzeniu jako odwołanie od tej decyzji.

2. Odwołanie nie wymaga uzasadnienia, ani nawet wskazania, w jakim zakresie i w jakim kierunku odwołujący się żąda zmiany decyzji. Oznacza to, że odwołanie nie musi dokładnie, zgodnie z treścią przepisu art. 138 k.p.a., precyzować żądania uchylenia decyzji, nie musi określać zarzutów skierowanych przeciwko decyzji organu pierwszej instancji ani też zawierać uzasadnienia zarzutów i żądań, co ma służyć zapewnieniu stronie maksymalnego ułatwienia obrony jej interesów. Strona może zatem kwestionować w odwołaniu nie tylko naruszenie prawa przez organ pierwszej instancji, lecz także wyłącznie celowość decyzji nieostatecznej. Z odwołania powinien jedynie wynikać związek z decyzją organu pierwszej instancji, tzn. niezadowolenie strony, bowiem musi być ono skierowane przeciwko któremuś z elementów składających się na wydaną decyzję.

II SA/Wr 2486/03   wyrok wsa we Wrocławiu 2004.01.27   OwSS 2004/2/34

1. W sprawie, w której toczy się postępowanie administracyjne, skarga złożona przez stronę podlega rozpatrzeniu w toku postępowania, zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego, a skarga pochodząca od innych osób stanowi materiał, który organ prowadzący postępowanie powinien rozpatrzyć z urzędu (art. 234 k.p.a.). W takim przypadku organem właściwym do rozpatrzenia skargi jest organ uprawniony do wszczęcia postępowania lub organ, przed którym toczy się postępowanie (art. 236 k.p.a.). Jeśli zatem kurator oświaty w ramach nadzoru pedagogicznego wszczął i prowadził postępowanie administracyjne nadzorcze, w sprawie objętej przedmiotem skargi wniesionej w trybie k.p.a., to organem właściwym do jej rozpatrzenia jest kurator oświaty, a nie rada gminy.

2. Konieczność zawiadomienia gminy o toczącym się postępowaniu nadzorczym przed wydaniem rozstrzygnięcia nie może mieć charakteru ustalonej reguły, lecz wymaga indywidualnej oceny odnoszącej się do stanu faktycznego wyznaczonego przez konkretną sprawę, zwłaszcza pod kątem wpływu takiego zaniechania na treść rozstrzygnięcia.

IV SA 1902/96   wyrok NSA   1998.09.08   LEX nr 43799

Wojewoda przyjął, że odwołanie skarżąca wniosła z uchybieniem terminu, nie odnosząc się do tej okoliczności, iż przed złożeniem pisma nazwanego odwołaniem skarżąca w terminie przewidzianym do jego wniesienia wystąpiła do organu ze skargą. Do okoliczności tej, pomimo wyraźnie podniesionego w skardze zarzutu, organ nie ustosunkował się również w odpowiedzi na skargę.

Stosownie natomiast do przepisu art. 234 pkt 1 kpa zamieszczonego w Dziale VIII - Skargi i wnioski, w sprawie, w której toczy się postępowanie administracyjne, skarga złożona przez stronę podlega rozpatrzeniu w toku postępowania, zgodnie z przepisami kodeksu.

Oznacza to, że skarga wniesiona w związku z treścią decyzji organu pierwszej instancji, w terminie przewidzianym w ustawie do złożenia odwołania, podlega rozpatrzeniu jako odwołanie od tej decyzji. Złożone następnie przez stronę pismo niezależnie od nadanej mu przez stronę nazwy (odwołanie, podanie, itd.), nawet wówczas, gdy nadano je po terminie do wniesienia odwołania, nie stanowi odwołania od decyzji organu pierwszej instancji w rozumieniu przepisów rozdziału 10 kpa, lecz w istocie jest zwykłym pismem procesowym strony, którego treść powinna być brana pod uwagę przez organ rozpatrujący odwołanie.

Skoro zatem strona skarżąca w terminie złożyła skargę wiążącą się z treścią decyzji organu pierwszej instancji, organ wojewódzki, orzekając o uchybieniu terminu do wniesienia odwołania, uchybił przepisowi art. 234 pkt 1 kpa.

I SAB/Wa 207/05   postanowienie wsa w Warszawie 2006.01.18   LEX nr 196441

Stwierdzenie przez organ braku podstaw do wszczęcia z urzędu postępowania nadzorczego może przybrać wyłącznie formę informacji kierowanej do wnoszącego podanie. Składającemu pismo nie przysługują również żadne środki procesowe zmierzające do zmuszenia organu do podjęcia żądanych przez niego działań.

OSK 1099/04   wyrok NSA   2005.02.22   LEX nr 165733

Tylko w sytuacji, gdy rzeczywiście istnieją wątpliwości co do żądania strony określonego w piśmie stanowiącym wniosek wszczynający postępowanie administracyjne, w myśl art. 235 § 1 kpa organ powinien stosując art. 9 kpa zwrócić się do strony udzielając jej niezbędnych wyjaśnień i wskazówek, w celu doprowadzenia do sprecyzowania żądania.

Wystąpienie do strony o sprecyzowanie żądania w celu ustalenia właściwego trybu postępowania byłoby wskazane wówczas, gdyby strona podawała w swym piśmie przykładowo zarówno okoliczności uzasadniające wznowienie postępowania, jak i stwierdzenia nieważności kwestionowanej decyzji.

II SA/Gd 1156/96   wyrok NSA   1996.12.17   LEX nr 44089

Jeżeli organ odwoławczy uznał, iż decyzja, od której odwołanie składała strona, była w chwili jego składania decyzją ostateczną, organ winien rozważyć w trybie art. 235 § 1 k.p.a., czy pisma nie potraktować jako wniosku o wznowienie postępowania lub żądanie stwierdzenia nieważności decyzji. Organ winien, mając wątpliwości czego w istocie dochodzi strona, pouczyć ją w trybie art. 9 k.p.a. o jej prawach i obowiązkach, a w zależności od powziętych wątpliwości zażądać stosownych wyjaśnień i uzupełnień.

II SA 634/86   wyrok NSA   1986.08.14   ONSA 1986/2/46

Nakaz rozpatrzenia możliwości wzruszenia ostatecznej decyzji we właściwym trybie, zawarty w art. 235 § 1 k.p.a. oznacza, że jeżeli w skardze zarzuca się, iż decyzję wydano na podstawie fałszywych dowodów (art. 145 § 1 k.p.a.), to właściwym trybem rozpatrzenia takiego zarzutu, jak i innych zarzutów dotyczących prawidłowości postępowania, wymienionych w art. 145 § 1 k.p.a. jest tryb wznowienia postępowania.

VII SA/Wa 571/06   wyrok wsa w Warszawie   2006.07.26   LEX nr 258249

Przepisy działu VIII rozdziału 3 k.p.a. nie przewidują przekazania wniosku organowi właściwemu w formie postanowienia, od którego można byłoby złożyć zażalenie. Organ niewłaściwy zgodnie z art. 243 k.p.a. powinien przekazać wniosek organowi właściwemu zawiadamiając o tym wnioskodawcę. Wnioskodawcy niezadowolonemu ze sposobu załatwienia wniosku służy prawo wniesienia skargi zgodnie z art. 246 k.p.a.

IV SA/Wa 739/06   wyrok wsa w Warszawie   2006.07.12   LEX nr 243081

2. W przypadku przekazywania spraw na zasadzie art. 243 k.p.a. wyłączona jest droga instancyjnej kontroli prawidłowości działania organów administracji publicznej.

IV SAB 28/99   wyrok NSA   1999.07.08   LEX nr 47903

Osoba, która jedynie powiadomiła w interesie publicznym o popełnieniu samowoli budowlanej nie ma interesu prawnego w sprawie, a tym samym nie może żądać dopuszczenia do udziału w każdej czynności podejmowanej przez organ w sprawie likwidacji samowoli budowlanej.

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. kodeks postępowania karnego

Art. 304. § 1. Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Przepis art. 191 § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

§ 3. Zawiadomienie o przestępstwie, co do którego prowadzenie śledztwa przez prokuratora jest obowiązkowe, lub własne dane świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa Policja przekazuje wraz z zebranymi materiałami niezwłocznie prokuratorowi.